

ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД УКРАЇНСЬКА
АКАДЕМІЯ БАНКІВСЬКОЇ СПРАВИ НАЦІОНАЛЬНОГО БАНКУ УКРАЇНИ

На правах рукопису

КОЛДОВСЬКИЙ МИКОЛА ВАСИЛЬОВИЧ

УДК 336.71:343.35](043.5)

**ДІЯЛЬНІСТЬ БАНКІВ З ПРОТИДІЇ ЛЕГАЛІЗАЦІЇ ДОХОДІВ,
ОТРИМАНИХ ЗЛОЧИННИМ ШЛЯХОМ**

Спеціальність 08.00.08 – Гроші, фінанси і кредит

ДИСЕРТАЦІЯ

на здобуття наукового ступеня

кандидата економічних наук

Науковий керівник –

Дмитров Сергій Олегович,

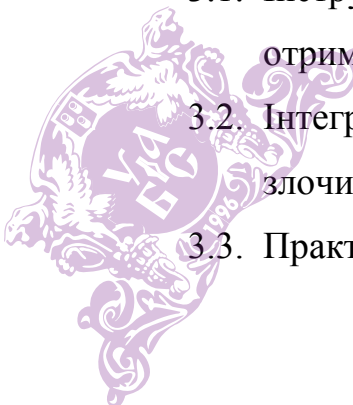
доктор технічних наук, професор

Суми – 2009

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ.....	4
ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОТИДІЇ ЛЕГАЛІЗАЦІЇ ДОХОДІВ, ОТРИМАНИХ ЗЛОЧИННИМ ШЛЯХОМ.....	12
1.1. Сутність проблеми легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом	12
1.2. Особливості вітчизняної економіки та роль банків у протидії легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом.....	33
1.3. Аналіз механізмів банків з протидії легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом.....	43
Висновки до першого розділу	49
РОЗДІЛ 2 РОЗВИТОК ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНИХ ЗАСАД ПРОТИДІЇ БАНКОМ ЛЕГАЛІЗАЦІЇ ДОХОДІВ.....	51
2.1. Аналіз діяльності банків з протидії легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом.....	51
2.2. Побудова механізму діяльності банку з протидії легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом.....	74
2.3. Інструменти банку з протидії легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом, з позиції управління операційним ризиком...	86
Висновки до другого розділу	97
РОЗДІЛ 3 ВДОСКОНАЛЕННЯ ІНСТРУМЕНТІВ ПРОТИДІЇ ЛЕГАЛІЗАЦІЇ ДОХОДІВ, ОТРИМАНИХ ЗЛОЧИННИМ ШЛЯХОМ, НА ОСНОВІ ОЦІНКИ РИЗИКУ КЛІЄНТІВ БАНКУ.....	100
3.1. Інструменти та методи оцінки ризику легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом, клієнтів банку.....	100
3.2. Інтеграція системи оцінки ризику легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом, клієнтів у загальну систему банку	124
3.3. Практична перевірка запропонованої системи оцінки ризику	

легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом, клієнтів банку..... 130

Висновки до третього розділу 138

ВИСНОВКИ 141

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ 145

ДОДАТКИ..... 159

State Higher Educational Institution
 “UKRAINIAN ACADEMY OF BANKING
 OF THE NATIONAL BANK OF UKRAINE”

Державний вищий навчальний заклад
 “УКРАЇНСЬКА АКАДЕМІЯ БАНКІВСЬКОЇ СПРАВИ
 НАЦІОНАЛЬНОГО БАНКУ УКРАЇНИ”

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ

Базовий закон	Закон України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом»
БП	Банківський продукт
БД	База даних
ДКФМ	Державний комітет фінансового моніторингу
ДКЦППФР	Державна комісія з цінних паперів та фондового ринку
ДПА	Державна податкова адміністрація
КМУ	Кабінет Міністрів України
СБУ	Служба безпеки України
НБУ	Національний банк України
МВС	Міністерство внутрішніх справ
СПФМ	Суб'єкт первинного фінансового моніторингу
УЗ	Узагальнені матеріали.
ФМ	Фінансовий моніторинг
FATF	Група з розробки фінансових заходів боротьби з відмиванням грошей (Financial Action Task Force on Money Laundering)
КУС	Політика «знай свого клієнта» («Know your customer»)
КУСТ	Політика «знай транзакції свого клієнта» («Know your customer transaction»)
КУВР	Політика «знай своїх бізнес партнерів» («Know your business partners»)
КУЕ	Політика «знай своїх співробітників» («Know your employees»)

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Легалізація (відмивання) доходів, отриманих злочинним шляхом, призводить до збільшення тіньового сектора економіки країни, зростання предикативних злочинів. Разом з тим банки являють собою ключову ланку процесу здійснення легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом, а їх діяльність є тим фактором, без якого здійснити цей процес неможливо. Для банків України питання протидії легалізації доходів є порівняно новим і, як наслідок, недостатньо дослідженим. У процесі протидії легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом, вони виконують невластиву для них функцію з попередження легалізації доходів. Втім, відповідно до даних Державного комітету фінансового моніторингу, на банки припадає близько 98% усіх повідомлень про підозрілі фінансові операції, що говорить про ключову їх роль у даному процесі.

Актуальність дисертаційного дослідження визначається необхідністю вирішення задачі щодо створення механізмів попередження проведення операцій з легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом, у банку, за допомогою створення комплексного механізму кількісної оцінки ризику легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом, клієнтом банку.

Дослідженням проблем протидії легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом, займалися такі вітчизняні і закордонні вчені, як: А. Римарук, Ю. Лисенков, В. Капустін, Ч. Роу, Б. Пейдж, Г. Ходсон, Л. Наполеоні, Дж. Робінсон, В. Алієв, Б. Болотський, І. Каминін, та ін.

Питаннями банківської безпеки та протидії легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом, через банки досліджували: С. Гуржій, С. Дмитров, О. Васюренко, М. Єрмошенко, В. Гамза, В. Коваленко, А. Мещеряков І. Ткачук, О. Барановський, М. Азаров, А. Степаненко, А. Бекряшев, В. Ярочкін, О. Романченко, В. Рисін та ін.

Однак, незважаючи на суттєві наукові результати, отримані вченими, недостатньо розробленими залишаються питання оцінки ризику клієнта банку

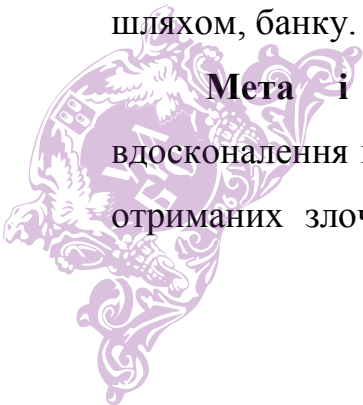
при проведенні його ідентифікації банком як бази для прийняття управлінських рішень щодо прийняття клієнта банком та побудови стратегії подальшої співпраці. Невирішеними залишаються питання кількісної оцінки ризику легалізації доходів клієнтом банку.

Ставлячи за мету розвиток існуючих принципів і методів протидії легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом, через банки, автор виходив, насамперед, із необхідності створення механізму попередження і протидії легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом, в банках України, на основі моделей оцінки ризику клієнта проводити дані операції.

Усе вищесказане й обумовило вибір теми, об'єкта, мети дослідження, її актуальність, сформувало структуру дисертаційної роботи.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційна робота виконана відповідно до плану науково-дослідної роботи ДВНЗ «Українська академія банківської справи Національного банку України». Наукові результати, теоретичні положення і висновки дисертаційного дослідження були використані при виконанні науково-дослідних тем: «Сучасні технології фінансово-банківської діяльності в Україні» (номер державної реєстрації 0102U006965) та «Стан і перспективи розвитку банківської системи України» (номер державної реєстрації 0107U012112). До звітів за цими темами включені такі підрозділи автора: «Застосування сучасних технологій у діяльності підрозділів банківської установи в Україні» та «Система запобігання і протидії легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом, в банках», де було проаналізовано наявну ситуацію у сфері протидії легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом, а також запропоновано методіку ідентифікації клієнтів банку в системі протидії легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом, банку.

Мета і задачі дослідження. Метою дисертаційної роботи є вдосконалення науково-методичного забезпечення протидії легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом, через банківську систему і банки, а також

розробка практичних рекомендацій до побудови в банках механізмів протидії легалізації цих доходів.

Відповідно до поставленої мети в дисертаційній роботі було визначено такі основні задачі:

- визначити і розкрити сутність легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом;
- розкрити теоретичні засади і основні проблеми протидії легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом, в Україні;
- дослідити існуючу систему протидії легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом, в Україні та визначити місце банків в ній;
- проаналізувати сучасні підходи до побудови механізмів протидії легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом, в банках України;
- визначити причини низької ефективності методів, що пропонуються у боротьбі з легалізацією доходів, отриманих злочинним шляхом, в банках;
- запропонувати рекомендації, спрямовані на вдосконалення існуючої системи попередження і протидії легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом, в банках;
- кількісно оцінити фактори, що є суттєвими при проведенні ідентифікації клієнта банку;
- розробити модель оцінки ризику легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом, клієнтом банку.

Об'єктом дослідження є процес протидії легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом.

Предметом дослідження є науково-методичний інструментарій з попередження та протидії легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом, в банках.

Методи дослідження. В процесі дисертаційного дослідження залежно від цілей і задач використовувались відповідні методи дослідження економічних процесів. При дослідженні сутності проблеми легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом, використовувалися методи аналізу і синтезу, індукції,

спостереження і узагальнення; при розробці підходів до оцінки ризику клієнта – розрахунково-аналітичний, економіко-статистичний, метод експертних оцінок; при здійсненні аналізу кількості операцій, що фігурують в узагальнених матеріалах Державного комітету фінансового моніторингу – статистичні методи.

Інформаційною базою роботи є матеріали наукових та науково-практичних конференцій і семінарів, присвячених проблемам протидії легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом; опубліковані в монографічній літературі та періодичних наукових виданнях, результати досліджень фахівців у сфері боротьби з легалізацією доходів, фінансового моніторингу; нормативно-правові акти державних органів влади. Фактологічну базу дослідження склали статистичні матеріали Державного комітету фінансового моніторингу, Національного банку України, банку ТЗОВ «УніКредит Банк» та публікації довідкового характеру.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в розвитку відомих та розробці нових науково-методичних підходів, які формують науково-методичні засади та практичні механізми протидії легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом, у банках.

Найбільш значними науковими результатами дисертаційного дослідження є такі:

вперше:

– розроблено науково-методичні підходи до кількісної оцінки ризику легалізації клієнтом банку доходів, отриманих злочинним шляхом, (скоринговий та ймовірнісний підходи), які враховують широке коло параметрів оцінки ризику («банківський продукт», «клієнт», «географія») та можуть бути використані як банками, так і іншими суб'єктами первинного фінансового моніторингу;

удосконалено:

– науково-методичні засади якісної оцінки банками ризику легалізації своїми клієнтами доходів, отриманих злочинним шляхом, за допомогою

введення додаткового параметра (вид економічної діяльності) та запровадження відповідної процедури проведення оцінки ризику;

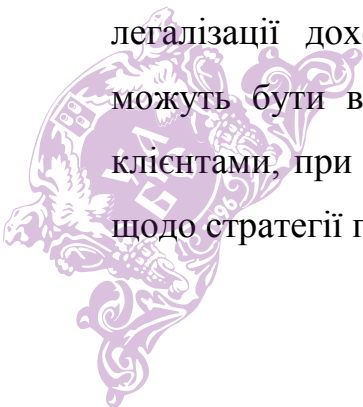
– систему протидії легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом, що склалася в державі, за допомогою визначення місця банку в ній, виходячи з того, що банк, залежно від участі у даному процесі, може виступати як активною складовою системи протидії легалізації доходів, так і пасивною;

набули подальшого розвитку:

– науково-методичний підхід щодо ідентифікації власників істотної участі у статутному капіталі клієнта банку (юридичної особи), які мають як прямий, так і опосередкований вплив на даного клієнта. Запропоновано алгоритм визначення справжніх вигодоодержувачів, відповідно до якого банк проводить визначення всіх осіб, що мають суттєвий вплив на клієнта (для клієнтів з високим ризиком), а для всіх інших визначення проходить до трьох рівнів опосередкованої участі у власності;

– визначення поняття «система попередження і протидії легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом, в банку», під яким пропонується розуміти сукупність інструментів банку, направлених на ідентифікацію і оцінку ризику своїх клієнтів на етапі встановлення відносин, а також контроль за операціями клієнта на етапі його співпраці з банком з метою попередження та протидії легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом, і фінансування терористичної діяльності.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що представлені в роботі теоретичні положення, висновки і методичні рекомендації доведені до рівня конкретних методик і пропозицій, які можуть бути використані банками України з метою вдосконалення механізмів протидії легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом. Розроблені пропозиції можуть бути використані банками на етапі встановленні відносин зі своїми клієнтами, при проведенні ідентифікації, для прийняття управлінських рішень щодо стратегії подальшої співпраці з ними.

Наукові і методичні положення дисертаційного дослідження щодо визначення ризику легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом, клієнтом банку, на основі бальної оцінки, впроваджено в діяльність ТзОВ «УніКредит Банк» м. Київ (довідка №11-04/198 від 18.11.2008); щодо ймовірнісної оцінки ризику легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом впроваджено в діяльність ЗАТ «BritMark» м. Київ (довідка № 3-0548 від 10.07.2008), щодо якісної оцінки ризику за допомогою розробленого алгоритму оцінки, впроваджено в діяльність ВАТ «ХДІ страхування» м.Київ (довідка № 1-0287 від 11.03.2009).

Одержані автором результати наукового дослідження використовуються в навчальному процесі Державного вищого навчального закладу «Українська академія банківської справи Національного банку України» при викладанні таких дисциплін: «Банківська справа», «Банківський нагляд», «Фінансовий моніторинг в банках» (акт впровадження №14-19/789 від 31.03.2009).

Особистий внесок здобувача. Дисертаційна робота є самостійно виконаною науковою працею, в якій автором сформульовано і науково обґрунтовано підходи до побудови механізмів протидії легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом, через банківську систему і банки. Наукові положення, висновки і рекомендації, які виносяться на захист, одержані автором самостійно. З наукових праць, опублікованих у співавторстві, у дисертаційній роботі використано лише ті положення, які розроблені автором особисто. Особистий внесок здобувача у роботі [3] полягає у виявленні основних видів злочинів та їх класифікації; [4] – у визначенні підходу до ідентифікації банками власників юридичних осіб; [5] – у визначенні місця банків у системі протидії легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом; [7] – у розробці алгоритму проведення оцінки ризику легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом, клієнтом банку.

Апробація результатів дисертації. Основні положення і результати виконаного наукового дослідження доповідались, обговорювались та одержали позитивну оцінку на наукових та науково-практичних конференціях і

семінарах, серед яких: ІХ Всеукраїнська науково-практична конференція «Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України» (м. Суми, 9-10 листопада 2006 р.); ІІ Міжнародна науково-практична конференція «Міжнародна банківська конкуренція: теорія і практика» (м. Суми, 31 травня – 1 червня 2007 р.); Міжнародна науково-практична конференція «Банківська система України в умовах глобалізації фінансових ринків» (м. Черкаси, 15-16 листопада 2007 р.); ХІ Всеукраїнська науково-практична конференція «Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України» (м. Суми, 30-31 жовтня 2008 р.).

Публікації. Результати дослідження опубліковано в 11 наукових працях загальним обсягом 2,87 друк. арк., з яких особисто автору належить 2,22 друк. арк., у тому числі: 7 статей опублікованих у фахових виданнях (з них 4 – в співавторстві), 3 публікації у збірниках матеріалів конференцій.

Структура та обсяг дисертації. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг дисертації – 235 сторінок, у т.ч. 18 таблиць на 24 сторінках, 30 рисунків, список використаних джерел із 132 найменувань, розміщений на 14 сторінках, додатки на 76 сторінках.

РОЗДІЛ 1

**ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОТИДІЇ ЛЕГАЛІЗАЦІЇ
ДОХОДІВ, ОТРИМАНИХ ЗЛОЧИННИМ ШЛЯХОМ****1.1. Сутність проблеми легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом.**

Приховування справжнього джерела своїх доходів практикувалося вже досить давно, наприклад, у середньовіччі Римська Католицька Церква заборонила такий вид діяльності як лихварство, тоді торговці придумали методи обходу даної заборони [1 с. 26].

Однак, справжня історія відмивання «брудних» грошей своїми коренями тягнеться до 1920-х років минулого століття, коли було вжито вперше термін «money laundering» у США. В той час відомий гангстер Аль Капоне відкрив мережу власних пралень для того, щоб організувати фіктивні наряди на прання, а прибутки отримані від торгівлі наркотиками, проституції та інших злочинів декларувати як законно отримані кошти від роботи мережі пралень [2]. Аль Капоне був засуджений за несплату прибуткового податку, а не за свою злочинну діяльність. Така сама доля спіткала його брата і близьких підручних також відомих гангстерів у США. На початку 1930-х років поліція США дійшла висновку, що злочинів легше засуджувати не за злочини, які вони скоюють, а за несплату податків з доходів, які були отримані внаслідок здійснення злочинів [3, 4].

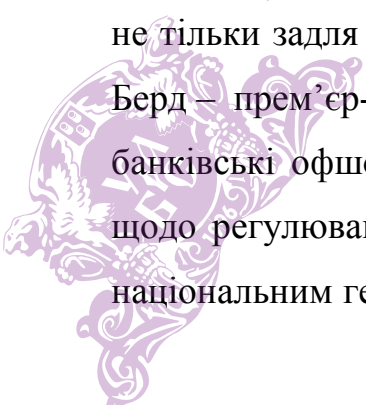
Справжнім піонером у відмиванні грошей можна вважати Мейера Ланскі – бухгалтера Аль Капоне і автора перших схем з відмивання грошей. Після того як Капоне було засуджено Ланскі продовжив справу свого боса, а допомогли йому в цьому номерні рахунки, що відкривалися для клієнтів на умовах зберігання у таємниці імені власника рахунку. Номерні рахунки почали відкриватися ще наприкінці XVIII століття європейськими банками, а під кінець XIX століття це вже була звична практика для всіх банків світу. Після

законодавчого закріплення нерозголошення інформації про рахунки клієнтів банками, у Швейцарії це сталося в 1934 році, нелегальні кошти прямо таки почали «литися» до банківського сектору. Другим важливим елементом відмивання грошей було запровадження зон звільнених від податкового навантаження, що почали з'являтися ще у кінці XIX століття в США. Хоча назвати такі зони офшорами у їх класичному розумінні не можна, оскільки вони залишалися у межах юрисдикції США і гроші сховати було досить важко.

У 60-ті роки XX століття швейцарський бізнесмен Бернальд Корльнфед (Bernard Cornfeld), що використовував справжній офшор у його класичному розумінні – Багами, для відмивання «брудних» грошей торговців наркотиками, оскільки в той час доходи від такого виду діяльності досягли астрономічної позначки, то послуги по відмиванню брудних грошей користувалися великою популярністю [5, 6].

Не оминула участь у відмиванні грошей і політику, так, у 70-ті роки минулого століття великого розголосу набув Уотергейтський скандал, названий за готелем «Watergate», коли міністр фінансів Моріс Стенс і Джордж Мітчелл створили для президента США Річарда Ніксона таємний тіньовий фонд у підтримку майбутніх перевиборів президента кошти із якого, на наступний рік, пішли до офіційного виборчого комітету. Гроші до цього фонду надходили і з анонімних рахунків, а це було заборонено законом, тому учасники схеми використовували один із мексиканських банків. Саме із цими подіями науковці і пов'язують народження терміну «відмивання грошей», який ввела британська газета «The Guardian» незадовго після вищевказаних подій [7, 8].

З 1980-х років лідери деяких малорозвинених держав починають використовувати прибутки з відмивання грошей задля збагачення своїх країн, а не тільки задля власної вигоди, найяскравішим прикладом може служити Вере Берд – прем'єр-міністр держави Антигуа і Барбуда, який дозволив надавати банківські офшорні послуги у державі, причому не існувало жодних правил, щодо регулювання фінансової діяльності. У 1994 році Вере Берда оголосили національним героєм при житті, за те, що він перетворив малорозвинену країну

у процвітаючу державу [9]. В середині 80-х Карибські острови стали світовим центром відмивання грошей і активно використовувалися для відмивання «брудних» грошей не тільки наркоторговцями, а й терористичними угрупованнями, такими як бойовики «ІРА» [3].

Перший закон протидії відмиванню грошей було прийнято в 1986 році у США, коли участь у відмиванні грошей стало федеральним злочином. Саме з цим періодом пов'язують виникнення такого поняття, як «смерфінг» (smurfing) – процес дроблення вкладів, оскільки за законом банки повинні були повідомляти про всі вклади, що перевищують 10000 доларів США. Ліміт такої суми у США існує і до сьогодні. Після входження в дію закону до банків почали надходити суми готівки у розмірі, що не перевищує 9999 доларів США, а банківські транзакції по відмиванню грошей не тільки збільшилися в кількості, а й набули значно більш заплутаний характер [3].

Відмивання грошей багатогранне явище і дослідження у даному напрямку проводили такі вчені: А. Римарук, Ю. Лисенков, В. Капустін [10], З. Левченко [11], Ч. Роу, Б. Пейдж, Г. Ходсон, Л. Наполеоні, А. Коуел [12], Дж. Робінсон [13], Г. Тосунян, А. Вікулін [14], однак, питання відмивання грошей саме через банківську систему залишається найбільш актуальним і проблемним, оскільки саме з використанням банківської системи відмивати гроші можна систематично, чого і вимагає злочинна діяльність, а наприклад, Р. Яворський вважає, що: «Процес відмивання «брудних» грошей взагалі об'єктивно неможливий без залучення банківського сектора...»[15].

Дослідженням проблем банківської безпеки, а також відмивання грошей через банківську систему проводили такі закордонні і вітчизняні вчені як: С. Гуржій [16], С. Дмитров [17, 18, 19], В. Гамза [20, 21], В. Коваленко [1, 19], В. Рисін [22], І. Ткачук, О. Барановський [23, 24, 25, 26], А. Степаненко [27], А. Бекряшев [28], В. Ярочкін [29], О. Романченко [30, 31], В. Кротюк [2, 32] та ін.

Однак, у роботах даних вчених недостатньо розглянутими залишаються питання адаптації системи протидії відмиванню грошей до правил «знай свого клієнта», питання централізованого управління базою ідентифікованих клієнтів

та розуміння діяльності свого клієнта з метою виявлення банком заплутаних схем з відмивання грошей, а також впровадження розроблених методик в систему банку.

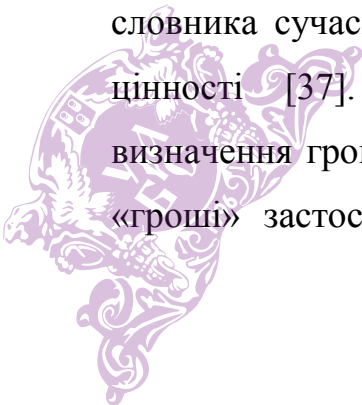
Тлумачення самого поняття «відмивання грошей» за Сорока Рекомендаціями FATF повинно здійснюватись згідно Віденської Конвенції ООН проти незаконного обігу наркотичних засобів та психотропних речовин 1988 року та Палермської Конвенції ООН проти транснаціональної організованої злочинності 2000 року, однак, цьому терміну запропоновано багато трактувань, наприклад, президентська комісія по організованій злочинності в 1984 році використовувала наступне формулювання: «Відмивання грошей – процес, за допомогою якого приховується існування, незаконне походження або незаконне використання доходів і потім ці доходи маскуються таким чином, щоб виглядати як гроші, що мають законне походження» [28, 30]. Згідно українського законодавства «легалізація (відмивання) доходів – вчинення дій спрямованих на приховування чи маскуванню незаконного походження коштів або іншого майна чи володіння ними, прав на такі кошти або майно, джерела їх походження, місцезнаходження, переміщення, а так само набуття, володіння або використання коштів або іншого майна, за умови усвідомлення особою, що вони були доходами, з метою надання правомірного вигляду володінню користуванню або розпорядженню доходами або дій, спрямованих на приховування джерел походження таких коштів» [33].

Слід зазначити, що вчені, у своїх дослідженнях [34, 23, 1, 19] та ін., ототожнюють поняття: «відмивання» і «легалізація», а також поняття: «доходи», «гроші», «кошти». Що стосується дефініцій «відмивання» і «легалізація», то поняття «відмивання» більш точно відображає зміст досліджуваного явища і є завідомо кримінальним діянням, на відміну від «легалізації», що в багатьох країнах може відбуватися за сприяння влади, задля нарощення інвестиційних ресурсів країни та зменшення тіньового сектору [16]. Однак, незважаючи на вищевказану різницю між даними поняттями, зважаючи

на те, що дослідження направлено на вивчення проблеми «легалізації (відмивання)», як завідомо кримінального діяння, на наш погляд, у контексті досліджуваної проблеми, їх можна вважати синонімами, тому, у даній роботі, ми дотримуємося саме такої точки зору. Що стосується ототожнення понять «доходи, гроші, кошти», в контексті легалізації, то потрібно провести додатковий аналіз для з'ясування сутності даних понять і можливості застосування у контексті легалізації.

Якщо брати за основу готівкові гроші, які історично використовувалися для обороту і розрахунків у злочинному світі, як то: при торгівлі наркотиками, зброєю, людьми тощо, то використання даного поняття можна вважати достатнім. Однак, при еволюціонуванні предикативних, щодо легалізації, злочинів, відмивати потрібно не тільки готівку. Наприклад, отримати хабар можна у вигляді коштовних речей: авто, яхти, будівлі тощо. З іншої сторони, купівля коштовних речей може розглядатися як один із методів легалізації. Однак, якщо розглядати портфельний підхід при визначенні сутності грошей [35 с. 11], то поняття грошей охоплює матеріальні блага, які можуть отримати злочинці внаслідок вчинення предикативних злочинів. Втім, не тільки портфельний підхід може описати сутність грошей, що потрібно легалізувати, так представники трудової теорії вартості описують сутність грошей, як «...специфічний товар, що має здатність обмінюватися на будь-який інший товар, тобто є загальним еквівалентом.» [36 с. 9]. В даній роботі поняття «грошей» у контексті легалізації розглядається саме як матеріальні блага, що можуть бути отриманні внаслідок злочинної діяльності.

Наступне поняття, що досить часто використовується в контексті легалізації або відмивання – «кошти». Відповідно до «Великого тлумачного словника сучасної української мови», кошти – це гроші, капітал, матеріальні цінності [37]. Фактично, якщо дотримуватися портфельного підходу визначення грошей, то дані категорії вже описані, однак, зазвичай визначення «гроші» застосовують саме у контексті готівкових грошей, тому, на наш

погляд, використання дефініції «кошти» цілком правильне в контексті легалізації.

Поняття «доходи» у контексті легалізації описане ЗУ «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом». Доходи – це будь-яка економічна вигода, одержана внаслідок вчинення суспільно небезпечного протиправного діяння, що передуює легалізації (відмиванню доходів), яка може складатися з матеріальної власності чи власності, що виражена в правах, а так само включає рухоме чи нерухоме майно та документи, які підтверджують право на таку власність або частку в ній. Вважаємо, що дане визначення повною мірою розкриває суть отриманих матеріальних благ, що потребують процесу легалізації.

Підсумовуючи розглянуті визначення дефініцій, що використовуються в контексті легалізації, зазначимо, що, в даній роботі, поняття «гроші», «кошти» і «доходи» у контексті легалізації розглядаються як тотожні поняття.

Таким чином, під легалізацією доходів, отриманих злочинним шляхом, пропонується розуміти процес, який спрямований на надання правомірного вигляду, володінню, користуванню або розпорядженню доходами або вчинення дій, спрямованих на приховування джерел походження таких доходів [33].

Для відмивання грошей необхідна присутність джерела злочинного походження коштів, таким джерелом може бути торгівля наркотиками, людьми, зброєю або ж ухилення від сплати податків, тощо. Відмивання грошей у кримінальному економічному циклі зображено на рис. 1.1, де відмивання займає ключову позицію.

На першій стадії йде нагромадження кримінальних грошей, що можуть отримуватися від будь-якої злочинної діяльності, наприклад, від торгівлі зброєю, наркотиками, людьми, або ж від здійснення злочинів у економічній сфері.

Друга стадія є безпосередньо відмивання грошей на якій грошам надається легальний вигляд. Відмивання може здійснюватися різними методами, серед науковців немає одностайної думки, як правило, виділяють 3

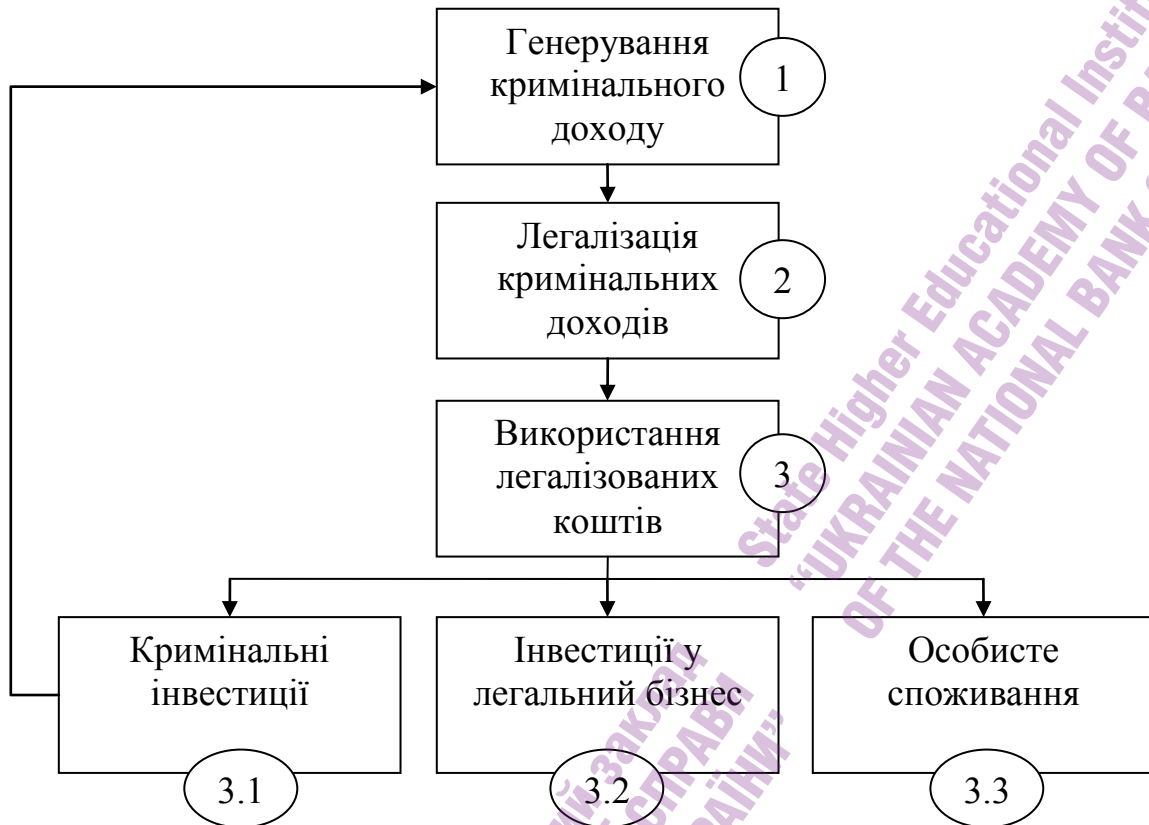

Рис. 1.1. Економічний цикл використання «брудних» грошей [28, 23 с. 33]

види моделей: двох – трьох – та чотирьохфазну. Найпоширенішою вважається трьохфазна, згідно з якою, процес відмивання брудних грошей умовно поділяється на 3 стадії (рис. 1.2).

Розміщення (placement). Фізичне розміщення грошей, що вкладаються у фінансові інструменти, а також територіальне віддалення від місця їх походження. Розміщення грошей може відбуватися через традиційні фінансові установи, нетрадиційні фінансові установи в установах не фінансового сектору або ж а кордоном. Способи для розміщення через традиційні фінансові установи це:

– використання кореспондентських банківських відносин – пересилка сум грошей, отриманих злочинним шляхом, в банки-кореспонденти і створення видимості міжбанківського переводу. Такий метод дозволяє переводити великі суми грошей із створенням документів, що приховують реальну суть операцій;

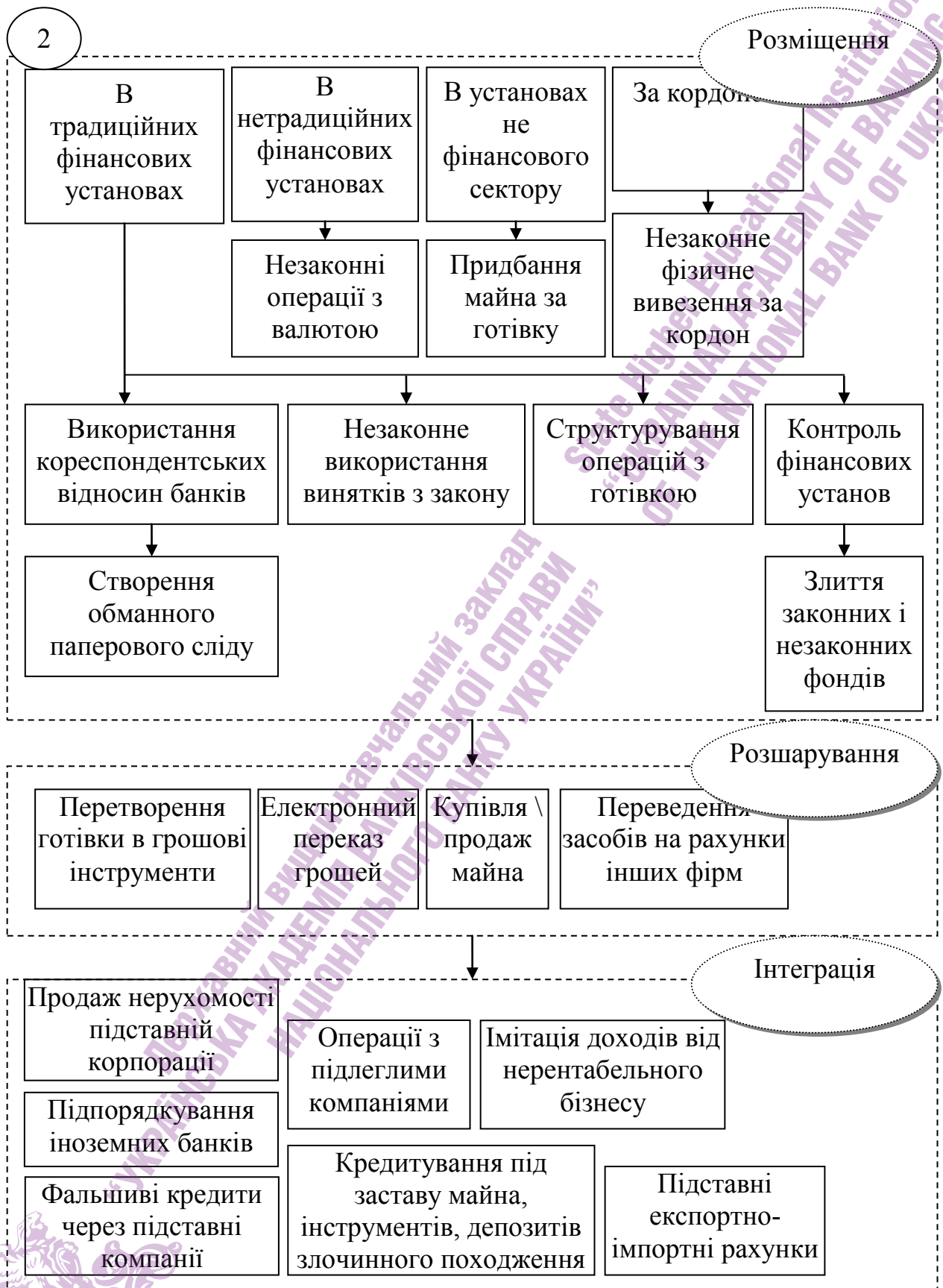
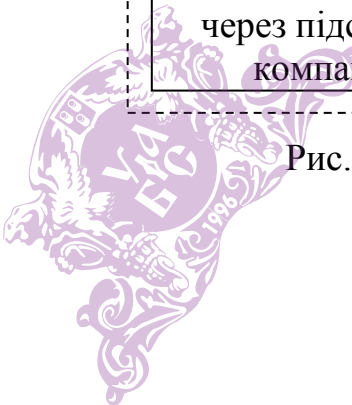

Рис. 1.2. Трьохфазна модель відмивання грошей [1, 16, 28]

– створення обманного паперового сліду – використання документів, що приховують справжні джерела отримання прибутку, власників, а також місця зберігання отриманих доходів;

– використання винятків із закону – незаконне звільнення від звітування перед державними органами при проведенні операцій з готівкою більше встановленої норми. Може бути використаний при наявності норми закону, за якою окремим клієнтам надається право не звітувати перед державними органами при проведенні операцій з сумами грошей більше встановленого порогу, якщо проведення такого типу операцій для них є звичайною практикою;

– структурування операцій з готівкою – розбивка однієї великої суми на декілька невеликих, що не перевищують встановлений поріг, з послідувачим перерахуванням грошей на інший рахунок;

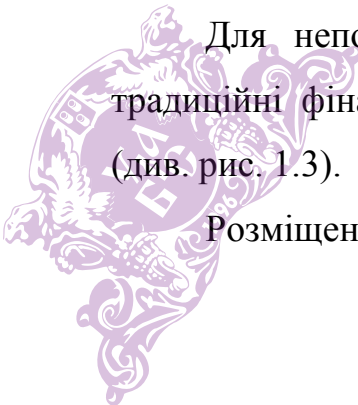
– встановлення контролю над фінансовою установою – взяття під контроль або ж персонал фінансової установи, або ж повністю підкорення даної установи злочинній організації. Даний метод в наступному значно спрощує процес розміщення доходів, отриманих злочинним шляхом, і їх подальше розшарування та інтеграцію;

– злиття законних і незаконних фондів – заключається у поступовому додаванні до легального прибутку коштів злочинного походження. Даний метод неможливо провести без контролю над установою.

Окрім вищеперерахованого, особливо популярним вважається метод використання «колективних рахунків», коли на один рахунок заносяться багато численні дрібні вклади від великої кількості людей, з послідувачим переведенням грошей на інший рахунок, як правило, за кордон [38].

Для непомітного розміщення грошей злочинного походження через традиційні фінансові установи злочинці використовують методи маскування (див. рис. 1.3).

Розміщення грошей може відбуватися і через нетрадиційні фінансові

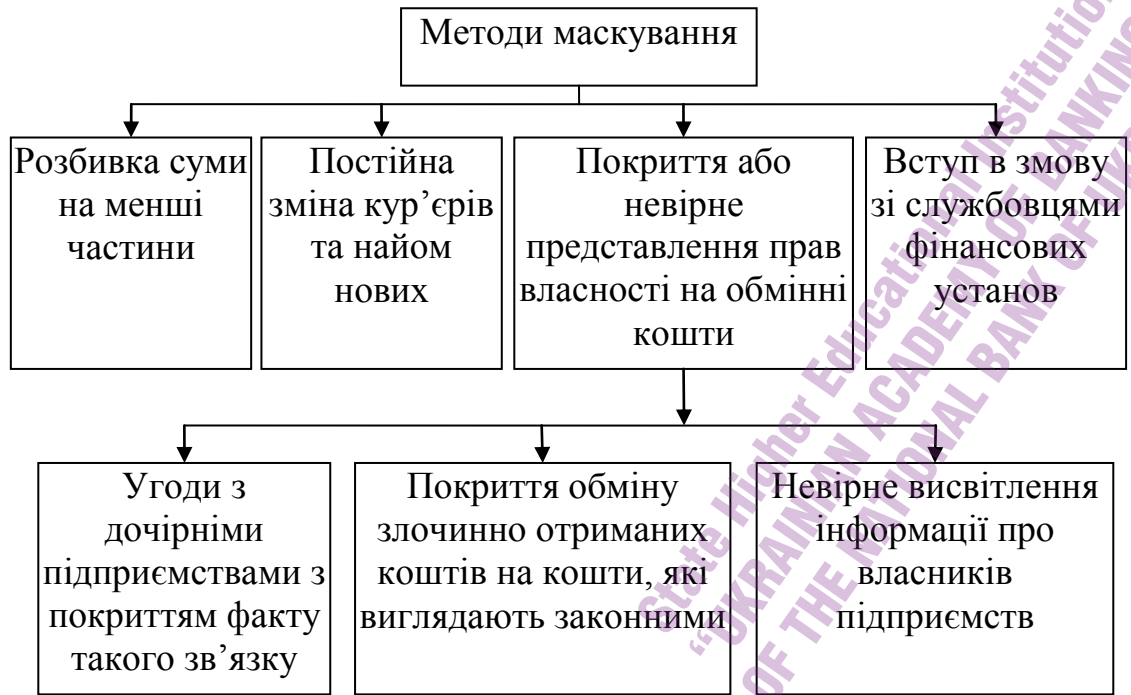
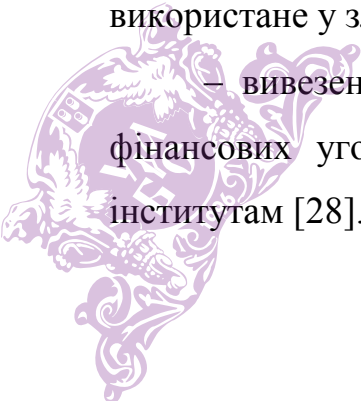

Рис. 1.3. Методи маскування слідів руху коштів через фінансово-кредитні установи [1, 28]

установи, тобто через валютні біржі, брокерів цінних паперів і металів, товарних брокерів, казино, організацій, що надають поштові послуги, послуги обміну чеків на готівкові кошти. Нетрадиційні фінансові установи можуть бути використані для відмивання грошей тими ж самими способами, що і традиційні, особливо розповсюдженими є злиття фондів законного і злочинного походження, а також структурування активів, окрім вже названих, актуальними залишаються способи розміщення:

– купівля майна (автомобілі, яхти, нерухомість, акції тощо) за готівкові кошти. Даний спосіб одразу переслідує 3 цілі: по-перше, підтримати пишний стиль життя, по-друге, вкласти гроші у товари, які досить цінні, але менш підозрілі за готівку і, по-третє, купувати майно, яке в майбутньому може бути використане у злочинних цілях;

– вивезення доходів, отриманих злочинним шляхом, за допомогою фінансових угод, може здійснюватися аналогічно банківським фінансовим інститутам [28].

В установах не фінансового сектору розміщення активно відбувається через: установи, пов'язані з індустрією розваг (бари, готелі, бані, агенції, що проводять різні культурні програми і т.д.); установи, пов'язані з автомобільним бізнесом (торгівля авто запчастинами, прокат автомобілів, комісійна торгівля тощо); магазини роздрібною торгівлі (антикварні, комісійні магазини, торгівля електронно-обчислювальною технікою, торгівля зброєю, пункти прокату, торгівля взуттям тощо); підприємства по наданню не розважальних послуг (салони тату, типографії, фірми по установці автоматів, агенції, що організують перевезення морським, річним чи наземним транспортом тощо).

Розміщення грошей за кордоном без використання спеціальних фінансових установ здійснюється шляхом фізичного вивозу за допомогою кеш-кур'єрів контрабандою різними видами транспорту (літаком, наземним тощо), або ж за допомогою поштових відправлень.

Перший етап відмивання грошей вважається найбільш слабкою ланкою у ланцюгу процесу легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом. З точки зору універсальності найбільш привабливою є саме банківська система, що дозволяє оперувати значними сумами грошей, виконувати широкий спектр послуг досить швидко, а також має стійкі зв'язки з іноземними установами. Саме на цьому етапі швидкість виявлення схем залежить від активної участі суб'єктів первинного фінансового моніторингу у процесі протидії легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом.

Розшарування (layering). Є другою стадією у трифазній моделі відмивання грошей, на цій стадії відбувається трансформація злочинно набутих коштів у різноманітні активи, а також проведення операцій з маскуванню. Якщо на першій стадії початкове розміщення грошей злочинного походження пройшло непомітно, то виявити на цій стадії дії по відмиванню грошей практично неможливо.

На стадії розшарування типовими вважаються операції з вкладення грошей у нерухомість, гральний бізнес, перепродаж цінних товарів та фінансових інструментів тощо. На даній стадії активно користуються

послугами компаній, що розташовані в офшорних зонах, особливо спеціально створеними, для відмивання грошей, «фірмами-одноденками», що дозволяють розірвати ланцюг відмивання грошей і таким чином заплутати сліди.

Інтеграція (integration). На третій стадії відмивання коштів, гроші отримують вид законного джерела походження. На цій стадії проходять інвестиції як у легальні сектори економіки так і у кримінальний сектор [16, 1, 27, 39].

Третя стадія криміногенного циклу зображеного на рис. 1.2 є логічним продовженням попередніх стадій, на даному рівні гроші вже набули вигляд легальних і можуть використовуватися з різними цілями: для особистого споживання, чи для вкладення в легальний бізнес, або ж для нарощування масштабів нелегального бізнесу, що може бути необов'язковим у випадку проведення одноразової операції з відмивання, або ж по завершенню злочинцями «злочинної кар'єри» і переведення всього бізнесу повністю на легальну основу.

Аналізуючи методи відмивання коштів, видно, що багато способів проходять із виведенням злочинних коштів за кордон, які потім можуть повернутися до країни у вигляді інвестицій чи то у легальний сектор економіки, або ж для розширення масштабів нелегального бізнесу, отже, слід визнати, що це проблема транснаціонального масштабу і боротьба з цим явищем окремо взятої країни приречена на невдачу. Початком глобальної боротьби з відмиванням грошей слід вважати створення у 1989 році на зустрічі країн Великої Сімки міжнародної організації по боротьбі з відмиванням коштів – Групи з розробки фінансових заходів боротьби з відмивання коштів (Financial Action Task Force on Money Laundering, FATF) [16, 40].

Проблема відмивання грошей і фінансування терористичних організацій досягла свого апогею у вересні 2001 року після терористичних актів 11 вересня у США, до цього часу факти відмивання грошей не помічалися у тих масштабах, в яких вони дійсно мали місце. До 2001 року дослідження у сфері відмивання грошей носило більш формальний і рекомендаційний характер.

Найбільш авторитетна організація по боротьбі з відмивання грошей – організація FATF контролювала лише нормативну сторону питання, як правило, слідкували чи відповідає національне законодавство окремої країни на відповідність Сорока рекомендаціям FATF. Країни, закони яких не відповідали вимогам FATF заносилися до «чорного списку» з відповідними економічними санкціями: замороження фінансових рахунків та економічних ресурсів, однак, слід відмітити, що впровадження економічних санкцій – власна справа кожної держави, наприклад, коли у 2001 році FATF віднесла Україну до «чорного списку», то Росія лише більш ретельно перевіряла транзакції або лише декларувала, що операції проходять ретельну перевірку, що надходили з України, більше ніяких додаткових санкцій не впроваджувалося.

Активізація FATF після вересневих подій у сполучених штатах вилилася у додаткові Вісім Спеціальних Рекомендацій, що були видані у жовтні 2001 року і визнані як міжнародні стандарти боротьби з відмиванням грошей [41].

За різними даними [16 с. 4, 1 с. 6, 42] щорічно у світі відмивається від 500 млрд. до 2 трл. доларів США, що становить приблизно 5% світового валового продукту, доля коштів отриманих від торгівлі наркотиками становить близько 25%, однак, фахівці також вказують на те, що оцінка далеко не точна і реальні дані можуть значно перевищити максимальне значення прогнозу.

Основними «центрами» з відмивання грошей вважаються офшорні території та країни, які підтримують тероризм і не декларують боротьбу з легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом. Згідно українського законодавства, список офшорних територій затверджується Кабінетом міністрів України відповідно до пункту 18.3 статті 18 Закону України «Про оподаткування прибутку підприємств». Список країн і територій, що не декларують боротьбу з відмиванням грошей, затверджується також КМУ відповідно до міжнародних рекомендацій, однак, на даний момент перелік таких територій відсутній у зв'язку з тим, що КМУ своїм розпорядженням від 24.01.2007 виключив останню країну Мьянму з цього переліку [43]. За рекомендаціями FATF країнам слід послідовно відмовлятися від запровадження

на своїх територіях зон, звільнених від податкового навантаження та з послабленим податковим контролем. Створення і функціонування таких територій виправдано лише на початковому етапі встановлення економіки в державі або ж в державах які мають значний досвід у боротьбі з відмиванням грошей [44].

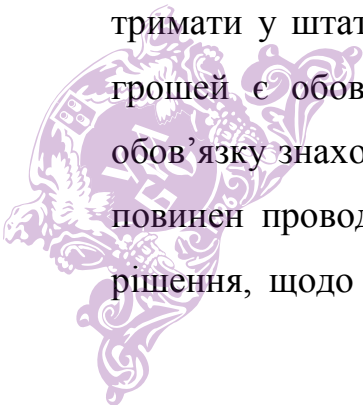
Стосовно країн, які мають значний досвід у боротьбі з відмиванням грошей, то сюди, безперечно, слід віднести США і Великобританію. Боротьба з відмиванням грошей у США ведеться на державному рівні і законодавчі документи мають чітку структуру, яка складається з трьох основних розділів:

1. Закон про боротьбу з відмиванням грошей, який є підрозділом Закону по боротьбі із зловживаннями наркотиками.
2. Закон про корумповані організації, а також ті, що знаходяться під впливом рекетирів.
3. Закон про психотропні речовини [44].

Правильним, на наш погляд, є бачення США щодо корупції і відмивання грошей. За законодавством США корупція і відмивання грошей напряму пов'язане, таку думку також розділяє багато науковців, що займаються питаннями протидії відмиванню грошей, оскільки корумповані чиновники сприяють легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом. В США корупція – це не тільки зловживання службовим становищем американських чиновників, але і чиновників іноземних держав. За законодавством США відмивання грошей веде за собою карну відповідальність і в даний момент нараховується близько 180 підстав за якими можуть притягнути до відповідальності, однак, якщо при розгляді справи буде доведено винуватість підсудного у відмиванні грошей, але у переліку підстав даний спосіб не значиться, то список підстав можуть розширити [44]. Особливої уваги заслуговує Закон «Про забезпечення всеосяжного механізму для знищення і перешкоджання тероризму (Provide Appropriate Tools Required to Intercept and Obstruct Terrorism Act)» відомий під назвою «PATRIOT» [45]. Даним Законом надаються надзвичайно широкі повноваження виконавчій владі з пошуку і

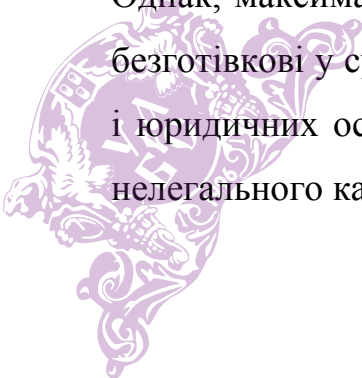
арешту терористів, а також фінансовим контрольним органам широкі можливості по слідкуванню за підозрілими фінансовими операціями, що потягнуло за собою цілу низку змін у законодавчих документах США, особливо тих, що стосуються банківської таємниці.

Хоча США можна вважати піонером у боротьбі з відмиванням грошей оскільки саме у цій державі було винайдено дане явище і розпочато боротьбу з ним, однак, Великобританію можна вважати найбільш взірцевим прикладом економік де поєднано високі темпи економічного зростання із застосуванням офшорних територій і надзвичайно ефективною боротьбою з легалізацією доходів, отриманих злочинним шляхом. Високорозвинена банківська система, а також наявність офшорних територій змусили Великобританію стати ініціатором створення FATF і розробити законодавчу базу, норми якої вилися у Положення про протидію відмивання грошей, яке можна брати за приклад при розробці власної системи боротьби з відмиванням грошей, саме таким шляхом розвивала свою законодавчу базу Російська Федерація і зараз вона є дійсним членом FATF, а ще декілька років тому була у «чорному списку» даної організації. У Великобританії на законодавчому рівні закріплена посада «інспектора по заявам про відмивання грошей». Саме існування даної посади показує наскільки важливою є боротьба з відмиванням грошей у Великобританії, дану посаду може займати тільки фахівець найвищої категорії, який має настільки високий службовий статус, щоб не бути залежним у прийнятті відповідальних рішень. Високі посадові вимоги до інспектора пояснюються ще й тим, що цей працівник повинен мати доступ до всіх операцій і даних клієнтів банку. Як правило, функції інспектора виконує, за сумісництвом, управляючий відділенням банку або юрисконсульт. Хоча тримати у штаті банку відповідального працівника за операції з відмивання грошей є обов'язком банку, однак, це не звільняє інших працівників від обов'язку знаходити підозрілі операції і повідомляти про них інспектора, який повинен проводити додаткову перевірку, щодо отриманих даних і приймати рішення, щодо повідомлення про ці операції відповідні державні органи. Як

було сказано раніше, на британських територіях знаходяться зони з послабленим контролем і податковим навантаженням, тому для того, щоб відповідати високим вимогам протидії відмивання грошей у Великобританії діє відкрита база засновників компаній у офшорних територіях [44, 16, 46].

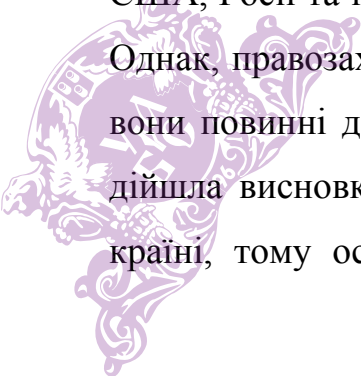
Якщо попередні приклади країн у боротьбі з відмиванням коштів можна віднести до зразкових, то наступний приклад із Китаєм можна охарактеризувати, як досить неефективний, особливо на фоні високорозвинених країн, не дивлячись на те, що законодавством передбачено, в деяких випадках, смертна кара за здійснення легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом, окремі прогалини у комплексному підході до такого явища як відмивання грошей сприяють до притоку нелегального капіталу. Однак, на прикладі з Китаєм слід зупинитися тому, що ситуація, що склалася у боротьбі з відмиванням грошей має деякі паралелі з ситуацією на Україні, коли достатньо ефективні задуми пропадають внаслідок не системного підходу до проблеми. Так, у Китаї на державному рівні не встановлений перелік для визнання операції підозрілою, банки самі вирішують, які операції віднести до підозрілих операцій, хоча, існує ряд правил, при наявності яких, банк повинен доповісти контролюючому органу. Такими правилами є ознаки, при наявності яких, банк повинен поставити до відома контролюючий орган. Для національної і іноземної валюти кількість ознак не однакова, так для національної їх налічується 13, серед яких слід відмітити такі: невідповідність направленню операцій підприємства особливостям його діяльності, переміщення через особовий рахунок великої кількості грошей (1000000 гр. од.) або ж часті відкриття та закриття рахунків клієнтом, тощо. Для іноземної валюти кількість ознак становить відповідно 11 і 20 для готівкових і безготівкових розрахунків. Однак, максимальні суми в 10 тис. доларів США при розрахунку готівкою, та безготівкові у сумі 100 тис. доларів США і 500 тис. доларів США для фізичних і юридичних осіб відповідно стають саме тим фактором який сприяє притоку нелегального капіталу до країни [44].

Як видно з ознак, наявність яких може свідчити про відмивання грошей у Китаї є початки впровадження політик «знай свого клієнта», однак відсутність централізованого підходу не дозволяє ефективно боротися проти відмивання грошей.

Ще однією країною, на яку слід звернути увагу є Росія, яка являється не тільки сусідом України, але і стратегічним партнером. Росія – це держава, яка пройшла шлях від «чорного списку» FATF до членства у цій, безумовно, найавторитетнішій організації по боротьбі з відмиванням грошей та фінансуванням міжнародного тероризму. Устрій боротьби з відмиванням грошей цієї держави багато чого запозичив у Великобританії, завдяки чому Росія змогла вийти на досить високий рівень у боротьбі з легалізацією доходів, отриманих злочинним шляхом. Організація процесу боротьби з відмиванням грошей, як вже зазначалося, запозичена з англійської, координатором виступає Федеральна служба по фінансовому моніторингу. У всіх комерційних банках повинні бути розроблені правила внутрішнього контролю, а також структурний підрозділ, який відповідає за перевірку бухгалтерської звітності банківської установи, та розглядає свою діяльність як забезпечення безпеки самого банку. В Російській Федерації банки повинні сповіщати фінансову розвідку країни про всі операції з переліку сума яких перевищує 600000 рублів або еквівалент у іноземній валюті, що становить близько 20000 доларів США [44, 16, 47, 48]. Порівняльна характеристика країн наведена у таблиці 1.1.

Питання боротьби з відмиванням грошей є транснаціональним, це очевидно, а особливого загострення дана проблема в умовах міжнародної глобалізації і розвитку новітніх інформаційних технологій. Для злочинних угруповань не існує кордонів, це досить яскраво показали терористичні акти в США, Росії та інших країнах, що відіграють значну роль на міжнародній арені. Однак, правозахисні органи стикаються з міжнародними перепонами, оскільки вони повинні дотримуватися букви закону. В даних умовах світова спільнота дійшла висновку, що боротися з цим явищем по одинці не можливо жодній країні, тому особливої актуальності набуває міжнародне співробітництво у

Порівняльна характеристика деяких країн у розрізі боротьби з легалізацією доходів, отриманих злочинним шляхом [49]

Країна	Заявлена участь у боротьбі з відмиванням грошей	Граничні суми грошей для операцій	Централізоване управління на рівні держави	Підходи щодо організації системи протидії відмиванню грошей	Знаходиться у складі організації протидії відмиванню грошей	Загальна оцінка ефективності фінансової системи протидіяти відмиванню грошей
США	так	\$10000	так	принцип «знай свого клієнта»	FATF, АГП	ефективна
Великобританія	так	\$20000	так	принцип «знай свого клієнта»	FATF	ефективна
Китай	так	\$10000 готівковий розрахунок, \$100000 (\$500000) для фізичних (юридичних) осіб – безготівковий	ні	визначення операцій з вкрапленням принципу «знай свого клієнта»	ЄАГ, ОГБС	не досить ефективна
Росія	так	600000 рублів або еквівалент у іноземній валюті	так	контроль операцій	FATF, MONEYVAL, ЄАГ	не досить ефективна
Україна	так	80000 грн., або еквівалент у іноземній валюті	охвачені не всі аспекти	контроль операцій	MONEYVAL	не досить ефективна

сфері боротьби з відмиванням «брудних» грошей та боротьби з міжнародним тероризмом.

Першою міжнародною організацією створеною для боротьби з відмиванням грошей стала Financial Action Task Force on Money Laundering (FATF) – створена у 1989 році країнами великої сімки, як міжурядовий орган боротьби з відмиванням грошей. На даний час FATF досить потужна організація яка виступає світовим координатором боротьби з відмиванням грошей і включає більше 30 країн: Аргентина, Австралія, Австрія, Бельгія, Бразилія, Канада, Данія, Країни Європейської комісії, Фінляндія, Франція, Германія, Греція, Об'єднані Арабські Емірати, Гонконг (Китай), Ісландія, Ірландія, Італія, Японія, Люксембург, Мексика, Королівство Нідерланди, Нова Зеландія, Норвегія, Португалія, Російська Федерація, Сінгапур, Південна Африка, Іспанія, Швеція, Швейцарія, Туреччина, Великобританія, США. Основні задачі, що ставить перед собою Комісія наступні:

– контроль за виконанням 40 рекомендацій, а також 9 спеціальних рекомендацій FATF. Всі країни-члени FATF самостійно виконують рекомендації, при цьому контроль за їх виконанням 2х-рівневий: кожного року проходить самоаналіз, а також аналіз з боку іншої країни-учасниці FATF;

– розгляд тенденцій у сфері боротьби з легалізацією доходів, отриманих злочинним шляхом, і прийняття контрзаходів. Оскільки відмивання грошей знаходиться у постійному розвитку, тенденції якого необхідно постійно відслідковувати, то країни-члени постійно збирають і оброблюють найновішу інформацію, щодо сучасних методів відмивання грошей;

– розповсюдження ідеї боротьби з легалізацією доходів, отриманих злочинним шляхом, по всьому світу. Організація підтримує встановлення міжнародної системи протидії відмивання грошей, яка базується на збільшенні країн-учасниць FATF. Також, для збільшення ефективності протидії відмиванню грошей і протистоянню міжнародним злочинним угрупованням, створюються міжнародні регіональні організації за типом всесвітньо визнаної FATF. Завданням, що стоять перед даними організаціями є протидія

відмиванню доходів та фінансуванню тероризму у відповідному регіоні, здійснення взаємних оцінок членів на відповідність вимогам 40 рекомендаціям FATF та 9 спеціальним рекомендаціям FATF, а також вивчення тенденцій і методів відмивання грошей саме для цього регіону.

На травень 2007 року FATF офіційно визнала 8 регіональних організацій, це:

- Карибська група з розробки фінансових заходів боротьби з відмиванням доходів (КФФТФ);
- Азійсько-Тихоокеанська група по боротьбі з відмиванням доходів (АПГ);
- Спеціальний експертний комітет Ради Європи по оцінці заходів у сфері боротьби з відмиванням доходів («MONEYVAL»);
- Група Східної та Південної Африки по боротьбі з відмиванням доходів (ЕСААМЛГ);
- Група Південної Америки по розробці фінансових заходів боротьби з відмиванням доходів (ГАФІСУД);
- Євразійська група по протидії легалізації кримінальних доходів та фінансуванню тероризму (ЄАГ);
- Група Близького Сходу та Північної Америки по розробці фінансових заходів боротьби з відмиванням доходів (МЕНАФАТФ);
- Міжурядова група по розробці заходів боротьби з відмиванням доходів в Африці (ГІАБА) [50].

Окрім вищеназваних організацій, існує поки офіційно не визнана FATF Група по боротьбі з відмиванням доходів у Центральній Африці (ГАБАК), а також Офшорна група банківських наглядів (ОГБС), яка виконує подібні до регіональних організацій функції і є офіційним спостерігачем у FATF [51, 50].

Детальна інформація щодо регіональних організацій за типом FATF, наведена у додатку А.

За результатами аналізу протидії легалізації грошей окремих країн FATF переглядає «чорний список», до якого потрапляють держави, які не

співробітничать з FATF (NCCTs – non-cooperative countries and territories), тобто недотримуються вимог щодо протидії відмиванню грошей. Країни оцінюються за 25-ма критеріями і в результаті відповідності або ж невідповідності даним критеріям приймається рішення, щодо занесення держави до «чорного списку». Перший звіт, за результатами такого перегляду, був опублікований 14 лютого 2000 року, в цьому ж році був опублікований перший огляд деяких країн, які не співробітничали з FATF, і опублікований «чорний список». За всю історію діяльності FATF у «чорному списку» побували і Україна, і Російська Федерація, яка на даний момент є країною-учасницею FATF, а станом на початок листопада 2004 року у «чорному списку» були присутні: Полінезія та Нова Зеландія (Острови Кука); Індонезія; Маньяма; Науру; Нігерія; Філіппіни. На даний момент даний список пустує, однак це не означає, що в світі всі країни співробітничать з FATF. Для того, щоб потрапити до «чорного списку» потрібно досягти певного економічного розвитку і перш за все розвитку у банківській системі, при якому дана країна може «зацікавити» осіб, що планують відмивати гроші. В такому випадку FATF дає оцінку даним країнам і, у випадку невідповідності визначеним критеріям, країну може бути віднесено до «чорного списку».

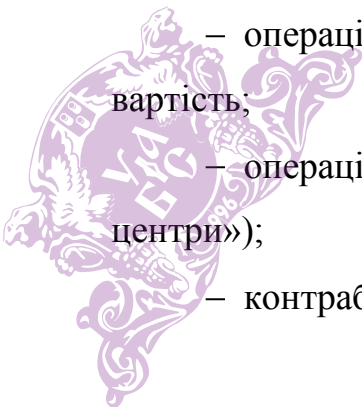
Таким чином, можна стверджувати, що проблема відмивання грошей є актуальним питанням сьогодення. Питання легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом, і фінансування терористичних угруповань не може стосуватися окремо взятої країни, оскільки схеми відмивання, що застосовують злочинці у своїй діяльності, можуть включати декілька країн. В той же час, найуразливішою частиною процесу відмивання є етап розміщення злочинних капіталів у фінансових інституціях. Тому, ідентифікація клієнта, з розумінням джерел наповнення його доходів, може дати значний ефект у боротьбі з процесом легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом.

1.2. Особливості вітчизняної економіки та роль банків у протидії легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом.

Для кожного регіону існують свої особливості у походження коштів, які злочинці намагаються легалізувати, а також сфери їх подальшого застосування. Для країн, що відіграють значну роль на міжнародній арені, наприклад, Російської Федерації, США, Великобританії, особливої актуальності набуває проблема міжнародного тероризму. Українська економіка теоретично може бути використана для фінансування терористичних угруповань, хоча загроза терористичного акту для України не є надто актуальною, з наступних причин: по-перше, Україна є достатньо монолітною країною з точки зору етнічної приналежності громадян і, по-друге, Україна не постає «важливим гравцем» на міжнародній арені, який може впливати на розвиток інших держав. Однак, проблема відмивання брудних грошей не оминула Україну. Вперше українська економіка гостро відчула наслідки ігнорування відмивання грошей у вересні 2001 року, коли FATF занесла Україну до «чорного списку». Прийняття нормативно-правових актів, що протидіють відмиванню грошей і відповідають «40 рекомендаціям FATF», а також заснування служби фінансової розвідки дозволили міжнародній організації викреслити Україну зі свого «чорного списку» і визнати, що Україна бореться з цим економічним лихом сьогодення. Аналіз даних Державного комітету фінансового моніторингу за 2004 – 2006 роки показав, що популярними способами відмивання грошей на Україні є:

- операції з незаконного виведення коштів за кордон;
- операції за втраченими паспортами;
- операції з банківськими металами;
- операції пов'язані з незаконним відшкодуванням податку на додану вартість;
- операції з незаконної конвертації коштів у готівку («конвертаційні центри»);
- контрабанда та злочини проти власності;

- злочини з наркотичними речовинами;
- зовнішньоекономічні операції (вантажно-митні декларації з ознаками підробки, експорт по завищеним цінам або на неіснуючі компанії);
- операціями з цінними паперами;
- операції з нерухомістю [52, 53].

Із наведених операцій з відмивання коштів можна зробити висновок, що для України, в першу чергу, відмивання слугує інструментом для детінізації капіталів, а не декриміналізації, хоча останнє також має місце. Історично так склалося, що значна частина українських капіталів перебуває «в тіні», підрахунки різні, однак всі вони стверджують, що тінізація економіки на Україні вища за критичну межу у 30% від ВВП країни, коли в країні створюється відтворювальна система тіньових економічних відносин [54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61]. Беручи також до уваги те, що особливістю тіньового сектору української економіки є й те, що основна його частина становить суспільно корисна виробнича діяльність, а не кримінальний обіг наркотичних речовин чи діяльність терористичних угруповань [62], під «брудними грошами» будемо розуміти саме незаконно отриманий дохід, це може дохід як від торгівлі наркотиками, так і від несплати податкових зобов'язань.

Для України особливе місце займає незаконна діяльність конвертаційних центрів, що набули останнім часом широкого розповсюдження, як один із механізмів незаконного ухилення від сплати податків, коли за допомогою конвертаційних центрів кошти на рахунках підприємств перетворюють на готівку за участі офшорних територій, і обслуговування злочинних угруповань. При цьому, як правило, використовують підставних осіб у якості засновників, використовуючи загублені чи вкрадені документи, або надаючи невелике матеріальне винагородження економічно незабезпеченим особам, що погодяться виконувати «підставну роль» власника установи [52]. Окрім всього значне перешкоджання на шляху боротьби з відмиванням грошей є значна частка корумпованості українських чиновників. Так, за матеріалами ДКФМ [63,

64, 65, 66] досить часто у схемах відмивання грошей задіяні працівники банків, які займають високі посади.

Розглянемо основні схеми відмивання грошей, що притаманні українській економіці. Зауважмо, що дані схеми практично не зустрічаються у чистому вигляді і, як правило, є складовими більш складних і заплутаних механізмів відмивання грошей, що можуть включати як циклічність окремих операцій, так і за діяння у складну схему декілька простих, які можуть включати, наприклад, операції з нерухомістю, цінними паперами та підробленими документами, тощо.

Проста схема легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом, через операції у сфері нерухомості зображена рис. 1.4.

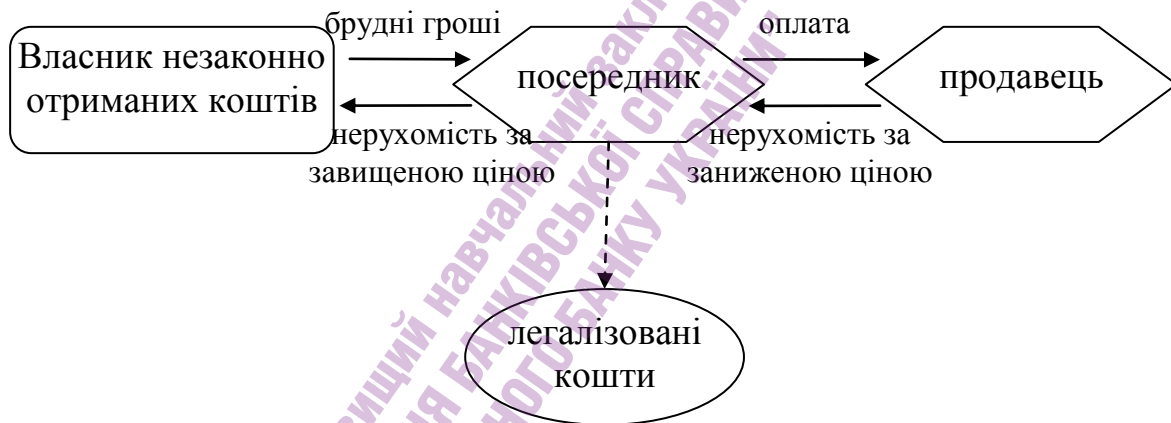

Рис. 1.4. Елементарна схема відмивання грошей через операції з нерухомістю [16]

Реалізація даної схеми з відмивання може включати підроблені документи з оцінки продажної нерухомості, договорів куплі-продажу, а також використання реєстрації фірм на підставних осіб. У схемі початкова купівля нерухомості може відбуватися не тільки за заниженою ціною, але й цілком справедливою ринковою вартістю, причому продавець може не здогадуватись про походження грошей, які йому пропонують.

Дохід, отриманий в результаті перепродажу нерухомості за завищеною ціною і є сумою легалізованих грошей. Найбільш ймовірно виявити дану схему

з відмивання можна шляхом порівняння ринкової вартості у частку з сумою угоди, або ж шляхом виїзних перевірок [16].

Схема легалізації грошей з використанням цінних паперів (див. рис. 1.5), відрізняється від попередньої лише об'єктом спекуляції.

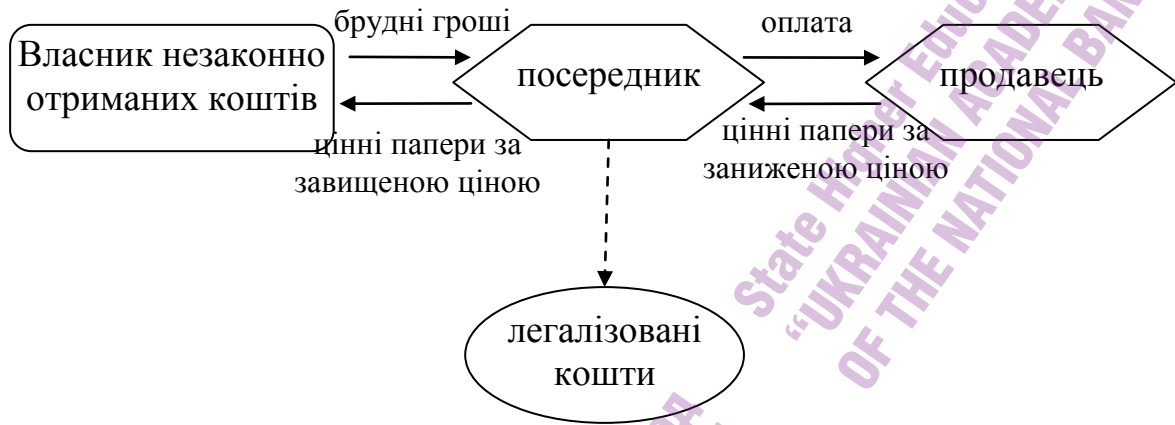

Рис. 1.5. Елементарна схема відмивання грошей з використанням цінних паперів [16]

Аналогічно до схеми, зображеної на рис. 1.4 попередня оплата може здійснюватися за ринковою вартістю цінних паперів. У ролі посередника може виступати фірма, що зареєстрована на підставну особу і яка, після проведення операції, зникає для заплутування слідів. Гроші, отримані в наслідок перепродажу цінних паперів і становлять суму легалізованих коштів.

У випадку використання схем відмивання грошей із застосуванням зовнішньоекономічних операцій, як правило, використовуються занижені ціни на експортовані товари, несвоєчасне повернення валютної виручки, завищені ціни на імпортовані товари, фальшиві імпорتنі контракти або ж підроблені кредитні угоди, що існують лише на папері [53]. Зовнішньоекономічні операції залишаються одним з основних способів відмивання грошей. Частина коштів може повертатися на Україну у вигляді інвестицій, скуповування землі чи нерухомості [53]. Способів відмивання грошей із застосуванням зовнішньоекономічних угод досить багато і такі дії завдають значної шкоди національній економіці. Реалізація виведення капіталу за межі України відбувається завдяки контрабандним операціям, виплати дивідендів за

інвестиціями, фірм-нерезидентів, які фактично належать українським громадянам чи фіктивним зовнішньоекономічним операціям, які мають на меті незаконне відшкодування ПДВ з бюджету. Варіант використання зовнішньоекономічних операцій для відмивання грошей зображений на рис.

1.6.

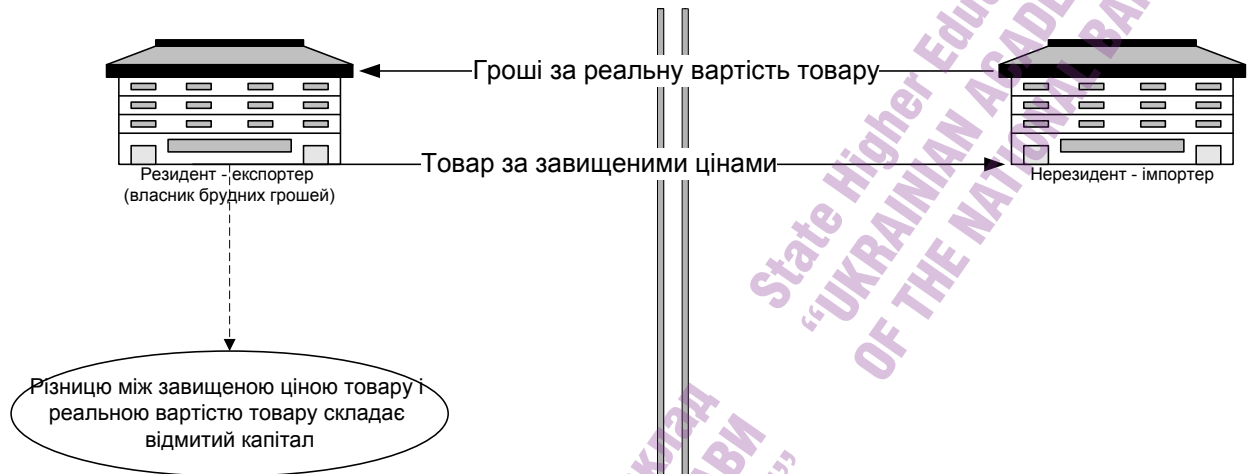

Рис. 1.6. Схема відмивання грошей з використанням зовнішньоекономічних операцій [53]

В даному випадку використовується типова схема відмивання грошей з завищеними цінами на експорт. При використанні у схемах відмивання зовнішньоекономічних угод існує багато варіантів використання вищенаведеної схеми. Наприклад, нерезидент може бути дочірньою компанією безпосередньо резидента і знаходитися у одній із офшорних зон, або ж експортер заключає негласну домовленість з імпортером про отримання товару за завищеними цінами, з яких останній сплатуватиме лише частину.

Також, до зовнішньоекономічних операцій відносяться операції з незаконного виведення коштів за кордон, коли до імпорту товару, вартість якого значно завищена, або поставки товару взагалі не відбуваються, резидент-імпортер робить виплату грошей у повному обсязі. Для реалізації подібного роду схем можуть створюватися «фірми-одноденки», які, після проведеної операції, безслідно зникають.

Модифікованим варіантом схеми зображеної на рис. 1.6 може бути використана ситуація, коли в результаті незаконних дій по відмиванню грошей

ще й отримуються незаконні відшкодування ПДВ, що наносить додаткові збитки бюджету країни (рис. 1.7).

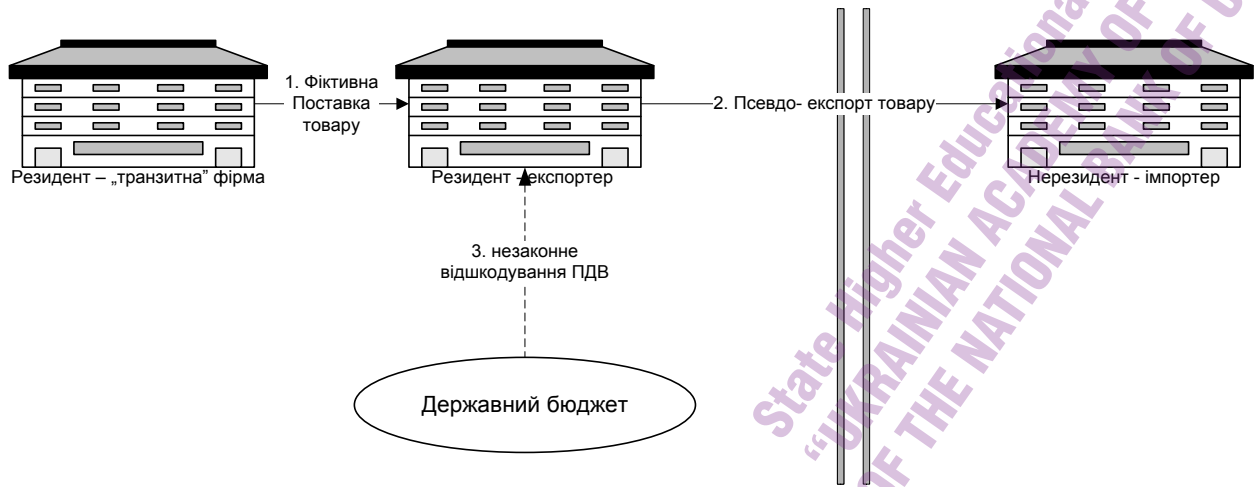

Рис. 1.7. Схема зовнішньоекономічної операції з незаконним відшкодуванням ПДВ [53]

Проблема незаконного відшкодування ПДВ для підприємств – експортерів, набуває загрозливого характеру не тільки для України, але і для країн Європейського Союзу. Підрахунки Європейської комісії показали, що обсяги операцій з незаконним відшкодуванням ПДВ сягає позначки в 60 –100 млрд. євро [53].

Взагалі схеми по відмиванню грошей із застосуванням зовнішньоекономічних торгівельних угод можуть використовувати підконтрольні чи зацікавлені банки.

Ефективність виявлення подібного роду операцій залежить, в першу чергу, від дій митної служби при перевірці реальної вартості експортованого (імпортованого) товару.

Досить розповсюдженими злочинними операціями в Україні є операції по конвертації грошей у готівку. Само по собі переведення грошей у готівку не є злочинною операцією, а тим більше відмиванням грошей, оскільки, при відмиванні основною ціллю злочинців є перетворення готівкових коштів, що були отримані від злочинної діяльності такої як торгівля наркотиками, людьми, зброєю тощо, у безготівкові, надавши при цьому їм вигляду законно

отриманих. Однак, це є злочинна діяльність, що розвиває тіньовий сектор економіки країни, а також готівка може бути використана на чорному ринку, розрахунки на якому ведуться у готівковій формі.

Найпростішою формою використання схем з конвертації грошей у готівку можна вважати отримання споживчого кредиту на купівлю певного товару, який за договором банку вважається заставою для самого кредиту, купівля товару відбувається лише на паперах, а покупець отримує готівку з відрахуванням певного відсотку співучаснику (див. рис. 1.8).

Рис. 1.8. Проста схема конвертації грошей у готівку

Схеми з незаконної конвертації грошей у готівку досить часто споріднені з операціями, що відбуваються з втраченими чи загубленими паспортами. У випадку, коли операція з отримання кредиту за втраченим паспортом пройшла успішно, кредит, як правило, не повертається.

Схема приведена на рис. 1.8. навряд чи може бути використана у масштабному проєкті з відмивання грошей, скоріш за все це може трактуватися за статтею 222 «Шахрайство з фінансовими ресурсами» [67]. Однак, схема на рис. 1.9. показує механізми відмивання грошей з використанням конвертаційних центрів.

Особлива небезпека при здійсненні процесу легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом, із застосуванням схеми використання конвертаційних центрів, для відмивання грошей, заключається в тому, що гроші, які були переведені в готівку потім, як правило, використовуються для розширення масштабів нелегального сектору економіки.

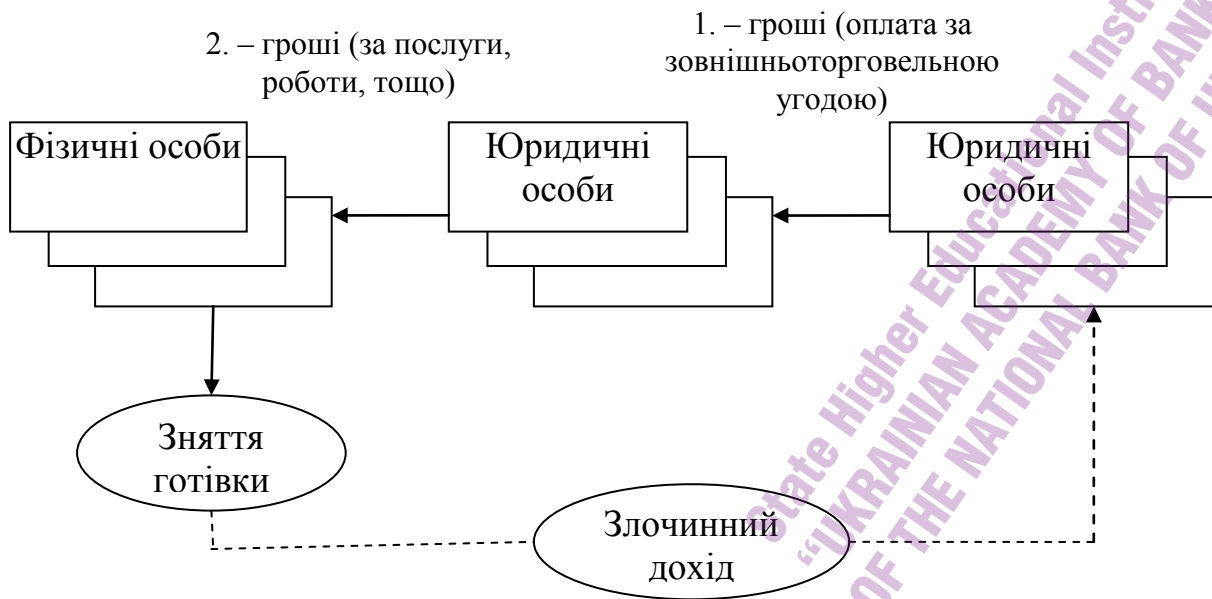

Рис. 1.9. Схема відмивання грошей з використанням конвертації грошей у готівку [53]

Як видно із вищенаведеного матеріалу, для української економіки характерними є операції з ухилення від сплати податків, з подальшим переведенням даних грошей у готівковій формі, а методи, що при цьому використовуються є досить схожими з методами, що використовуються при «класичному» відмиванні грошей. Під «класичним» відмиванням ми розуміємо саме операції за допомогою яких готівковим грошам, що отримані від злочинної діяльності, надається вигляд, ніби вони отримані із законних джерел, при цьому злочинці, як правило, намагаються сплатити податки із таких грошей. Однак, в українській економіці процеси з відмивання дещо видозмінені, а саме, за статистикою ДКФМ найбільш часто злочинці намагаються перевести безготівкові гроші, що мають на рахунках підприємства, за допомогою експортно-імпортних операцій, операцій з загубленими чи вкраденими паспортами тощо, в готівковій формі, що є прямо протилежним процесом ніж відмивання у його «класичному» розумінні. Дана специфічна особливість української економіки пов'язана з тим, що, фактично на даному етапі розвитку української економіки не потрібно готівкові гроші

переводити у безготівковий еквівалент, оскільки, в Україні за готівку можна купити і досить дорогі предмети розкоші, і провести подальше інвестування кримінального сектору. На наш погляд, будь-які заходи по попередженню відмивання грошей будуть малоефективними до тих пір, поки в країні не буде запроваджено контролю над видатками осіб, особливо державних чиновників, що наділені широкими владними повноваженнями, а також поки основні розрахунки всередині країни будуть проходити в готівковій формі. Що стосується питання запровадження контролю видатків громадян, його потрібно запроваджувати першочергово, тому, що Україна є за оцінками експертів досить корумпованою державою (див. табл. 1.2).

Таблиця 1.2

Оцінка рівня корумпованості України у порівнянні з деякими країнами, відповідно до методики оцінки Transparency International (фрагмент) [68]

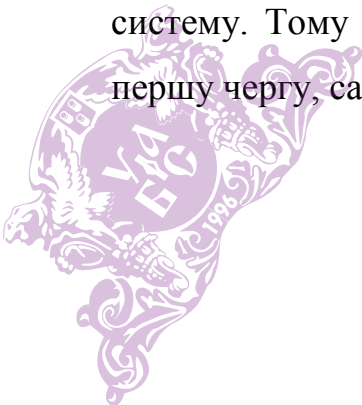
№п\п	Країни	Рік				
		2003	2004	2005	2006	2007
1	Данія - Королівство Данія	9,5	9,5	9,5	9,5	9,4
2	Нова Зеландія - Нова Зеландія	9,5	9,6	9,6	9,6	9,4
3	Фінляндія - Фінляндська Республіка	9,7	9,7	9,6	9,6	9,4
4	Сінгапур - Республіка Сінгапур	9,4	9,3	9,4	9,4	9,3
5	Швеція - Королівство Швеція	9,3	9,2	9,2	9,2	9,3
6	Ісландія - Республіка Ісландія	9,6	9,5	9,7	9,6	9,2
...
122	Україна	2,3	2,2	2,6	2,8	2,7
...

За оцінкою Transparency International Україна займає 122 позицію серед країн світу і має серйозні проблеми з корупцією в державі. Відповідно до методики оцінки граничною вважається оцінка в 5 балів, якщо країна має оцінку більшу за 5 балів, то в неї немає серйозних проблем з корупцією, якщо

оцінка менша за 5, то країні потрібно проводити рішучі кроки в напрямку подолання корупції. Україна має оцінку 2,7 бала за 2007, що говорить про високу корумпованість, а корупція не може існувати без можливості скористатися грошима, що отримані внаслідок злочинних дій, тобто даний показник на пряму свідчить про можливість відмивати гроші в даній країні. Дану думку також розділяють закордонні і вітчизняні фахівці [69, 70, 23].

Слід відзначити особливу роль банківського сектору у протидії легалізації доходів. Фактично всі операції з легалізації доходів, які характерні для України проходять через банківську систему, оскільки вони пов'язані, як правило, з експортно-імпортними операціями, або ж із шахрайськими операціями отримання кредиту, конвертацією коштів у готівку тощо. За підрахунками ДКФМ питома вага банків у загальній кількості повідомлень про підозрілі фінансові операції складає близько 98% [64]. На нашу думку, найбільшого ефекту від впровадження механізмів протидії легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом, можна досягти саме на рівні банків.

Таким чином, Україна як і кожна держава має свої особливості процесу легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом. Основними стримуючими факторами ефективної протидії легалізації можна назвати високу розповсюдженість готівкових платежів, а також відсутність контролю за видатками. Основними предикативними злочинами в країні є ухилення від сплати податків шляхом використання конвертаційних центрів і переведення доходів юридичних осіб у готівку, різного роду шахрайські операції з втраченими чи вкраденими паспортами та операції по виведенню грошей у офшорні території. Слід відмітити роль банків, що, в даному випадку, грають ключову роль, оскільки вищевказані операції проходять через банківську систему. Тому механізми протидії легалізації доходів потрібно розробляти, в першу чергу, саме в банках.

1.3. Аналіз механізмів банків з протидії легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом.

Перед тим, як розпочати аналіз підходів до побудови системи попередження і протидії легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом, в банку, потрібно чітко визначити, що являє з себе комплекс заходів у боротьбі з відмиванням грошей. На державному рівні визначено систему фінансового моніторингу, як методу боротьби з відмиванням грошей, фактично весь комплекс заходів по боротьбі з відмиванням грошей у банку має назву «фінансовий моніторинг», однак, на нашу думку, даний підхід є не повним, з точки зору розуміння суті механізмів протидії легалізації доходів банків. На даний момент система боротьби з відмиванням грошей банку може включати спектр заходів, що не можна назвати «фінансовим моніторингом», оскільки це більш вузьке поняття, що представляє з себе фінансовий моніторинг транзакцій клієнтів банку, а також проведення ідентифікації відповідно до законодавства. На нашу думку, інструменти протидії легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом, в банку має структуру, що зображена на рис. 1.10.

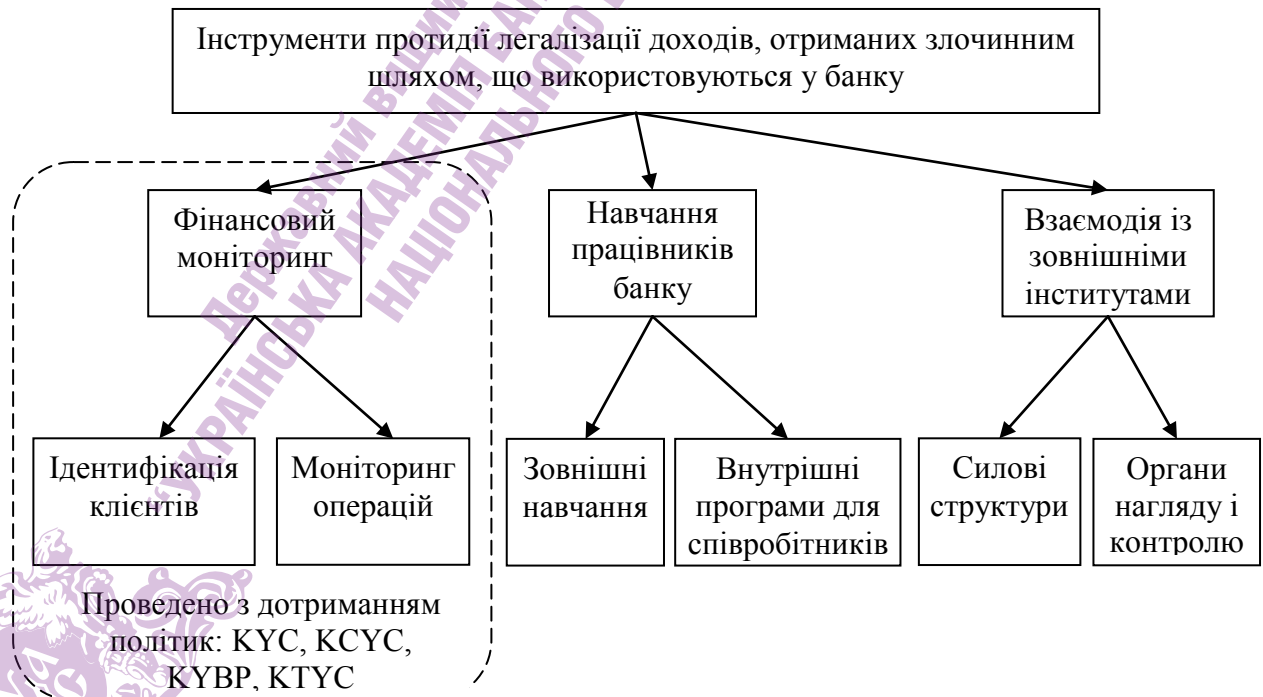

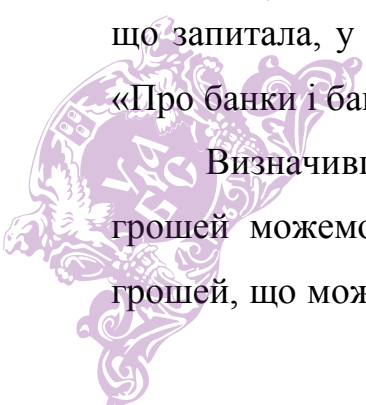
Рис. 1.10. Інструменти протидії легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом, що використовуються у банку

Фінансовий моніторинг транзакцій – це ланка у системі боротьби з відмиванням грошей, хоча дане направлення досить важливе, не потрібно ототожнювати систему боротьби з відмиванням грошей в банку лише з проведенням фінансового моніторингу транзакцій клієнта банку. Якщо розділити відносини клієнта з банком на два етапи: етап встановлення відносин і етап безпосереднього співробітництва клієнта і банку, то до першого етапу можна віднести роботи по ідентифікації клієнта, встановлення йому відповідного ступеня ризику та побудови стратегії банку по відношенню до цього клієнта, а до другого – безпосередньо моніторинг транзакцій клієнта. Моніторинг транзакцій клієнта повинен в себе включати не тільки перевірку операцій на належність до внутрішнього чи обов'язкового фінансового моніторингу, але і їх безпосередній зв'язок із бізнес-діяльністю клієнта банку.

Наступним інструментом системи є тренування фахівців банку. Навчання за напрямом протидії легалізації доходів, які можна розділити на зовнішні навчання, що проводяться для фахівців відділу протидії легалізації доходів, а також навчання для працівників «фронт-офісу», що безпосередньо беруть участь у спілкуванні з клієнтами банку. Навчання для працівників відділу протидії легалізації доходів банку повинні проводитися за участі фахівців органів нагляду та інших структур, що взаємодіють із банками у питаннях протидії легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом. Програми навчання для працівників «фронт-офісу», як правило, розробляються фахівцями відділу протидії легалізації доходів банку.

Взаємодія із зовнішніми інститутами банку є тим інструментом системи попередження і протидії легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом, в банку через який банк або отримує додаткову інформацію, або надає її стороні, що запитала, у межах встановлених законодавством, зокрема, Закону України «Про банки і банківську діяльність».

Визначивши, що являє з себе комплекс заходів у боротьбі з відмиванням грошей, можемо провести критичну оцінку підходів у протидії відмиванню грошей, що можуть бути застосовані банком для кожного із наявних елементів,

що зображені на рис. 1.10. Розглянемо інструменти боротьби з відмиванням грошей у банку з відповідними підходами, що можуть бути використані для вдосконалення даних інструментів (див. рис. 1.11).

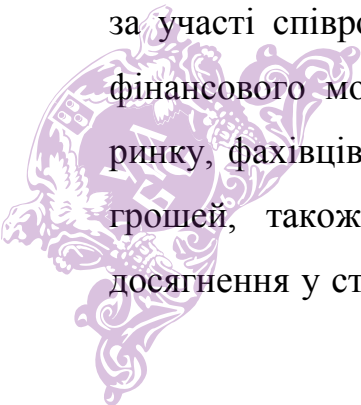
Рис. 1.11. Підходи до вдосконалення інструментів протидії легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом, що використовуються у банку

Взявши за основу складові системи боротьби з відмиванням грошей в банку, що зображені на рис. 1.10, потрібно зауважити, що складова з дотримання банком політик: «знай свого клієнта», «знай операції свого клієнта», «знай клієнтів свого клієнта», «знай своїх партнерів по бізнесу», «знай своїх співробітників» – це є фактично основи підходів якими банку потрібно керуватися у своїй діяльності.

Розглянемо підходи, зображені на рисунку рис. 1.11, більш детально та проаналізуємо їх з точки зору доцільності застосування за умови функціонування банку в Україні.

Основний інструмент системи попередження і протидії легалізації доходів, в банку – фінансовий моніторинг транзакцій, деякі науковці ототожнюють фінансовий моніторинг із системою попередження і протидії легалізації доходів, в банку. Не зменшуючи ролі даного інструменту системи, хочемо виділити фінансовий контроль транзакцій в окрему категорію. На наш погляд, така розбивка дозволить більш детально розділити функції складових елементів, виявити сильні і слабкі сторони системи попередження і протидії легалізації доходів, в банку та знайти резерви для покращення роботи системи. Що стосується підходів до підвищення ефективності – то основним механізмом тут залишається розробка автоматизованих систем по виявленню операцій, що підпадають під фінансовий моніторинг. На даному етапі розвитку банківських інформаційних технологій, можна стверджувати, що існує достатня кількість програмних рішень, що задовольняють вимоги банків, однак, потрібно зауважити, що у всіх подібних систем рішення про повідомлення державного органу щодо тієї чи іншої операції повинно бути за відповідальним працівником. На наш погляд, саме фінансовий контроль транзакцій клієнта є основою для виконання принципу «знай операції свого клієнта».

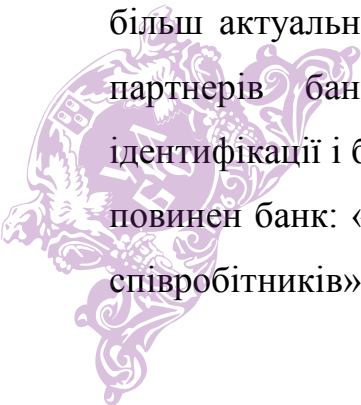
Наступним інструментом системи попередження і протидії легалізації доходів, в банку виступають навчальні програми, семінари, як для працівників відповідальних за функціонування системи попередження і протидії легалізації доходів, в банку, так і працівників «фронт-офісу», що приймають безпосередню участь у взаємодії з клієнтами банку. Відповідно до національного законодавства в банку повинна бути затверджена програма навчання співробітників, а також, не рідше одного разу на рік працівники повинні відвідувати семінари з протидії відмиванню грошей в банках, що проводяться за участі співробітників Національного банку України, Державного комітету фінансового моніторингу, Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку, фахівців з країн, що мають значні досягнення у боротьбі з відмивання грошей, також запрошуються співробітники з банків, які мають значні досягнення у створенні систем з попередження і протидії легалізації доходів, в

банку і які здійснюють свою діяльність на території України, тощо. Дані семінари, окрім свого прямого призначення, виконують ще одну позитивну функцію, а саме: фахівці з різних банків можуть зустрітися, обговорити «наболілі» питання чи виробити нові рішення, щодо деяких нестандартних ситуацій чи взаємодії з контролюючими органами тощо.

Взаємодію із зовнішніми інститутами також виділимо в окремий інструмент системи, оскільки, на даний момент, дана взаємодія не обмежується лише передачею інформації про операції, що підпадають під фінансовий моніторинг. У даному напрямку банкам необхідно розвивати взаємодію із правоохоронними органами, мати доступ до бази втрачених паспортів, потрібно мати уніфіковані зовнішні списки шахраїв, тощо. Направлена на взаємодію суб'єктів державної системи боротьби з відмиванням грошей, створена ЄІС (Єдина інформаційна система) підтвердження, що даний напрямок є одним із пріоритетних.

Ідентифікація клієнтів банку, відповідно до законодавства, є лише частиною системи фінансового моніторингу банку. На нашу думку, ідентифікації клієнта на сучасному етапі відведена замала роль, особливо в реаліях українського сьогодні, де саме ідентифікація може стати дієвим механізмом у боротьбі з відмиванням грошей. Проводити ідентифікацію клієнта банку необхідно для зменшення не тільки ризику бути втягнутим в схеми відмивання грошей, а це не лише операційний ризик, а й ризик втрати репутації, але й для зменшення кредитних ризиків, при видачі кредиту, ідентифікація особи, що приймається на роботу, необхідна банку для зменшення ризику використання банку у фінансових махінаціях недобросовісними співробітниками, а «інсайдерські» посягання стають дедалі більш актуальними [71, 72, 73]. Ідентифікація повинна проводитися і бізнес-партнерів банку, наприклад, орендодавців. Всі ці види проведення ідентифікації і будуть забезпечувати той комплекс політик, дотримуватися яких повинен банк: «знай свого клієнта», «знай клієнтів свого клієнта», «знай своїх співробітників», «знай своїх бізнес партнерів». Безсумнівно, недооцінена роль

компоненту ідентифікації як на державному рівні, що зазначено в нормативно-правових документах, так і з боку банків, які обмежують себе лише нормативною базою, не роблячи дієвих кроків на шляху вдосконалення методик оцінки ризику клієнта можливості ним проводити операції з легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом. Роль проведення якісної ідентифікації клієнта недооцінена і з позиції проведення операцій з легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом, так, згідно трьохфазної моделі відмивання, що зображено на рис. 1.2, процес відмивання найбільш уразливий на першій стадії – розміщення злочинних доходів, тому якісно проведена ідентифікація з розумінням джерел доходів свого клієнта є необхідною умовою для створення ефективної системи попередження і протидії легалізації доходів, в банку.

Також, зважаючи на те, що в реаліях теперішнього розвитку економічних відносин і широкого розповсюдження розрахунків у готівковій формі всередині держави, складаються умови при яких перетворювати готівкові грошові інструменти в безготівкові позбавлено сенсу, тому запозичені із розвинених країн системи контролю фінансових операцій і в повній мірі не адаптовані до українських умов можуть мати замалий ефект. Саме тому найчастіше в Україні предикативним злочином є ухилення від сплати податків підприємствами за допомогою офшорних територій і економічних зон з послабленим податковим контролем. В результаті вдалої маніпуляції розрахунками з підрядчиками, партнерами і дочірніми компаніями, що розташовані в офшорних юрисдикціях українські підприємства вдало «оптимізують» податкове навантаження, при чому, вивільнені, внаслідок таких дій, гроші конвертуються в готівку, що є процесом прямо протилежним відмиванню грошей. Фактично в Україні вся боротьба з відмиванням грошей перетворилася у боротьбу з «конвертаційними» центрами [74] і для ефективного виявлення діяльності останніх повинні бути розроблені процедури ідентифікації, які б і оцінювали клієнтів банку враховуючи його діяльність, території на яких підприємство діє, проводили оцінку кінцевих вигодоодержувачів та продуктів банку, що запросило підприємство. На нашу думку, розробка механізмів саме в сфері ідентифікації

клієнтів банку може бути найбільш ефективним засобом у боротьбі з відмиванням грошей.

Підсумовуючи можна стверджувати, що система попередження і протидії легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом, в банку це – сукупність інструментів банку, направлених на ідентифікацію і оцінку ризику своїх клієнтів на етапі встановлення відносин, а також контроль за операціями клієнта на етапі його співпраці з банком з метою попередження та протидії легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом, і фінансування терористичної діяльності.

Висновки до першого розділу

Проведене у підрозділі 1.1 дослідження сутності проблеми боротьби з відмиванням «брудних» грошей, показало, що питання відмивання грошей є одне із найбільш актуальних і болючих питань світової економіки.

Виявлено, що відмивання грошей є транснаціональним процесом, тому ефективна боротьба з цим явищем можлива лише при спільній взаємодії відповідальних органів різних країн, а на рівні окремо взятої держави цього можливо досягти завдяки злагодженому і системному підході як банківської системи, так і державних контролюючих органів: Державної податкової адміністрації, Міністерства внутрішніх справ, Митної служби України тощо.

В літературі в основному приведений аналіз наявної системи фінансового моніторингу побудованої за дворівневим принципом, автори асоціюють фінансовий моніторинг транзакцій із усією системою попередження і протидії легалізації доходів, в банку, що, на нашу думку, не є правильно. Виокремлення інструментів системи попередження і протидії легалізації доходів, в банку дозволить більш зважено підійти до оцінки кожного компонента.

Відмивання грошей явище досить розвинене і багатогранне в наш час, тому слід чітко усвідомлювати, що для ефективної боротьби потрібно застосовувати різні механізми контролю, на різних етапах відносин банку з клієнтом.

Враховуючи тенденції розвитку та трансформації нових методів і способів до відмивання грошей, вважаємо, що слід зосередити увагу саме на вдосконаленні підсистеми ідентифікації клієнта банку, використовуючи підходи «знай свого клієнта», «знай клієнтів свого клієнта» тощо.

В реаліях українського сьогодення, а також, враховуючи перспективи подальшої інтеграції української економіки до світової, вважаємо, що ефективним методом буде проведення моделювання оцінки ризику клієнта банку, яка б здійснювала багатогранний підхід у оцінці ризику легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом, клієнтом банку.

Основні положення даного розділу знайшли відображення у наступних наукових працях здобувача [52, 49, 55, 71, 75]:

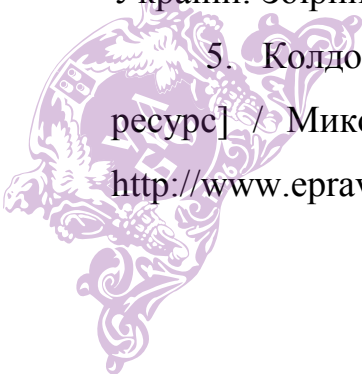
1. Колдовський М.В. Світовий досвід боротьби з відмиванням грошей банківського сектора в сучасних умовах глобалізації фінансових ринків // Європейський вектор економічного розвитку: Збірник наукових праць. – Вип. 1 (4). – Д.: Вид-во ДУЕП, 2008. – С. 26-32.

2. Колдовський М.В. Особливості відмивання грошей в Україні// Збірник тез доповідей II Міжнародно-практичної конференції "Міжнародна банківська конкуренція: теорія і практика".– Суми: УАБС НБУ.- 2007.- С. 145-146.

3. Колдовський М.В. Правовий аспект фінансового моніторингу комерційного банку// Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України: Збірник наукових праць. Т.19. – Суми: УАБС НБУ, 2007. – С. 352-357.

4. Колдовський М.В., Дмитрова О.С. Внутрішні шахраї кредитно-банківської системи // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України: Збірник наукових праць. Т.20. – Суми УАБС НБУ, 2007. – С.81-87.

5. Колдовський М. Навіщо в Україні гроші відмивати? [Електронний ресурс] / Микола Колдовський // Економічна правда. – Режим доступу : <http://www.epravda.com.ua/columns/4935312c5921a/>.

РОЗДІЛ 2

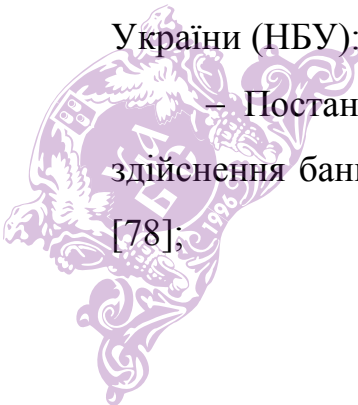
**РОЗВИТОК ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНИХ ЗАСАД ПРОТИДІЇ
БАНКОМ ЛЕГАЛІЗАЦІЇ ДОХОДІВ.****2.1. Аналіз діяльності банків з протидії легалізації доходів,
отриманих злочинним шляхом.**

Проведений у першому розділі аналіз проблеми відмивання грошей як у світовому масштабі, так і з урахуванням особливостей національної економіки України, свідчить про необхідність комплексного і системного підходу при вирішенні проблеми протидії легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом. Оскільки, для відмивання банківський сектор залишається найбільш привабливим, то і запровадження саме тут комплексних механізмів протидії може дати найбільш бажаний ефект.

Розглядати систему протидії відмиванню грошей банками на Україні слід у розрізі нормативно-правових актів, що регулюють дане питання [55]. Основними законами і підзаконними актами у сфері боротьби з легалізацією доходів, отриманих злочинним шляхом, є:

1. Закон України "Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, отриманих злочинним шляхом" або базовий закон [33].
2. Закон України "Про банки і банківську діяльність" [76].
3. Кодекс України про адміністративні правопорушення [77].
4. Кримінальний кодекс України [67].
5. Положення про здійснення банками фінансового моніторингу (ФМ) та інші нормативно-правові акти з питань ведення ФМ Національного банку України (НБУ):

– Постанова Правління НБУ «Про затвердження Положення про здійснення банками фінансового моніторингу» від 14 травня 2003 року № 189 [78];

– Постанова Правління НБУ «Про затвердження Правил зберігання, захисту, використання та розкриття банківської таємниці» від 14 липня 2006 року № 267 [79];

– Постанова Правління НБУ «Про затвердження Положення про порядок накладення адміністративних штрафів» від 29 грудня 2001 року №563 [80].

6. Розпорядження Кабінету Міністрів України [81].

7. Укази Президента України:

– від 10.12.2001 № 1199/2001 «Про заходи щодо запобігання легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом» [82];

– від 22.07.2003 № 740/2003 «Про заходи щодо розвитку системи протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, і фінансуванню тероризму» [83].

8. Міжнародні стандарти і рекомендації:

– Сорок рекомендацій, а також спеціальні рекомендації групи з розробки фінансових заходів боротьби з відмиванням грошей – FATF [41];

– Директиви Європейського парламенту та Ради;

– стандарти Базельського комітету [84].

На рис. 2.1 зображено логічну побудову законодавства у сфері запобігання і протидії легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом, в банках.

З рис. 2.1 видно, що закони України приймаються у відповідності з міжнародними нормами і стандартами у сфері боротьби з відмиванням грошей та фінансуванням тероризму, це є очевидною нормою, оскільки Українська політика спрямована саме на відповідність європейським стандартам.

Базовим Законом визначено структуру системи протидії відмиванню грошей в Україні, яка є дворівневою і складається: із державного рівня та первинного.

Відповідно до базового закону [33], сукупність заходів спеціально уповноваженого органу виконавчої влади з питань фінансового моніторингу з

Рис. 2.1. Правове поле діяльності банків на території України

аналізу інформації щодо фінансових операцій, що надається суб'єктами фінансового моніторингу, а також заходів з перевірки такої інформації відповідно до законодавства України – це обов'язковий фінансовий моніторинг. Діяльність суб'єктів первинного фінансового моніторингу по виявленню відповідно до Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмивання) доходів одержаних злочинним шляхом», фінансових операцій, що підлягають обов'язковому фінансовому моніторингу, та інших фінансових операцій, що можуть бути пов'язані з легалізацією (відмиванням) доходів – є внутрішнім фінансовим моніторингом [33].

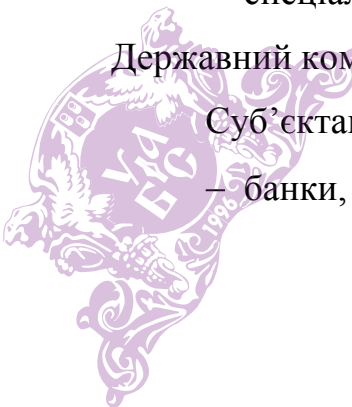
Суб'єктами державного ФМ є:

- центральні органи виконавчої влади та Національний банк України;
- спеціально уповноважений орган виконавчої влади з питань ФМ –

Державний комітет фінансового моніторингу (ДКФМ).

Суб'єктами первинного ФМ є:

- банки, страхові та інші фінансові установи;

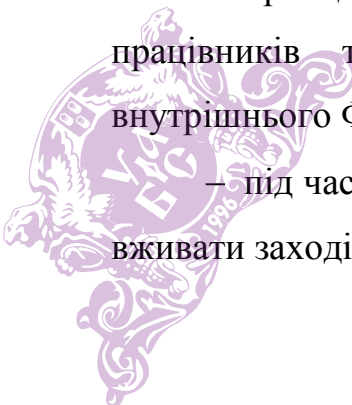

- платіжні організації, члени платіжних систем, еквайрінгові та клірингові фінансові установи;
- товарні, фондові та інші біржі;
- професійні учасники цінних паперів;
- інститути спільного інвестування;
- гральні заклади, ломбарди, юридичні особи, які проводять будь-які лотереї;
- підприємства, організації, які здійснюють управління інвестиційними фондами чи недержавними пенсійними фондами;
- підприємства і об'єднання зв'язку, інші не кредитні організації, які здійснюють переказ грошових коштів;
- інші юридичні особи, які відповідно до законодавства здійснюють фінансові операції [33].

Схема проведення ФМ на державному рівні зображена на рис. 2.2. Суб'єкти державного ФМ: НБУ, Державна комісія з ЦП та фондового ринку та Державна комісія з регулювання ринків фінансових послуг, здійснюють функції нагляду та контролю за відповідними суб'єктами первинного ФМ. Суб'єкти первинного ФМ контролюють безпосередньо операції клієнтів і повідомляють про операції, які підозрюються у легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом.

Згідно статті 10 базового закону у обов'язки суб'єктів державного фінансового моніторингу, за виключенням ДКФМ, входить:

- вимагати від суб'єктів первинного ФМ виконання завдань та обов'язків передбаченим базовим законом;
- проводити перевірку стану організації професійної підготовки працівників та керівників підрозділів, відповідальних за проведення внутрішнього ФМ, вживати заходів передбаченим базовим законом;
- під час здійснення нагляду перевіряти дотримання норм законодавства, вживати заходів, передбаченим базовим законом;

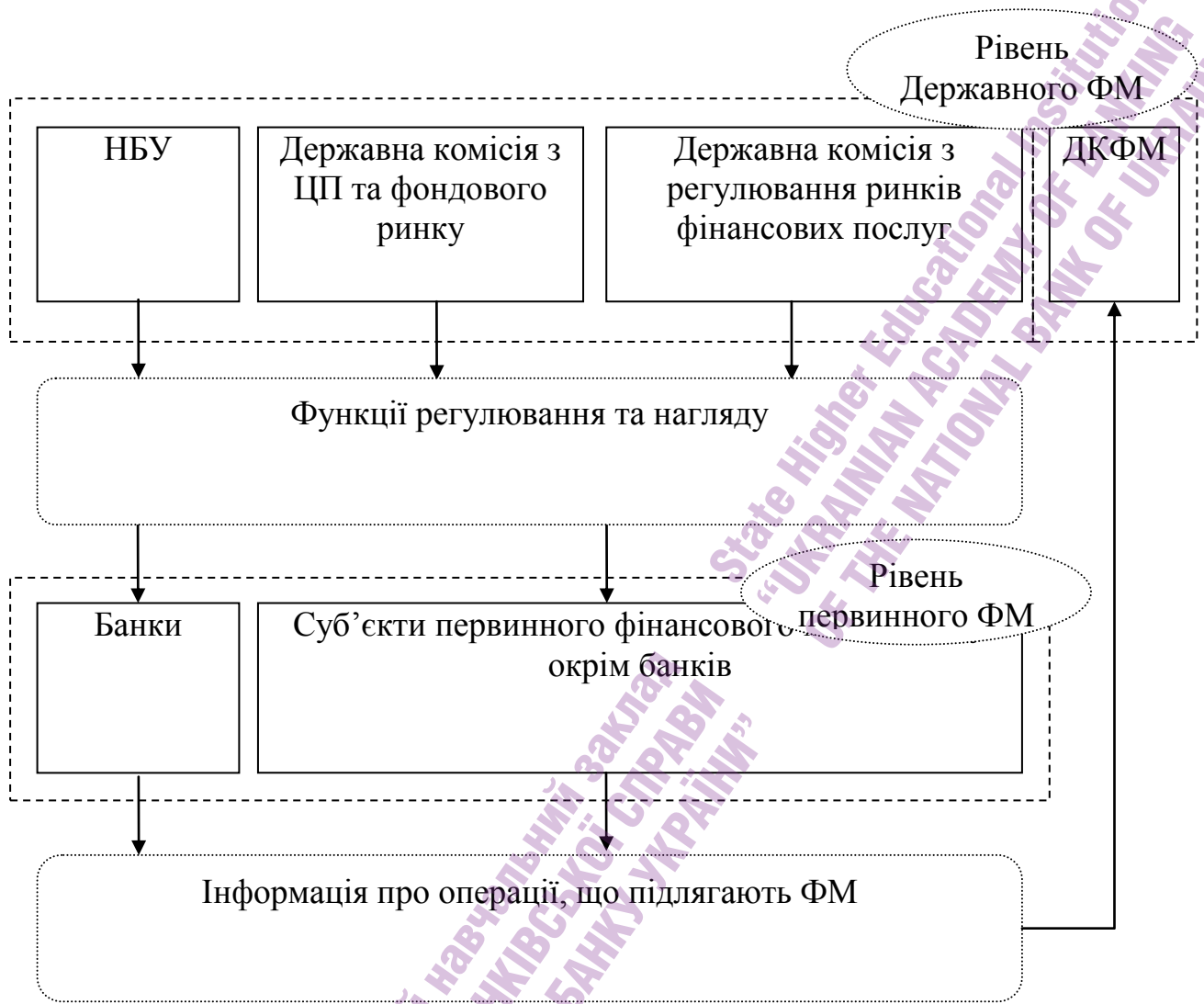

Рис. 2.2. Організаційно-структурна складова системи запобігання і протидії легалізації доходів в Україні

- інформувати ДКФМ про виявлені випадки порушення законодавства суб'єктами первинного ФМ;
- забезпечувати зберігання інформації, одержаної від суб'єктів первинного та державного ФМ і правоохоронних органів;
- погоджувати з ДКФМ нормативні документи, що стосуються питань пов'язаних з виконанням вимог базового закону;
- надавати ДКФМ інформацію і документи, необхідні для виконання покладених на нього завдань, окрім інформації щодо особистого життя.

Що ж стосується банківського сектору то наглядовим органом тут виступає НБУ, який, відповідно, і виконує наглядові та регулятивні функції

покладені на нього, як на суб'єкта державного ФМ, згідно базового закону, а також Закону України «Про Національний банк України» [85], «Про банки і банківську діяльність» [76].

Суб'єктами первинного ФМ у банківському секторі є банки, кількість яких, станом на початок 2007 року, становила 170 [86], при 193 зареєстрованих [24]. У обов'язки суб'єктів первинного ФМ входить:

- проводити ідентифікацію особи, яка здійснює фінансову операцію, що підлягає ФМ відповідно до базового Закону, або відкриває рахунок, або за наявності підстав, що інформація щодо клієнта потребує уточнення;
- забезпечувати виявлення і реєстрацію фінансових операцій, що підлягають ФМ;
- надавати ДКФМ інформацію про фінансову операцію, що підлягає обов'язковому ФМ, не пізніше ніж протягом трьох робочих днів з моменту її реєстрації;
- сприяти працівникам ДКФМ у проведенні аналізу фінансових операцій, що підлягають обов'язковому ФМ;
- надавати відповідно до законодавства додаткову інформацію на запит ДКФМ, пов'язану з фінансовими операціями, що стали об'єктом ФМ, в тому числі таку, що становить банківську та комерційну таємницю, не пізніше, ніж протягом трьох робочих днів з моменту отримання запиту;
- сприяти суб'єктам державного ФМ з питань проведення аналізу фінансових операцій, що підлягають ФМ;
- вживати заходів щодо запобігання розголошенню (у тому числі особам, стосовно фінансових операцій яких проводиться перевірка) інформації, яка надається ДКФМ, та іншої інформації з питань фінансового моніторингу (в тому числі про факт подання такої інформації);
- зберігати документи, які стосуються ідентифікації осіб, якими здійснено фінансову операцію, що згідно з базовим законом підлягає ФМ, та всю документацію про здійснення фінансової операції протягом п'яти років після проведення такої фінансової операції [33].

Розглядаючи систему протидії легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом, в банківській системі, банк може виступати як активною сутністю системи протидії легалізації доходів, так і пасивною. З точки зору кожного із вищезгаданих підходів у банка є свої специфічні завдання, а також об'єкт і суб'єкт (див. рис. 2.3).

Регулювання питань ФМ в Україні відбувається низкою нормативно-правових актів [41, 76, 33, 87, 78, 88]:

1. Сорок рекомендацій Групи розробки фінансових заходів боротьби з відмиванням грошей (FATF), а також спеціальні рекомендації, введені в дію загальною постановою Кабінету Міністрів України і Правління НБУ від 28.08.2001р. №1124.

2. Закон України "Про банки і банківську діяльність" від 07.12.2000р. №2121-III.

3. Закон України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом» від 28.11.2002р. №249.

4. Закон України «Про боротьбу з тероризмом» від 20.03.2003р. №638.

5. Положення про здійснення банками фінансового моніторингу, затверджене постановою Правління НБУ від 14.05.2003 р. №189, зі змінами та доповненнями.

6. Закон України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» від 12.07.2001р. №2664.

Окрім вищенаведених документів слід віднести ЗУ «Про національний банк» [85], в якому виписуються основні положення щодо здійснення Національним банком своїх обов'язків по нагляду за банками.

Відповідність національного законодавства Сорока рекомендаціям FATF є необхідною умовою для визнання України, як країни, що бореться з відмиванням грошей і фінансуванням терористичної діяльності [41].

У Законі України «Про банки і банківську діяльність» безпосередньо ФМ торкається глава 10 «Банківська таємниця та конфіденційність інформації» та глава 11 «Запобігання та протидія легалізації (відмиванню) доходів, одержаних

Рис. 2.3. Банк у системі протидії легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом, в залежності від його участі у процесі легалізації доходів

злочинним шляхом». Окремо слід відмітити статтю 71 «Інспекційні перевірки банків», яка описує права та обов'язки банків при перевірці їх співробітниками НБУ [76].

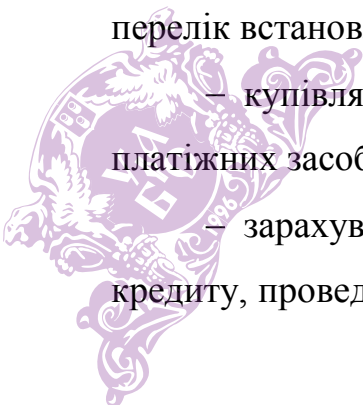
Основним законом при боротьбі з відмиванням грошей у банківському секторі виступає Закон України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом», що був прийнятий наприкінці 2002 року і став ключовим фактором при виключенні України із «чорного списку» FATF у 2003 році. У базовому законі окрім описаних основних положень у сфері боротьби з легалізацією доходів, що були отримані злочинним шляхом, описана система ФМ, що присутня в Україні, а також розписані фінансові операції, які підлягають обов'язковому та внутрішньому ФМ. Описуючи існуючу систему протидії відмиванню грошей у банківській сфері слід більш детально зупинитися саме на операціях, що підлягають під ФМ у банках [33].

Базовий Закон описує операції, що підлягають обов'язковому та внутрішньому ФМ, зокрема, до обов'язкового ФМ відносять операції, що перевищують 80000 гривень, або еквівалент у іноземній валюті, та має наступні ознаки:

– переказ грошових коштів на анонімний (номерний) рахунок за кордон і надходження грошових коштів з анонімного (номерного) рахунку з-за кордону, а також переказ коштів на рахунок, відкритий у фінансовій установі в країні, що віднесена Кабінетом Міністрів України до переліку офшорних зон. Що стосується другої частини даної ознаки, то слід відмітити, що Розпорядженням Кабінетом Міністрів України від 24 лютого 2003 року № 77-р [43], відповідно до пункту 18.3 ЗУ «Про оподаткування прибутку підприємств» [89] такий перелік встановлений;

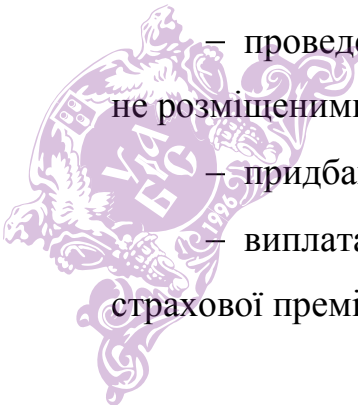
– купівля або продаж чеків, дорожніх чеків або інших подібних платіжних засобів за готівку;

– зарахування або переказ грошових коштів, надання або отримання кредиту, проведення фінансових операцій з цінними паперами у випадку, коли

хоча б одна із сторін є фізичною або юридичною особою, що має відповідну реєстрацію, місце проживання чи місце знаходження в країні (на території), яка не бере участь в міжнародному співробітництві у сфері запобігання та протидії легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом, та фінансуванню тероризму, або однією з сторін є особа, що має рахунок в банку, зареєстрованому у вищезазначеній країні (на вищезазначеній території). Перелік таких країн і території затверджується Кабінетом Міністрів України, на основі переліків, що затверджені міжнародними організаціями. На даний момент у списку не має жодної країни [90], що встановлено відповідним розпорядженням Кабінету Міністрів України [81];

- переказ коштів у готівковій формі за кордон з вимогою видати одержувачу кошти готівкою;
- зарахування на рахунок коштів у готівковій формі з їх подальшим переказом того самого або наступного операційного дня іншій особі;
- зарахування грошових коштів на рахунок чи списання грошових коштів з рахунку юридичної особи, період діяльності якої не перевищує трьох місяців з дня її реєстрації, або зарахування грошових коштів на рахунок чи списання грошових коштів з рахунку юридичної особи у випадку, якщо операції на зазначеному рахунку не проводилися з моменту його відкриття;
- відкриття рахунку з внесенням на нього коштів на користь третьої особи;
- переказ особою, за відсутності зовнішньоекономічного контракту, коштів за кордон;
- обмін банкнот, особливо іноземної валюти, на банкноти іншого номіналу;
- проведення фінансових операцій з цінними паперами на пред'явника, не розміщеними в депозитаріях;
- придбання особою цінних паперів за готівку;
- виплата фізичній особі страхового відшкодування або отримання страхової премії;

– виплата особі виграшу в лотерею, казино або в іншому гральному закладі;

– розміщення дорогоцінних металів, дорогоцінного каміння та інших цінностей в ломбард [33].

Що стосується обов'язкового ФМ, то операції, які сюди відносяться достатньо чітко описані і можуть бути піддані автоматизації.

Розглянемо операції, що за базовим законом підлягають під внутрішній ФМ [33]:

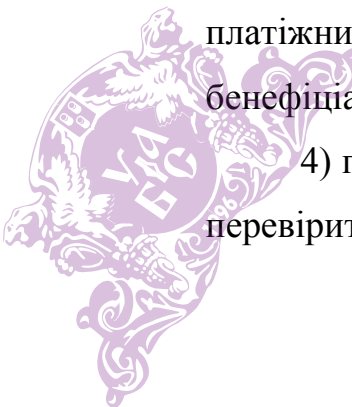
– заплутаний або незвичний характер фінансової операції, яка не має очевидного економічного сенсу або очевидної законної мети, зокрема:

1) прийняття суб'єктом первинного ФМ коштів від особи, яка пропонує або погоджується на отримання процентів по депозиту, нижчих за процентну ставку, що встановлена у банку на поточний момент, або сплату комісій (плати за здійснення окремих операцій з його коштами) у розмірах, більших ніж визначені суб'єктом первинного ФМ за тотожними вкладами або операціями на поточний момент;

2) наполягання особи провести операцію за правилами, відмінними від встановлених законодавством та внутрішніми документами суб'єкта первинного моніторингу щодо таких операцій за змістом або за строками її проведення;

3) внесення особою у раніше узгоджену схему проведення операції (операцій) безпосередньо перед початком її реалізації значних змін, що особливо стосуються напряму руху грошових коштів або іншого майна, в тому числі неодноразова зміна банківських реквізитів бенефіціара після надання першого доручення на переведення коштів або індосацію платіжних документів, надання доручення на перерахування коштів бенефіціару через два та більше рахунки інших осіб;

4) представлення клієнтом банку інформації, яку неможливо перевірити;

5) неможливість встановлення контрагентів особи, прийняття суб'єктом первинного ФМ коштів (платіжних документів до їх оплати) від особи, яка надсилає кошти на адресу іншої сторони цивільно-правової угоди, внаслідок чого такі кошти повертаються без виконання фінансової операції у зв'язку з незнаходженням такої іншої сторони або у зв'язку з її відмовою щодо їх прийняття;

6) відмова в наданні особою (клієнтом) відомостей, передбачених законодавством та відповідними внутрішніми документами суб'єкта первинного ФМ;

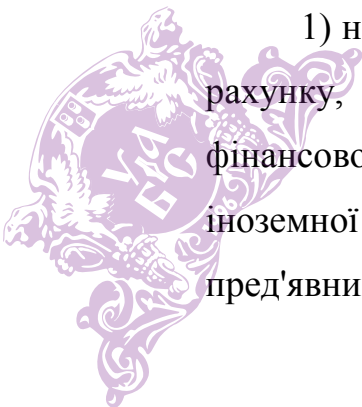
7) регулярне укладення особою строкових угод або використання інших похідних фінансових інструментів, особливо таких, що не передбачають поставки базового активу, за фінансовими операціями з одним або кількома контрагентами, результатом чого є постійний прибуток або постійні збитки особи;

8) прийняття суб'єктом первинного ФМ коштів (платіжних документів до їх оплати) від особи, яка здійснює неодноразовий обмін цінних паперів на інші цінні папери протягом поточного року без отримання або надання грошових компенсацій, пов'язаних з таким обміном;

9) настання страхового випадку протягом короткого терміну, який визначається спеціально уповноваженим органом виконавчої влади у сфері регулювання ринків фінансових послуг, після укладення страхової угоди;

– невідповідність фінансової операції діяльності юридичної особи, що встановлена статутними документами цієї особи, зокрема:

1) не пов'язане з діяльністю особи істотне збільшення залишку на рахунку, який згодом перераховується іншому суб'єкту первинного фінансового моніторингу або використовується для цілей купівлі іноземної валюти (з переказом на користь нерезидента), цінних паперів на пред'явника;

2) відсутність зв'язку між характером і родом діяльності особи з послугами, за якими особа звертається до суб'єкта первинного фінансового моніторингу;

3) відсутність зв'язку між характером і родом діяльності особи з послугами, за якими особа звертається до суб'єкта первинного ФМ;

4) регулярне представлення чеків, емітованих банком-нерезидентом та індосованих нерезидентом, на інкасо, якщо така діяльність не відповідає діяльності особи, відомій суб'єкту первинного ФМ;

5) зарахування на рахунок особи значної кількості платежів від фізичних осіб на суму, що не перевищує суму, визначену базовим законом на рівні 80000 грн., у тому числі через касу суб'єкта первинного ФМ, якщо діяльність особи не пов'язана з наданням послуг населенню, збором обов'язкових або добровільних платежів;

6) істотне збільшення частки готівки, що надходить на рахунок особи, якщо звичайними для основної діяльності особи є розрахунки в безготівковій формі;

7) розміщення на рахунку значної суми готівкових коштів особою, яка за рівнем доходу чи сферою діяльності не може здійснювати фінансову операцію на таку суму;

8) разовий продаж (купівля) особою великого пакета цінних паперів, що вільно не обертаються на організованому ринку, за умови, що особа не є професійним учасником ринку цінних паперів і цінні папери не передаються особі в погашення простроченої заборгованості контрагента перед особою;

– виявлення неодноразового здійснення фінансових операцій, характер яких дає підстави вважати, що метою їх здійснення є уникнення процедур обов'язкового ФМ, передбачених базовим законом, зокрема:

1) регулярне зарахування на рахунок особи (у випадку юридичної особи, якщо це не пов'язано з її основною діяльністю) коштів у готівковій формі з подальшим переказом усієї або більшої частини суми протягом

одного операційного дня або наступного за ним дня на рахунок клієнта, відкритий в іншого суб'єкта первинного ФМ, або на користь третьої особи, у тому числі нерезидента;

2) передавання особою доручення про здійснення фінансової операції через представника (посередника), якщо представник (посередник) виконує доручення особи без встановлення прямого (особистого) контакту з суб'єктом первинного ФМ.

Що стосується операцій внутрішнього ФМ, то, з вищенаведеного можна зробити висновок, що операції описані в 12 статті базового закону носять «рекомендаційний» характер для виявлення банками спроб відмивання грошей, оскільки, немає чітко визначених подій при настанні яких банк повинен повідомити про це повноважний орган і при повідомленні ДКФМ про операції, що можуть мати підозру у відмиванні коштів, банки мають самостійно прийняти рішення про повідомлення чи неповідомлення про таку операцію. Ефективність такого підходу викликає сумніви, особливо серед категорії банків, що створюються для обслуговування невеликого кола клієнтів і, як правило, контролюються саме своїми основними клієнтами. Про ефективність функціонування системи ФМ, що на даний момент склалася в Україні можна судити виходячи із даних, що наведені в таблиці 2.1.

Таблиця 2.1

Розгляд правоохоронними органами узагальнених матеріалів у 2003 – 2006 роках [65], шт.

Показник	2006					Всього за 2003-2006 роки				
	ГПУ	ДПА	МВС	СБУ	Всього	ГПУ	ДПА	МВС	СБУ	Всього
Передано узагальнених матеріалів (УМ)	34	117	135	160	446	124	238	268	319	949

Продовження таблиці 2.1

Показник	2006					Всього за 2003-2006 роки				
	ГПУ	ДПА	МВС	СБУ	Всього	ГПУ	ДПА	МВС	СБУ	Всього
УМ, за якими порушено кримінальні справи (або використано при порушенні)	18	50	57	38	163	78	110	91	78	357
УМ, за якими відмовлено в порушенні кримінальних справ на	8	11	23	8	50	18	38	51	10	117
Кількість порушених кримінальних справ за наданими УМ (або в яких використовуються УМ)	18	50	58	38	164	65	106	91	63	325
Направлено до суду кримінальних справ	0	4	4	0	8	4	8	8	0	20
з них розглянуто судами та винесено вирок	1	0	0	0	1	2	1	0	0	3

Як видно із таблиці 2.1 за роки функціонування законодавства по боротьбі з відмиванням грошей в Україні судами розглянуто і винесено вирок було винесено за 3 справами. Приведена статистика, на нашу думку, свідчить про недосконалість аналітичної обробки ДКФМ при передачі узагальнених матеріалів до відповідних правоохоронних органів, а також недостатність інформації, що надається суб'єктами первинного ФМ. В теперішній час банки, що здійснюють діяльність на території України досить активно розвивають методи протидії відмиванню грошей через банківську систему. Сприяє цьому прихід на український ринок банків з іноземним капіталом із високорозвинених країн, оскільки саме ці банки мають достатньо розвинену структуру і високі стандарти протидії легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом.

Контролюючим органом у сфері ФМ у банках виступає Національний банк і за перевітками, що здійснюються ним, фіксуються порушення, слід зауважити, що кількість порушень досить велика, так за перше півріччя 2007 року при здійсненні НБУ перевірок банків з питань здійснення ними ФМ при перевірці було виявлено 2097 порушень з поділом по категоріям див. таблицю 2.2.

Таблиця 2.2

Поділ за законами виявлених порушень банками, що здійснюють діяльність на території України за перше півріччя 2007 року, шт.

Нормативно-правовий акт	Кількість порушень
Порушення вимог Закону України "Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом"	639
Порушення вимог Закону України "Про банки і банківську діяльність"	234
Порушення вимог "Положення про здійснення банками фінансового моніторингу" (постанова Правління НБУ від 14.05.2003 № 189)	1224
Всього:	2097

Якщо розглядати кількість виявлених порушень за попередні роки (див. табл. 2.3), то можна побачити, що тенденції до зменшення порушень не просліджується, однак, на думку автора, малу кількість виявлених порушень у 2004 році можна пояснити недосвідченістю самих перевіряючих у 2004 році, як відомо, законодавство у сфері протидії відмиванню грошей працює з 2003 року.

Таблиця 2.3

Кількість виявлених за результатами перевірок порушень законодавства з питань ФМ у 2004-2006 році

Категорія	Рік					
	2004		2005		2006	
	к-ть, шт.	питома вага, %	к-ть, шт.	питома вага, %	к-ть, шт.	питома вага, %
Не забезпечені виявлення і реєстрація фінансових	539	33,6	2319	44,1	182	6,2

Продовження таблиці 2.3

Категорія	Рік					
	2004		2005		2006	
	к-ть, шт.	питома вага, %	к-ть, шт.	питома вага, %	к-ть, шт.	питома вага, %
операцій, що підлягають ФМ						
Неналежне здійснення ідентифікації клієнтів банку	396	24,7	305	5,8	387	13,1
Порушення вимог щодо оформлення анкет клієнтів	113	7,0	67	1,3	375	12,7
Не внесені до реєстру усі дані про фінансову операцію, яка підлягає ФМ	167	10,4	422	8,0	545	18,4
Порушення вимог щодо переліку реквізитів повідомлення Уповноваженого органу про здійснення фінансових операцій, які підлягають ФМ	139	8,0	-	-	-	-
Несвоєчасно передане Уповноваженому органу повідомлення про здійснення фінансових операцій, які підлягають ФМ	94	5,9	1417	27,0	695	23,5
Порушення вимог щодо правил внутрішнього ФМ та програм здійснення внутрішнього ФМ	-	-	23	0,4	57	1,9
Порушення в частині надання Уповноваженому органу інформації щодо фінансових операцій, що не підлягають обов'язковому ФМ	-	-	-	-	253	8,6
Інші порушення	165	10,4	702	13,4	461	15,6
Всього	1613	100,0	5255	100,0	2955	100,0

Так, наприклад, у 2004 році НБУ не здійснювалися перевірки банків виконання програм із внутрішнього ФМ, а також не виявлялися порушення в частині надання Уповноваженому органу інформації про фінансові операції.

Розглянемо узагальнені матеріали за 2004-2006 рік та за перше півріччя 2007 року з порушеннями по категоріям (див. таблицю 2.4).

Таблиця 2.4

Кількість виявлених порушень НБУ при здійсненні перевірок з питань ФМ у 2004-2006 роках та першому півріччі 2007 року, шт.

Нормативно-правовий акт	Рік			
	2004	2005	2006	I півріччя 2007
Порушення вимог Закону України "Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом"	1029	4041	1264	639
Порушення вимог Закону України "Про банки і банківську діяльність"	-	-	-	234
Порушення вимог "Положення про здійснення банками фінансового моніторингу" (постанова Правління НБУ від 14.05.2003 № 189)	419	512	1230	1224
Інші порушення	165	702	461	-
Всього:	584	1214	1691	2097

На нашу думку, при порівнянні результатів інспекційних перевірок, потрібно виходити із того, які вимоги ставилися, в ході перевірок, в різні періоди перевірок, так в роки встановлення вітчизняного законодавства відповідно і вимоги перевіряючих від НБУ були направлені на формальну відповідність банків законодавству у сфері відмивання грошей. В певній мірі адекватне порівняння можливе за умови правильного відбору вибірки у 2006 і 2007 роках, коли відбулося встановлення і реальне функціонування національного законодавства. Із таблиці 2.4 видно, що статистика між 2006 і 2007 роком не зазнала кардинальних змін.

Уповноваженим органом з проведення ФМ в Україні є ДКФМ, який за національним законодавством банки зобов'язані повідомляти про всі операції, що підпадають під ФМ. ДКФМ аналізує отриману інформацію знаходячи відповідності і зв'язки між операціями. На рис. 2.4 зображена схема отримання і подальшої обробки інформації в ДКФМ.

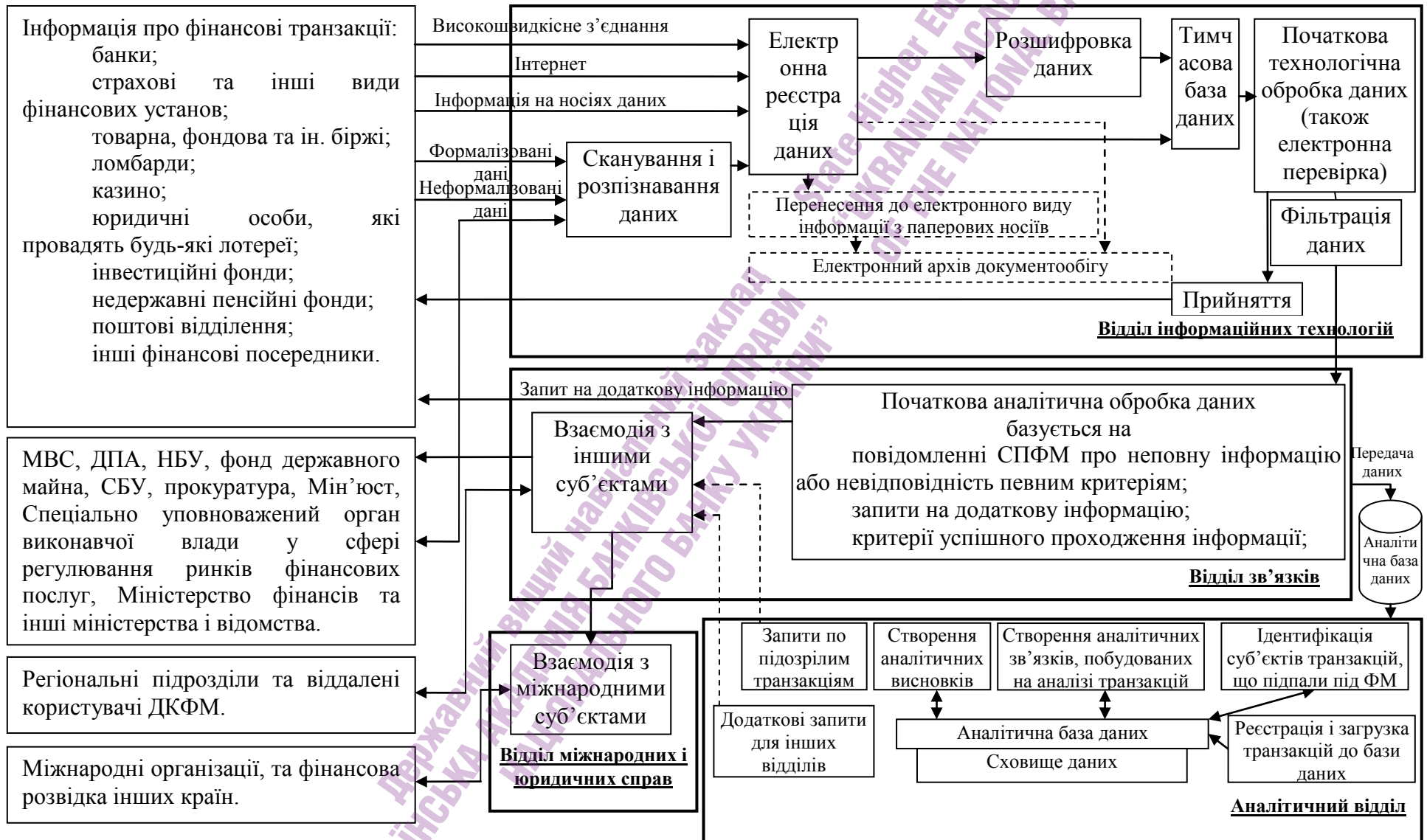

Рис. 2.4. Схема обробки інформації про фінансові операції ДКФМ [91]

Так, для ДКФМ, інформація про підозрілі фінансові операції надходить від суб'єктів первинного ФМ, якими виступають:

- банки;
- страхові та інші види фінансових установ;
- товарна, фондова та ін. біржі;
- ломбарди;
- казино;
- юридичні особи, які провадять будь-які лотереї;
- інвестиційні фонди;
- недержавні пенсійні фонди;
- поштові відділення;
- інші фінансові посередники.

Інформація від суб'єктів первинного ФМ може надходити по високошвидкісному з'єднанню, якщо відповідна установа підключена до загальної мережі ДКФМ, через Інтернет, використовуючи відповідні способи захисту інформації (брандмауери, антивіруси, обов'язкове шифрування тощо), чи на носіях електронної інформації, як то: дискети, цифрові диски та інші поширені носії даних. Інформація про фінансові операції може надходити до Уповноваженого органу також у паперовому вигляді з послідуочим скануванням, розпізнаванням і занесенням даних до електронної бази даних. Наступним кроком, після розшифровки і занесення до оперативної бази даних, отримана інформація проходить початкову обробку: вправлення наявних помилок і підготовка до формату, що може бути підданий електронній перевірці. Після цього до суб'єкта первинного ФМ надсилається повідомлення про прийняття отриманої від нього інформації. Після початкової обробки інформація проходить фільтрацію, що базується на спеціальних критеріях для ФМ по виявленню суб'єктів підозрілих операцій.

Після фільтрації інформації по фінансових операціях надходить до відділу зв'язків, де проходить початкову аналітичну обробку у ході якої, на основі відповідних критеріїв, проходить прийняття або неприйняття

інформації, у другому випадку відсилається відповідний запит до суб'єкта первинного ФМ на додаткову або ж уточнюючу інформацію. До компетенції департаменту зв'язків ДКФМ також входить співробітництво з правоохоронними органами України та іншими міністерствами і відомствами.

На даний момент для підвищення ефективності і оперативності аналізу інформації ДКФМ створена Єдина інформаційна система (ЄІС), до якої входять:

- Державний комітет статистики;
- Державний комітет фінансових послуг;
- Міністерство фінансів;
- Державний комітет землевпорядкування;
- Держпідприємництво;
- Міністерство юстиції;
- Держзв'язок;
- Національний банк України (НБУ);
- Фонд державного майна;
- Міністерство економіки;
- ГоловКРУ;
- Служба безпеки України (СБУ);
- Міністерство внутрішніх справ (МВС);
- Державна митна служба;
- Державна податкова адміністрація (ДПА);
- Державна комісія з цінних паперів та фондового ринку;
- Адміністрація Державної прикордонної служби (див. рис. 2.5).

Станом на кінець 2007 року наявна система не працює на повну потужність (не вся інформація, що може бути затребувана ДКФМ переведена до цифрового вигляду тощо), хоча, створення централізованої системи збору інформації виглядає досить правильно, але є певні недоліки. В першу чергу,

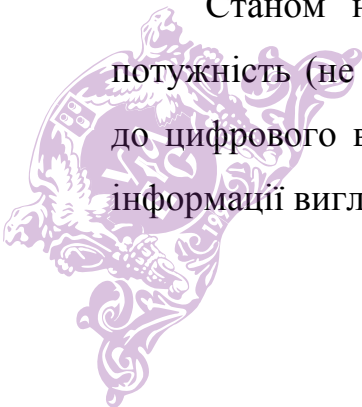

Рис. 2.5. Структура ЄС Держфінмоніторингу України [64]

недоліки стосуються того, що до даної мережі не включені суб'єкти первинного фінансового моніторингу (СПФМ).

Як видно з рис. 2.4, після успішного доповнення, у разі необхідності, інформації та вдалої перевірки на відповідність обов'язковим критеріям ДКФМ, інформація про фінансові операції потрапляє до аналітичної бази даних.

Аналітичний департамент ДКФМ займається аналізом інформації, що потрапляє до бази даних, зокрема проводяться наступні операції:

- ідентифікація суб'єктів транзакцій, що підпали під ФМ;
- створення аналітичних зв'язків, побудованих на аналізі транзакцій;
- створення аналітичних висновків;
- затребування додаткової інформації у разі виникнення в цьому необхідності та ін.

В умовах глобалізації фінансових ринків та розвитку інформаційних технологій, коли фінансові операції де можуть бути задіяні банки та фірми

декількох держав, проводяться за декілька хвилин ефективно боротися проти відмивання грошей можливо лише за умови співпраці з фінансовими розвідками. За співпрацю з міжнародними організаціями і фінансовими розвідками відповідає відділ міжнародних і юридичних справ, який зі сторони ДКФМ знаходиться у безпосередній взаємодії з департаментом зв'язків.

Повертаючись до рис. 2.5 слід зауважити, що у розбудові ЄІС є недоліки пов'язані із доступом до інформації отриманою від різних джерел про осіб, що проводять фінансові операції. Насамперед доступ до інформації пов'язаною з ідентифікацією осіб потрібно надати суб'єктам первинного ФМ і в першу чергу банкам, оскільки, саме банки відіграють значну роль у виявленні операцій, що можуть бути пов'язані з відмиванням грошей див. таблицю 2.5.

Таблиця 2.5

Кількість СПФМ та повідомлень про фінансові операції, що підлягають ФМ станом на 01.10.2005 року, од. (за період 01.01.2005 – 01.10.2005) [64]

Вид СПФМ	Кількість СПФМ	Отримано повідомлень	Кількість повідомлень на одного СПФМ
банки	163	562421	3450
страхові компанії	408	9634	24
професійні учасники ринку цінних паперів	1809	6356	4
кредитні спілки	731	26	0
ломбарди	315	611	2
фондові біржі	10	103	10
юридичні особи, що провадять будь-які лотереї	5	81	16
установи недержавного пенсійного забезпечення	85	4	0
гральні заклади	958	0	0
інші фінансові посередники	73	205	3
поштові відділення	15690	0	0
Всього	20247	579441	x

Як видно із вищенаведеної таблиці значна частка повідомлень припадає саме на банки, також банки лідирують у розрізі кількості повідомлень на одного суб'єкта первинного ФМ. Однак, поступово коло необхідно розширити

на інших суб'єктів первинного ФМ, як то: страхові компанії, фондові біржі тощо.

Отже, підсумовуючи вищесказане, можна зазначити, що наявна система боротьби з відмиванням грошей в Україні базується і розробляється на основі міжнародних стандартів і рекомендацій, однак з точки зору можливості притягнення до відповідальності злочинця наявна правова система малоефективна, це наглядно демонструє таблиця 2.1.

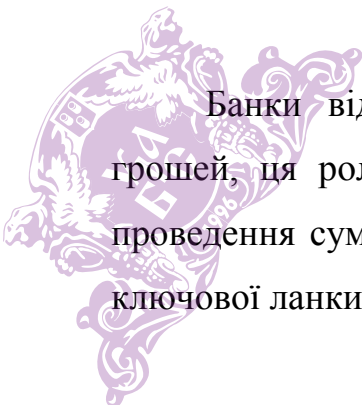
По-друге, аналізуючи кількість виявлених та вимог, що ставляться до банків НБУ, можна прослідкувати позитивну тенденцію до створення більш жорстких вимог та перевірку розвитку контролю саме внутрішнього ФМ банків. Однак, відсутність чітких рекомендацій по віднесенню операцій до внутрішнього ФМ – шлях до постійного непорозуміння між банком і наглядачем, тобто НБУ.

Створення ЄІС ДКФМ – правильний крок на шляху до централізованого накопичення інформації та її аналізу. Однак, потрібно надати доступ до інформації суб'єктам первинного ФМ, і, в першу чергу, банкам, що допоможе в повній мірі виконати статтю 64 Закону України «Про банки і банківську діяльність» – ідентифікувати клієнта.

Аналіз кількості повідомлень про фінансові операції, що надходять до ДКФМ дозволяє зробити висновок, що банки в Україні надають найбільшу кількість інформації щодо підозрілих фінансових операцій, на нашу думку, саме підвищенні стандарти перевірок НБУ є заслугою цього [92].

2.2. Побудова механізму діяльності банку з протидії легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом.

Банки відіграють ключову роль на шляху боротьби з відмиванням грошей, ця роль може бути або активною, коли банк створює умови для проведення сумнівних операцій або ж пасивною, коли він відіграє лише роль ключової ланки у проведенні фінансової операції [15, с. 22].

Розроблення ефективних засобів боротьби в банківській системі можна умовно розділити на два рівня, до першого рівня віднести розробку нормативно-правової бази, яка допоможе ефективно протидіяти злочинам, впровадження уніфікованих правил бухгалтерського обліку в банках та уніфікація міжнародних правил, що дозволить убезпечити банки з більш жорсткими правилами від відтоку клієнтів [93]. До другого рівня слід віднести безпосередньо розробки з протидії відмиванню грошей самого банку до яких віднести ефективні процедури ідентифікації клієнтів з знаходженням справжніх вигодоодержувачів проведення фінансових операцій, розробку і впровадження ефективних правил контролю підозрілих операцій з повідомленням про них фінансову розвідку країни.

При розгляді конкретних підходів до контролю за розміщенням кримінальних фондів у фінансових установах, то науковці виділяють три основні моделі [93, 94]:

- система контролю, що передбачає обов'язкове повідомлення Уповноваженого органу про всі операції, які перевищують певну суму;
- система контролю, яка передбачає повідомлення про підозрілі операції;
- система контролю, що передбачає заборону великих угод з готівкою, оминаючи фінансового посередника.

Виділяючи переваги та недоліки кожної із моделей, слід зауважити, що у першому випадку з банку знімається тягар визначення підозрілості або ступеня підозрілості певної операції. Друга модель, не позбавлена такого тягаря, коли банк повинен на власний розсуд визначати ступінь підозрілості фінансової операції і приймати рішення про повідомлення чи неповідомлення про таку операцію фінансову розвідку країни. Однак, друга модель може бути ефективною за умови високорозвиненої банківської інфраструктури країни, коли банки не займаються обслуговуванням інтересів певної фінансової групи. Третя модель повинна впроваджуватися в кожній країні незалежно від вибору банками першої чи другої моделі, оскільки саме від розміру готівкових розрахунків пропорційно залежить і розмір тіньової економіки країни.

Розглядаючи побудову системи ФМ в банку слід відмітити класифікацію зроблену Барановським О.І., який розділив підходи, щодо організації проведення ФМ на наступні:

- принцип «знай свого клієнта», який означає тверді правила ідентифікації клієнтів;
- вимога до фінансових і не фінансових організацій про обов'язкове збирання і передачу інформації до компетентних органів;
- чітке визначення операцій, що підлягають контролю на предмет відмивання грошей:

1) визначення розміру операцій, що підлягають контролю на предмет можливого відмивання коштів;

2) характер операцій – у якості операцій, що теоретично можуть бути операціями по відмиванню грошей, як правило, виділяються нестандартні або заплутані операції [25].

В Україні є нормативно-правові акти, яким підкорюються банки, що здійснюють свою діяльність на території країни. Саме цими законними і підзаконними актами визначено правила контролю фінансових операцій.

Суб'єкти первинного ФМ, а у даному випадку це банки, повинні займатися виключно внутрішнім ФМ, який включає в себе окрім моніторингу операцій, що підлягають обов'язковому ФМ ще моніторинг додаткових операцій, що можуть бути пов'язані з відмиванням грошей. Однак, як показує практика, більшість українських банків, а особливо невеликих банків, з нерозвиненою системою ФМ, не надто навантажують себе виявленням операцій з відмивання за внутрішнім ФМ, оскільки 12 стаття ЗУ «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом» [33], не виписує чітких операцій, які повинні підпадати під моніторинг, а віддає прийняття цього рішення на розсуд відповідальної особи, а, з іншого боку, у самого банку можуть виникнути претензії до працівника, який прийняв рішення по повідомлення ДКФМ, у разі втрати важливого клієнта.

Що стосується питання ідентифікації клієнта, то воно знаходиться дещо осторонь у системі внутрішнього ФМ банку. Закони України та нормативні акти, що регулюють це питання наступні:

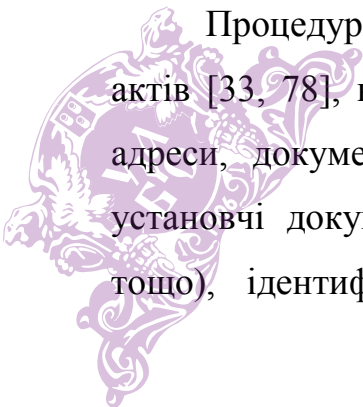
Стаття 64 Закону України «Про банки і банківську діяльність» [76], яка визначає коло суб'єктів яких необхідно ідентифікувати банку, іншими словами відповідає на питання: «Кого потрібно ідентифікувати?»

Стаття 6 Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом» [33], яка визначає набір реквізитів, що необхідні банківській установі для ідентифікації клієнта, або визначає порядок ідентифікації клієнта.

Постанова НБУ №189 «Про затвердження Положення про здійснення банками фінансового моніторингу» [78], яка дещо дублює статтю 6 Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом» і деталізує порядок ідентифікації клієнта.

У випадку ідентифікації клієнта – фізичної особи все зводиться до формальної процедури визначення особи, для цього потрібно, якщо особа резидент, подати такий пакет документів [33, 78]: прізвище, ім'я та по батькові, дата народження, серія та номер паспорта (або іншого документа, який посвідчує особу), дата видачі та орган, що його видав, місце проживання, ідентифікаційний номер згідно з Державним реєстром фізичних осіб - платників податків та інших обов'язкових платежів. Якщо особа не є резидентом, тоді документи мають бути наступні [33, 78]: прізвище, ім'я, по батькові (у разі його наявності), дата народження, серія та номер паспорта (або іншого документа, який посвідчує особу), дата видачі та орган, який його видав, громадянство, місце проживання або тимчасового перебування.

Процедура ідентифікації юридичної особи, згідно нормативно-правових актів [33, 78], включає визначення для резидентів: найменування, юридичної адреси, документів про підтвердження державної реєстрації (включаючи установчі документи, інформацію щодо посадових осіб та їх повноважень тощо), ідентифікаційного коду згідно з Єдиним державним реєстром

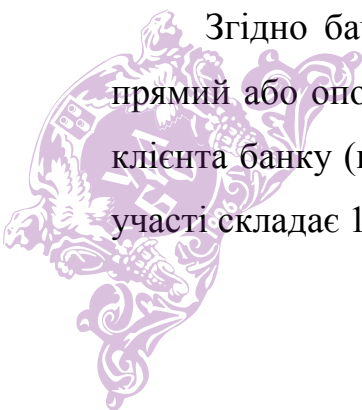

підприємств та організацій України (ЄДРПОУ), реквізитів банку, в якому відкрито рахунок, та номер банківського рахунку. Для нерезидентів-юридичних осіб необхідно визначити: повне найменування, місцезнаходження та реквізити банку, у якому відкрито рахунок, і номер банківського рахунку. Суб'єкту первинного ФМ надається також копія легалізованого витягу торговельного, банківського чи судового реєстру або засвідчене нотаріально реєстраційне посвідчення уповноваженого органу іноземної держави про реєстрацію відповідної юридичної особи.

Хоча це є вичерпний перелік реквізитів необхідних для ідентифікації юридичної особи, однак, пункт 3.15 Постанови НБУ № 189 говорить наступне: «З метою концентрації зусиль щодо протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, на підставі всієї інформації і документів, що дають змогу ідентифікувати і вивчити клієнта – юридичну особу, банк має ідентифікувати фізичних осіб, які є власниками істотної участі в цій юридичній особі, мають прямий або опосередкований вплив на неї, а також осіб, які мають право давати обов'язкові для юридичної особи вказівки або іншим чином мають змогу визначати її рішення (реальних власників) та отримують економічну вигоду від її діяльності» [78].

Тобто, процедура ідентифікації значно ускладнюється у випадку ідентифікації юридичної особи, оскільки окрім самою юридичної особи необхідно ідентифікувати всіх власників істотної участі, які можуть бути як юридичними так і фізичними особами. Вищевказана постанова не наводить який відсоток володіння юридичною особою необхідний для того, щоб це вважалось істотною участю. Однак, своє бачення на дану проблему НБУ зобразив наступним чином (див. рис. 2.6).

Згідно бачення НБУ банк повинен ідентифікувати всіх осіб, що мають прямий або опосередкований вплив. Так із власників, що прямо впливають на клієнта банку (перший рівень) банк повинен ідентифікувати всіх у кого частка участі складає 10% або більше. На послідуючих рівнях частка участі повинна

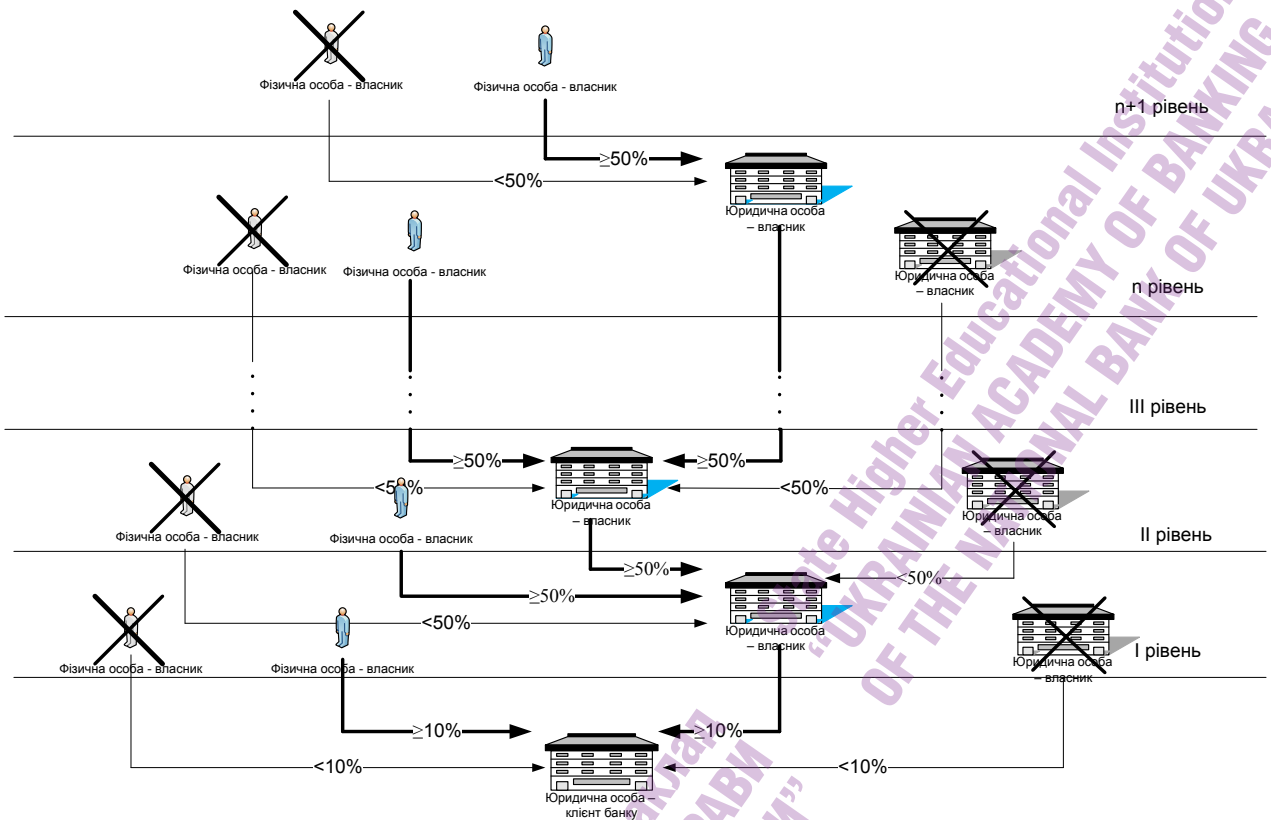

Рис. 2.6. Особи – власники, що мають прямий або опосередкований вплив на юридичну особу – клієнта банку [96]

бути 50 або більше відсотків, оскільки такий вплив уже буде ідентифікуватися як непрямий. На наш погляд, при існуючій системі організації ФМ в банку, а також нормативно-правовій базі, така робота може виявитися занадто затратною без принесення відповідного ефекту, більш реальним можна вважати бачення ДКФМ, що зображено на рис. 2.7.

Ідентифікація осіб проходить за аналогічною схемою, тобто 10 або більше відсотків на першому рівні і 50 і більше на всіх послідовних, але сама ідентифікація повинна проходити лише до третього рівня деталізації, що, з одного боку, дозволяє достатньо детально вивчити клієнта, а з іншого, не переводити марно часові і трудові ресурси банку.

Слід відмітити, що хоча у більшості випадків ідентифікації клієнтів схеми будуть співпадати, оскільки занадто розгалужені системи істотної участі зустрічаються досить рідко, на нашу думку, у даному випадку слід використати

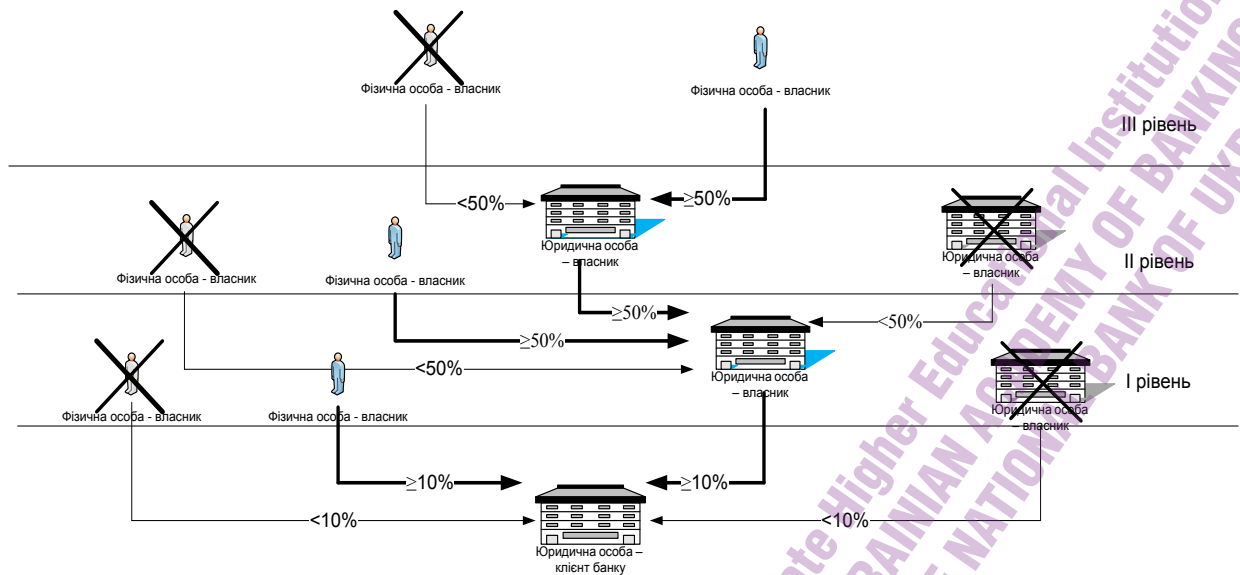

Рис. 2.7. Особи – власники, що мають прямий або опосередкований вплив на юридичну особу – клієнта банку [96]

більш гнучкий підхід до ідентифікації клієнтів, який схематично зображений на рис. 2.8.

Такий підхід дозволить зекономити часові і трудові ресурси банку, оскільки для кожного клієнта немає необхідності визначати всіх суттєвих власників, то дана процедура повинна проводитись лише при виконанні однієї із умов визначених у блок-схемі.

Процедуру, зображену на рис. 2.8 можна використовувати при наявній системі протидії відмиванню грошей, що в даний момент існує в банках України, однак, з деякими модифікаціями її можна використовувати при абсолютно іншому підході у проведенні боротьби з відмиванням грошей у банківському секторі. Сучасний підхід до розуміння операцій клієнта називається КУС («know your customer»), або політики «знай свого клієнта» [84].

Ключовими елементами КУС є: політика прийняття нових клієнтів; визначення клієнтів; постійного моніторингу високоризикових рахунків; управління ризиками.

При політиці сприйняття нових клієнтів банк повинен виробити чіткі процедури і підходи при прийнятті рахунків клієнта на обслуговування,

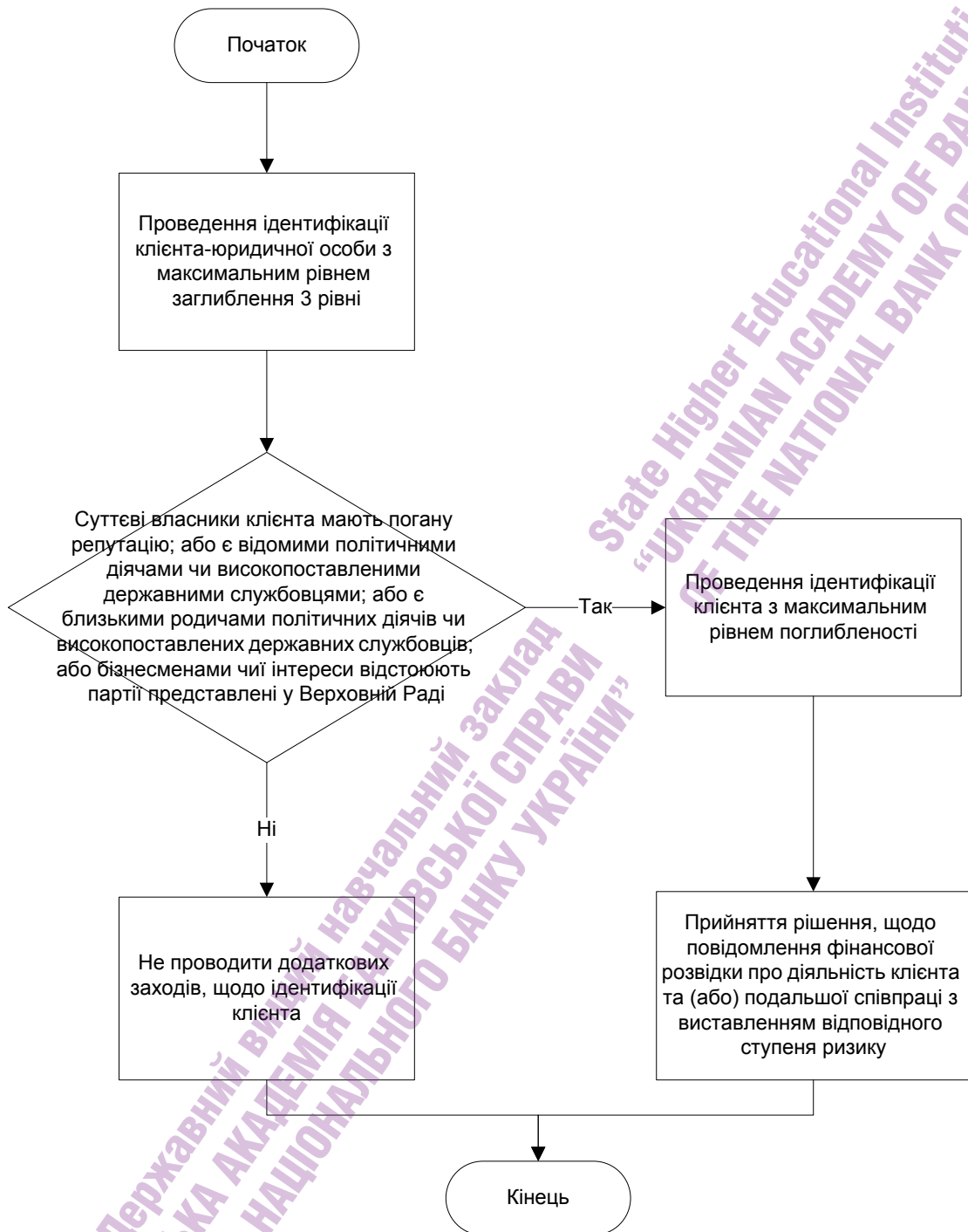

Рис. 2.8. Гнучкий підхід при ідентифікації всіх суттєвих власників юридичної особи – клієнта банку [96]

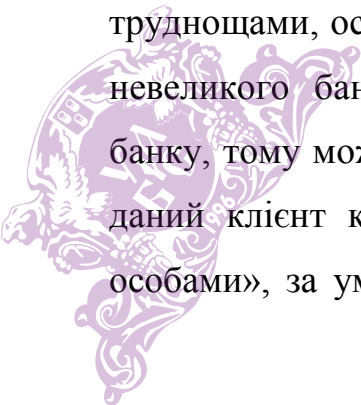
зробити розмежування клієнтів за ступенем ризикованості, особливо слід звернути увагу на країну походження, соціальний статус, стосунки з органами влади, пов'язані з ним рахунки, ділова активність тощо. Особлива увага повинна приділятися клієнтам з великими коштами на рахунках походження

яких невідоме, а рішення про вступ у ділові стосунки з клієнтами з високою ризиковістю, має прийматися лише керівництвом банку [84, 95].

Ключовою ланкою у загальній політиці «знай свого клієнта» — є ідентифікація клієнта. Згідно із Базельськими стандартами під визначенням «клієнта» розуміють [84]: фізичну чи юридичну особу з рахунком в банку або особу на чю користь даний рахунок ведеться; бенефіціари транзакцій, що здійснюються професійними посередниками; будь-яка фізична чи юридична особа, що пов'язана з фінансовою транзакцією і яка може нанести значну шкоду репутації чи фінансовому становищу банку. При ідентифікації клієнта банк повинен проводити як первинне і періодичне розпізнання, що, в першу чергу, залежить від ризикованості діяльності клієнта, так і непланову ідентифікацію, яка може ініціюватись у випадку суттєвих змін у документах чи характері використання рахунка клієнта.

Основним моментом у ідентифікації клієнта банку повинна стати ціль банку — зрозуміти характер діяльності свого клієнта та природу отримання грошових надходжень на його рахунки. Виходячи з вищевказаного банку не слід спрощувати процедуру ідентифікації при переведенні рахунка з іншого банку, який дотримується політики «знай свого клієнта» не зрозумівши причин проведення такої операції, оскільки існує ймовірність того, що попередній банк відмовив у обслуговуванні клієнту в зв'язку з неможливістю перевірки даних, що використовуються для ідентифікації клієнта.

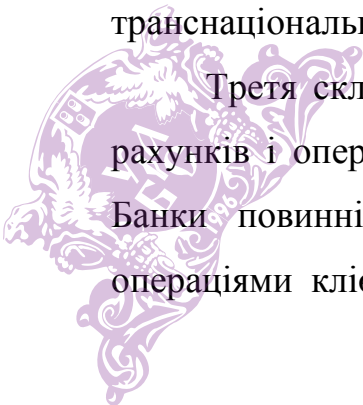
Особливої уваги заслуговує пункт у рекомендаціях Базельського комітету «Рекомендовані клієнти» [84]. Відомо, що процедури детальної ідентифікації клієнтів з розгалуженою структурою, які до цього можуть бути ще нерезидентами, займатиме багато часу і може бути пов'язане з певними труднощами, особливо для невеликого банку. Втрата стратегічних клієнтів для невеликого банку може жорстко позначитися на економічних показниках банку, тому можна використати дані ідентифікації клієнта іншого банку, якщо даний клієнт користувався його послугами, або іншими «рекомендуючими особами», за умови, що вони дотримуються стандартів «знай свого клієнта».

Що стосується рекомендуваних осіб, то це може бути створена на базі ДКФМ структура яка професійно веде реєстр ідентифікованих осіб, однак це може бути структурна одиниця державного масштабу створена за ініціативою банків. Однак, при проведенні ідентифікації клієнта не самим банком, а сторонньою структурою природно виникає питання, щодо якості проведення впізнання клієнта, оскільки в кінцевому випадку відповідальною виявиться установа у якій відкритий рахунок, тому методи повинні в повній мірі відповідати політиці «знай свого клієнта» і бути відкритими для установи яка отримує інформацію щодо ідентифікації клієнта, також на запит банку рекомендуюча особа повинна передавати всю первинну інформацію що стосується клієнта який походить ідентифікацію.

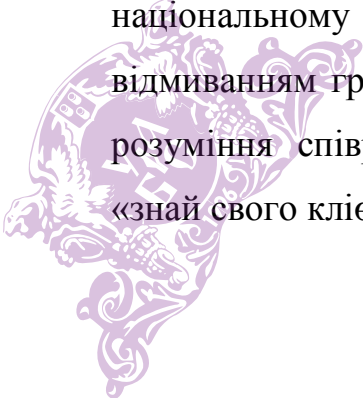
Окремо відмічені особи які займають високе політичне становище в країні, за рекомендацією Базельського комітету банкам слід приділяти особливу увагу при вході у ділові стосунки з такими особами, особливо у країнах з розвиненою корупцією, оскільки політичні діячі можуть використовувати своє політичне становище задля отримання хабарів чи розкрадання державного майна [84]. Дане зауваження слухне для країн у яких бізнес, а особливо великий бізнес, відокремлений від політики і керівництва країною на вищих щаблях влади. При адаптації даного пункту для України обов'язково виникнуть певні труднощі, оскільки в Україні певні політичні сили відстоюють окремі бізнесові інтереси і досить часто особа, що займає високе політичне становище в країні є власником певного банку. Ефективним способом впровадження даного пункту в життя буде відмова іноземних банків співпрацювати з установами, які не виконують усіх рекомендацій Базельського комітету. Такий спосіб виявиться достатньо дієвим з огляду на транснаціональну банківську систему України.

Третя складова правил «знай свого клієнта» – це постійний моніторинг рахунків і операцій клієнта є важливим аспектом при оцінці ризику клієнта. Банки повинні здійснювати не тільки постійний контроль і нагляд за операціями клієнта, а й розуміти суть операцій, що залежить від характеру

діяльності клієнта, від його виробничих потужностей, розміру активів тощо. Невідповідність вищевказаних факторів з кількістю коштів, що проводяться по рахунках клієнта може свідчити про те що на цих рахунках проходить відмивання коштів. При виставленні оцінки ризику клієнта банк повинен враховувати результати постійного моніторингу операцій клієнта. Для того щоб правила банку відповідали вимогам «знай свого клієнта», для всіх рахунків повинні діяти системи для виявлення незвичайних або ж підозрілих схем діяльності [84].

Заключна частина рекомендацій стосується управління ризиками банку, що відповідають за організаційний аспект процедур «знай свого клієнта» банку. Особлива увага відводиться правилам та нормам, що відповідають за організацію виявлення підозрілих операцій, документування та повідомлення, якщо це необхідно, про них відповідним органам. Задля ефективного дотримання процедур «знай свого клієнта» рекомендується користуватися внутрішнім аудитом банку, що повинен здійснювати незалежну оцінку управління ризиками і контролю банку. У обов'язки внутрішнього аудиту, окрім періодичної оцінки дотримання процедур «знай свого клієнта», має ще входити профілактика можливих недоробок, критичних зауважень та навчання персоналу. Навчальні програми повинні бути різними для нових працівників банку та для працівників які вже працюють за правилами «знай свого клієнта». Співробітники «фронт-офісу», які безпосередньо працюють з громадськістю повинні навчатися за особливою програмою, що дозволить проявляти особливу обачність при обробці рахунків клієнтів на поточній основі і виявленню підозрілої діяльності. Програми, за якими навчаються працівники банку повинні завжди підтримуватися в актуальному стані і відповідати як національному законодавству так і сучасним тенденціям у боротьбі з відмиванням грошей. Важливим аспектом загальної політики банку має стати розуміння співробітниками банку важливості суворого дотримання правил «знай свого клієнта».

Правила «знай свого клієнта» достатньо детально описують процес організації проведення фінансового моніторингу в банку, однак, дані правила не враховують специфіки конкретно взятої країни, що безумовно знизить ефективність запропонованих заходів. Для України, як країни з досить високим рівнем корупції і тіньової економіки [55, 97], а також недосконалою правовою системою, потрібна адаптація міжнародних рекомендацій за для ефективної і системної протидії використанню національної системи для відмивання грошей.

Оцінки наявної системи протидії відмиванню коштів, що вживаються банками в Україні, фахівці вважають як «досить ефективні» [1 с. 66], однак, загальні оцінки фінансової системи України не такі оптимістичні: «Финансовая система Украины теоретически может быть использована для перевода средств террористическим организациям из одной страны в другую» [98]. Тому фінансова розвідка планує розширити коло фінансових посередників до обов'язків яких буде входити надання інформації ДКФМ, до таких посередників відносяться: юристи, нотаріуси, аудитори, бухгалтери та ін. Завдяки таким діям планується підвищити ефективність протидії відмиванню коштів у загальній системі України [99, 100].

Однак, на наш погляд, значно підвищить ефективність протидії відмиванню грошей реструктуризація наявної системи ФМ. Основним стрижнем при реструктуризації має стати політика «знай свого клієнта», ідентифікація клієнта та його моніторинг протягом всієї діяльності.

Таким чином, можна отримати наступні висновки:

– по-перше, при ідентифікації клієнта суб'єктом первинного ФМ законодавчо не визначено частку «істотної участі», що стає на заваді уніфікації правил ідентифікації клієнта. Хоча і НБУ і ДКФМ визначає, а банки підтримують таке значення, частку «істотної участі» на рівні 10% на першому рівні ідентифікації і більше 50% на послідуєчих, даний рівень потрібно закріпити законодавчо в новій редакції базового закону;

– по-друге, в деяких випадках проведення ідентифікації клієнта до максимального рівня заглибленості може виявитися непотрібним, тому при підході до ідентифікації, потрібно користуватися гнучкими механізмами, як один із варіантів зображеним на рис. 2.8;

– по-третє, банки повинні розуміти суть діяльності їх клієнтів, а не лише проводити моніторинг операцій без розуміння суті операції, це дозволить більш ефективно протидіяти операціям, що мають за мету відмивання грошей.

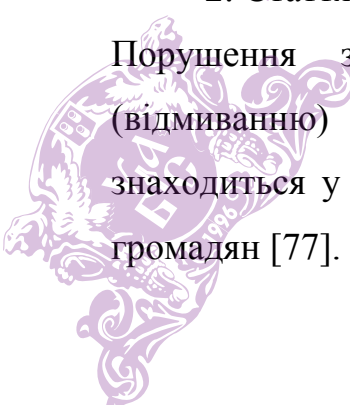
2.3. Інструменти банку з протидії легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом, з позиції управління операційним ризиком.

Розглядати можливі ризики для банку потрібно у невід'ємності з сумою можливих втрат для банку, оскільки, якщо сума втрат виявиться значно меншою від витрат, які поніс банк на управління ризиками, то доцільність впровадження систем управління ризиками є сумнівною.

Що стосується боротьби з відмиванням грошей у банківському секторі взагалі і ФМ зокрема, то питання накладення фінансової відповідальності на банк регулюється національним законодавством, зокрема це:

1. Стаття 166⁵ кодексу України про адміністративні правопорушення. Порухення банківського законодавства, нормативно-правових актів Національного банку України або здійснення ризикових операцій, які загрожують інтересам вкладників, чи іншим кредиторам банку. Відповідальність знаходиться у межах від п'ятдесяти до ста неоподаткованих мінімумів доходів громадян [77].

2. Стаття 169⁹ кодексу України про адміністративні правопорушення. Порухення законодавства щодо запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом. Відповідальність знаходиться у межах від ста до трьохсот неоподаткованих мінімумів доходів громадян [77].

3. Стаття 209 кримінального кодексу України. Легалізація (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом. Відповідальність знаходиться у межах від трьох до п'ятнадцяти років позбавлення волі або обмеженням права займати певні посади на строк до трьох років з конфіскацією майна [67].

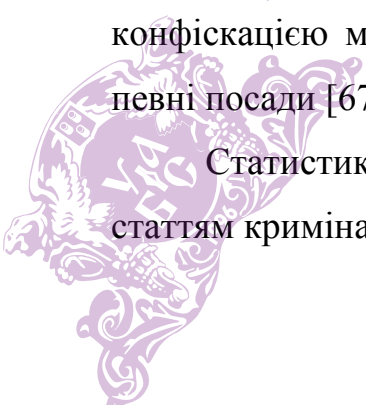
4. Стаття 209¹ кримінального кодексу України. Умисне порушення вимог законодавства про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом. Накладення штрафу за порушення даної статті знаходиться у межах від однієї до трьох тисяч неоподаткованих мінімумів доходів громадян [67].

5. Стаття 231 кримінального кодексу України. Незаконне збирання з метою використання або використання відомостей, що становлять комерційну або банківську таємницю. Відповідальність за порушення даної статті знаходиться у межах від двохсот до тисячі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян [67].

6. Стаття 232 кримінального кодексу України. Розголошення комерційної або банківської таємниці. Розголошення банківської інформації без згоди її власника, що становить банківську чи комерційну таємницю особою, що мала доступ до цієї інформації карається штрафом від двохсот до п'ятисот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років, або виправними роботами на строк до двох років, або позбавленням волі на той самий строк [67].

7. Стаття 306 кримінального кодексу України. Використання коштів, здобутих від незаконного обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів. Карається на строк від п'яти до п'ятнадцяти років з конфіскацією майна та заборобою займатися певною діяльністю та обіймати певні посади [67].

Статистика за розглядами судами справ по деяким вищенаведеним статтям кримінального кодексу України в 2007 році знаходиться в додатку Б.

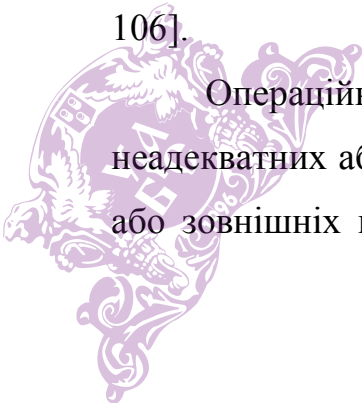
Наряду з вищевказаними ризиками для банку, що можуть привести до накладення штрафів від органів нагляду, чи до приватних позовів до банку, існують такі, надзвичайно актуальні, ризики для банку, як ризик втрати репутації. Наслідки, як і способи визначення можуть бути непередбачувані, а відтік стратегічних клієнтів може обернутися для банку банкрутством. Оцінити втрати банку при настанні ризику втрати репутації надзвичайно складно, оскільки наслідки залежать від великої кількості факторів, які математично або не можливо виразити, або це зробити надзвичайно складно, особливо в умовах відсутності об'єктивної статистики за такими випадками:

- структура активів банку. Сюди можна віднести в першу чергу клієнтів на яких банк орієнтує свою діяльність;
- країна в якій банк здійснює діяльність. При врахуванні даного фактора, в першу чергу слід звернути увагу на законодавство країни, та менталітет клієнтів банку;
- можливість ефективно будувати кореспондентські відношення з іншими банками тощо.

Серед методів оцінки можливих втрат можна запропонувати статистичні дослідження з подібними випадками, що мали місце в минулому, однак, і в цьому випадку потрібно робити корекцію на фактори описані вище.

За стандартами Базельського комітету по банківському нагляду ефективним в плані протидії відмиванню грошей є підхід побудований на врахуванні ризиків. Кожен банк повинен розрахувати для себе межі прийняттого ризику при обслуговуванні клієнтів і відповідно до цього діяти. Дослідженням стандартів Базельського комітету, а також впливом їх прийняття Україною активно займаються вітчизняні науковці [101, 102, 103, 104, 105, 106].

Операційний ризик визначається як ризик втрат в результаті неадекватних або помилкових внутрішніх процесів, дій співробітників і систем або зовнішніх подій. До операційного ризику відноситься юридичний ризик,

але виключається стратегічний і ризик втрати репутації [84 с. 155]. Для зменшення ступеня ризику банки повинні дотримуватися політик:

- KYC-customers – «знай свого клієнта».
- KTYC-transactions – «знай операції свого клієнта».
- KСУС-customers of customers – «знай клієнтів свого клієнта».
- KYBP-business partners – «знай своїх партнерів по бізнесу».
- KYE-employees – «знай своїх співробітників».

Політики «знай свого клієнта» детально були розглянуті у попередньому підрозділі і стосуються саме ідентифікації клієнта і розуміння суті діяльності.

Політики «знай операції свого клієнта» стосуються не стільки проведення внутрішнього ФМ банками скільки розуміння суті проведених операцій банком. Тобто чи відповідають операції, що хоче провести клієнт суті його діяльності. Як відомо, злочинці при проведенні фінансових операцій з легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом, намагаються уникати операцій, що підпадають під обов'язковий ФМ, тому саме розвиток внутрішньобанківського контролю тут відіграє найважливіше значення.

Політики «знай клієнтів свого клієнта» пересікаються з ідентифікацією клієнтів, однак мають дещо іншу направленість. За цими політиками банки повинні ідентифікувати осіб з якими має справу клієнт банку. В реаліях українського сьогодення, а також в рамках нині діючого українського банківського законодавства, на наш погляд, банки не зможуть в повній мірі ідентифікувати таких осіб.

Політики «знай своїх партнерів по бізнесу» є беззаперечною умовою успішної боротьби з відмиванням грошей у банківському секторі. Банки повинні діяти в рамках одних уніфікованих правил при підході до обслуговування своїх клієнтів, якщо такий підхід стане стандартом, то банки можуть скоротити часові і трудові витрати на повторну ідентифікацію клієнта, що вже був ідентифікований в іншій установі.

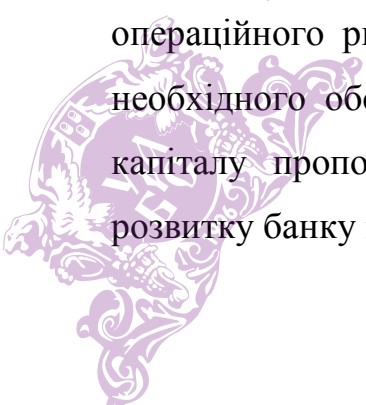
Політики «знай своїх співробітників» – новий підхід при прийнятті на роботу співробітника, особливо на відповідальну посаду. Даний підхід

базується на створенні власної бази даних банком недоброзичливих співробітників, осіб що були замішані у операціях з відмивання грошей або інших фінансових махінаціях. Як вдало зазначив Барановський О.І.: «Серед професійних злочинців у сфері «відмивання» грошей зараз все частіше можна зустріти людей таких професій, як банкіри, бухгалтери й адвокати» [23 с. 80]. Інформація для заповнення бази даних може братися як із відкритих джерел, наприклад, деякі резонансні справи, що набули широкого розголосу у засобах масової інформації, так із запитів до попереднього місця роботи співробітника.

Питанням оцінки ризиків взагалі і у банківській діяльності в тому числі науковці приділяють багато уваги, особливої уваги заслуговують роботи таких науковців, як: Бланк І.А. [107], Вітлінський В.В. [108], Севрук В.Т. [109], Івченко І.Ю. [110], Krishnan С.N.V., Ritchken Р.Н., Thomson J.V. [13]. При чому, за думкою деяких авторів саме поняття ризику до сих пір не визначено [111, 112], так деякі наковці під ризиком розуміють не тільки негативні наслідки від певних дій або внутрішніх або ж зовнішніх, але й особливо позитивні події визначаються як ризик [113 с. 7].

Питання кількісної оцінки банківських ризиків все частіше турбує науковців [114, 115, 116, 117, 118]. До оцінки ризиків, що виникають у банківській діяльності і до операційного ризику в тому числі науковці мають декілька підходів. Наприклад, Дмитров С.О. і Меренкова О.В. у своїх роботах [18, 119] розглядають як взагалі методи оцінки операційного ризику банку, так і пропонують конкретні методики, зокрема за допомогою байєсівського аналізу оцінити можливі втрати банку в результаті операційної діяльності.

Проаналізуємо деякі підходи до визначення ризику банку в результаті його діяльності. Оскільки стандарти Базель II не тільки описують визначення операційного ризику, але й пропонують конкретне визначення мінімального необхідного обсягу капіталу під операційний ризик. Для розрахунку обсягу капіталу пропонується користуватися трьома підходами в залежності від розвитку банку і відповідності встановленим критеріям (рис. 2.9).

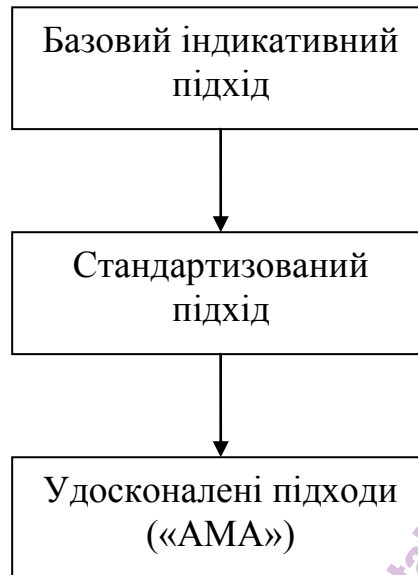

Рис. 2.9. Підходи до оцінки обсягу капіталу за стандартами Базель II [84, 120]

Для банків, які користуються базовим індикативним підходом розмір капіталу під операційний ризик повинен бути рівний середньому показнику за попередні три роки, вираженому у фіксованих відсотках [84]:

$$K_{BIA} = [\sum (GI_{1...n} * \alpha)] / n, \quad (1.1)$$

де K_{BIA} – вимоги до капіталу;

GI – позитивний валовий дохід за попередні три роки;

α – показник, який встановлюється Базельським комітетом і дорівнює 15%;

n – кількість років із попередніх трьох в яких валовий дохід був позитивним.

Для визначення вимог до капіталу, потрібно визначити валовий дохід, який визначається за стандартами банківського бухгалтерського обліку, як сума доходу від всіх видів діяльності банку за поточний період мінус сума витрат за цей же період.

При використанні стандартизованого підходу діяльність банку потрібно поділити на вісім бізнес-направлень:

- корпоративне фінансування;
- торгівля та продаж;
- роздрібні банківські операції;
- комерційні банківські операції;
- платежі і розрахунки;
- агентські послуги;
- управління активами;
- роздрібні брокерські послуги.

Операції з видами діяльності, що відносяться до кожної із бізнес-ліній зображені в таблиці 2.6.

Таблиця 2.6

**Розподіл банківської діяльності по бізнес-лініям в межах
стандартизованого підходу [84]**

Бізнес-лінія	Вид діяльності	Опис операцій по видам діяльності
Корпоративне фінансування	Корпоративне фінансування	Злиття і поглинання, приватизація, секюритизація, андерайтинг, дослідження, боргові зобов'язання (державні, високодохідні), акції, синдицироване кредитування, розміщення на первинному і вторинних ринках
	Муніципальні/державні фінанси	
	Торгові банківські операції	
	Консалтингові послуги	
Торгівля та продаж	Продаж	Цінні папери з фіксованим доходом, акції іноземна валюта, сировинні товари, кредити, фінансування власні позиції по цінним паперам, кредитування і операції репо, брокерські послуги, боргові зобов'язання
	Маркет-мейкинг	
	Власні позиції	
	Казначейські послуги	
Роздрібні банківські операції	Роздрібні банківські операції	Роздрібне кредитування і депозити, банківські послуги, траст і нерухомість
	Обслуговування заможних клієнтів	Приватне кредитування і депозити, банківські послуги, траст і нерухомість, інвестиційне консультування
	Платіжні картки	Торгові/ комерційні/ корпоративні карти, магазинні карти і роздрібні

Продовження таблиці 2.6

Бізнес-лінія	Вид діяльності	Опис операцій по видам діяльності
		послуги
Комерційні банківські операції	Комерційні банківські операції	Проектне фінансування, нерухомість, експортне фінансування, торгове фінансування, факторинг, лізинг, кредитування, гарантії, векселя
Платежі і розрахунки	Зовнішні клієнти	Створення і отримання платежів, переводы коштів, кліринг і розрахунки
Агентські послуги	Кастодіальні послуги	Залогові рахунки, депозитарні розписки, кредитування цінними паперами, корпоративні операції
	Корпоративні агентські послуги	Агенти емітентів і платників
	Корпоративні трастові послуги	
Управління активами	Управління дискреційними фондами	Сегрегування, консолідація, роздрібні, інституціональні, закриття, відкриття, приватних акцій
	Управління не дискреційними фондами	Сегрегування, консолідація, роздрібні, інституціональні, закриття, відкриття
Роздрібні брокерські послуги	Роздрібні брокерські послуги	Виконання і повне обслуговування

Відповідно до стандартизованого підходу валовий дохід банку потрібно розрахувати по кожній із бізнес-ліній, представлених у табл. 2.6, тоді загальна вимога до капіталу буде виражена формулою [84]:

$$K_{TSA} = \frac{\sum_{i=1}^3 \max[\sum(GI_{1-8} * \beta_{1-8}), 0]}{3}, \quad (1.2)$$

де K_{TSA} – вимоги до капіталу за стандартним підходом;

GI_{1-8} – щорічний валовий дохід за кожною із бізнес-лінією;

β_{1-8} – показник, який встановлюється Базельським комітетом для кожної із бізнес-ліній банківської діяльності, він є фіксованим відсотком, значення для бізнес-ліній наведені в табл. 2.7.

Значення показника для кожної із бізнес-ліній встановлений

Базельським комітетом, % [84]

№ п/п	Бізнес-лінія	β
1	Корпоративне фінансування;	18
2	Торгівля та продаж;	18
3	Роздрібні банківські операції;	12
4	Комерційні банківські операції;	15
5	Платежі і розрахунки;	18
6	Агентські послуги;	15
7	Управління активами;	12
8	Роздрібні брокерські послуги.	12

За стандартами Базельського комітету банк, може користуватися альтернативним стандартизованим підходом, за умови, що банк зможе довести органам надзору, що використання альтернативного підходу дозволить уникнути подвійного розрахунку ризику, або іншим способом позитивно вплине на розрахунок ризику. Якщо дотримуватися альтернативного підходу, тоді банки можуть консолідувати роздрібні і комерційні банківські операції (див. табл. 2.6), розрахувавши 2 бізнес-лінії, як одну, взявши при цьому значення β рівним 15%, або ж для розрахунку по цим двом бізнес-лініям потрібно скористатися формулою [84]:

$$K_{RB} = \beta_{RB} * m * LA_{RB}, \quad (1.3)$$

де K_{RB} – вимоги до капіталу для роздрібної і комерційної бізнес-лінії;
 β_{RB} – значення беруться із таблиці 2.7 для відповідної бізнес-лінії;
 m – фіксоване значення, що дорівнює 0,035;
 LA_{RB} – загальні непогашені роздрібні кредити та аванси, середньозважені за останні 3 роки.

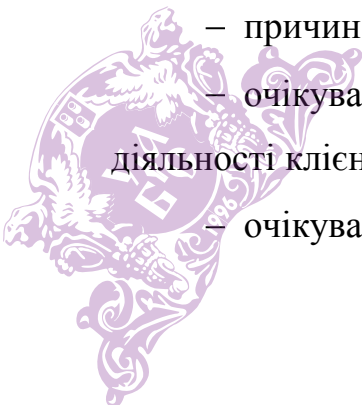
Також дозволяється, при неможливості розподілити валовий прибуток по 6 бізнес-лініям, що залишилися, консолідувати їх, при цьому значення β у формулі 1.2, потрібно брати на рівні 18%.

Якщо банк планує при розрахунку необхідного капіталу користуватися «Удосконаленим підходом (АМА)» (див. рис. 2.9), то банки повинні утримувати регулятивний капітал на рівні середнього показнику по внутрішньобанківським системам. Використання підходів «АМА» рекомендується для міжнародних банків, а також для банків, що мають значні операційні ризики [84]. При удосконаленому підході банки повинні продемонструвати самостійно розроблену аналітичну систему оцінки операційних ризиків.

Розглядаючи систему оцінки операційних ризиків запропоновану Базельським комітетом (формули 1.1,1.2,1.3), слід зазначити, що оцінка йде необхідного обсягу капіталу, для можливого покриття збитків в результаті настання певної події, що включена до визначення операційного ризику, однак при прийнятті нових клієнтів банком, банку потрібно оцінити вірогідність того, що даний клієнт буде використовувати свої рахунки для відмивання грошей, тобто іншими словами оцінити ймовірність ризику для банку брати участь у відмиванні грошей разом з клієнтом (звичайно за умови неповідомлення про ці операції Уповноважений орган країни). Саме оцінка і зменшення ризику покладені в основу використання політик: КУС, КТУС, КСУС, КУВР, КУЕ. Розглянемо можливі варіанти оцінки ризику нового клієнта з позиції залучення банку до схем відмивання грошей на етапі прийняття банком клієнта.

Відповідно до вищезгаданих політик, при прийнятті нового клієнта відносини між ним і банком не можуть розпочатися до визначення всієї необхідної інформації, яка потрібна банку для ідентифікації свого клієнта. Окрім інформації, яку банку необхідно отримати про клієнта відповідно до національного законодавства, потрібно ще:

- причина для відкриття рахунку або встановлення відносин з банком;
- очікуваний рівень надходжень на рахунок, а також вид бізнес-діяльності клієнта;
- очікувані джерела, з яких будуть надходити кошти на рахунки;

– країни та території, що будуть задіяні в процесі діяльності клієнта, іншими словами території з яких будуть надходити кошти, а також куди будуть відправлятися;

– вид діяльності клієнта.

У підсумку мінімально необхідний обсяг інформації для прийняття нового клієнта повинен включати:

– вид діяльності із включенням країн на території яких буде вестись діяльність;

– очікувані розміри фінансових операцій;

– джерела фінансових засобів;

– кінцевих вигодоодержувачів від здійснення діяльності.

Проводячи ідентифікацію клієнта за політиками КУС, банк повинен розглянути майбутнього клієнта з трьох сторін див. рис. 2.10.

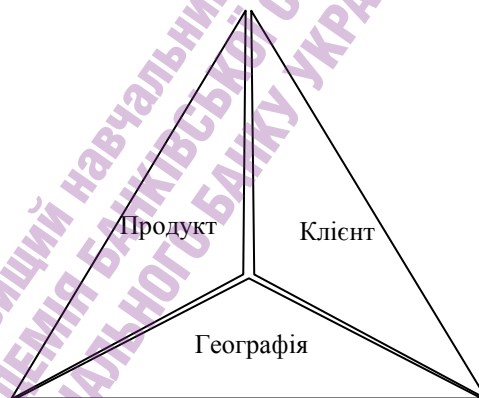

Рис. 2.10. Розгляд обов'язкових параметрів при прийнятті нового клієнта [92]

При прийнятті клієнта для визначення ступеня ризику для банку, при вступі у відносини з цим клієнтом, банк повинен розглянути три основні елементи: продукт, що надається клієнту, ідентифікація самого клієнта, територія на якій клієнт здійснює свою діяльність. Досліджуючи ці три основні параметри можна побудувати базову оцінку ризику майбутнього клієнта.

Отже, ризики, що виникають у результаті здійснення банками своєї діяльності досить суттєві. Відповідальність за порушення законодавства і

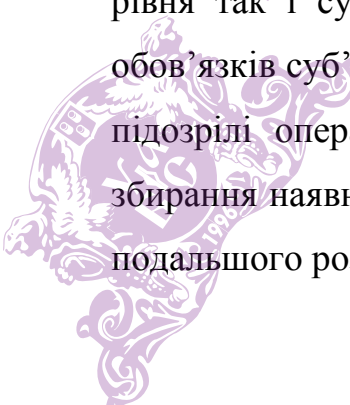
нормативно-правових актів у сфері відмивання грошей регулюється статтями як кримінального кодексу України так і адміністративного кодексу. При розгляді можливих втрат для банку, при обвинуваченні у проведенні фінансових операцій з відмивання грошей чи фінансуванні тероризму, особливо небезпечним, з точки зору фінансових втрат, залишається ризик втрати банківської репутації. Особливістю ризику втрати банківської репутації є надзвичайна складність його економічного вимірювання.

Питання ризику в економічній діяльності різних суб'єктів господарювання, а також в банківській діяльності активно досліджується як вітчизняними так і закордонними науковцями. Однак, до сих пір не має однозначності як до самого визначення поняття «ризик», так і до його оцінки.

При дослідженні питання оцінки ризику для банку з позиції відмивання грошей, на наш погляд, доцільно підходити з позиції оцінки клієнта на предмет відмивання грошей, тобто ймовірнісна оцінка конкретного клієнта банку з точки зору можливості ним проводити фінансові операції по відмиванню грошей.

Висновки до другого розділу

Україна має дворівневу структуру проведення ФМ, що складається з державного ФМ та первинного ФМ. До державного рівня відносяться: ДКФМ, НБУ, Державна комісія з цінних паперів та фондового ринку, Державна комісія з регулювання ринків фінансових послуг. До суб'єктів первинного ФМ відносяться банки, страхові компанії, ломбарди, гральні заклади та інші установи. Законодавством України закріплено обов'язки установ як державного рівня так і суб'єктів первинного ФМ, у відповідності до законодавства до обов'язків суб'єктів первинного ФМ відноситься обов'язкове повідомлення про підозрілі операції своїх клієнтів. На державні органи покладені обов'язки збирання наявної інформації її аналізу та передачі узагальнених матеріалів для подальшого розслідування до правоохоронних органів України.

Розробка нормативно-правової бази в Україні відбувається у відповідності з міжнародними рекомендаціями і стандартами. На даний момент існує достатньо розбіжностей в нормативно-правовій базі України і вона потребує вдосконалення.

Банки відіграють ключову роль на шляху боротьби з відмиванням грошей і успіх боротьби з відмиванням грошей саме у банківській сфері в значній мірі визначає успіх країни у боротьбі з відмиванням грошей.

Існуючі підходи до оцінки ризику, розраховані на підтримання достатнього рівня капіталу для покриття ризиків, що виникають в результаті операційної діяльності банку, однак, вони не визначають оцінку ймовірності того, що клієнт буде проводити фінансові операції з метою відмивання грошей.

У підходах до зменшення ризику банки повинні дотримуватися політик: «знай свого клієнта», «знай операції свого клієнта», «знай клієнтів свого клієнта», «знай своїх партнерів по бізнесу», «знай своїх співробітників».

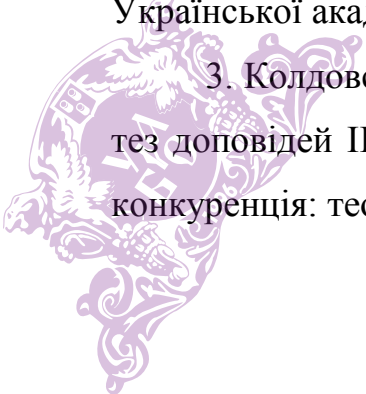
Банки повинні визначати ризикованість прийняття нового клієнта, розглядаючи його з трьох сторін: географія, продукт, що надається і ідентифікація самого клієнта.

Основні положення даного розділу знайшли відображення у наступних наукових працях здобувача [121, 122, 96, 92, 52, 55]:

1. Колдовський М.В. Правовий аспект фінансового моніторингу комерційного банку // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України: Збірник наукових праць. Т.19. – Суми: УАБС НБУ, 2007. – С. 352-357.

2. Колдовський М.В., Горінов О.С. Роль ідентифікації клієнта банку у загальній системі запобігання відмиванню грошей комерційного банку // Вісник Української академії банківської справи. – 2007. – №2 (23). – С. 72-72.

3. Колдовський М.В. Особливості відмивання грошей в Україні // Збірник тез доповідей II Міжнародно-практичної конференції "Міжнародна банківська конкуренція: теорія і практика". – Суми: УАБС НБУ.- 2007.- С. 145-146.

4. Колдовський М.В. Складові безпеки комерційного банку // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України: Збірник наукових праць. Т14. – Суми: УАБС НБУ, 2005.– 368с., С. 254-258.

5. Колдовський М.В. Фінансовий моніторинг комерційного банку в сучасних умовах глобалізації // ІХ Всеукраїнська науково-практична конференція (9-10 листопада 2006 р.). – Суми УАБС НБУ, 2006. С. 179-180.

6. Колдовський М.В., Горінов О.С. Сучасні методи ідентифікації банками України // Актуальні проблеми економіки. – 2008. – №3 (81). – С. 161-167.

State Higher Educational Institution
"UKRAINIAN ACADEMY OF BANKING"
OF THE NATIONAL BANK OF UKRAINE

Державний вищий навчальний заклад
"УКРАЇНЬКА АКАДЕМІЯ БАНКІВСЬКОЇ СПРАВИ"
НАЦІОНАЛЬНОГО БАНКУ УКРАЇНИ

РОЗДІЛ 3

**ВДОСКОНАЛЕННЯ ІНСТРУМЕНТІВ ПРОТИДІЇ ЛЕГАЛІЗАЦІЇ
ДОХОДІВ, ОТРИМАНИХ ЗЛОЧИННИМ ШЛЯХОМ, НА ОСНОВІ
ОЦІНКИ РИЗИКУ КЛІЄНТІВ БАНКУ****3.1. Інструменти та методи оцінки ризику легалізації доходів,
отриманих злочинним шляхом, клієнтів банку.**

В результаті проведеного аналізу проблеми протидії легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом, у світі в цілому та особливостей української економіки в першому розділі, а також дослідження особливостей протидії легалізації банківською системою з аналізом наявних недоліків, а також перспектив розвитку, у другому розділі, були сформульовані висновки, згідно з якими встановлено як важливість побудови ефективної системи попередження і протидії легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом, у банку, так і окреслено основні напрямки розвитку цієї системи.

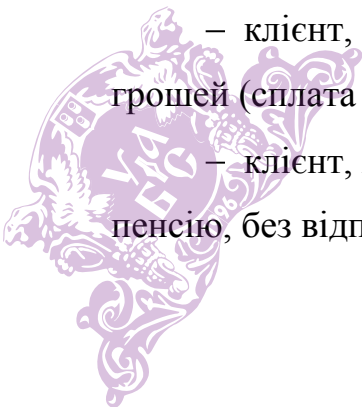
З погляду практичної реалізації оцінки ризику легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом, клієнтом банку, то приведені в підрозділі 2.3 моделі не зможуть у повній мірі відповісти на питання: «Яка ймовірність існує, що клієнт буде проводити операції по відмиванню грошей?». Наприклад, за Базельськими стандартами [84], пропонується декілька підходів до визначення вимог до обсягу капіталу банку під операційний ризик, однак, не дається методики розрахунку оцінки ризику клієнта банку. Перед розглядом конкретних методичних підходів до оцінки ризику клієнта визначимо поняття «ризик» стосовно даної роботи. Ризик легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом, клієнтом банку – це певна ймовірність фігурування клієнта в узагальнених матеріалах по легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом, ДКФМ. На нашу, думку саме таке розуміння, в рамках даної роботи, буде правильним, а не ймовірність проводити операції по легалізації доходів, оскільки: по-перше, банк не є правоохоронним органом і він не ставить ціллю у

своїй роботі затримання злочинців, крім того, визнати, що особа проводить операції по легалізації доходів можна лише на підставі рішення суду, а, зважаючи на статистичні дані щодо розгляду справ судами, зображені в таблиці 2.1, таку ймовірністю не можна розрахувати; по-друге, фігурування в узагальнених матеріалах клієнта для банку викликає певні ускладнення, пов'язані з ризиком безпідставно розкрити банківську таємницю чи невчасно зреагувати на відповідний запит, що тягне за собою певну відповідальність, що була нами розглянута у розділі 2.3.

Розглядаючи моделі оцінки ризику клієнта банку, слід звернутися до банківського законодавства України. Згідно із постановою правління НБУ №189 [78] банки України повинні в обов'язковому порядку при ідентифікації клієнта проводити оцінку ризику його діяльності, однак даний нормативно-правовий акт не встановлює кількість рівнів ризику для клієнта банку, згадуючи великий, низький і середній та указуючи орієнтовний перелік критеріїв при оцінці ризику.

Аналізуючи можливі і водночас прийнятні для банку моделі оцінки ризику клієнта потрібно рухатися у напрямку впровадження від найбільш простих до більш складних систем оцінки. Базовою в оцінці ризику клієнта повинна стати модель, що враховує показники постанови НБУ №189 [78], та №446 [123], коли розподіл клієнтів відбувається за трьома категоріями: категорія низького ризику, середнього і великого. Відповідно клієнт з низьким рівнем здійснення операцій з легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом, це [123]:

- клієнт, що протягом значного періоду часу користується послугами банку одноразово;
- клієнт, що здійснює операції без відкриття рахунку на незначні суми грошей (сплата податків, переказ готівки тощо);
- клієнт, який за допомогою банку отримує заробітну платню, стипендію, пенсію, без відповідного поповнення даних рахунків з інших джерел.

До клієнтів з високим ризиком відносяться всі юридичні і фізичні особи, які відповідають наступним критеріям [78]:

– наявність у клієнта банку контрагентів з територій, які:

- 1) не дотримуються загальноприйнятих стандартів у боротьбі з легалізацією доходів, що були отримані злочинним шляхом;
- 2) не надають до компетентних органів інформацію про проведені фінансові операції;
- 3) не дотримуються виконання рекомендацій FAFT;
- 4) є країнами, у яких відбуваються воєнні дії;
- 5) є офшорними територіями;

– клієнт відноситься до осіб «PEP» (Political Exposed Person). До цієї категорії осіб відносяться відомі політичні діячі, особи що займають високі посади з великими владними повноваженнями, як то: військові високих рангів, керівний склад органів виконавчої влади, місцевого самоврядування, а також члени їх сімей;

– до високоризикових клієнтів – юридичних осіб слід відносити таких, які:

- 1) не будучи фінансовими установами надають послуги по здійсненню грошових переказів, операцій з готівкою та ін.;
- 2) займаються туристичною діяльністю;
- 3) здійснюють зовнішньоекономічні операції;
- 4) є благодійними громадськими організаціями, за виключенням організацій, що діють під егідою відомих міжнародних організацій;
- 5) отримують або надають фінансову допомогу нерезидентам України.

Вищенаведений орієнтовний перелік не є вичерпним, банки можуть самостійно його доповнювати. Відповідно до оцінених ступенів ризику клієнта, банку дозволяється не вести анкети для клієнтів, з низьким ступенем ризику, в той же час для клієнтів з високим ступенем ризику потрібно розробляти більш жорсткі підходи, щодо моніторингу операцій, розуміючи їх суть з обов'язковим

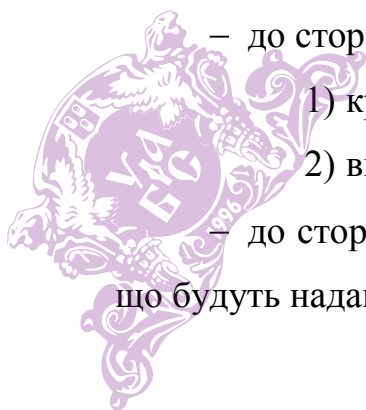
зв'язком з економічною діяльністю клієнта, також обов'язкове проведення повторної ідентифікації кожного року (для категорій середній і низький ризик така повторна ідентифікація може проводитися максимум через три роки) [78].

Всіх клієнтів банку, що не відповідають як категорії клієнтів з низьким ризиком так і не мають ознак високоризикових клієнтів слід віднести до клієнтів із середнім ступенем ризику.

Із наведених ознак віднесення клієнтів банку до клієнтів з високим ступенем ризику можна побачити багатогранність підходу до визначення критеріїв оцінки ризику, однак, якщо перший критерій можна віднести до сторони «географія», а другий і третій до сторони «клієнт» (див. рис. 2.10), то ризику, що відносяться до третьої сторони – «продукт» у нормативно-законодавчій базі не встановлені і їх оцінку банку слід розробити самостійно. Також, до недоліків даної системи оцінювання, наряду з малою кількістю врахованих факторів, слід віднести те, що вона не показує кількісної оцінки ступеня ризику клієнта.

Вдосконалимо оцінку, запропоновану НБУ, якісно оцінивши клієнта банку за параметрами, що зображено на рис. 2.10, а саме:

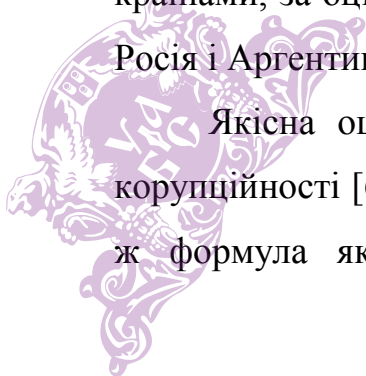
- до сторони «клієнт» для фізичної особи:
 - 1) країна громадянства;
 - 2) країна походження;
 - 3) місце проживання або тимчасового перебування;
- до сторони «клієнт» для юридичної особи:
 - 1) країна реєстрації\ юридична адреса;
 - 2) ідентифікаційні параметри «суттєвих власників», що наведені для фізичної особи;
- до сторони «географія»:
 - 1) країни, що будуть задіяні в економічній діяльності;
 - 2) вид економічної діяльності;
- до сторони «продукт» слід віднести безпосередньо банківські операції, що будуть надаватися клієнту, їх періодичність і розмір.

На наш погляд, сторону банківський продукт, при наданні клієнту якісної оцінки ризику, буде доцільно не використовувати. Неможливість її використання обумовлена алгоритмом розрахунку якісної оцінки. Оцінка ризику банківських продуктів буде подана нижче при розгляді скорингових і ймовірнісних моделей. Що стосується сторін: «клієнт» і «географія», то їх оцінка залежить від країни світу, або території, яка задіяна клієнтом банку в ході його банківських операцій.

Ранжування країн світу за якісною оцінкою ступеня ризику наведено в додатку В. Розподіл країн відбувається відповідно до індексу корупційності [68], що, на думку фахівців [69, 70] і на нашу також, є прямим показником про можливості відмивання брудних грошей в окремо взятій країні, оскільки відмиванню грошей завжди передують злочинні дії, що стає безпосередньо джерелом накопичення злочинних капіталів, у випадку задіяння корупційних схем в країні, то, для того, щоб скористатися грошима, отриманими в результаті корупційних дій, їм потрібно надати законного вигляду. Оцінка корупційності проводиться за десятибальною шкалою, де 10 балів – корупція в країні відсутня до 0 – найбільш можливий рівень корупції, рівень 5 балів вважається межею, що розподіляє країни на ті які не мають серйозних проблем з корупцією (оцінка в 5 і більше балів) і ті країни, яким потрібно проводити рішучі дії в напрямку подолання корупції в країні. Також, при розрахунку ризику відмивання грошей за територією, використовується розпорядження КМУ від 24 лютого 2003 р. N 77-р [43], яким закріплений перелік офшорних зон, відповідно ці території становлять підвищений ризик відмивання грошей, особливо при використанні схем, де передуючим злочином відмиванню було ухилення від сплати податків, що є особливо актуальним саме для України. Окрім всього високоризиковими країнами, за оцінками самої організації FATF, вважаються країни-члени FATF: Росія і Аргентина.

Якісна оцінка ризику країні дається відповідно до отриманої оцінки корупційності [68], та з урахуванням тих моментів, що наведені вище. Загальна ж формула якісної оцінки ризику території є наступною: якщо індекс

корупційності менше за 5 (включно), то країні присуджується «високий» рівень ризику відмивання грошей, якщо індекс корупційності знаходиться в межах від 5 до – 6 (включно) – «середній» рівень ризику, якщо більше 6 – «низький» рівень ризику. Розрахунок кількісної оцінки ризику, що представлений у додатку В, буде поданий у розрізі відповідних моделей.

Наступним параметром у моделі якісної оцінки ризику клієнта виступає: «вид економічної діяльності клієнта». Для видів економічної діяльності існує класифікація відповідно до національного класифікатора України [124], який розроблений згідно вимог міжнародних стандартів у галузі класифікації видів економічної діяльності. При якісній оцінці клієнта, визначається лише вид економічної діяльності, що має високий ступінь ризику. Перелік високоризикових видів діяльності згідно бачення НБУ наведений у таблиці 3.1.

Таблиця 3.1

Розподіл ризиків (якісна оцінка) за видами економічної діяльності згідно бачення НБУ

Код КВЕД		Назва	Код ISIC	Якісна оцінка ризику
Розділ Група Клас	Підклас			
22.31	22.31.0	Тиражування звукозаписів	2230x	високий
22.32	22.32.0	Тиражування відеозаписів	2230x	високий
22.33	22.33.0	Тиражування програмного забезпечення	2230x	високий
36.22	36.22.0	Виробництво ювелірних виробів	3691x	високий
	50.10.2	Роздрібна торгівля автомобілями		високий
	50.10.3	Посередництво в торгівлі автомобілями		високий
50.20	50.20.0	Технічне обслуговування та ремонт автомобілів	5020	високий
52.61	52.61.0	Роздрібна торгівля, яка здійснюється фірмами посилкової торгівлі	5251	високий
	52.73.2	Ремонт ювелірних виробів		високий
55		Діяльність готелів та ресторанів	55	високий
55.10	55.10.0	Діяльність готелів	5510x	високий
	55.30.1	Діяльність ресторанів		високий
	55.30.2	Діяльність кафе		високий
55.40	55.40.0	Діяльність барів	5520x	високий
63.30	63.30.0	Послуги з організації подорожувань	6304	високий
64.20	64.20.0	Діяльність зв'язку		високий

Продовження таблиці 3.1

Код КВЕД		Назва	Код ISIC	Якісна оцінка ризику
Розділ Група Клас	Підклас			
65.21	65.21.0	Фінансовий лізинг	6591	високий
65.22	65.22.0	Надання кредитів	6592	високий
65.23	65.23.0	Інше фінансове посередництво	6599	високий
66.01	66.01.0	Страховання життя та накопичення	6601	високий
66.02	66.02.0	Недержавне пенсійне забезпечення	6602	високий
66.03	66.03.0	Інші послуги у сфері страхування	6603	високий
67.12	67.12.0	Біржові операції з фондовими цінностями	6712	високий
67.13	67.13.0	Інша допоміжна діяльність у сфері фінансового посередництва	6719	високий
67.20	67.20.0	Допоміжна діяльність у сфері страхування та пенсійного забезпечення	6720	високий
70.31	70.31.0	Діяльність агентств нерухомості	7020х	високий
72.2		Розроблення програмного забезпечення та консультування в цій сфері	722	високий
74.13	74.13.0	Дослідження кон'юнктури ринку та виявлення суспільної думки	7413	високий
74.14	74.14.0	Консультування з питань комерційної діяльності та управління	7414	високий
74.40	74.40.0	Рекламна діяльність	7430	високий
	85.32.5	Благодійна діяльність		високий
92.71	92.71.0	Діяльність з організації азартних ігор	9249	високий

На основі даних, що наведені в додатку В (табл. В.1) і таблиці 3.1, у випадку коли, хоча б один із показників клієнта оцінений, як високий ризик, виставляється загальна оцінка клієнту – «клієнт з високим ризиком». У випадку, коли ні за одним параметром клієнта банку не оцінено, як клієнта з високим ризиком, а також, коли клієнт банку не відноситься до категорії клієнтів з низьким ризиком, відповідно до постанови НБУ №446, слід віднести до клієнтів зі середнім ступенем ризику. Однак, у випадку оцінки ризику клієнта потрібно надати пріоритет оцінки від клієнтів з мінімальним ризиком до клієнтів з максимальним, загальна схема оцінки ризику клієнта зображена на рис. 3.1.

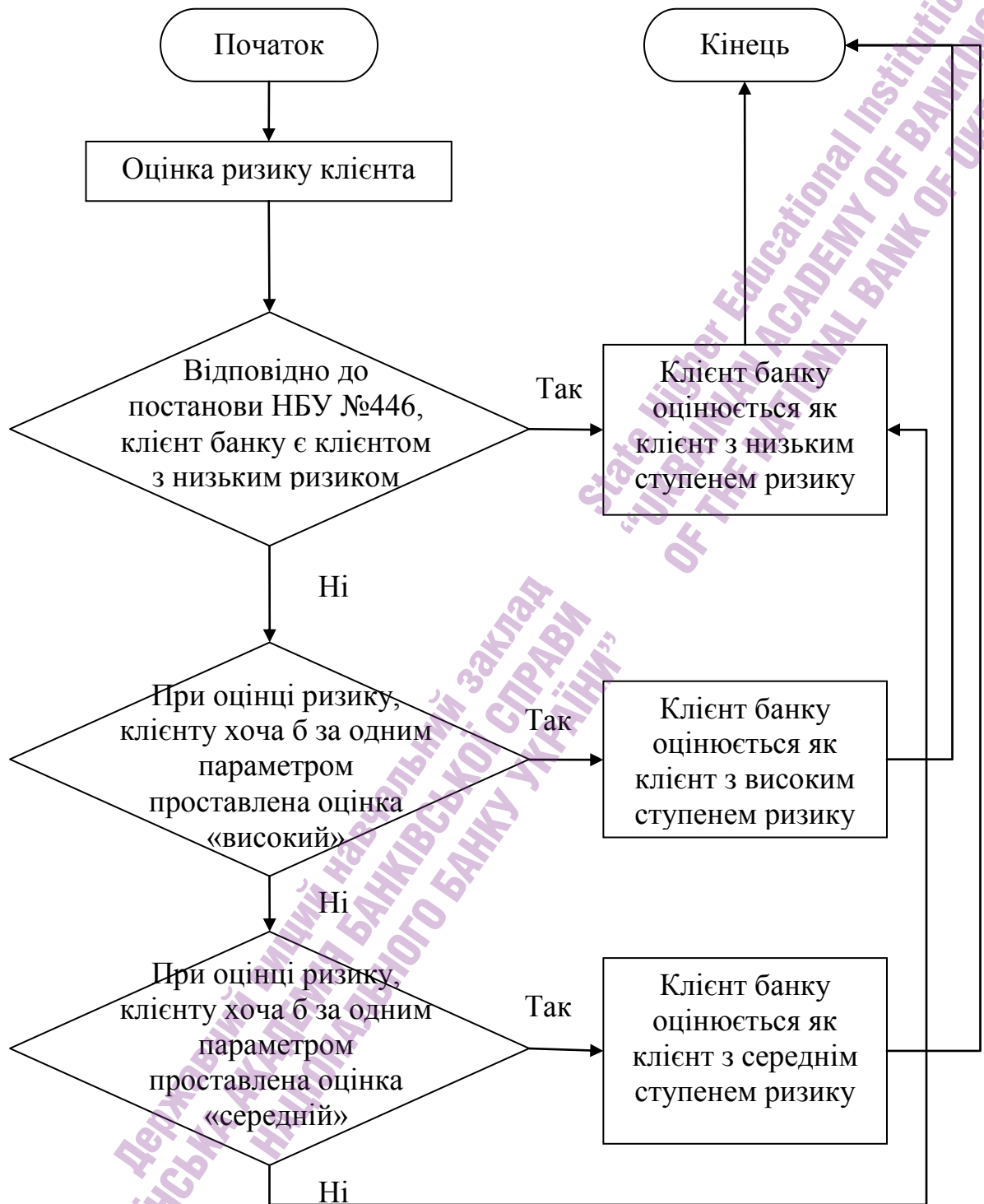

Рис. 3.1. Алгоритм якісної оцінки ризику клієнта банку

Поетапна оцінка за базовими якісними параметрами включає: на першому етапі – перевірку клієнта банку на можливість присудження йому низького рівня ступеня ризику, якщо він відповідає базовим параметрам НБУ; на другому етапі – йде перевірка клієнта банку на можливість виставлення йому оцінки високого ступеня ризику за критеріями, що перелічені в постанові НБУ

№189, №446, а також йде перевірка якісної оцінки країни або території (див. табл. В.1) і перевірка економічної діяльності, якщо вид економічної діяльності знаходиться у переліку таблиці 3.1, відповідно клієнт визнається ризиковим; на третьому етапі йде перевірка на можливість присудженню клієнту середнього ступеню ризику, така оцінка може бути поставлена клієнту, що не отримав жодної оцінки «високий» ступінь ризику, а має лише оцінки «середнього» і «низького» ступеня ризику. У випадку, коли у оцінках клієнта знаходяться лише оцінки «низького» ступеня ризику, клієнту присуджують «низький» ступінь ризику.

Таким чином, з рис. 3.1 видно, як банку слід поетапно виставляти оцінку ризику клієнта, рухаючись від базових параметрів, рекомендованих НБУ, до оцінки за допомогою розширених параметрів банку. Перевагою даної методики оцінки є повна її відповідність нормативно-правовим актам НБУ та простота використання і може рекомендуватися новоствореним банкам та банкам, що ще не мають достатнього досвіду у оцінці ризику клієнтів з позиції відмивання грошей. Слід зазначити, що у випадку якісної оцінки ризику банк не може оцінити саму ступінь ризику і, відповідно прийняти рішення про прийнятність даного ризику для самого банку, що для самого банку може буди не досить зручно [125].

У випадку, коли банку потрібно дати оцінку клієнту не лише якісну, на зразок: клієнт з низьким чи високим ступенем ризику використання банківської установи для відмивання грошей, але й, в певній мірі, оцінити яким чином той чи інший показник вплинув на загальну оцінку клієнта, можна використовувати моделі побудовані на основі набору певної кількості балів тобто бальні або скорингові моделі.

При застосуванні, для розрахунку ризику відмивання грошей клієнтом, скорингових моделей, показникам, відповідно до їхньої ваги у загальній оцінці, нараховується різна кількість балів і кінцева сума балів є результатом загальної оцінки ризику клієнта банку. В даному випадку можна, як і в попередній моделі, на основі якісних показників, розподілити кінцевий результат за трьома

рівнями: «високий», «середній», «низький» рівні ризику. Однак, при застосуванні бальних розподілів, банк може самостійно дати більш детальний подальший поділ рівнів ризику, для точнішої оцінки. Перевагою скорингової моделі оцінки ризику можна назвати те, що банк може самостійно регулювати прийнятні для себе межі рівнів та підрівнів (за наявності). Далі нами запропонована шкала оцінки ризикованості клієнтів за балами (див. табл. 3.2).

Таблиця 3.2

Шкала відповідності балів і якісних оцінок клієнтів банку

Кількісна оцінка ризику		Якісна оцінка
Фізична особа	Юридична особа	
Бали	Бали	
до 18	до 25	низький
18-25	25-31	середній
більше 25	більше 31	високий

Розрахунок співвідношення бальної і якісної оцінки ризику проводився на основі вибірки із клієнтської бази. Вибірка стратифікована серійна 3%, загальна сукупність попередньо розбивалася на групи у відповідності до запропонованого алгоритму, що представлений на рис. 3.1. Детальний опис буде поданий у розділі 3.3.

Для розрахунку загального бального показника використовуються підхід, що був описаний у розділі 2.3. на рисунку 2.10, аналогічний підходу описаного у попередній моделі, однак, у скорингових моделях кожен показник оцінюється не якісною оцінкою, а бальною. Слід зауважити, що для самого банку з точки зору економії і часових і трудових ресурсів давати бальну оцінку слід лише тим клієнтам банку, яких за положенням НБУ №446, не можна віднести до клієнтів з низьким ступенем ризику. Алгоритм проведення оцінки ризику клієнта наведений на рис. 3.2. Загальний показник набраної кількості балів клієнтом банку обраховується за формулою 3.1:

$$ML(s) = MAX\{\sum_{i=1}^n [CN(s)_i + CB(s)_i + CL(s)_i]\} + (n - 1) + CR(s) + MAX_{i=1}^m \{CA(s)_i\} + (m - 1) + MAX_{i=1}^k \{A(s)_i\} + (k - 1) + B(s) \quad (3.1)$$

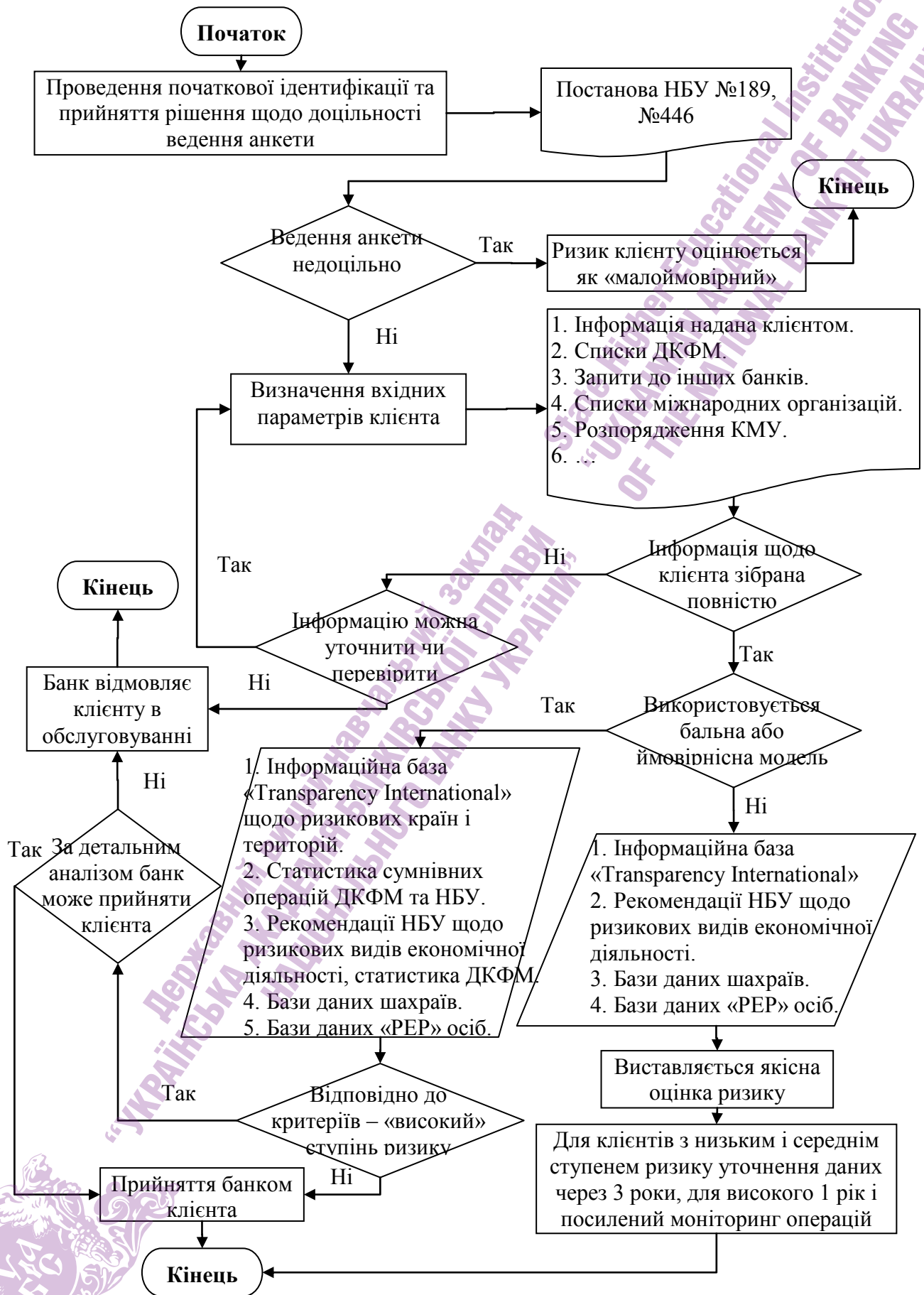
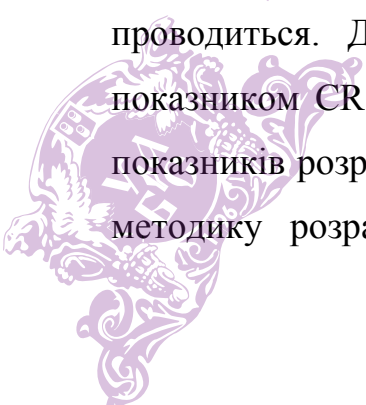

Рис. 3.2. Алгоритм оцінки ризику клієнта банку

- де $ML(s)$ – сумарна кількість балів, що набрав клієнт в ході ідентифікації;
- $CN(s)$ – кількість балів за показником «країна громадянства»;
- $CB(s)$ – кількість балів за показником «країна походження»;
- $CL(s)$ – кількість балів за показником «країна проживання»;
- $CR(s)$ – кількість балів за показником «країна реєстрації\ юридична адреса»;
- $CA(s)$ – кількість балів за показником «країни, що задіяні в економічній діяльності», сюди також відносяться країни в яких знаходяться суттєві власники (для юридичних осіб);
- $A(s)$ – кількість балів за показником «економічна діяльність», згідно національного класифікатора ВЕД;
- $B(s)$ – кількість балів за показником «банківський продукт»;
- k – кількість видів економічної діяльності клієнта;
- n – кількість фізичних осіб, які задіяні в ідентифікації юридичної особи, при ідентифікації фізичної особи $n=1$;
- m – кількість країн, які задіяні в економічній діяльності клієнта.

В ході розрахунку даного показника деякі складові у окремих випадках можуть дорівнювати нулю, наприклад, при ідентифікації фізичної особи, кількість балів за показниками «країна реєстрації\ юридична адреса» дорівнює нулю.

Бали для показників $CN(s)$, $CB(s)$, $CL(s)$, $CR(s)$, $CA(s)$ беруться із додатку В (табл. В.1). У випадку оцінки фізичної особи-резидента оцінка за показниками CN і CL (країна громадянства і країна проживання) не проводиться. Для юридичної особи резидента оцінка не проводиться за показником CR (країна реєстрації\ юридична адреса). Бали для вищезгаданих показників розраховуються на основі індексу корупції, при цьому, враховуючи методику розрахунку індексу корупції, застосовується наступна формула

перекладу індексу корупції, відповідної країни чи території, до бальної оцінки (формула 3.2):

$$F_s = \alpha * (10 - I_k) \quad (3.2)$$

де F_s – відповідний показник, що розраховується на основі індексу корупції;

I_k – індекс корупції відповідної країни чи території;

α – ваговий коефіцієнт.

Ваговий коефіцієнт для кожного показника розраховується експертним методом і може коригуватися фахівцями банку. Для банку, що має розвинену міжнародну інфраструктуру, значення вагового коефіцієнту з розподілом за показниками приведені в таблиці 3.3.

Таблиця 3.3

Значення вагового коефіцієнту α у розрізі показників оцінки ризику клієнта банку

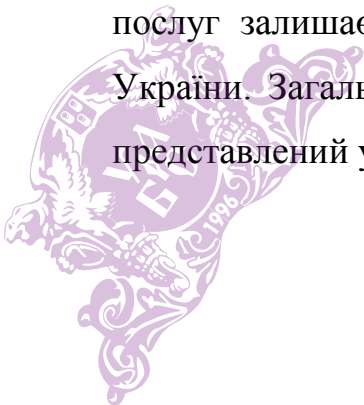
Назва показника	Умовне позначення показника	Значення вагового коефіцієнту
Країна громадянства	CN	0,8
Країна походження	CB	0,3
Країна проживання	CL	1,0
Країна реєстрації юридична адреса	CR	1,0
Країни, що задіяні в економічній діяльності	CA	1,0

У випадку, якщо зазначена територія не оцінена за індексом корупції, у такому випадку значення I_k у формулі 3.2 буде дорівнювати 0 і клієнт за даним показником отримає найбільшу кількість балів. Також виставляється найвищий бал території, якщо вона є офшорною територією.

Значення показника $A(s)$ – бальної оцінки виду економічної діяльності клієнта банку, береться із таблиці В.2.

Бальна оцінка можливості відмивання грошей тим чи іншим видом економічної діяльності виставляється експертним шляхом, з урахуванням можливостей проводити операції по легалізації грошей тією чи іншою галуззю економічної діяльності та з урахуванням розмірів грошових операцій, що можуть проводитися тим чи іншим видом економічної діяльності, з урахуванням наявної ситуації в Україні, а також з урахуванням рекомендацій НБУ.

Наступним етапом є визначення ризикованості операцій, що потрібні будуть клієнту банку для здійснення його діяльності. Слід зауважити, що при врахуванні ризикованості операцій, обов'язково потрібно враховувати суми самих операцій, що і передбачено ЗУ «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом», відповідно до якого граничною сумою є 80000 грн., або еквівалент в іноземній валюті. Складність для банку визначення ризикованості за даним фактором полягає в тому, що при ідентифікації клієнта не можна із впевненістю говорити про використання ним тих чи інших операцій, а можна лише, на основі певного виду економічної діяльності говорити про деякий набір базових операцій, це дає певний набір інформації, однак, не вирішує проблему в цілому. Кращим варіантом, в даному випадку, слугуватиме вибір для клієнта або самим клієнтом банківських продуктів, що пропонується банківською установою. Звичайно, вибір банківських продуктів для різних банків буде варіюватися, однак, аналіз послуг українських банків дозволив сформувати універсальний набір послуг, що можуть отримати клієнти в результаті співпраці з банком. В залежності від банку його економічної позиції, бізнес-пріоритетів та розміру банку, набір послуг може варіюватися у сторону зменшення, однак, ризикованість даних послуг залишається незмінною для всіх банків, що працюють на території України. Загальний набір банківських послуг з розподілом за ризикованістю представлений у таблиці 3.4.

Набір банківських продуктів з оцінкою ризику

Продукти	Бальна оцінка	Ймовірнісна оцінка
Депозитні рахунки	1	0,010347043
Кредити	1	0,039043441
Системи Он-лайн банкінгу	0	0
Готівкові платежі	1	0,000598662
Пенсійна програма	0	0
Грошові перекази	1	0,040696809
Валютно-обмінні операції (конверсійні операції)	1	0,000019356
Банківські метали. Монети	1	0,04068815
Інкасація й перевезення цінностей	0	0
Відкриття й ведення рахунків для юридичних осіб	3	0,095059026
Відкриття й ведення рахунків для фізичних осіб	3	0,050705895
SMS-банкінг	0	0
Дорожні чеки та інші тотожні платіжні засоби	1	0,001124317
Індивідуальні сейфи	0	0
Розрахунково-касове обслуговування поточного рахунку для юридичних осіб	5	0,160320172
Розрахунково-касове обслуговування поточного рахунку для фізичних осіб	5	0,115967042
Карткові продукти	0	0
Документарний бізнес	1	0,001644793
Фінансування обігового капіталу	1	0,001644708
Торгове фінансування	1	0,001644708
Інвестиційне фінансування	1	0,001644708
Проектне фінансування	1	0,001644708
Кастодіальні послуги	1	0,01694676
Продукти казначейства	1	0,018528053
Система Клієнт-банк	0	0

У таблиці 3.4 представлені банківські продукти банків, що здійснюють свою діяльність на території України. У спостереженні брали участь банки України, які є як членами міжнародних фінансових груп, так і українськими банками. У окремо взятому банку набір послуг може відрізнятися (в сторону зменшення) від запропонованого, про що вже було сказано вище, також назви послуг можуть відрізнятися, або бути складовою частиною вже приведенного продукту, чи навпаки, вноситися в окрему категорію, однак, як і в першому

випадку, ймовірність ризику для банків, що працюють на території України, залишається незмінною.

Оскільки, при розгляді банківського продукту невід'ємною частиною є орієнтовний розмір грошових сум, що повинен вказати клієнт при проведенні процедури ідентифікації, то банку потрібно проводити постійний моніторинг операцій клієнта на предмет перевищення граничних сум, а також невідповідності операцій задекларованим під час ідентифікації.

Бальна оцінка ризику продукту напряму залежить від ймовірнісної оцінки на основі якої рахуються бали за наступним алгоритмом: якщо сумарна ймовірнісна оцінка продуктів менше 5%, то клієнт отримує 1 бал і ризик вважається низьким, від 5% до 10% – 3 бали і ризик оцінюється як середній, більше 10% – 5 балів, високий ризик. У випадку вибору декількох банківських продуктів – спочатку розрахунок проводиться загальної ймовірності, а на основі нього дається бальна оцінка за вищенаведеним алгоритмом. Методика розрахунку ймовірності банківського продукту, а також розрахунок ймовірності для декількох продуктів наведений нижче (при розгляді ймовірнісної моделі оцінки ризику клієнта).

Після визначення загальної кількості балів клієнтом за формулою 3.1, бали порівнюються із шкалою, що зображена в таблиці 3.2 і, відповідно до того, яку кількість балів було набрано клієнтом, банк діє.

Наступна модель оцінки ризику клієнта – ймовірнісна дозволить найбільш точно відповісти на питання відносно ризику клієнта, оскільки побудована максимально на врахуванні статистичних даних. При цьому загальний підхід залишається таким же, що й в попередніх моделях, тобто оцінка клієнта повинна бути проведена із трьох сторін: оцінка території на якій клієнт проводить свою діяльність, оцінка самого банківського продукту на предмет використання його для відмивання грошей, а також оцінка самого клієнта і його виду економічної діяльності.

Особливістю ймовірнісного підходу визначення ризику клієнта є те, що в кінцевому випадку банк отримає певний відсоток ймовірності того, що клієнт

буде фігурувати у справах з легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом, що складаються ДКФМ.

Загальна формула розрахунку ймовірнісної оцінки ризику клієнта:

$$p(ML) = 1 - \prod_{i=1}^n p(\overline{FML}_i), \quad (3.3)$$

де $p(ML)$ – ймовірнісна оцінка ризику клієнта банку;

$p(\overline{FML}_i)$ – ймовірність ненастання події відмивання грошей за i -тим фактором.

Оскільки i -тий фактор настання події і ненастання події утворюють повну групу подій, то можна стверджувати, що сума їх ймовірностей дорівнює одиниці:

$$p(\overline{FML}_i) + p(FML_i) = 1 \Rightarrow p(\overline{FML}_i) = 1 - p(FML_i), \quad (3.4)$$

де $p(FML_i)$ – ймовірність настання i -того фактору відмивання грошей.

Формула 3.4 описує ймовірності подій, за якими може відбутися відмивання грошей, так FML_i – це узагальнюючий показник наступних факторів:

$$FML = \{CN, CB, CL, CR, CA, A, B\} \quad (3.5)$$

де CN – подія при якій проходить легалізація грошей за показником «країна громадянства»;

CB – подія при якій проходить легалізація грошей за показником «країна походження»;

CL – подія при якій проходить легалізація грошей за показником «країна проживання»;

CR – подія при якій проходить легалізація грошей за показником «країна реєстрації\ юридична адреса»;

- СА – подія при якій проходить легалізація грошей за показником «країни, що задіяні в економічній діяльності»;
- А – подія при якій проходить легалізація грошей за показником «економічна діяльність», згідно національного класифікатора ВЕД;
- В – подія при якій проходить легалізація грошей за показником «банківський продукт».

Кожна із вищезгаданих подій має ймовірність настання, яка розрахована і представлена в таблицях В.1, В.2, 3.4. Загальна ймовірність настання події, а саме відмивання грошей клієнтом банку, складається з ймовірностей подій при яких відмивання грошей відбудеться хоча б за одним із показників. При цьому кожен показник із формули 3.5 має ймовірність обернену, що розраховується за формулою 3.4 тобто ймовірність ненастання події за відповідним показником. Загальна формула оцінки кількості подій по яких можливо відбутися відмивання грошей клієнтом складається з реалізації сполук наступних подій:

$$ML = \sum_{m=0}^{n-1} C(FML)_n^m, \quad (3.6)$$

де n – загальна кількість показників, за якими проходить ймовірнісна оцінка клієнта, $n=7$;

m – кількість показників за якими не відбулася подія відмивання грошей клієнтом банку;

$C(FML)_n^m$ – сполуки показників (див. формулу 3.5), кількість яких розраховується за формулою:

$$C_n^m = \frac{n!}{m! * (n - m)!}, \quad (3.7)$$

де $n!$ – факторіал числа n , $n! = 1 * 2 * \dots * n$.

Наприклад, $C_7^1 = \frac{7!}{1! * (7 - 1)!} = 7$, таким чином $C(FML)_7^1$ буде дорівнювати:

$$\begin{aligned}
C(FML)_7^1 &= CN * CB * CL * CR * CA * A * \bar{B} + CN * CB * CL * CR * CA * \bar{A} * B \\
&+ CN * CB * CL * CR * \bar{CA} * A * B + CN * CB * CL * \bar{CR} * CA * A * B \\
&+ CN * CB * \bar{CL} * CR * CA * A * B + CN * \bar{CB} * CL * CR * CA * A * B \\
&+ \bar{CN} * CB * CL * CR * CA * A * B
\end{aligned}$$

Використовуючи 3.7 можна розрахувати, що загальна кількість можливих випадків для формули 3.6 буде дорівнювати 127. При цьому випадком, який не ввійшов до формули 3.6, є випадок, коли за жодним із вищезгаданих показників легалізація грошей не мала місце, тобто:

$$C(FML)_7^1 = \bar{CN} * \bar{CB} * \bar{CL} * \bar{CR} * \bar{CA} * A * \bar{B} = \prod_{i=1}^n (FML_i), \quad (3.8)$$

Зважаючи на те, що загальна сума подій, зображених у 3.6 і 3.8 утворюють повну групу подій, відповідно суми їх ймовірностей будуть дорівнювати одиниці:

$$\begin{aligned}
p(ML) + p(\bar{ML}) &= p\left(\sum_{m=0}^{n-1} C(FML)_n^m + C(FML)_n^1\right) = \\
&= p\left(\sum_{m=0}^n C(FML)_n^m\right) = 1
\end{aligned} \quad (3.9)$$

Із формули 3.9 випливає, що для того, щоб розрахувати ймовірнісну оцінку ризику клієнта, врахувавши при цьому всі вищезгадані фактори достатньо розрахувати ймовірність того, що відмивання грошей не відбудеться за жодним фактором і від 1 відняти отримане значення, що і зображено формулою 3.3.

Ймовірність подій, що використовуються для обрахунку загальної оцінки ризику розрахована нами і представлена у відповідних таблицях. Ймовірнісна оцінка показників CN, CB, CL, CR, CA обраховується на основі значень, що представлені в додатку В звідки береться загальна ймовірнісна оцінка країни, а також таблицею 3.2 в які представлені вагові коефіцієнти, що повинні бути враховані при розрахунку. Загальна ймовірнісна оцінка країни обраховується

відповідно індексу корупції, що виставлений країнам міжнародною організацією Transparency International, відповідно до методики обрахунку індексу корупції він був переведений до ймовірнісної оцінки відмивання грошей, оскільки рівень корупції напряду залежить від можливостей країни по легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом. Загальна формула перекладу індексу корупції до ймовірнісної оцінки ґрунтується на дещо модифікованій формулі 3.2:

$$F_p = \begin{cases} \alpha * \frac{(10 - I_k)}{10} * 0,66, \text{ при } I_k < 5 \\ \alpha * \frac{(10 - I_k)}{10} * 0,17, \text{ при } I_k \geq 5 \\ \alpha * 0,8, \text{ якщо територія офшор} \end{cases} \quad (3.10)$$

де F_p – відповідний показник, що розраховується на основі індексу корупції;

I_k – індекс корупції відповідної країни чи території;

α – ваговий коефіцієнт (див. табл. 3.3).

Коефіцієнти, що використовуються у формулі 3.10 розраховані на основі методики Transparency International, за якою країни, що мають індекс корупції менше 5 – ставлять високі можливості проводити операції з відмивання грошей при цьому максимальна ймовірність з відмивання грошей (при I_k становить близько 66%). Відповідно до вищевказаної методики для країн, що мають індекс корупції більше 5 даний коефіцієнт встановлено на рівні 0,17, або 17%. Статистичний аналіз економічної діяльності компаній (у дослідження приймав участь банк із повністю іноземним капіталом, що входить до групи найбільших за класифікацією НБУ), що проводили свої операції з використанням офшорних територій за 2007 рік показав, що приблизно у 80% випадків проведені операції не мали чіткої прозорості або ж у проведенні даних операцій можна було обійтися без за діяння офшорних територій.

Значення ймовірнісної оцінки показника А (економічна діяльність клієнта) обрховано в таблиці В.2. Оцінка видів економічної діяльності

виставлялася експертним шляхом і напряду залежить від бальної оцінки видів економічної діяльності. У випадку, коли до одного клієнта відноситься декілька видів економічної діяльності, то, спочатку, розраховується загальна кількість балів, що набрав клієнт за даним показником (див. формулу 3.1), а потім ймовірнісна оцінка з розрахунку 0,036 за кожен бал, що набрав клієнт за даним показником, але не більше 0,7 у загальній сумі.

Значення ймовірнісної оцінки для показника В (банківський продукт) береться із таблиці 3.4. Розрахунок ймовірнісної оцінки ризику у таблиці 3.4, а також бальної проводиться на основі статистичної оцінки отриманих повідомлень ДКФМ від банківських установ за кодами повідомлень як обов'язкового так і внутрішнього фінансового моніторингу. Загальна динаміка повідомлень (за роками) представлена у таблиці В.3.

Розрахунок стовпчика з питомою вагою у таблиці В.3 проводиться як середньозважене значення питомої ваги операції за 2005-2007 рік.

Враховуючи дані ДКФМ [64, 65, 66], та НБУ про розподіл операцій, що підпадають під ознаки відмивання, що зображено в таблиці 1.1 можна розрахувати середній відсоток фігурування отриманих повідомлень у справах по відмиванню, що зображено в останньому рядку.

Таблиця 3.5

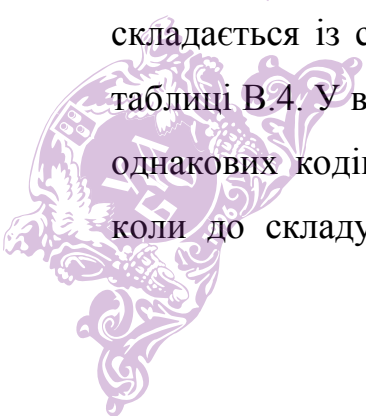
Розподіл операцій, що підпали під фінансовий моніторинг за 2005-2007 рр.

Служби безпеки України	Рік		
	2005	2006	2007
Загальна кількість повідомлень, шт.	786251	841589	1000848
Повідомлення направлені банківськими установами, шт.	738243	804891	965250
Кількість повідомлень, що фігурує в УМ, шт.	87197	207876	264688
Кількість направлених УМ, всього, шт.:	321	446	520
у т.ч. направлено до Генеральної прокуратури України	46	34	47
Державної податкової адміністрації України	75	117	169
Міністерства внутрішніх справ	91	135	145
Служби безпеки України	109	160	159
Відносна вага операцій, що фігурують в УМ, %	11,09	24,70	26,45
Середньозважена за звітними роками, %	21,29		

Маючи середній відсоток фігурування відісланих банками операцій в узагальнених матеріалах ДКФМ, а також питому вагу кожної операції, можна розрахувати ймовірність того, що клієнт, проводячи певні банківські операції, буде фігурувати в узагальнених матеріалах ДКФМ, що відповідно до закону «великих чисел» [126] дорівнюватиме добутку середньозваженої питомої ваги за кожним кодом, до середньозваженої оцінки фігурування надісланих повідомлень в узагальнених матеріалах. А, оскільки, події (коди операцій) можна вважати несумісними подіями, то оцінка банківського продукту буде складатися із суми ймовірностей за кодами операцій, що належать до банківського продукту. Розподіл кодів операцій, з належністю до банківських продуктів, наведений в таблиці В.4.

При розподілі кодів банківських операцій з банківськими продуктами у таблиці В.4, деякі продукти не знайшли відображення, в силу неприродності використання даних продуктів для відмивання, тому при виборі даних продуктів загальний ризик клієнта банку не збільшується. Також, слід зауважити, що більшість банківських продуктів орієнтована або на фізичних осіб, або на юридичних осіб, однак ті продукти, що можуть надаватися як юридичним так і фізичним особам доповнюються переліком ознак, що представлені в останніх двох стовпчиках таблиці В.4, в залежності від того яка особа піддана ідентифікації. Відповідно до зображених даних у таблиці В.3 і В.4, нами були згруповані банківські продукти і показана ймовірність використання кожного з них для відмивання грошей за трьома роками, а також середньозважена, що розрахована у таблиці В.3 (див. рис. 3.3).

Ймовірність застосування того чи іншого банківського продукту для відмивання грошей, що нами попередньо була зображена у таблиці 3.4 складається із суми ймовірностей кодів фінансових операцій, які зображені в таблиці В.4. У випадку, коли клієнт банку обирає продукти, в складі яких немає однакових кодів операцій, то ймовірності продуктів додаються, у випадку ж коли до складу продуктів входять операції з однаковими кодами, загальна

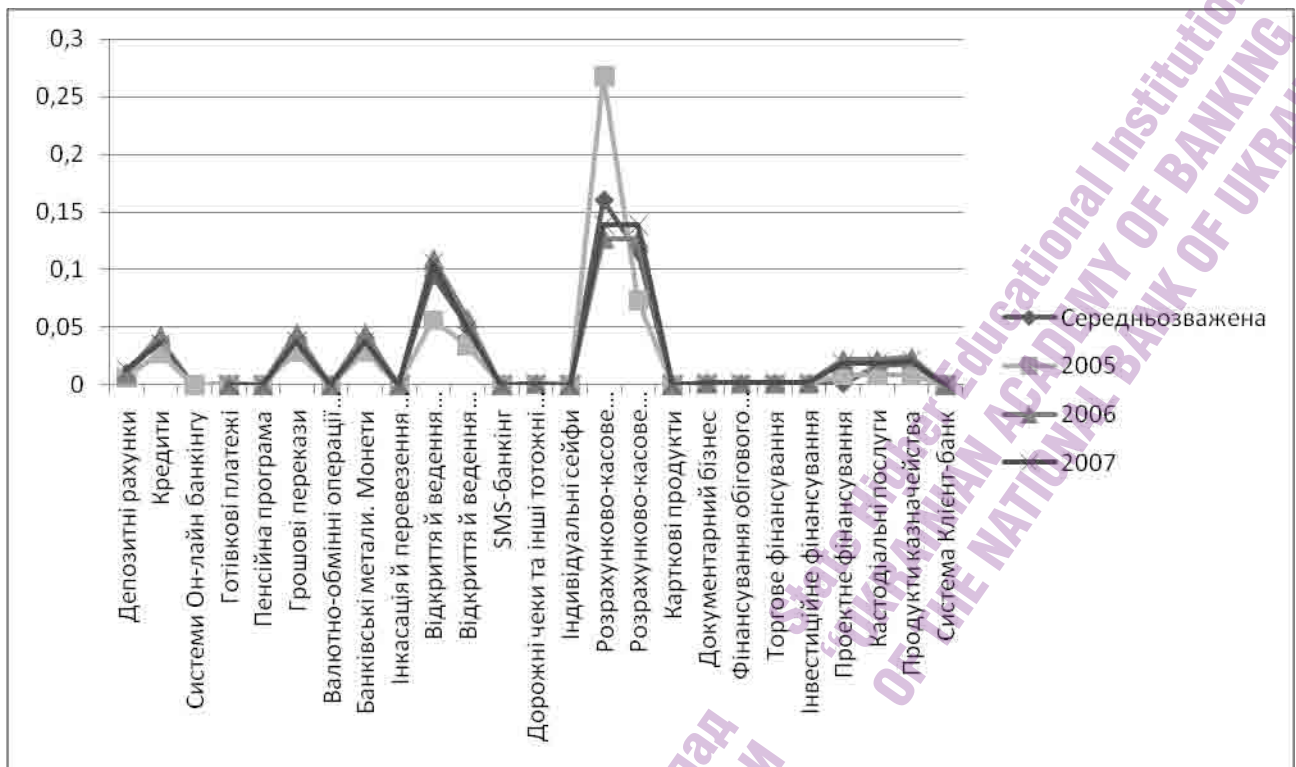

Рис. 3.3. Ймовірність використання банківських продуктів у операціях з легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом

Ймовірність банківського продукту розраховується за формулою об'єднання ймовірностей, що вказує на ймовірність фігурування в узагальнених матеріалах ДКФМ, як по одному з вибраних продуктів, так по їхнім комбінаціям або за всіма разом [126]:

$$\begin{aligned}
 P(B_1 \cup \dots \cup B_n) = & \sum_{i=1}^n P(B_i) - \sum_{i < j} P(B_i \cap B_j) + \sum_{i < j < m} P(B_i \cap B_j \cap B_m) - \dots + \\
 & (-1)^{n-1} P(B_i \cap \dots \cap B_n)
 \end{aligned}
 \tag{3.11}$$

де B_i – i -тий продукт банку;

$P(B_i)$ – ймовірність фігурування в узагальнених матеріалах ДКФМ за i -тим продуктом;

n – загальна кількість банківських продуктів, що вибрав клієнт.

Розрахунок загальної ймовірності відібраних продуктів можна провести також сумуючи ймовірності за унікальними кодами банківських операцій.

Наприклад, якщо код «900 – інші фінансові операції...» зустрічається декілька разів у вибраних продуктах, то його врахування відбувається лише один раз.

Таким чином, ймовірнісна модель дозволяє оцінити клієнта і виставити йому оцінку у вигляді відсотку, що, безперечно, дозволяє дати більш точну за якісну і бальну оцінку ризику. Підсумовуючи розглянуті в даному розділі бальну і ймовірнісну моделі, приведемо загальну таблицю показників, за якими ризик клієнта з точки зору використання їх у приведених методиках (див. табл. 3.6).

Таблиця 3.6

Використання показників, за якими обраховується ризик клієнта

Показник	Умовне позначення	Фізична особа		Юридична особа	
		Резидент	Нерезидент	Резидент	Нерезидент
Країна громадянства	CN	-	+	+*	+*
Країна походження	CB	+	+	+*	+*
Країна проживання	CL	-	+	+*	+*
Країна реєстрації\ юридична адреса	CR		-	-	+
Країни, що задіяні в економічній діяльності	CA	+	+	+	+
Економічна діяльність	A	+	+	+	+
Банківський продукт	B	+	+	+	+

Із таблиці 3.6 видно, що при ідентифікації завжди проходить оцінка із трьох сторін. Географічний фактор в залежності від особи, що піддається ідентифікації враховується мінімум два рази, фактори банківського продукту, а також самої економічної діяльності також проходять оцінку. Зауважимо, що параметри, які використовуються в методиках для оцінки ризику клієнта банку (див. табл. 3.6) – це лише ті параметри, що пройшли кількісну оцінку і становлять основу політик «знай свого клієнта», в обов'язковому порядку банку потрібно провести перевірку клієнта за списками шахраїв, терористів,

* Маються на увазі ідентифікаційні параметри власників істотної часті юридичної особи

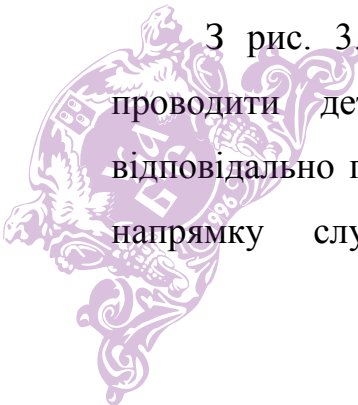
осіб, що були помічені в економічних злочинах, на чому детально зупинимося далі.

3.2. Інтеграція системи оцінки ризику легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом, клієнтів у загальну систему банку.

Розглянуті в попередньому розділі моделі оцінки ризику клієнта банку дозволяють провести як якісну, так і кількісну оцінку ризику клієнта на предмет можливого використання банку для відмивання грошей. Однак, досягнення найвищої ефективності роботи системи попередження відмивання грошей клієнтом банку можливе лише за умови гармонійного влиття у загальну систему протидії легалізації доходів банківської установи. Виходячи з позиції, що у класичному розумінні відмивання грошей є прибутковими операціями для банку, однак, реалії сьогодення такі, що банку необхідно впроваджувати системи протидії відмиванню грошей і не тільки з позиції не порушення міжнародних норм та національного законодавства, оскільки це є однією з умов функціонування банку, але й з соціальної, як протидія такому ганебному явищу, як відмивання грошей, світовий тероризм та інші предикативні злочини, що передують відмиванню грошей. Зважаючи на необхідність провадження системи протидії відмиванню грошей, банку потрібно вибирати підходи при яких банк буде витратити мінімум часових, трудових і грошових ресурсів на інновації.

Розглянемо оцінку ризику клієнта на предмет відмивання грошей у загальній системі проведення ідентифікації своїх клієнтів банком (див. рис. 3.4).

З рис. 3.4 видно, що для мінімізації своїх ризиків банку необхідно проводити детальне вивчення своїх клієнтів. Тому, банку потрібно відповідально підійти до ідентифікації своїх клієнтів. Рекомендацією у цьому напрямку слугуватиме розробка уніфікованої анкети, яку клієнту

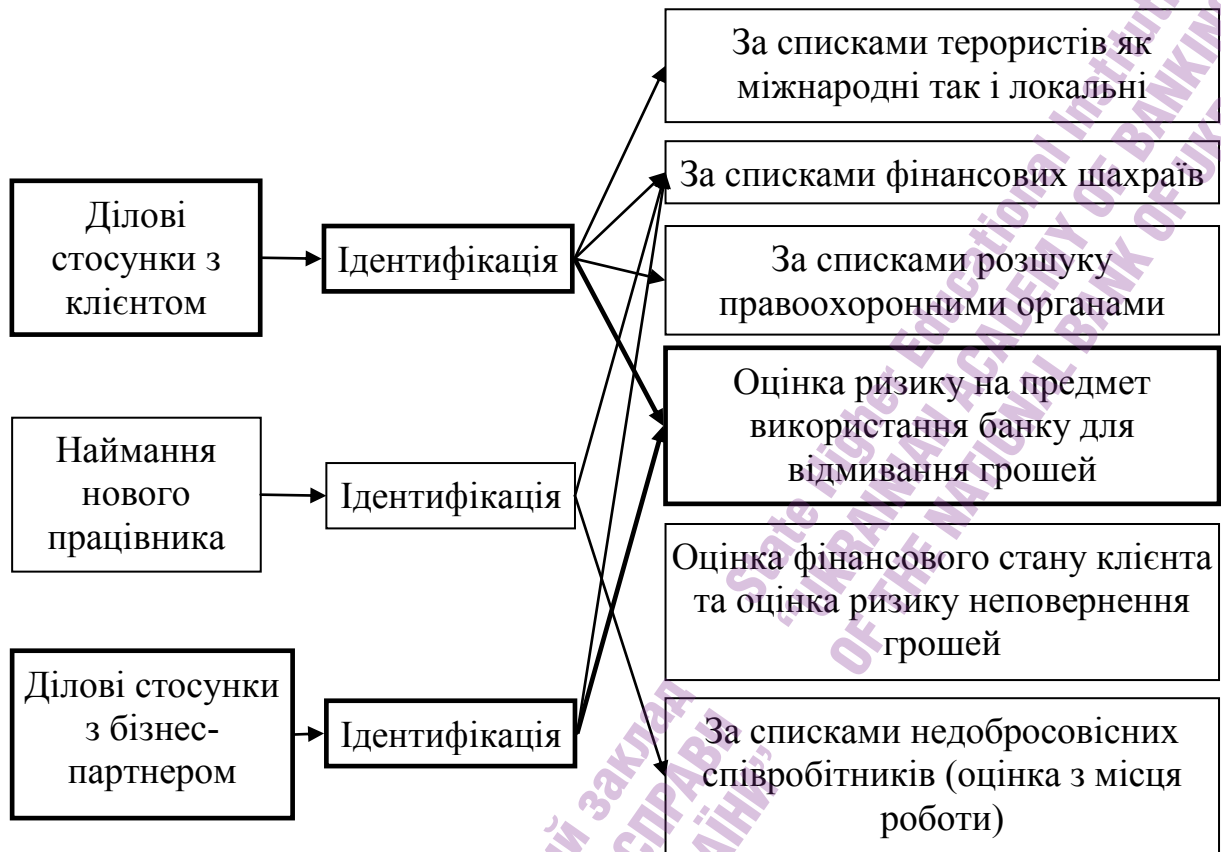

Рис. 3.4. Місце оцінки ризику клієнта у загальній системі проведення ідентифікації клієнтів банком

потрібно заповнювати. А, беручи до уваги сучасний стан розвитку інформаційних технологій, у якості, рекомендації можна запропонувати заповнювати електронні анкети, причому, це можуть бути термінали, що розташовані безпосередньо в приміщенні банку, або заповнення форм, що представлені на сайті банку в інформаційній мережі Інтернет. Після заповнення електронної анкети клієнту потрібно буде звернутися в найближче відділення банку, де пред'явити ідентифікаційні документи, що підтверджують заповнені електронні форми.

Розглядаючи інтеграцію систему оцінки ризику клієнта банку у систему протидії відмиванню грошей банку, потрібно зауважити, що, фактично, дані, які беруться для оцінки ризику в банку вже є, якщо банк провів ідентифікацію клієнта відповідно до національного законодавства. Банку потрібно до своєї автоматизованої системи підключити бази даних із оцінками параметрів,

відповідно до яких проходить оцінка ризику клієнта, а також додати алгоритм автоматизованого розрахунку оцінки на основі даних, що є досить простою задачею і може бути виконано на базі наявної автоматизованої банківської системи, або, наприклад, базу даних можна організувати, використовуючи будь-яку систему управління базами даних. Загальна схема організації баз даних матиме наступний вигляд (див. рис. 3.5).

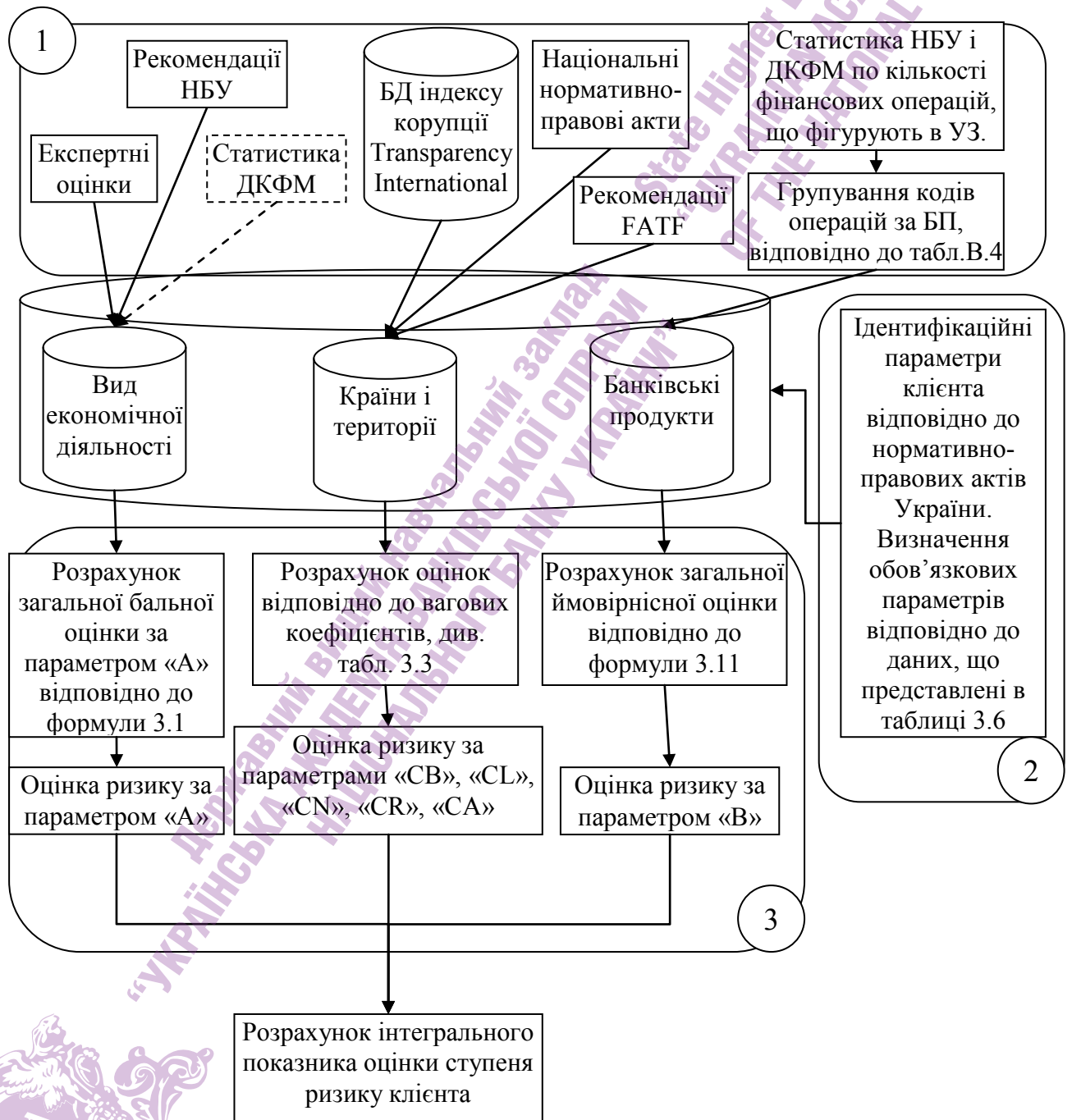
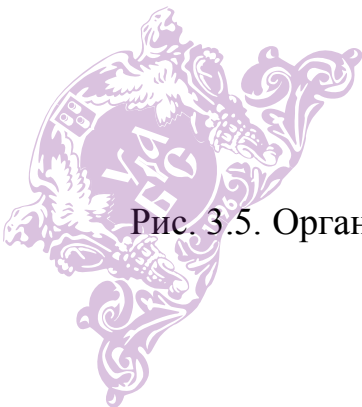

Рис. 3.5. Організація БД інформації, що використовується при оцінці ризику з розподілом вхідної та вихідної інформації

На рис. 3.5 вхідною інформацією для обробки даних є блоки 1 і 2. У першому блоці зібрані джерела, що є основою при оцінці параметрів, відповідно до яких проходить оцінка клієнта банку. Для БД, що зберігає відомості по ризикованості відповідно до виду економічної діяльності клієнта банку, вхідною інформацією виступають експертні оцінки фахівців банку, також рекомендації НБУ з віднесення певних видів діяльності до високоризикових, що показана нами у таблиці 3.1, а також статистичні дані ДКФМ (на рис. 3.5 виділено пунктиром, оскільки, на даному етапі не використовується). Для БД, що зберігає оціночні відомості країн і територій вхідною інформацією виступає: БД індексу корупції країн і територій, що розраховується міжнародною організацією Transparency International, рекомендації міжнародної організації FATF по визначенню ризикових країн і територій, а також території, що не беруть участі в співробітництві у боротьбі з легалізацією доходів, а також національні нормативно-правові акти, зокрема, розпорядження КМУ і постанови НБУ. Ризик банківських продуктів визначається у відповідності до статистичної інформації НБУ (загальна кількість повідомлень за кодами ознак, що підпадають під ФМ) та інформації ДКФМ (розподіл кількості операції за кодами ознак, а також відсоток фігурування в УМ). У блоці 2 виділені ідентифікаційні параметри конкретного клієнту банку, що є основою для їх оцінки на основі даних, що знаходяться в БД і проведення оцінки ризику.

До блоку 3 відноситься розрахунковий елемент системи. Оцінка ризикованості виду економічної діяльності знаходиться спочатку у балах, потім відбувається перехід до ймовірнісної оцінки за методикою описаною вище. На наступному етапі дається загальна оцінка даного показника чи у балах, чи у відсотках (для ймовірнісної оцінки). Наступним етапом йде розрахунок таких показників, як: «CB», «CL», «CN», «CR», «CA», що обраховуються на основі вхідної інформації, описаної вище, а також вагових коефіцієнтів, що встановлені для кожного із вищезазначених показників (див. табл. 3.3). У визначенні набору банківських продуктів, які обрав клієнт використовується дещо інший підхід ніж при розрахунку, оскільки методика обрахунку даних, що

знаходяться в БД банківських продуктів відрізняється. Початковий розрахунок ймовірнісної оцінки проводиться, і, на основі неї, проходить оцінка балів, дана методика описана у розрізі опису відповідних моделей. Після обрахунку всіх параметрів проходить розрахунок загального інтегрального показника оцінки ризику клієнта, що може бути виражений у балах або у відсотках чи натуральних одиницях.

Якщо при інтеграції системи оцінки ризику клієнта виходити із економічних затрат, що може понести банк, то можна сказати, що ці затрати будуть мінімальні, оскільки всі роботи по автоматизації запропонованих методик розрахунку ризику, а також по впровадженню може виконати відділ автоматизації банку, тобто залучення сторонніх фахівців непотрібне. Для проведення оцінки ризику не потрібно додаткових програмних продуктів, затрати на отримання інформації, що необхідна для обрахунку відсутні, оскільки, для визначення ризику клієнта використовуються лише ті параметри, які за законодавством банк повинен визначити при проведенні ідентифікації. Враховуючи вищесказане, можна стверджувати, що система не створить додаткових часових і функціональних навантажень на працівників банку, що працюють з клієнтами, так як оцінка буде проставлятися в автоматичному режимі, відповідно до отриманих даних.

Доповнимо інструменти системи попередження і протидії легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом, в банку що зображені на рис. 1.10, відповідно до підходів політики «знай свого клієнта», що були представлені нами на рис. 2.10 позиціонуванням системи оцінки ризику клієнта у системі попередження і протидії легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом, банку див. рис. 3.6.

Відповідно до представленої позиції, що зображена на рис. 3.6 оцінка ризику клієнта відноситься до інструменту фінансового моніторингу банку, системи попередження і протидії легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом, банку. На рис. 3.6 зображено, що оцінка ризику може відбуватися

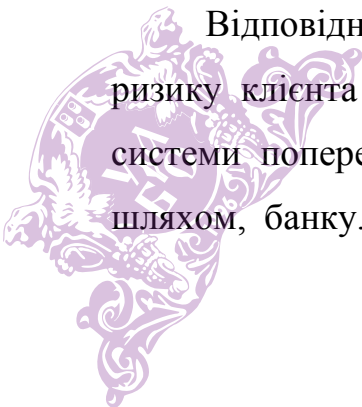

Рис. 3.6. Місце оцінки ризику клієнта банку серед інструментів протидії легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом

у відповідності до моделей, що обираються банком самостійно, однак, у випадку використання якісної моделі оцінки ризику клієнта банку, загальна оцінка ризику не буде в повній мірі відповідати політикам «знай свого клієнта», відповідно до яких у банку повинна бути організована система попередження і протидії легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом. Тому її можна запропонувати у якості перехідного варіанту до використання більш досконалих бальної і ймовірнісної моделей оцінки ризику.

3.3. Практична перевірка запропонованої системи оцінки ризику легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом, клієнтів банку.

У підрозділі 3.1 даної роботи нами було запропоновано 3 підходи до визначення ризику клієнта на предмет можливості ним здійснювати операції по відмиванню грошей. Запропоновані підходи відрізняються як за складністю реалізації, так і за самою суттю оцінки, що банк отримає в результаті. Дані підходи до оцінки розроблено з урахуванням особливостей національної економіки, що були розглянуто в розділі 1.2. Підхід до запобігання відмиванню грошей клієнтами банку вибраний на основі проведеного аналізу існуючих методів по запобіганню і протидії легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом, а також з урахуванням національних особливостей проведення таких операцій, про що детально йдеться у розділі 1.3. Розглянуті і запропоновані методики розрахунку ризику клієнта банку повністю відповідають вітчизняному законодавству, враховують всі нормативно-правові документи, що стосуються відмивання грошей, а також міжнародні норми і підходи, що було розглянуто в розділах 2.1-2.3. Також у розділі 3.2 автором було запропоновані конкретні рекомендації щодо інтеграції отриманих в роботі методик по оцінці ризику клієнта банку, з позиції найменших затрат банку на їх впровадження.

Нижче буде здійснена практична перевірка запропонованих методик оцінки ризику клієнта банку на можливість ним проводити операції по відмиванню грошей, на основі даних про клієнтів банку ТзОВ «УніКредит Банк».

Вибір саме цього банку для апробації теоретичних висновків даного дисертаційного дослідження зроблено з ряду об'єктивних факторів:

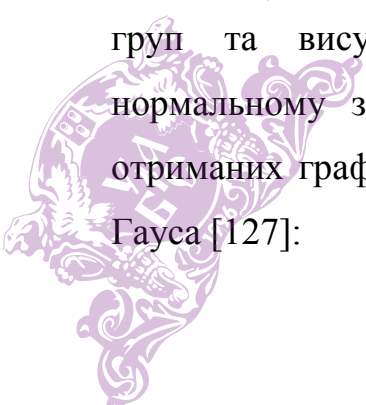
– ТзОВ «УніКредит Банк» є банком із повністю іноземним капіталом, що здійснює свою діяльність на території України, а також у багатьох високорозвинених (як із позиції загального розвитку, так і з позиції протидії відмиванню грошей) державах світу, серед яких Німеччина, Великобританія,

Італія та ін. тому банк, у своїй діяльності, керується не тільки вітчизняними нормативно-правовими актами, але й активно впроваджує міжнародні рекомендації, в першу чергу рекомендації FATF. В даній установі досить тепло відносяться до інновацій, що допомагають підвищити ефективність боротьби з відмиванням грошей, оскільки підозра у проведенні операцій з легалізації грошей, що може обернутися втратою репутації на ринках багатьох країн світу і, як наслідок, величезними фінансовими втратами, для установи такого рівня недопустима;

– ТзОВ «УніКредит Банк» є універсальним банком, що надає широкий спектр банківських послуг своїм клієнтам, а також займається обслуговуванням різного роду клієнтів: від фізичних осіб – резидентів з мінімальним спектром банківських послуг, що не несуть особливого ризику з відмивання грошей до юридичних осіб, що працюють одночасно на ринках декількох держав світу, займаючись експортно-імпортними операціями, відповідно з високою ймовірністю проводити операції з легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом;

– система попередження і протидії легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом у ТзОВ «УніКредит Банк» знаходиться у постійному розвитку і постійно вдосконалюється, приймаючи вдосконалені методики протидії відмиванню грошей і відкидаючи ті, що не надають бажаного ефекту.

Для перевірки розроблених моделей оцінки ризику була проведена стратифікована серійна 3% вибірка клієнтської бази одного із відділень вищезгаданого банку. Відповідно до розроблених алгоритмів оцінки ризику (див. рис. 3.1), всіх клієнтів було розділено на 3 групи: «низький», «середній», «високий». Потім була здійснена 3% серійна вибірка за кожною із вказаних груп та висунута гіпотеза щодо відповідності загальної сукупності нормальному закону розподілу. Дана гіпотеза була висунута на підставі отриманих графіків щільності розподілу вибірки та відповідності її розподілу Гауса [127]:

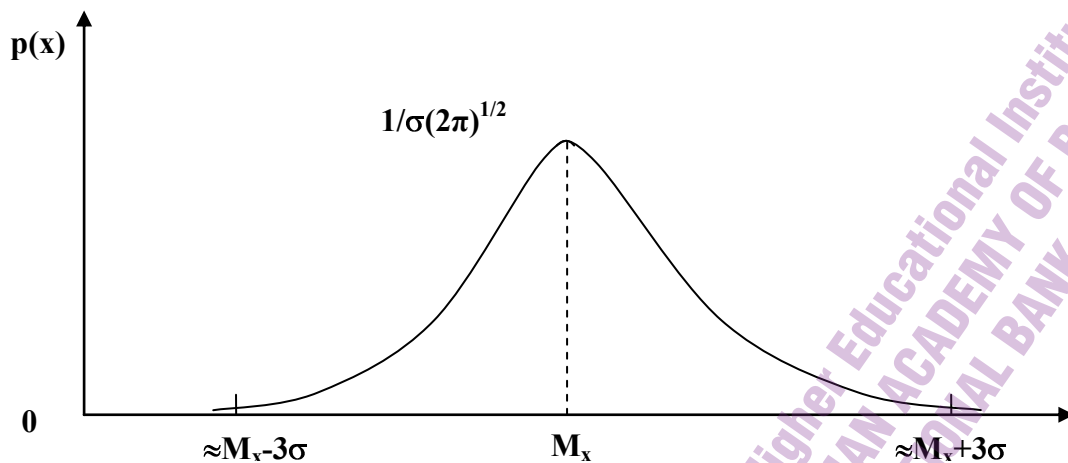

Рис. 3.7. Гаусова щільність ймовірності

Щільність ймовірності за нормальним законом розподілу [128]:

$$p(x) = \frac{1}{\sigma\sqrt{2\pi}} e^{-\frac{(x-M_x)^2}{2\sigma^2}}, \quad (3.12)$$

де M_x – математичне сподівання;

σ – середньоквадратичне відхилення;

Отримані, в результаті стратифікованої серійної вибірки зображені в додатку Г, таблиці Г.1 і Г.2 для фізичних і юридичних осіб відповідно. Для наявних даних графіки щільності розподілу зображені на рис. 3.8.

Отримані результати були піддані перевірці на відповідність нормальному закону розподілу за допомогою критерію χ^2 Пірсона [129]:

$$\chi^2 = \sum \frac{(n_i - F_i)^2}{F_i}, \quad (3.13)$$

де n_i – частота, що спостерігається;

F_i – частота, що очікується.

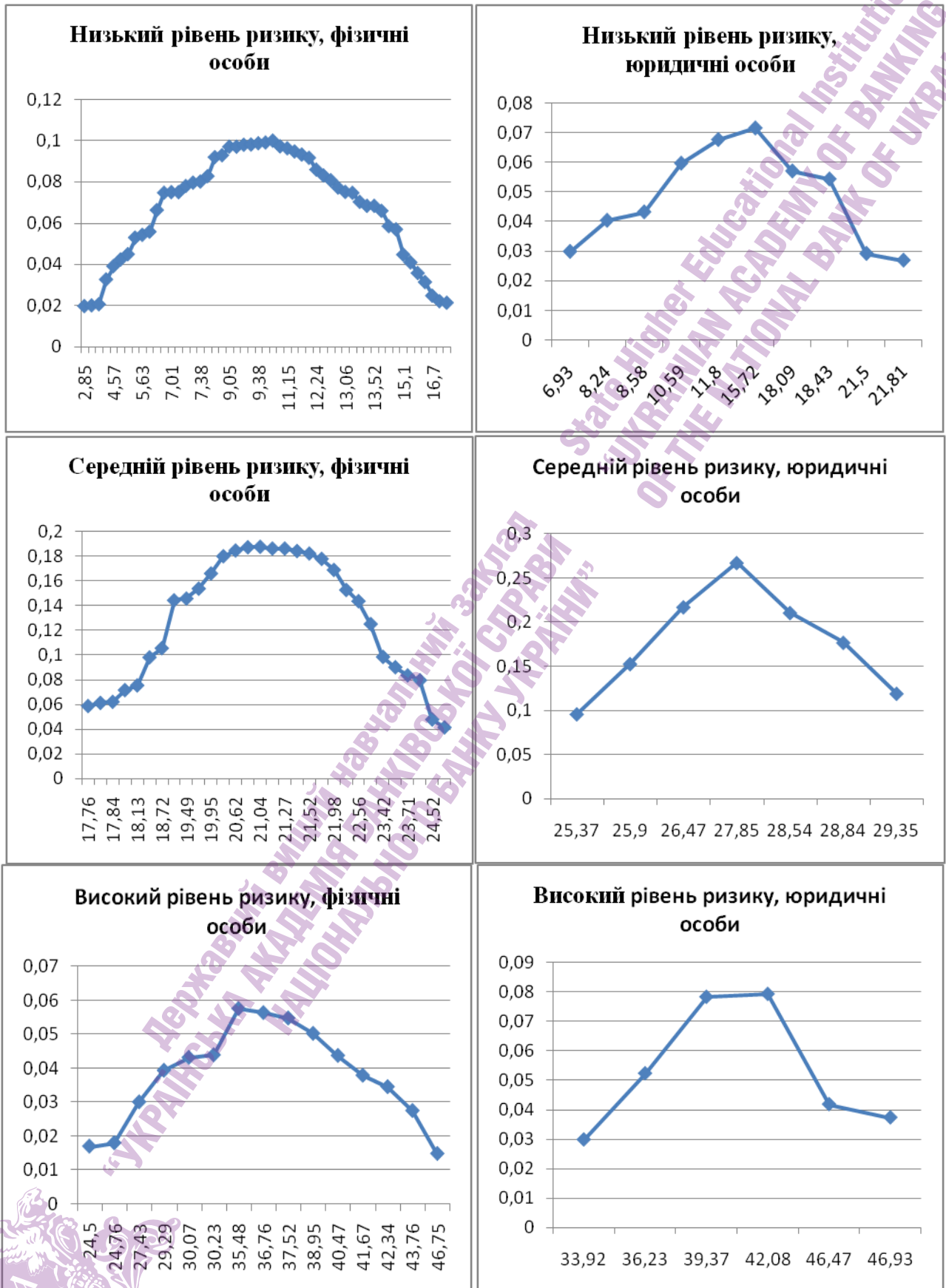

Рис. 3.8. Щільність ймовірності розподілу ризику легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом, стратифікованої серійної 3% вибірки

Відповідність нормальному закону розподілу була підтверджена, що дало змогу застосувати правило «трьох сігм» [129], згідно якого і були обраховані межі для бальної оцінки та відповідність їх якісній оцінці. Аналогічно було обраховано і відповідність ймовірнісної оцінки ризику якісній оцінці, однак, результати носять суто інформативний характер, оскільки при застосуванні ймовірнісної оцінки банк може самостійно оцінити для себе ступінь ризику. Результати наведено в таблиці 3.7.

Таблиця 3.7

Шкала відповідності оцінок ризику клієнтів банку

Кількісна оцінка ризику				Рівень якісної оцінки
Фізична особа		Юридична особа		
Бали	Ймовірність	Бали	Ймовірність	
до 18	до 0,34	до 25	до 0,47	низький
18-25	0,34-0,48	25-31	0,47-0,58	середній
більше 25	більше 0,48	більше 31	більше 0,58	високий

Всі оцінки проведені в роботі розраховувалися із ступенем вірогідності 95%.

Також у для ілюстрацію роботи запропонованих положень було запропонована детальна оцінка ТЗОВ «УніКредит Банк», однак, зважаючи що дана інформація становить банківську таємницю, то дані, що є несуттєвими з огляду використання в даному дослідженні були дещо змінені так, щоб за ними неможливо було однозначно ідентифікувати клієнта банку.

Ідентифікаційні дані, а також розрахунок ризику клієнта представлений у таблиці 3.8.

Таблиця 3.8

Оцінка клієнта ТОВ «УніКредит Банк» за моделями оцінки ризику

Назва параметра	Дані про клієнта	Оцінка за якісною шкалою	Бальна оцінка	Ймовірнісна оцінка
Назва клієнта	Клієнт «А»	-	-	-
Форма господарювання, ознака резидентства	фізична особа-підприємець, резидент	-	-	-
Країна громадянства	-	-	-	-

Продовження таблиці 3.8

Назва параметра	Дані про клієнта	Оцінка за якісною шкалою	Бальна оцінка	Ймовірнісна оцінка
Країна походження	Україна	низький	2,19	0,07227
Країна проживання	-	-	0	0
Країна реєстрації\ юридична адреса	-	-	0	0
Країни, що задіяні в економічній діяльності	-	-	0	0
Економічна діяльність	Діяльність нерегулярного пасажирського транспорту	низький	3	0,108
Банківський продукт	Розрахунково-касове обслуговування поточного рахунку для фізичних осіб; карткові продукти	-	5	0,115967
Загальна оцінка		низький	10,19 (низький)	0,2684 (низький)

Оцінку клієнта зроблено у відповідності до розроблених і описаних у розділі 3.1 методик. Якісну оцінку клієнта проведено відповідно до алгоритму представленого на рис. 3.1. Відповідно до розроблених критеріїв оцінювання, що представлені в табл. 3.6, проведено оцінки параметрів фізичної особи-резидента за бальною і ймовірнісною моделями.

Наступна особа, що піддана ідентифікації і проведена оцінка не є клієнтом ТзОВ «УніКредит банк», однак, зважаючи складну і на розгалужену структуру власників даної юридичної особи – нерезидента, а також легкість знаходження ідентифікаційних параметрів, було прийнято рішення провести оцінку ризику компанії «РосУкрЕнерго».

Відповідно до розглянутих нами у розділі 2.2 методик проведення ідентифікації, а також у відповідності до розробленого алгоритму (див. рис. 2.8) проведемо ідентифікацію даної компанії з винаходженням всіх вигодоодержувачів (див. рис. 3.9).

Як видно із рис. 3.9 кінцевими вигодо одержувачами від створеної компанії: «Газпромбанк» і «Райффайзен Централбанк», однак гілки володіння кінцевою компанією є досить розгалуженими, що є досить цікавим з позиції

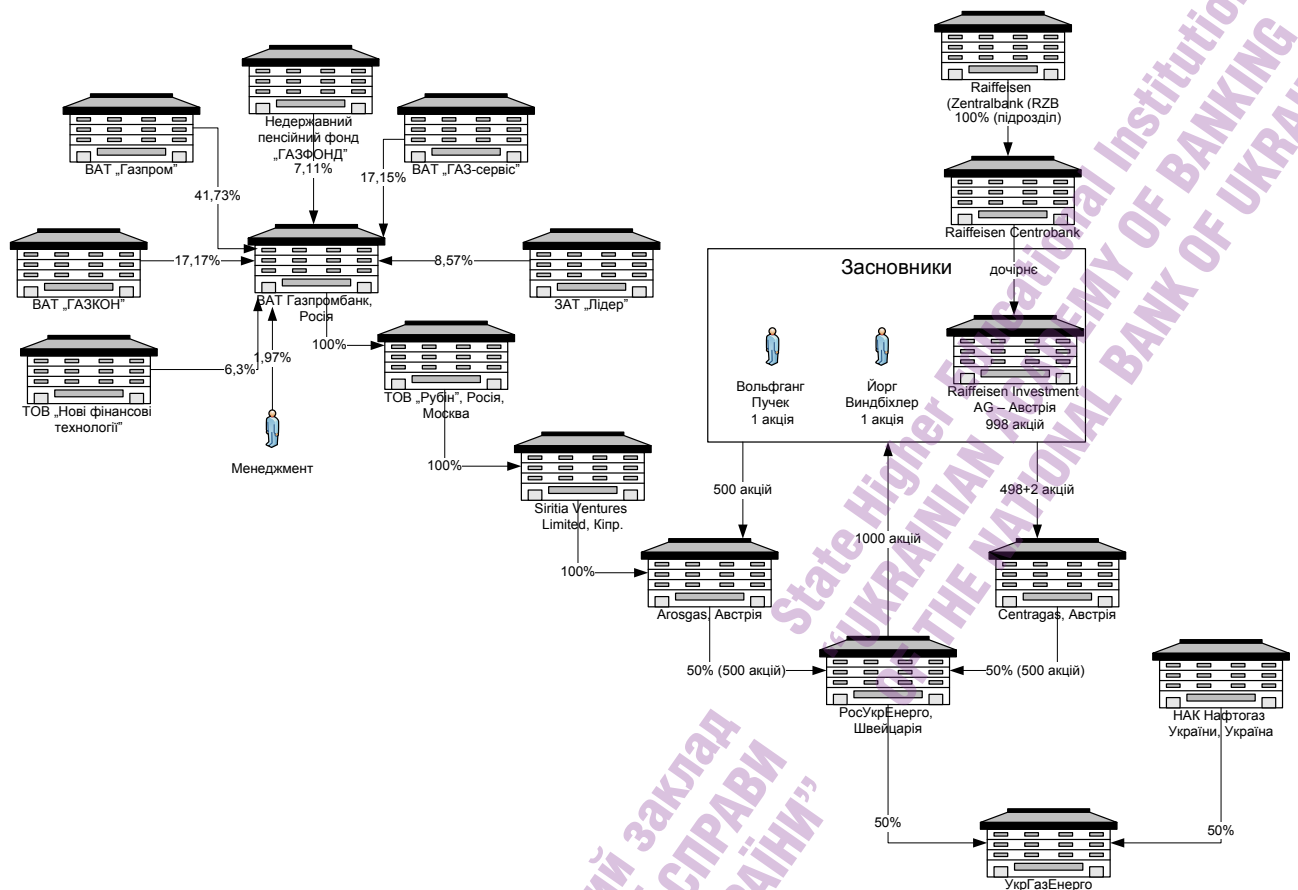

Рис. 3.9. Ідентифікаційні дані «РосУкрЕнерго»

апробування результатів дисертаційного дослідження. Слід зазначити, що такого роду розгалужені схеми володіння компаніями можна назвати скоріше виключенням із правила, однак, саме складі і розгалужені міжнародні схеми дають найбільше можливостей для легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом. Поглянемо на загальну таблицю ідентифікаційних параметрів, а потім проведемо оцінку параметрів з виведенням загального результату за розробленими моделями (див. табл. 3.9).

Таблиця 3.9

Оцінка ризику відмивання грошей «РосУкрЕнерго»

Назва параметра	Дані про клієнта	Оцінка за якісною шкалою	Бальна оцінка	Ймовірнісна оцінка
Назва клієнта	«РосУкрЕнерго»	-	-	-
Форма господарювання, ознака резидентства	юридична особа, нерезидент	-	-	-

Продовження таблиці 3.9

Назва параметра	Дані про клієнта	Оцінка за якісною шкалою	Бальна оцінка	Ймовірнісна оцінка
Країна громадянства	Росія	-	6,16	0,46816
Країна походження	Росія	-	2,31	0,17556
Країна проживання	Росія	-	7,7	0,58520
Країна реєстрації\ юридична адреса	Швейцарія	низький	1	0,02700
Країни, що задіяні в економічній діяльності	Австрія, Кіпр, Росія, Україна, Узбекистан, Туркменістан, Казахстан	високий	15	0,967327
Економічна діяльність	Транспортування газу трубопроводами	середній	3	0,108
Банківський продукт	Відкриття і ведення рахунків юридичних осіб	-	3	0,09506
Загальна оцінка		високий	48,17 (високий)	0,993587 (високий)

В таблиці 3.9 подано ідентифікаційні параметри з їх оцінкою. Відповідно до розробленої методики оцінки за бальною шкалою банку слід було б ідентифікувати фізичних осіб загальною кількістю близько 10 (відповідно до рис. 3.9) серед ідентифікованих осіб знаходяться громадяни України, Росії, Австрії, однак найбільші показники ризику має Росія, тому бальні оцінки у шкалі стоять саме цієї країни, але до підсумкового балу додано 10, відповідно до розробленої формули 3.1. Показник «країни, що задіяні в економічній діяльності» містить у собі країни і території, на яких не тільки ведеться діяльність дослідної компанії, але й розміщуються компанії, що впливають на діяльність «РосУкрЕнерго», відповідно до розробленої методики максимальну оцінку отримує Кіпр 10 балів, у зв'язку з тим, що дана територія являє з себе офшор, також до загального заліку додається та кількість територій, яку було виявлено протягом ідентифікації особи. Ймовірнісна оцінка територій, що були піддані ідентифікації розрахована, як ймовірність того, що ні за одної із ідентифікованих територій не відбудеться подія з легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом. Слід зазначити, що висока ймовірнісна оцінка повністю співпадає з рекомендаціями НБУ, за якими до високоризикових клієнтів відносять тих, діяльність яких пов'язана з офшорними територіями.

Банківський продукт вибраний у якості прикладу, як ймовірний продукт. Загальна бальна, ймовірнісна і якісна оцінка повністю співпадають, з тією різницею, що ймовірнісна наочно показує широкі можливості по відмиванню значних сум коштів відповідно до такої схеми. Слід підкреслити, що у будь-якому випадку висока оцінка лише показує можливості по проведенню операцій з легалізації, відповідно, чим складніша схема організації бізнесу тим ширші можливості по приховуванню і легалізації грошей вона має, скористатися цими можливостями, чи ні, залежить в клієнта банку. Таким чином, можуть траплятися випадки, коли складна по суті схема організації бізнесу може бути створена саме для законної оптимізації податкового навантаження, а також тому, що це продиктовано умовами ведення самого бізнесу, тому високу оцінку ризику клієнта потрібно розуміти саме з цієї позиції.

У підсумку проведених оцінок ризику клієнтів банку слід зазначити, що у кожному випадку проведені оцінки виставлення ризику співпали не тільки у загальному підсумку між собою, але й з рекомендаціями НБУ по оцінці ризику клієнтів банку з позиції можливості проводити ними операції з легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом, що може свідчити про можливість застосування підходів і методик оцінки ризику клієнтів у практичній діяльності банків.

Висновки до третього розділу

Підходи до оцінки ризику проведення операції з легалізації доходів, отриманих незаконним шляхом, клієнтом банку повинні відповідати міжнародно визнаним політикам КУС, тобто враховувати такі сторони клієнта, як: ідентифікаційні дані самого клієнта, оцінку сторони «географія», тобто врахування фактору ризику від можливості скористатися клієнтом переваг в оподаткуванні і звітності, що надають певні країни чи території, а також враховувати ризикованість самого банківського продукту.

Банкам слід розробити уніфіковану анкету для здійснення ідентифікації клієнтів, оскільки ідентифікація займає значне місце при роботі банку зі своїми клієнтами. Також, у зв'язку з розвитком інформаційних технологій, ідентифікаційні параметри клієнт повинен мати можливість заповнювати віддалено, але з обов'язковим підтвердженням введених ідентифікаційних параметрів.

Банкам слід поступово переходити від якісних оцінок ризику клієнтів до оцінок ризику, що враховують більшу сукупність параметрів, а також дають більш детальну оцінку, відповідно до якої можна оцінити ступінь ризику клієнта.

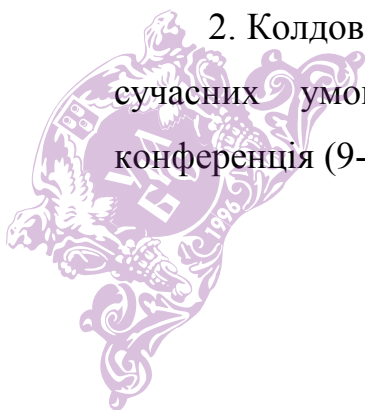
Для досягнення найбільш бажаного ефекту розроблені системи повинні гармонійно влитися у загальну систему попередження і протидії легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом.

В результаті практичної перевірки теоретичних положень дисертації, виконаної у підрозділі 3.3, було встановлено, що розроблені нами системи оцінки ризику клієнта дозволяє отримати більш якісну оцінку клієнта з позиції можливості проводити ним операції з легалізації доходів, що свідчить про вирішення нами поставленої наукової задачі.

Основні положення даного розділу знайшли відображення у наступних наукових працях здобувача [122, 96, 71, 55, 130, 125]:

1. Колдовський М.В. Правовий аспект фінансового моніторингу комерційного банку // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України: Збірник наукових праць. Т.19. – Суми: УАБС НБУ, 2007. – С. 352-357.

2. Колдовський М.В. Фінансовий моніторинг комерційного банку в сучасних умовах глобалізації // IX Всеукраїнська науково-практична конференція (9-10 листопада 2006 р.). – Суми УАБС НБУ, 2006. С. 179-180.

3. Колдовський М.В., Горінов О.С. Роль ідентифікації клієнта банку у загальній системі запобігання відмиванню грошей комерційного банку // Вісник Української академії банківської справи. – 2007. – №2 (23). – С. 72-72.

4. Колдовський М.В., Дмитрова О.С. Внутрішні шахраї кредитно-банківської системи // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України: Збірник наукових праць. Т.20. – Суми УАБС НБУ, 2007. – С.81-87.

5. Колдовський М. В. Альтернативні методи оцінки ризику клієнта банку / Колдовський М. В. // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України : зб. тез доповідей XI Всеукраїнської науково-практичної конференції (30-31 жовтня 2008 р.) : у 2-х т. / Державний вищий навчальний заклад "Українська академія банківської справи Національного банку України". – Суми : ДВНЗ "УАБС НБУ", 2008. – Т. 1. – С. 56-58.

6. Колдовський М.В. Оцінка ризику клієнта банку на предмет можливості ним проводити операції по легалізації доходів / Колдовський М.В. Ващенко О.М. // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України : зб. наук. праць. Т. 24 / УАБС НБУ. – Суми, 2009. – С. 181-189.

ВИСНОВКИ

У дисертації наведені теоретичне узагальнення і нове рішення наукової задачі, що виявляється в необхідності вдосконалення підходів до побудови системи попередження і протидії легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом, в банках. Вирішення задачі полягає у розробці і обґрунтуванні науково-методичних підходів і конкретних практичних рекомендацій, які можуть бути використані з метою покращення оцінки ступеня ризику клієнта банку з позиції можливості проводити ним операції з легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом, за рахунок оцінки ризику клієнта, що може бути виражена у набраних балах, при використанні бальної моделі, або у відсотках чи частини від одиниці, при використанні ймовірнісної моделі оцінки ризику.

Одержані результати проведеного дослідження дозволили зробити наступні висновки:

– за своєю сутністю легалізація доходів, отриманих злочинним шляхом, є процес, який спрямований на надання правомірного вигляду, володінню, користуванню або розпорядженню доходами або вчинення дій, спрямованих на приховування джерел походження таких доходів. Можливість вільно розпоряджатися доходами, отриманими злочинним шляхом, спонукає до зростання предикативних злочинів;

– проблема боротьби з легалізацією незаконно отриманих доходів є транснаціональною проблемою, яка супроводжується такими злочинами, як: корупція, тероризм, торгівля наркотиками, зброєю, людьми та ін., тому для боротьби з цим явищем потрібно задіяти не тільки внутрішньодержавні важелі окремо взятої країни, як то: економічні, правові, інформаційні тощо, але й постійно піддавати вдосконаленню міжнародне співробітництво;

– Україна, як і будь-яка країна має свої особливості у предикативних щодо легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом, злочинах, найбільш розповсюдженими формами отримання доходів є: ухилення від сплати податків і відтік капіталів за кордон, як правило, до офшорних територій та корупційні

дії осіб, що займають владні посади. Також, для національної економіки особливо гостро стоїть проблема ухилення від сплати податків, шляхом конвертації коштів у готівку;

– встановлено, що національна система боротьби з легалізацією доходів складається з двох рівнів: первинного ФМ і державного ФМ. До первинного рівня відносяться: банки, страхові компанії, ломбарди, гральні заклади та ін., однак переважна більшість повідомлень про підозрілі транзакції надходить саме від банків, із чого можна зробити висновок, що впровадження дієвих механізмів попередження і протидії легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом, в банках принесе найбільш бажаний ефект;

– банк у системі протидії легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом, займає особливе місце. Лише за допомогою банку операції з легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом, можна проводити регулярно і на значні суми, що дозволяє зробити висновок про найбільшу ефективність впровадження механізмів протидії легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом, саме в банку. В той же час, банк займає особливу позицію у системі протидії легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом. Банк може бути як об'єктом так і суб'єктом даної системи, відповідно до кожної із цих ролей банк виконує поставлені завдання;

– визначено, що система попередження і протидії легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом, в банку – це сукупність інструментів банку, направлених на ідентифікацію і оцінку ризику своїх клієнтів на етапі встановлення відношень, а також контроль за операціями клієнта на етапі його співпраці з банком з метою попередження та протидії легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом, і фінансування терористичної діяльності;

– виявлено, що серед підходів, що можна використати для протидії легалізації доходів, активно розвивається фінансовий моніторинг транзакцій, однак, не зменшуючи ролі даного елементу системи попередження і протидії легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом, можна стверджувати, що зважаючи на найбільш розповсюджену трьохфазну модель відмивання грошей,

а також на особливості української економіки, а саме розповсюдженість готівкового обігу грошей, процес відмивання «брудних» грошей найуразливіший саме на першій стадії – розміщення, тобто потрібно розвивати механізми ідентифікації своїх клієнтів, а також джерел їх доходів;

– встановлено, що переважна більшість банків, що працюють на території України не дотримуються політик: КУС, КТУС, ККУС, КУВР, КУЕ. Однак, організація системи попередження і протидії легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом, в банках, дозволить банку більш досконало враховувати ризики від співробітництва як із клієнтами, так і з своїми партнерами по бізнесу, чи при прийомі на роботу нових співробітників;

– у підрозділі 2.3 було визначено, що існуючі підходи, оцінки ризику розраховані на підтримку достатнього рівня капіталу банку, що є правильним підходом з позиції наглядових органів. Однак, що стосується оцінки ризику легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом, клієнтом банку, то існуючі нормативно-правові акти лише рекомендують здійснювати якісну оцінку клієнта, що є недостатньо для прийняття управлінських рішень в банку;

– у підрозділі 3.1 було вдосконалено методика НБУ проведення оцінки ризику клієнта, а також розроблено два нових підходи до оцінки ризику клієнта, які ґрунтуються на бальній оцінці ризику клієнта, а також на ймовірнісній. Дані підходи у проводять комплексну оцінку ризику клієнта з трьох сторін: «клієнт», «продукт», «географія»;

– слід зазначити, що описані методи і рекомендації безперечно дають значний ефект у боротьбі з відмиванням грошей, особливо в реаліях української економіки, оскільки вони розроблені на врахуванні як статистичних оцінок так і експертних. Однак, слід визнати, що для отримання найбільшого ефекту не тільки від запропонованих методик, але й від усієї системи, потрібно:

по-перше, перейти на безготівкові форми розрахунку всередині держави, потрібно, щоб для населення розрахунок готівкою був радше виключенням, а ніж правилом. Це допоможе не тільки у боротьбі з легалізацією грошей, але й у боротьбі з предикативними злочинами, що скоюються з метою заволодіння

саме готівкових форм платежів. Зважаючи на досить розвинену банківську систему України, то всі передумови для цього беззаперечно є;

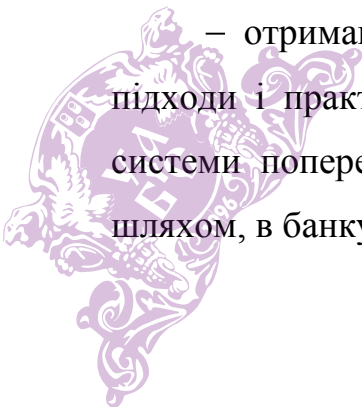
по-друге, зробити офіційний контроль над витратами населення, що є нормою у високорозвинених державах світу. В середині країни потрібно зробити такі умови, при яких незаконні кошти не можливо було б витратити, не легалізувавши їх. Вся міжнародна спільнота визнала, що реально оцінити доходи конкретної людини можна лише за її видатками;

по-третє, в країні повинна бути сформована реально незалежна і дієва судова гілка влади, з ефективними законами, що поставили б злочини по несплаті податків у один ряд з іншими небезпечними діяннями, за які передбачена кримінальна відповідальність. На даний момент в країні відсутні можливості судового переслідування за несплату податків, тому різного роду «оптимізаційні схеми» зменшення податкового навантаження є досить популярними. На сьогодні, готівкові кошти, що накопились внаслідок отриманих хабарів, чи інших злочинних діянь, злочинцям фактично не потрібно легалізувати (тобто перетворювати на безготівкові форми, щоб мати можливість ними вільно розпоряджатись), якщо планується використання коштів в середині держави;

– у підрозділі 3.2 були розглянуті можливості щодо проведення інтеграції розроблених оцінок ризику до системи попередження і протидії легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом, в банку;

– у підрозділі 3.3 було здійснено практичну перевірку запропонованих методик оцінки ризику клієнта на предмет можливості проводити ним операції з легалізації доходів, що дало змогу перевірити правильність отриманих нами теоретичних висновків;

– отримані в результаті проведеного дослідження науково методичні підходи і практичні рекомендації можуть бути використані для покращення системи попередження і протидії легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом, в банку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Коваленко В. В. Фінансовий моніторинг банків : навч. посіб. / В.В. Коваленко. - Суми : Видавничо-виробниче підприємство "Мрія-1", 2005. - 120 с.
2. Кротюк В. Деякі аспекти правового регулювання боротьби з відмиванням грошей у банківській системі / В. Кротюк, Є. Карманов // Вісник Національного банку України (укр.) – 2002. – № 9. – С. 26-32.
3. Новіков К. "Борьба с легальным исходом" / К. Новіков // Економічний тижневик "Комерсант гроші" №2 (608). – 2007, С. 17-22.
4. 100 человек, которые изменили ход истории: Аль Капоне : еженедельное издание. – М : ООО "Де Агостини". – 2008. – № 30. – 32 с.
5. Charles R. Do You Sincerely Want to Be Rich?: The Full Story of Bernard Comfeld and I.O.S. / Charles R., Bruce P., Godfrey H. – NY : 1745 Broadway Books, New York, 596 p.
6. Minor L. Follow the yellow brick road: from Harvard to Enron [The electronic resource] / Linda Minor. – Conditions of access : <http://www.newsmakingnews.com/lm4,30,02,harvardtoenronpt4.htm>.
7. Jeffery R. The Sink: Terror, Crime and Dirty Money in the Offshore World / Jeffery R. // Constable. – 2003. – 382 p.
8. Watergate: The Scandal That Brought Down Richard Nixon [The electronic resource] / watergate.info. – Conditions of access : <http://www.watergate.info/>.
9. Vere Bird – Caribbean Trailblazer [The electronic resource]. – Conditions of access : http://www.nalis.gov.tt/Biography%5Cbio_VereBird_Cibbean_trailblazer.html.
10. Рымарук А.И. Отмывание грязных денег: международные и национальные системы противодействия / Рымарук А.И., Лысенков Ю.М., Капустин В.В. – К. : ТОВ "Юстініан", 2003. – 544 с.
11. Левченко З. Відмивання "брудних" грошей і боротьба з ним / Левченко З. // Цінні папери України. – 2002. – № 39. – С. 10-12.
12. Cowell A. Terrorism's Cost in a Global Economy [The electronic resource] / Alan Cowell. – Conditions of access : <http://www.lorettanapoleoni.org/it/?p=48>.

13. Krishnan C. N. V. Monitoring and Controlling Bank Risk: Does Risky Debt Help? / Krishnan C. N. V., Ritcher P. H., Thomson J. B. // The Journal of Finance. – 2005. – № 1. – P. 343-378.

14. Тосунян Г.А. Противодействие легализации (отмыванию) денежных средств в финансово-кредитной системе: Опыт, проблемы, перспективы : учеб. – практ. пособ. / Тосунян Г.А., Викулин А.Ю. – М. : Дело, 2001. – 256 с.

15. Яворський Р. Роль Національного банку України у протидії легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом / Р. Яворський // Економічний часопис – XXI. — 2002. — № 5. — С. 21-24.

16. Боротьба з відмиванням коштів: правовий, організаційний та практичний аспекти / С.Г. Гуржій, О.Л. Копиленко, Я.В. Янушевич [та ін.] ; за ред. М.Я. Азарова. – К. : Парлам. вид-во, 2005. – 216 с.

17. Дмитров С. Теоретичні засади проведення фінансового моніторингу в комерційному банку / Дмитров С., Турова Я. // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України. Т.12. – Суми : Мрія – 1 ЛТД ; УАБС, 2005 – С. 79-84.

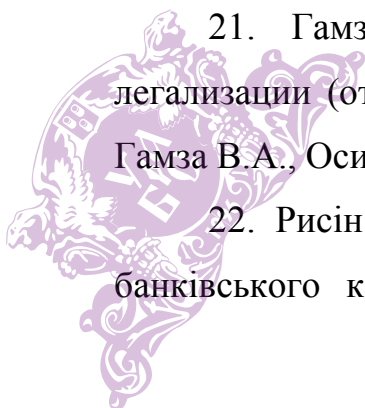
18. Дмитров С. О. Математична модель управління операційним ризиком в діяльності комерційного банку / Дмитров С.О., Ковленко В.В., Меренкова О.В. // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України : зб. наук. праць. Т. 19. – Суми : УАБС НБУ, 2007. – С. 36-46.

19. Фінансовий моніторинг в банку: Навчальний посібник / [С.О. Дмитров, В.В. Коваленко, А.В. Єжов, О.М. Бережний.] – Суми : ВТД "Університетська книга", 2008. – 336 с.

20. Гамза В.А. Безопасность коммерческого банка: учебно-практическое пособие / В. А. Гамза, И. Б. Ткачук. – М. : Изд-ль Шумилова И.И., 2000. – 216 с.

21. Гамза В. Организационно-правовые проблемы противодействия легализации (отмыванию) денежных средств, полученных преступным путем / Гамза В.А., Осипов С.К. // Финансы и кредит. – 2002. – № 19. – С. 2-8.

22. Рисін В. В. Фінансовий моніторинг у контексті впливу іноземного банківського капіталу в Україну / В. В. Рисін // Міжнародна банківська

конкуренція: теорія і практика : зб. тез доповідей II Міжнародно-практичної конференції / УАБС НБУ. – Суми, 2007. – С. 75-76.

23. Барановський О.І. "Відмивання" грошей: сутність та шляхи запобігання. / О. І. Барановський. – Х. : Вид-во "Форт", 2003. – 472 с.

24. Барановський О. І. Основні показники діяльності банків України на 1 серпня 2007 року / Барановський О. І. // Вісник Національного банку України. – 2007. – № 9. С. 21 - 24.

25. Барановський О.І. Боротьба з "відмиванням" "брудних" грошей: світовий досвід і Україна / О. І. Барановський // Шляхи та механізми протидії відмиванню коштів злочинного походження (Збірник матеріалів науково-практичної конференції). – К., 2003. – С. 17-18.

26. Барановський О. Проблеми власності та легалізації капіталів і доходів в Україні [Електронний ресурс] / Олександр Барановський – Центр Разумкова. – Режим доступу : http://www.razumkov.org.ua/article.php?news_id=355 .

27. Степаненко А. Боротьба з "відмиванням" грошей у банківському секторі економіки / Степаненко А. // Банківська справа. – 2003. – № 5. – С. 3-11.

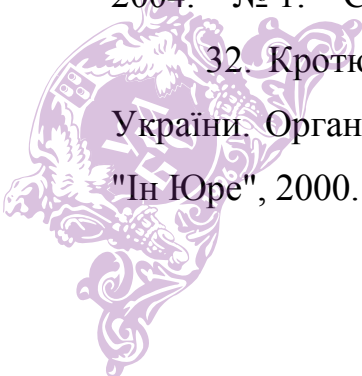
28. Бекряшев А. К. Теневая экономика и экономическая преступность [Электронный ресурс] / Бекряшев А. К, Белозеров И. П. – Режим доступа : <http://newasp.omskreg.ru/bekryash/contents.htm>.

29. Ярочкин В. И. Безопасность банковских систем / Ярочкин В. И. – М. : Ось 89, 2004. – 416 с.

30. Романченко О. Відмивання брудних грошей як злочин / Романченко О. // Вісник НБУ. – 2003. – № 9. – С. 40-46.

31. Романченко О. Роль сучасного банку в боротьбі з легалізацією доходів, одержаних злочинним шляхом / Романченко О. // Вісник НБУ. – 2004. – № 1. – С. 55-57.

32. Кротюк В. Національний банк України – центр банківської системи України. Організаційно-правовий аналіз / Кротюк В.Л. – К. : Видавничий дім "Ін Юре", 2000. – 248 с.

33. Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом : Закон України від 28.11.2002 р. № 249 - 15 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=249-15>.

34. Москаленко Н.В. Проблеми фінансового моніторингу в банківській сфері / Н.В. Москаленко // Європейський вектор економічного розвитку : зб. наук. праць. № 1 [4]. Д. : ДУЕП, 2008. – С. 66-71.

35. Гроші та кредит : підручник / [М.І. Савлук, А.М. Мороз, М.Ф. Пуховкіна та ін.] ; під ред. М.І. Савлука. – [3-тє вид.]. – К. : КНЕУ, 2002. – 598 с.

36. Гроші та кредит : підручник / [Б.С. Івасів, М.І. Савлук, В.А. Ющенко та ін.] ; за ред. Б.С. Івасіва. – К. : КНЕУ, 1999. – 404 с.

37. Великий тлумачний словник сучасної української мови / [В.Т. Бусел, М.Д. Василега-Дерибас, О.В. Дмитрієв та ін.] ; за ред. В.Т. Бусел. – [2-ге вид.]. – К. : Ірпінь : ВТФ "Перун", 2005. – 1728 с.

38. Київець О. В. Чи бувають "брудні" гроші в банках? [Електронний ресурс] / Київець О. В. // Юридичний журнал, № 10, 2004 р. – Режим доступу : <http://www.justinian.com.ua/article.php?id=1416>.

39. Київець О. В. Міжнародно-правове регулювання боротьби з відмиванням "брудних" грошей : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.11 / Київець Олена Валеріївна. – Харків, 2003. – 189 с.

40. Щербакова О. Світовий досвід боротьби з відмиванням грошей / Олена Щербакова // Вісник Національного банку України. – 2003. – № 5. – С. 52-55.

41. Про сорок рекомендацій Групи розробки фінансових заходів боротьби з відмиванням грошей (FATF) [Електронний ресурс] : спільна постанова КМУ і НБУ від 28.08.2001 р. № 1124. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1124-2001-%EF>.

42. Черников А. Оружие финансовой разведки [Электронный ресурс] / Черников А. – Режим доступа : <http://www.sas.com/offices/europe/russia/articles/2003/itc14.html>.

43. Про перелік офшорних зон [Електронний ресурс] : Розпорядження КМУ від 24.02.2003 р. N 77-р. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=77-2003-%F0>.

44. Козлова С. Опыт борьбы с отмыванием преступных доходов в мировой практике [Электронный ресурс] / Светлана Козлова. – Режим доступа : <http://www.bankir.ru/analytics/antilegal/404/29351>.

45. H.R. 2975 - Provide Appropriate Tools Required To Intercept and Obstruct Terrorism (PATRIOT) Act [The Electronic resource] / White House Website. – Conditions of access : <http://www.whitehouse.gov/omb/legislative/sap/107-1/HR2975-h.html>.

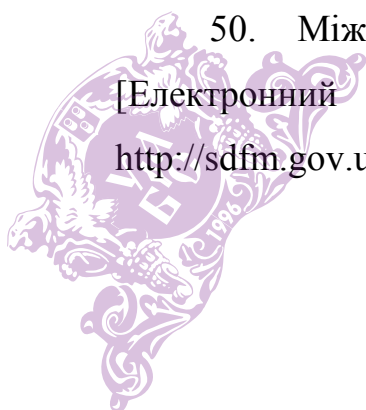
46. Мандибура В. О. "Тіньова" економіка України та напрямки законодавчої стратегії її обмеження / В. О. Мандибура. – К. : Парлам. вид-во, 1998. – 95 с.

47. Суэтин А. Макроэкономические последствия отмывания денег / Суэтин А. // Вопросы экономики. – 2001. – № 10. – С. 130-131.

48. Марков М. Проблемы финансового мониторинга в банковской сфере [Электронный ресурс] / Максим Марков. – Режим доступа : <http://www.bankir.ru/analytics/antilegal/1362511>.

49. Колдовський М. В. Світовий досвід боротьби з відмиванням грошей банківського сектора в сучасних умовах глобалізації фінансових ринків / Колдовський М. В. // Європейський вектор економічного розвитку : зб. наук. праць. – № 1 (4). – Д. : ДУЕП, 2008. – С. 26-32.

50. Міжнародні організації у боротьбі з легалізацією доходів [Електронний ресурс] / ДКФМ. – Режим доступу : http://sdfm.gov.ua/articles.php?cat_id=100&lang=uk.

51. Игнатенко Г. В. Организация Объединенных Наций против организованной преступности / Игнатенко Г. В. // Организованная преступность и коррупция. – 2001. – № 1. С. 9-10.

52. Колдовський М. В. Особливості відмивання грошей в Україні / Колдовський М. В. // Міжнародна банківська конкуренція: теорія і практика : зб. тез доповідей II Міжнародної науково-практичної конференції (31 травня - 1 червня 2007 р.) / УАБС НБУ. – Суми, 2007. – С. 145-146.

53. Типології легалізації доходів отриманих незаконним шляхом [Електронний ресурс] / ДКФМ. – Режим доступу : http://sdfm.gov.ua/articles.php?cat_id=72&lang=uk.

54. Барановський О. І. Легалізація капіталів та економічна амністія: pro et contra [Електронний ресурс] / Олександр Барановський // Центр Разумкова. – Режим доступу : http://www.razumkov.org.ua/article.php?news_id=342.

55. Колдовський М. В. Правовий аспект фінансового моніторингу комерційного банку / Колдовський М. В. // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України : зб. наук. праць. Т. 19 / УАБС НБУ. – Суми, 2007. – С. 352-357.

56. Розенфельд О. Невідома Україна – досвід експрес-оцінки економіки [Електронний ресурс] / Розенфельд О. // Дзеркало тижня. – № 14 (439). – Режим доступу : <http://www.dt.ua/2000/2020/38246/>.

57. Шелудько М. Н. Проблеми тіньової економіки в Україні / М. Н. Шелудько // Фінанси України. – 2002. – № 9. – С. 80-87.

58. Файер Д. Легалізація теневого капіталу – стратегічний шлях к розвитку / Д. Файер // Фондовий ринок. – 2001. – № 2. – С. 18-20.

59. Черниш О. М. Проблеми боротьби з відмиванням грошей та впливом капіталу України в тіньовий сектор економіки та за кордон / О. М. Черниш // Формування ринкових відносин в Україні. – 2003. – № 12. – С. 111-114.

60. Прісняков В. Тіньова економіка і методи визначення її обсягу / Прісняков В.Ф. // Фінанси України. – 2001. – №7. – С. 3-9.

61. Озерський І. Місце тіньової економіки у сучасному економічному середовищі / Озерський І. // Економіка. Фінанси. Право. – 2003. – № 6. – С. 25-29.

62. Білоус В. Т. Організаційно-правове забезпечення боротьби з відмиванням доходів незаконного походження / Білоус В. Т., Попович В. М., Попович М. В. – К., 2001. – 137 с.

63. Звіт Державного комітету фінансового моніторингу за 2003 р. [Електронний ресурс] / ДКФМ. – Режим доступу : http://sdfm.gov.ua/articles.php?cat_id=88&art_id=89&lang=uk.

64. Звіт Державного комітету фінансового моніторингу за 2005 р. [Електронний ресурс] / ДКФМ. – Режим доступу : http://sdfm.gov.ua/content/File/Site_docs/20.03.06/zvit_2005_ukr.pdf.

65. Звіт Державного комітету фінансового моніторингу за 2006 р. [Електронний ресурс] / ДКФМ. – Режим доступу : http://sdfm.gov.ua/articles.php?cat_id=88&art_id=563&lang=uk.

66. Звіт Державного комітету фінансового моніторингу за 2007 р. [Електронний ресурс] / ДКФМ. – Режим доступу : http://sdfm.gov.ua/content/File/Site_docs/2008/04.04.08/Zvit_DKFMU_07_o.pdf.

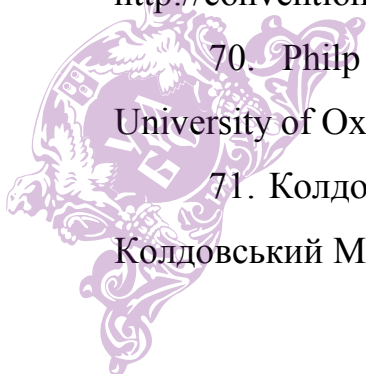
67. Кримінальний кодекс України [Електронний ресурс] / Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2341-14>.

68. The Transparency International Corruption Perceptions Index [The electronic resource] / Transparency International. – Conditions of access : <http://www.transparency.org/>.

69. Criminal Law Convention on Corruption [The electronic resource]. Explanatory Report. – Conditions of access : <http://conventions.coe.int/Treaty/EN/Reports/HTML/173.htm>.

70. Philp M. Corruption and State Capture: An Analytical Framework. University of Oxford, Department of Politics and International Relations, 2001.

71. Колдовський М. В. Внутрішні шахраї кредитно-банківської системи / Колдовський М. В., Дмитрова О. С. // Проблеми і перспективи розвитку

банківської системи України : зб. наук. праць. Т. 20. / УАБС НБУ. – Суми, 2007. – С. 81-87.

72. Доля А. Инсайдеры наступают [Електронний ресурс] / Алексей Доля // Режим доступу : <http://citcity.ru/14874/>.

73. Сидоров В. Бойтесь данайцев, дары уносящих, или Кто такие инсайдеры? [Електронний ресурс] / Валерий Сидоров // "Школажизни.ру" – 2007. – Режим доступу : <http://shkolazhizni.ru/archive/0/n-10563/>.

74. Статистичні дані Державного комітету фінансового моніторингу [Електронний ресурс] / ДКФМ. – Режим доступу : http://sdfm.gov.ua/articles.php?cat_id=83&lang=uk.

75. Колдовський М. Навіщо в Україні гроші відмивати? [Електронний ресурс] / Микола Колдовський // Економічна правда. – Режим доступу : <http://www.epravda.com.ua/columns/4935312c5921a/>.

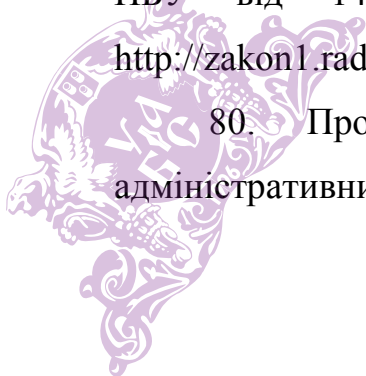
76. Про банки і банківську діяльність [Електронний ресурс] : Закон України від 07.12.2000 р. № 2121 - III. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2121-14>.

77. Кодекс України про адміністративні правопорушення [Електронний ресурс] : від 14.10.2008 р. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=80731-10>.

78. Про затвердження Положення про здійснення банками фінансового моніторингу [Електронний ресурс] : Постанова Правління НБУ від 14.05.2003 р. № 189 / НБУ. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0381-03>.

79. Про затвердження Правил зберігання, захисту, використання та розкриття банківської таємниці [Електронний ресурс] : Постанова Правління НБУ від 14.07.2006 р. № 267 / НБУ. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0935-06>.

80. Про затвердження Положення про порядок накладення адміністративних штрафів [Електронний ресурс] : Постанова Правління НБУ

від 29.12.2001 р. № 563 / НБУ. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0062-02>.

81. Про визнання такими, що втратили чинність, деяких розпоряджень Кабінету Міністрів України [Електронний ресурс] : Розпорядження КМУ від 24.01.2007 № 17-р. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=17-2007-%F0>.

82. Про заходи щодо запобігання легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом [Електронний ресурс] : Указ Президента України від 10.12.2001 № 1199/2001. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1199%2F2001>.

83. Про заходи щодо розвитку системи протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, і фінансуванню тероризму [Електронний ресурс] : Указ Президента України ві 22.07.2003 № 740/2003. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=740%2F2003>.

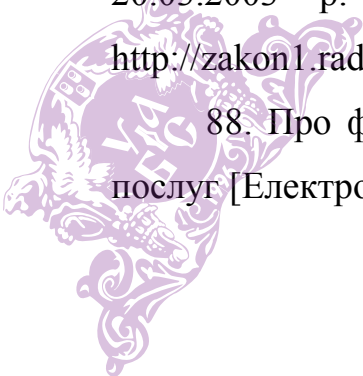
84. Стандарти Базельського комітету банківського нагляду [Електронний ресурс] / НБУ. – Режим доступу : http://bank.gov.ua/Bank_supervision/VCPMethodology_ukr.pdf.

85. Про Національний банк України [Електронний ресурс] : Закон України від 20.05.1999 № 29. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=679-14>.

86. Річний звіт про діяльність банківського нагляду України у 2006 році [Електронний ресурс] / НБУ. – Режим доступу : http://www.bank.gov.ua/Bank_supervision/Reports/Zvit_bank_nagladu_2006.pdf.

87. Про боротьбу з тероризмом [Електронний ресурс] : Закон України від 20.03.2003 р. № 638 - IV / ВР України. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=638-15>.

88. Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг [Електронний ресурс] : Закон України від 12.07.2001 р. № 2664 - III / ВР

України. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2664-14>.

89. Про оподаткування прибутку підприємств [Електронний ресурс] : Закон України від 28.12.1994 №334/94-ВР / ВР України. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=334%2F94-%E2%F0>.

90. Non-Cooperative Countries and Territories [The electronic resource] / FATF. – Conditions of access : http://www.fatf-gafi.org/document/4/0,3343,en_32250379_32236992_33916420_1_1_1_1,00.html.

91. Projects against money laundering implemented by the Council of Europe [The Electronic resource] / Council of Europe European Commission. – Conditions of access : <http://www.coe.int/moli>.

92. Колдовський М. В. Сучасні методи ідентифікації банками України / Колдовський М. В., Горінов О. С. // Актуальні проблеми економіки. – 2008. – № 3 (81). – С. 161-167.

93. Київець О. В. Україна в контексті відмивання грошей [Електронний ресурс] / О. В. Київець. – Режим доступу : <http://justinian.com.ua/magazine.php?id=37>.

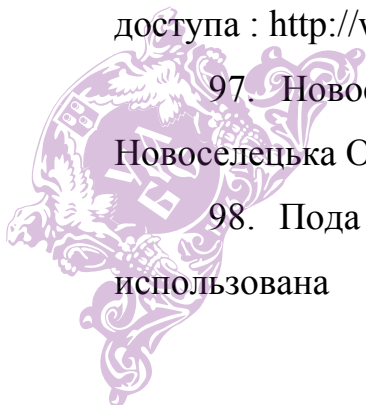
94. Роль современного банка в борьбе с легализацией доходов, полученных преступным путем // Фондова панорама. – 2003. – № 3. — С. 3-5.

95. Колдовський М. В. Роль ідентифікації клієнта банку у загальній системі запобігання відмиванню грошей комерційного банку / Колдовський М. В., Горінов О. С. // Вісник Української академії банківської справи. – 2007. – № 2 (23). – С. 72-76.

96. Мещеряков С. Клиента нужно знать [Электронный ресурс] / Сергей Мещеряков // Национальный банковский журнал. – № 12. – 2006. – Режим доступа : <http://www.bankir.ru/analytics/antilegal/1362467>.

97. Новоселецька О. "За" і "проти" легалізації тіньової економіки / Новоселецька О. // Економіка. Фінанси. Право. – 2000. – № 12. – С. 26-28.

98. Пода В. Финансовая система Украины теоретически может быть использована для перевода средств террористическим организациям

[Электронный ресурс] / Пода В. // "Комментарии" № 37 от 30.06.2006. – Режим доступа : <http://www.comments.com.ua/?art=1151915024>. [3 мережі]

99. Шевченко С. В Україні запрацювала фінансова розвідка / С. Шевченко // Галицькі контракти. – 2003. – № 23. – С. 10-12.

100. Бутузов В. М. Доцільність створення та перспективи розвитку підрозділів фінансової розвідки в Україні / Бутузов В. М., Андрущенко І. Г. // Актуальні проблеми економіки. – 2002. – № 6. – С. 10-14.

101. Мельничук М. Проблеми впровадження нових рекомендацій Базельського комітету щодо управління ризиками в банках України / Мельничук М. // Банківська справа. – 2005. – № 5. – С. 76-82.

102. Жидко К. Нові вимоги Базельського комітету до визначення капіталу, адекватного ризикам / К. Жидко // Вісник Національного банку України. – 2005. – № 11. – С. 63-65.

103. Кажан В. А. Етапи розвитку міжнародної системи оцінки ризиків / Кажан В. А. // Формування ринкових відносин в Україні. – 2005. – № 9. – С. 23-27.

104. Кравчук В. В. Базельські угоди: новий етап розвитку міжнародної системи оцінки ризиків / Кравчук В. В. // Фінанси України. – 2004. – № 6. – С. 121-128.

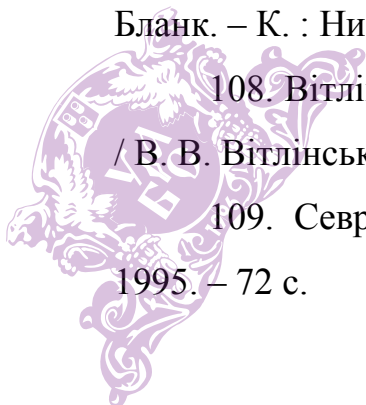
105. Кудрявцева М. Г. Базель II: новые правила игры / Кудрявцева М. Г., Харламов Г. А. // Банковское дело. – 2004. – № 12. – С. 12-18.

106. Школьник І. О. Базель II: основні складові та їх характеристика / І. О. Школьник, О. В. Люта // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України: зб. наук. праць. Т. 20. – Суми : УАБС НБУ, 2007. – С. 165 - 171.

107. Бланк И.А. Основы финансового менеджмента : в 2-х т. Т. 2 / И. А. Бланк. – К. : Ника-Центр, 1999. – 512 с.

108. Вітлінський В. В. Аналіз, оцінка і моделювання економічного ризику / В. В. Вітлінський. – К. : ДЕМІУР, 1996. – 212 с.

109. Севрук В. Т. Банковские риски / В. Т. Севрук. – М. : Дело Лтд, 1995. – 72 с.

110. Івченко І. Ю. Економічні ризики: навч. посібн. / Івченко І. Ю. – К. : Центр навчальної літератури, 2004. – 304 с.
111. Сідолако М. С. Банківські ризики та управління ними / М. С. Сідолако // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України : зб. наук. пр. Т. 20. – Суми : УАБС НБУ, 2007. – С. 261-264.
112. Шапкин А. С. Теория риска и моделирование рискованных ситуаций : учебник / А. С. Шапкин, В. А. Шапкин. – М. : Дашков и Ко, 2005. – 880 с.
113. Риск-менеджмент / [В.Н. Вяткин, И.В. Вяткин, В.А. Гамза, Ю.Ю. Екотернославский и др.]. – М. : Издательско-торговая корпорация "Дашков и Ко", 2003. – 512 с.
114. Іващук І. Кількісна оцінка банківських ризиків / І. Іващук, О. Оконська // Банківська справа. – 2000. – № 5. – С. 7-9.
115. Машина Н.І. Економічний ризик і методи його вимірювання : навч. посіб. / Н. І. Машина. – К. : Центр навчальної літератури, 2003. – 188 с.
116. Бобиль В. Становлення сучасної системи ризик-менеджменту в кредитних установах / В. Бобиль // Банківська справа. – 2007. – № 3. – С. 65-76.
117. Каменський А. Аналіз систем ризик-менеджменту в банках України / А. Каменський // Банківська справа. – 2005. № 6. – С. 10-19.
118. Примостка Л. Економічні ризики в діяльності банків / Л. Примостка // Банківська справа. – 2004. – № 3. – С. 16-23.
119. Дмитров С. О. Управління операційним ризиком комерційного банку методом байєсівського аналізу / С. О. Дмитров, О. В. Меренкова // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України : зб. наук. праць. Т. 20. – Суми : УАБС НБУ, 2007. – С. 131-140.
120. Basel II: International Convergence of Capital Measurement and Capital Standarts: a Revised Framework [The electronic resource] : Basle Committee on Banking Supervision. – Condition of access : <http://www.bis.org/publ/bcbs107.pdf?noframes=1>.

121. Колдовський М. В. Складові безпеки комерційного банку / М. В. Колдовський // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України : зб. наук. праць. Т14. – Суми : УАБС НБУ, 2005. – С. 254-258.

122. Колдовський М. В. Фінансовий моніторинг комерційного банку в сучасних умовах глобалізації / М. В. Колдовський // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України : зб. тез доповідей ІХ Всеукраїнської науково-практичної конференції (9-10 листопада 2006 р.) / УАБС НБУ. – Суми, 2006. – С. 179-180.

123. Про внесення змін до Положення про здійснення банками моніторингу [Електронний ресурс] : Постанова Правління НБУ від 14.10.2003 р. № 446 / НБУ. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z1062-03>.

124. Класифікація видів економічної діяльності [Електронний ресурс]. Національний класифікатор України : ДК 009:2005. – [Чинний від 2007-06-01]. – Режим доступу : <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1041.14852.0>.

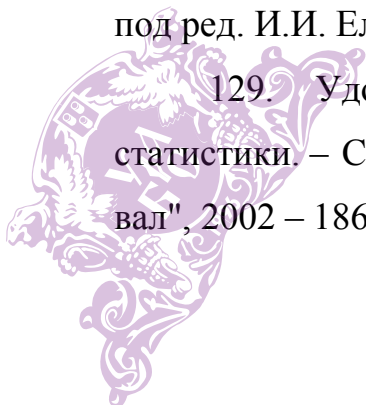
125. Колдовський М.В. Оцінка ризику клієнта банку на предмет можливості ним проводити операції по легалізації доходів / Колдовський М.В. Ващенко О.М. // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України : зб. наук. праць. Т. 24 / УАБС НБУ. – Суми, 2009. – С. 181-189.

126. Бондаренко В. Г. Теорія ймовірності і математична статистика / В. Г. Бондаренко, І. Ю. Канівська, С. М. Парамонова. – К. : НТУУ "КПІ", 2006. Ч. 1 – 2006. – 125 с.

127. Теория статистики / Шмойлова Р.А., Бесфамильная Е.Б., Глубокова Н.Ю. и др. – М.: Финансы и статистика, 1996. – 464 с.

128. Елисеєва І.І. Статистика : учебник / Елисеєва І.І., Егорова І.І. ; под ред. І.І. Елисеєвой. – М. : ТК Велбі, изд-во Проспект, 2003. – 448 с.

129. Удод В.О. Лекції з теорії ймовірностей та математичної статистики. – Суми: ВАТ Сумська обласна друкарня, видавництво "Козацький вал", 2002 – 186 с.

130. Колдовський М. В. Альтернативні методи оцінки ризику клієнта банку / Колдовський М. В. // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України : зб. тез доповідей XI Всеукраїнської науково-практичної конференції (30-31 жовтня 2008 р.) : у 2-х т. / Державний вищий навчальний заклад "Українська академія банківської справи Національного банку України". – Суми : ДВНЗ "УАБС НБУ", 2008. – Т. 1. – С. 56-58.

131. Звіти ДКФМ про розгляд справ судами [Електронний ресурс] / ДКФМ. – Режим доступу : http://sdfm.gov.ua/articles.php?cat_id=83&art_id=221&lang=uk.

132. Савушкин Э. Управление рисками ИТ-безопасности / Э. Савушкин // РСWEEK(UE) безопасность. – 2006. – № 7. – С. 16-17.

ДОДАТКИ

Державний вищий навчальний заклад
“УКРАЇНЬКА АКАДЕМІЯ БАНКІВСЬКОЇ СПРАВИ
НАЦІОНАЛЬНОГО БАНКУ УКРАЇНИ”

State Higher Educational Institution
“UKRAINIAN ACADEMY OF BANKING
OF THE NATIONAL BANK OF UKRAINE”

Додаток А

Таблиця А.1

Офіційно визнані FATF міжнародні регіональні організації (РГТФ), що займаються боротьбою з відмиванням грошей [50]

Назва	Рік заснування	Країни-члени	Країни-спостерігачі	Місце розміщення	Робоча мова
Карибська група з розробки фінансових заходів боротьби з відмиванням доходів (КФАФТ)	1992	Антигуа і Барбуда, Ангільла, Аруба, Багамські острови, Барбадос, Беліз, Бермудські острови, Британські Віргінські острови, Кайманські острови, Коста - Ріка, Домініка, Домініканська Республіка, Сальвадор, Гренада, Гватемала, Гайана, Республіка Гаїті, Гондурас, Ямайка, Монтсеррат, Нідерландські Антильські острови, Нікарагуа, Панама, Сент – Кітс і Невіс, Сент – Люсія, Сент – Вінсент і Гренадіни, Суринам, Острови Теркс і Кайкос, Тринідад і Тобаго, Венесуела	Країни: Канада, Франція, Мексика, Нідерланди, Іспанія, Великобританія, США.	Порт-оф-Спейн (Тринідад і Тобаго)	Англійська, іспанська
Азійсько-Тихоокеанська	1997	Австралія; Афганістан, Бангладеш; Бруней (Дар-ес-	Країни: Канада, Франція,	Сідней (Австралія)	Англійська

Продовження таблиці А.1

Назва	Рік заснування	Країни-члени	Країни-спостерігачі	Місце розміщення	Робоча мова
група по боротьбі з відмиванням доходів (АПГ)		Салам); Камбоджа; Китайський Тайбей; Острови Кука; Острови Фіджи; Гонконг, Китай; Індія; Індонезія; Японія; Республіка Корея; Макау, Китай; Малайзія; Маршалові острови; Монголія; М'янма; Непал, Нова Зеландія; Ніуе; Пакістан; Палау; Філіппіни; Сомоа; Сінгапур; Шрі-Ланка; Таїланд; Тонга; США; Вануату.	Німеччина, Кірібаті, Лаос, Мальдіви, Науру, Папуа Нова Гвінея, Великобританія, В'єтнам.		
Спеціальний експертний комітет Ради Європи по оцінці заходів боротьби у сфері боротьби з відмиванням доходів («MONEYVAL»)	1997	Албанія, Андорра, Вірменія, Азербайджан, Боснія та Герцеговина, Болгарія, Хорватія, Кіпр, Чехія, Естонія. Грузія, Угорщина, Латвія, Литва, Ліхтенштейн, Молдова, Мальта, Монако, Польща, Румунія, Сан-Маріно, Сербія та Чорногорія, Словаччина, Словенія, Македонія, Росія, Україна.	Країни: всі члени FATF, Ізраїль, Ватикан.	Страсбург (Франція)	Англійська, французька
Група Східної та Південної Африки	1999	Ботсвана, Замбія, Зімбабве, Кенія, Лесото, Малаві,	Великобританія, США.	Дар-ес-Саламі	Англійська

Продовження таблиці А.1

Назва	Рік заснування	Країни-члени	Країни-спостерігачі	Місце розміщення	Робоча мова
по боротьбі з відмиванням доходів (ЄСААМЛГ)		Мозамбик, Маврикій, Намібія, ПАР, Свазіленд, Сейшельські острови, Уганда, Танзанія		(Танзанія)	
Група Південної Америки по розробці фінансових заходів боротьби з відмиванням доходів (ГАФІСУД)	2000	Аргентина, Болівія, Бразилія, Колумбія, Парагвай, Перу, Уругвай, Чилі, Еквадор.	Країни: Німеччина, Іспанія, Мексика, Португалія, Франція, США.	Буенос-Айрес (Аргентина)	Іспанська, португальська
Євразійська група по протидії легалізації кримінальних доходів та фінансуванню тероризму (ЄАГ)	2004	Білорусь, Казахстан, Китай, Киргистан, Росія, Узбекистан, Таджикистан.	Великобританія, Німеччина, Грузія, Італія, Молдова, Туреччина, Україна, Франція, США, Японія, Афганістан.	Москва (Російська Федерація)	Російська, англійська
Група Близького Сходу та Північної Америки по розробці фінансових заходів боротьби з	2004	Алжир, Бахрейн, Єгипет, Йорданія, Кувейт, Ліван, Марокко, Оман, Катар, Саудівська Аравія, Сирія, Туніс, ОАЕ, Ємен, Ірак, Мавританія, Судан.	Великобританія, США, Франція, Палестина.	Манама (Бахрейн)	Арабська, англійська та французька.

Продовження таблиці А.1

Назва	Рік заснування	Країни-члени	Країни-спостерігачі	Місце розміщення	Робоча мова
відмиванням доходів (МЕНАФАТФ)					
Міжурядова група по боротьбі з відмиванням доходів в Західній Африці (ГІАБА)	1999	Бенін, Буркіна Фасо, Гамбія, Гана, Гвінея Бісау, Кабо Верде, Кот-Д'Івуар, Ліберія, Малі, Нігер, Нігерія, Сенегал, С'єрра Леоне, Того.	–	Дакар (Сенегал)	Англійська, французька та португальська.

Додаток Б

Таблиця Б.1

Розгляд справ судами України за статтями 209, 209¹, 306 кримінального кодексу України у 2007 році [131]

		Кількість справ, усього	із них за ст. КК України		
			209	209 ¹	306
Залишок нерозглянутих справ за статтями 209, 209 ¹ , 306 КК України на початок звітнього періоду		282	226	0	56
Надійшло справ за звітний період, усього:		428	341	0	87
з них від:	прокуратури України	220	207	0	13
	внутрішніх справ України	181	107	0	74
	служби безпеки України	8	8	0	0
	податкової міліції України	19	19	0	0
Судами закінчено справ провадженням, усього		315	234	0	81
з них:	з постановленням вироку	211	143	0	68
	із закриттям справ провадженням	11	9	0	2
	з поверненням на додаткове розслідування	63	53	0	10
	з поверненням справи прокурору в порядку статті 249 ¹ КПК України	10	10	0	0
	з передачею за підсудністю	20	19	0	1
Кількість осіб у справах із закінченим провадженням		523	383	0	140
з них:	засуджених за статтями 209 чи 209 ¹ , або 306 КК України	228	139	0	89
	з них за вчинення злочину в організованій групі чи злочинній організації	67	39	0	28
	виправданих за статтями 209 чи 209 ¹ , або 306 КК України	95	64	0	31
	у тому числі із засудженням за іншою статтею КК України	84	54	0	30
	щодо яких справи закрито за статтями 209 чи 209 ¹ , або 306 КК України	22	18	0	4
	у тому числі із засудженням за іншою статтею КК України	2	2	0	0

Додаток В

Оцінка ризикованості критеріїв

Таблиця В.1

Ранжування країн за ступенем ризику

Країна або територія	Країна або територія англійською	Індекс корупції	Додаткові відомості	Оцінка ризику		
				якісна	бальна	ймовірнісна
Австралія - Австралійський Союз	Australia	8,6	член FATF	низький	1,4	0,0238
Австрія - Республіка Австрія	Austria	8,1	член FATF	низький	1,9	0,0323
Азербайджан - Республіка Азербайджан	Azerbaijan	2,1	-	високий	7,9	0,5214
Албанія - Республіка Албанія	Albania	2,9	-	високий	7,1	0,4686
Алжир - Алжирська Народна Демократична Республіка	Algeria	3,0	-	високий	7	0,462
Ангола - Республіка Ангола	Angola	2,2	-	високий	7,8	0,5148
Андорра - Князівство Андорра	Andorra	0,0	офшор	високий	10	0,66
Антигуа і Барбуда	Antigua and Barbuda	0,0	офшор	високий	10	0,66
Аргентина - Аргентинська Республіка	Argentina	2,9	член FATF	високий	7,1	0,4686
Афганістан - Ісламська Республіка Афганістан	Afghanistan	1,8	-	високий	8,2	0,5412
Багами - Співдружність Багамських Островів	Bahamas	0,0	офшор	високий	10	0,66
Бангладеш - Народна Республіка Бангладеш	Bangladesh	2,0	-	високий	8	0,528
Барбадос - барбадос	Barbados	6,9	офшор	низький	3,1	0,0527
Бахрейн - Королівство Бахрейн	Bahrain	5,0	офшор	середній	5	0,33
Беліз	Belize	3,0	офшор	високий	7	0,462
Бельгія - Королівство Бельгія	Belgium	7,1	член FATF	низький	2,9	0,0493
Бенін - Республіка Бенін	Benin	2,7	-	високий	7,3	0,4818
Білорусія - Республіка Білорусь	Belarus	2,1	-	високий	7,9	0,5214
Болгарія - Республіка Болгарія	Bulgaria	4,1	-	високий	5,9	0,3894
Болівія - Республіка Болівія	Bolivia	2,9	-	високий	7,1	0,4686
Боснія і Герцеговина	Bosnia and Herzegovina	3,3	-	високий	6,7	0,4422

Продовження таблиці В.1

Країна або територія	Країна або територія англійською	Індекс корупції	Додаткові відомості	Оцінка ризику		
				якісна	бальна	ймовірнісна
Ботсвана - Республіка Ботсвана	Botswana	5,4	-	середній	4,6	0,0782
Бразилія - Федеральна Республіка Бразилія	Brazil	3,5	член FATF	високий	6,5	0,429
Бруней - Бруней Даруссалам	Brunei	0,0	-	високий	10	0,66
Буркіна-Фасо - Демократична Республіка Буркіна-Фасо	Burkina Faso	2,9	-	високий	7,1	0,4686
Бурунді - Республіка Бурунді	Burundi	2,5	-	високий	7,5	0,495
Бутан - Королівство Бутан	Bhutan	5,0	-	середній	5	0,33
Вануату - Республіка Вануату	Vanuatu	3,1	офшор	високий	6,9	0,4554
Ватикан - Держава-місто Ватикан	Vatican	0,0	-	високий	10	0,66
Великобританія - Сполучене Королівство Великобританії і Північної Ірландії	United Kingdom	8,4	член FATF	низький	1,6	0,0272
Венесуела - Боліваріанська Республіка Венесуела	Venezuela	2,0	-	високий	8	0,528
В'єтнам - Соціалістична Республіка В'єтнам	Viet Nam	2,6	-	високий	7,4	0,4884
Вірменія - Республіка Вірменія	Armenia	3,0	-	високий	7	0,462
Габон - Республіка Габонська	Gabon	3,3	-	високий	6,7	0,4422
Гаїті - Республіка Гаїті	Haiti	1,6	-	високий	8,4	0,5544
Гайана - Кооперативна Республіка Гайана	Guyana	2,6	-	високий	7,4	0,4884
Гамбія - Республіка гамбія	Gambia	2,3	-	високий	7,7	0,5082
Гана - Республіка Гана	Ghana	3,7	-	високий	6,3	0,4158
Гватемала - Республіка Гватемала	Guatemala	2,8	-	високий	7,2	0,4752
Гвінея - Республіка Гвінея	Guinea	1,9	-	високий	8,1	0,5346
Гвінея-бісау - Республіка Гвінея-бісау	Guinea-Bissau	2,2	-	високий	7,8	0,5148
Гондурас - Республіка Гондурас	Honduras	2,5	-	високий	7,5	0,495
Гренада	Grenada	3,4	офшор	високий	6,6	0,4356
Греція - Грецька Республіка	Greece	4,6	член FATF	високий	5,4	0,3564
Грузія - Республіка Грузія	Georgia	3,4	-	високий	6,6	0,4356
Данія - Королівство Данія	Denmark	9,4	член FATF	низький	0,6	0,0102
Демократична Республіка	Congo,	1,9	-	високий	8,1	0,5346

Продовження таблиці В.1

Країна або територія	Країна або територія англійською	Індекс корупції	Додаткові відомості	Оцінка ризику		
				якісна	бальна	ймовірнісна
Конго	Democratic Republic of					
Джібуті - Республіка Джібуті	Djibouti	2,9	-	високий	7,1	0,4686
Домініка - Співдружність Домініки	Dominica	5,6	офшор	середній	4,4	0,0748
Домініканська Республіка - Домініканська Республіка	Dominican Republic	3,0	-	високий	7	0,462
Еквадор - Республіка Еквадор	Ecuador	2,1	-	високий	7,9	0,5214
Екваторіальна Гвінея - Республіка Екваторіальна Гвінея	Equatorial Guinea	1,9	-	високий	8,1	0,5346
Ерїтрея - Держава Ерїтрея	Eritrea	2,8	-	високий	7,2	0,4752
Естонія - Естонська Республіка	Estonia	6,5	-	низький	3,5	0,0595
Ефіопія - Федеральна Демократична Республіка Ефіопія	Ethiopia	2,4	-	високий	7,6	0,5016
Єгипет - Арабська Республіка Єгипет	Egypt	2,9	-	високий	7,1	0,4686
Замбія - Республіка Замбія	Zambia	2,6	-	високий	7,4	0,4884
Зімбабве - Республіка Зімбабве	Zimbabwe	2,1	-	високий	7,9	0,5214
Ізраїль - Держава Ізраїль	Israel	6,1	-	низький	3,9	0,0663
Індія - Республіка Індія	India	3,5	-	високий	6,5	0,429
Індонезія - Республіка Індонезія	Indonesia	2,3	-	високий	7,7	0,5082
Ірак - Іракська Республіка	Iraq	1,5	-	високий	8,5	0,561
Іран - Ісламська Республіка Іран	Iran	2,5	-	високий	7,5	0,495
Ірландія - Ірландська Республіка	Ireland	7,5	член FATF	низький	2,5	0,0425
Ісландія - Республіка Ісландія	Iceland	9,2	член FATF	низький	0,8	0,0136
Іспанія - Королівство Іспанія	Spain	6,7	член FATF	низький	3,3	0,0561
Італія - Італійська Республіка	Italy	5,2	член FATF	середній	4,8	0,0816
Йемен - Йеменська Республіка	Yemen	2,5	-	високий	7,5	0,495
Йорданія - Йорданське Королівство Хашемітське	Jordan	4,7	-	високий	5,3	0,3498
Кабо-Верде - Республіка Кабо-верде	Cape Verde	4,9	-	високий	5,1	0,3366
Казахстан - Республіка	Kazakhstan	2,1	-	високий	7,9	0,5214

Продовження таблиці В.1

Країна або територія	Країна або територія англійською	Індекс корупції	Додаткові відомості	Оцінка ризику		
				якісна	бальна	ймовірнісна
Казахстан						
Камбоджа - Королівство Камбоджа	Cambodia	2,0	-	високий	8	0,528
Камерун - Республіка Камерун	Cameroon	2,4	-	високий	7,6	0,5016
Канада - Канада	Canada	8,7	член FATF	низький	1,3	0,0221
Катар - Держава Катар	Qatar	6,0	-	низький	4	0,068
Кенія - Республіка Кенія	Kenya	2,1	-	високий	7,9	0,5214
Киргизія - Киргизька Республіка	Kyrgyzstan	2,1	-	високий	7,9	0,5214
Кирибати - Республіка Кирибати	Kiribati	3,3		високий	6,7	0,4422
Китай - Китайська Народна Республіка	China	3,5	член FATF	високий	6,5	0,429
Кіпр - Республіка Кіпр	Cyprus	5,3	-	середній	4,7	0,0799
Колумбія - Республіка Колумбія	Colombia	3,8	-	високий	6,2	0,4092
Корейська Народно-демократична Республіка	Korea	0,0	-	високий	10	0,66
Корея (Південна) - Республіка Корея	South Korea	5,1	-	середній	4,9	0,0833
Коста-Ріка - Республіка Коста-Ріка	Costa Rica	5,0	-	середній	5	0,33
Кот-Д'івуар - Республіка Кот-Д'івуар	Côte d'Ivoire	2,1	-	високий	7,9	0,5214
Куба - Республіка Куба	Cuba	4,2	-	високий	5,8	0,3828
Кувейт - Держава Кувейт	Kuwait	4,3	-	високий	5,7	0,3762
Лаос - Лаоська Народно-демократична Республіка	Laos	1,9	-	високий	8,1	0,5346
Латвія - Латвійська Республіка	Latvia	4,8	-	високий	5,2	0,3432
Лесото - Королівство Лесото	Lesotho	3,3	-	високий	6,7	0,4422
Литва - Литовська Республіка	Lithuania	4,8	-	високий	5,2	0,3432
Ліберія - Республіка Ліберія	Liberia	2,1	офшор	високий	7,9	0,5214
Ліван - Ліванська Республіка	Lebanon	3,0	-	високий	7	0,462
Лівія - Соціалістична Народна Лівійська Арабська Джамахирія	Libya	2,5	-	високий	7,5	0,495
Ліхтенштейн - Князівство Ліхтенштейн	Liechtenstein	0,0	-	високий	10	0,66
Люксембург - Велике Герцогство Люксембург	Luxembourg	8,4	член FATF	низький	1,6	0,0272
Маврикій - Республіка	Mauritius	4,7	-	високий	5,3	0,3498

Продовження таблиці В.1

Країна або територія	Країна або територія англійською	Індекс корупції	Додаткові відомості	Оцінка ризику		
				якісна	бальна	ймовірнісна
Маврикій						
Мавританія - Ісламська Республіка Мавританія	Mauritania	2,6	-	високий	7,4	0,4884
Мадагаскар - Республіка Мадагаскар	Madagascar	3,2	-	високий	6,8	0,4488
Македонія - Республіка Македонія	FYR Macedonia	3,3	-	високий	6,7	0,4422
Малаві - Республіка Малаві	Malawi	2,7	-	високий	7,3	0,4818
Малайзія - Малайська Федерація	Malaysia	5,1	-	середній	4,9	0,0833
Малі - Республіка Малі	Mali	2,7	-	високий	7,3	0,4818
Мальдівська Республіка	Maldives	3,3	офшор	високий	6,7	0,4422
Мальта - Республіка Мальта	Malta	5,8	-	середній	4,2	0,0714
Марокко - Королівство Марокко	Morocco	3,5	-	високий	6,5	0,429
Маршаллови Острова - Республіка Маршаллови Острова	Marshall Islands	0,0	офшор	високий	10	0,66
Мексика - Мексиканські Сполучені Штати	Mexico	3,5	член FATF	високий	6,5	0,429
Мозамбік - Республіка Мозамбік	Mozambique	2,8	-	високий	7,2	0,4752
Молдавія - Республіка Молдова	Moldova	2,8	-	високий	7,2	0,4752
Монако - Князівство Монако	Monaco	0,0	офшор	високий	10	0,66
Монголія - Республіка Монголія	Mongolia	3,0	-	високий	7	0,462
М'янма - Союз М'янма	Myanmar	1,4	-	високий	8,6	0,5676
Намібія - Республіка Намібія	Namibia	4,5	-	високий	5,5	0,363
Науру - Республіка Науру	Republic of Nauru	0,0	офшор	високий	10	0,66
Непал - Федеральна Демократична Республіка Непал	Nepal	2,5	-	високий	7,5	0,495
Нігер - Республіка Нігер	Niger	2,6	-	високий	7,4	0,4884
Нігерія - Федеральна Республіка Нігерія	Nigeria	2,2	-	високий	7,8	0,5148
Нідерланди - Королівство Нідерландів	Netherlands	9,0	член FATF	низький	1	0,017
Нікарагуа - Республіка Нікарагуа	Nicaragua	2,6	-	високий	7,4	0,4884
Німеччина - Федеральна Республіка Німеччина	Germany	7,8	член FATF	низький	2,2	0,0374

Продовження таблиці В.1

Країна або територія	Країна або територія англійською	Індекс корупції	Додаткові відомості	Оцінка ризику		
				якісна	бальна	ймовірнісна
Нова Зеландія - Нова Зеландія	New Zealand	9,4	член FATF	низький	0,6	0,0102
Норвегія - Королівство Норвегія	Norway	8,7	член FATF	низький	1,3	0,0221
Об'єднані Арабські Емірати	United Arab Emirates	5,7	-	середній	4,3	0,0731
Оман - Султанат Оман	Oman	4,7	-	високий	5,3	0,3498
Острови Коморські - Федеральна Ісламська Республіка Комори	Comoros	2,6	-	високий	7,4	0,4884
Острови Соломона	Solomon Islands	2,8	-	високий	7,2	0,4752
Пакистан - Ісламська Республіка Пакистан	Pakistan	2,4	-	високий	7,6	0,5016
Палау - Республіка Палау	Republic of Palau	0,0	-	високий	10	0,66
Палестина	Palestine	0,0	-	високий	10	0,66
Панама - Республіка Панама	Panama	3,2	-	високий	6,8	0,4488
Папуа - Нова Гвінея - Незалежна Держава Папуа - Нова Гвінея	Papua New Guinea	2,0	-	високий	8	0,528
Парагвай - Республіка Парагвай	Paraguay	2,4	-	високий	7,6	0,5016
Перу - Республіка Перу	Peru	3,5	-	високий	6,5	0,429
Південно-Африканська Республіка	South Africa	5,1	член FATF	середній	4,9	0,0833
Польща - Республіка Польща	Poland	4,2	-	високий	5,8	0,3828
Португалія - Португальська Республіка	Portugal	6,5	член FATF	низький	3,5	0,0595
Республіка Конго	Congo, Republic	2,1	-	високий	7,9	0,5214
Росія - Російська Федерація	Russia	2,3	член FATF	високий	7,7	0,5082
Руанда - Республіка Руанда	Rwanda	2,8	-	високий	7,2	0,4752
Румунія	Romania	3,7	-	високий	6,3	0,4158
Сальвадор - Республіка Сальвадор	El Salvador	4,0	-	високий	6	0,396
Самоа - Незалежна Держава Самоа	Samoa	4,5	офшор	високий	5,5	0,363
Сан-Маріно - Республіка Сан-Маріно	San Marino	0,0	-	високий	10	0,66
Сан-Томе и Принсипи - Демократична Республіка Сан-Томе и Принсипи	Sao Tome and Principe	2,7	-	високий	7,3	0,4818

Продовження таблиці В.1

Країна або територія	Країна або територія англійською	Індекс корупції	Додаткові відомості	Оцінка ризику		
				якісна	бальна	ймовірнісна
Саудівська Аравія - Королівство Саудівська Аравія	Saudi Arabia	3,4	-	високий	6,6	0,4356
Свазіленд - Королівство Свазіленд	Swaziland	3,3	-	високий	6,7	0,4422
Сейшельські Острови - Республіка Сейшели	Seychelles	4,5	офшор	високий	5,5	0,363
Сенегал - Республіка Сенегал	Senegal	3,6	-	високий	6,4	0,4224
Сент-Вінсент і Гренадіни	St. Vincent and the Grenadines	6,1	офшор	низький	3,9	0,0663
Сент-Кітс і Невіс	St Kitts-Nevis	0,0	офшор	високий	10	0,66
Сент-Люсія	St. Lucia	6,8	офшор	низький	3,2	0,0544
Сербія - Республіка Сербія	Serbia	3,4	-	високий	6,6	0,4356
Сінгапур - Республіка Сінгапур	Singapore	9,3	член FATF	низький	0,7	0,0119
Сірія - Сірійська Арабська Республіка	Syria	2,4	-	високий	7,6	0,5016
Словаччина - Словацька Республіка	Slovakia	4,9	-	високий	5,1	0,3366
Словенія - Республіка Словенія	Slovenia	6,6	-	низький	3,4	0,0578
Сомалі	Somalia	1,4	-	високий	8,6	0,5676
Співдружність Пуерто Ріко	Puerto Rico	0,0	офшор	високий	10	0,66
Сполучені Штати Америки	USA	7,2	член FATF	низький	2,8	0,0476
Судан - Суданська Республіка	Sudan	1,8	-	високий	8,2	0,5412
Суринам - Республіка Суринам	Suriname	3,5	-	високий	6,5	0,429
Східний Тимор (Тимор-Лешті) - Демократична Республіка Східного Тимора	Timor-Leste	2,6	-	високий	7,4	0,4884
Сьєрра-Леоне - Республіка Сьєрра-Леоне	Sierra Leone	2,1	-	високий	7,9	0,5214
Таджикистан - Республіка Таджикистан	Tajikistan	2,1	-	високий	7,9	0,5214
Тайвань	Taiwan	5,7	-	середній	4,3	0,0731
Таїланд - Королівство Таїланд	Thailand	3,3	-	високий	6,7	0,4422
Танзанія - Об'єднана Республіка Танзанія	Tanzania	3,2	-	високий	6,8	0,4488
Того - Республіка Тоголезська	Togo	2,3	-	високий	7,7	0,5082

Продовження таблиці В.1

Країна або територія	Країна або територія англійською	Індекс корупції	Додаткові відомості	Оцінка ризику		
				якісна	бальна	ймовірнісна
Тонга - Королівство Тонга	Tonga	1,7	-	високий	8,3	0,5478
Тринідад і Тобаго - Республіка Тринідад і Тобаго	Trinidad and Tobago	3,4	-	високий	6,6	0,4356
Тувалу	Tuvalu	0,0	-	високий	10	0,66
Туніс - Туніська Республіка	Tunisia	4,2	-	високий	5,8	0,3828
Туреччина - Турецька Республіка	Turkey	4,1	член FATF	високий	5,9	0,3894
Туркменія - Туркменістан	Turkmenistan	2,0	-	високий	8	0,528
Уганда - Республіка Уганда	Uganda	2,8	-	високий	7,2	0,4752
Угорщина - Республіка Угорщина	Hungary	5,3	-	середній	4,7	0,0799
Узбекистан - Республіка узбекистан	Uzbekistan	1,7	-	високий	8,3	0,5478
Україна	Ukraine	2,7	-	високий	7,3	0,2409
Уругвай - Східна Республіка Уругвай	Uruguay	6,7	-	низький	3,3	0,0561
Федеральні Штати Мікронезії	Federated States of Micronesia	0,0	-	високий	10	0,66
Фіджі - Республіка Островів Фіджі	Fiji	0,0	-	високий	10	0,66
Філіппіни - Республіка Філіппіни	Philippines	2,5	-	високий	7,5	0,495
Фінляндія - Фінляндська Республіка	Finland	9,4	член FATF	низький	0,6	0,0102
Франція - Французька Республіка	France	7,3	член FATF	низький	2,7	0,0459
Хорватія - Республіка Хорватія	Croatia	4,1	-	високий	5,9	0,3894
Центральноафриканська Республіка	Central African Republic	2,0	-	високий	8	0,528
Чад - Республіка Чад	Chad	1,8	-	високий	8,2	0,5412
Чехія - Чеська Республіка	Czech Republic	5,2	-	середній	4,8	0,0816
Чилі - Республіка Чилі	Chile	7,0	-	низький	3	0,051
Чорногорія - Республіка Чорногорія	Montenegro	3,3	-	високий	6,7	0,4422
Швейцарія - Швейцарська Конфедерація	Switzerland	9,0	член FATF	низький	1	0,017
Швеція - Королівство Швеція	Sweden	9,3	член FATF	низький	0,7	0,0119
Шрі-Ланка - Демократична Соціалістична Республіка Шрі-Ланка	Sri Lanka	3,2	-	високий	6,8	0,4488

Продовження таблиці В.1

Країна або територія	Країна або територія англійською	Індекс корупції	Додаткові відомості	Оцінка ризику		
				якісна	бальна	ймовірнісна
Ямайка	Jamaica	3,3	-	високий	6,7	0,4422
Японія	Japan	7,5	член FATF	низький	2,5	0,0425
Території						
Гваделупа (володіння Франції)	Guadeloupe	0,0	-	високий	10	0,66
Французька Гвінея (володіння Франції)	French Guiana	0,0	-	високий	10	0,66
Острови Куку (володіння Нової Зеландії)	Cook Islands	0,0	офшор	високий	10	0,66
Аруба (володіння Нідерландів)	Aruba	0,0	офшор	високий	10	0,66
Ангілья (володіння Великої Британії)	Anguilla	0,0	офшор	високий	10	0,66
Макао (володіння КНР)	Macao	5,7	-	середній	4,3	0,0731
Нідерландські Антільські острови	Netherlands Antilles	0,0	-	високий	10	0,66
Віржинські острови (володіння США)	Virgin Islands	0,0	-	високий	10	0,66
Гонконг (або Сянган володіння КНР)	Hong Kong	8,3	член FATF	низький	1,7	0,0289
Ніуе (володіння Нової Зеландії)	Niue	0,0	офшор	високий	10	0,66
Туркс і Кайкос (володіння Великобританії)	The Turks and Caicos Islands	0,0	офшор	високий	10	0,66
Нідерландські Антільські Острови	The Netherlands Antilles	0,0	офшор	високий	10	0,66
Монтсеррат	Montserrat	0,0	офшор	високий	10	0,66
Кайманові Острови (володіння Великої Британії)	The Cayman Islands	0,0	офшор	високий	10	0,66
Віргінські Острови (володіння США)	United States Virgin Islands	0,0	офшор	високий	10	0,66
Віргінські Острови (володіння Великої Британії)	The British Virgin Islands	0,0	офшор	високий	10	0,66
Бермудські острови (володіння Великої Британії)	The Bermuda Islands	0,0	офшор	високий	10	0,66
Гібралтар (володіння Великої Британії)	Gibraltar	0,0	офшор	високий	10	0,66
Острів Олдерні (володіння Великої Британії)	Alderney	0,0	офшор	високий	10	0,66
Острів Мен (управляється Великою Британією)	Isle of Man	0,0	офшор	високий	10	0,66
Острів Джерсі	The Bailiwick	0,0	офшор	високий	10	0,66

Продовження таблиці В.1

Країна або територія	Країна або територія англійською	Індекс корупції	Додаткові відомості	Оцінка ризику		
				якісна	бальна	ймовірнісна
(юрисдикція Великої Британії)	of Jersey					
Острів Гернсі (юрисдикція Великої Британії)	The Bailiwick of Guernsey	0,0	офшор	високий	10	0,66

Таблиця В.2

Розподіл ризиків за видами економічної діяльності

Код КВЕД	Підклас	Назва	Код ISIC	Бальна оцінка	Ймовірнісна оцінка
Секція А		Сільське господарство, мисливство, лісове господарство	А	х	х
01		Сільське господарство, мисливство та пов'язані з ними послуги	1	2	0,072
01.1		Рослинництво	11	2	0,072
01.11	01.11.0	Вирощування зернових та технічних культур	111	2	0,072
01.12	01.12.0	Овочівництво; декоративне садівництво та вирощування продукції розсадників	112	2	0,072
01.13	01.13.0	Вирощування фруктів, ягід, горіхів, культур для виробництва напоїв і прянощів	113	2	0,072
01.2		Тваринництво	12	2	0,072
01.21	01.21.0	Розведення великої рогатої худоби	0121x	2	0,072
01.22	01.22.0	Розведення овець, кіз, коней	0121x	2	0,072
01.23	01.23.0	Розведення свиней	0122x	2	0,072
01.24	01.24.0	Розведення птиці	0122x	2	0,072
01.25	01.25.0	Розведення інших тварин	13	2	0,072
01.3		Змішане сільське господарство	13	2	0,072
01.30	01.30.0	Змішане сільське господарство	130	2	0,072
01.4		Надання послуг у рослинництві і тваринництві; облаштування ландшафту	14	2	0,072
01.41	01.41.0	Надання послуг у рослинництві; облаштування ландшафту	0140x	2	0,072
01.42	01.42.0	Надання послуг у тваринництві	0140x	2	0,072
01.5		Мисливство		2	0,072
01.50	01.50.0	Мисливство	150	2	0,072
02		Лісове господарство та пов'язані з ним послуги	2	2	0,072
02.0		Лісове господарство та пов'язані з ним послуги	20	2	0,072
02.01		Лісівництво, лісове господарство	200	2	0,072
	02.01.1	Лісівництво та лісозаготівлі		2	0,072

Продовження таблиці В.2

Код КВЕД	Підклас	Назва	Код ISIC	Бальна оцінка	Ймовірнісна оцінка
	02.01.2	Одержування продукції лісового господарства		2	0,072
02.02	02.02.0	Надання послуг у лісовому господарстві	0200x	2	0,072
Секція В		Рибальство, рибництво	В	х	х
05		Рибальство, рибництво та пов'язані з ними послуги	5	2	0,072
05.0		Рибальство, рибництво та пов'язані з ними послуги	50	2	0,072
05.01	05.01.0	Рибальство; надання послуг у рибальстві	050x	2	0,072
05.02	05.02.0	Рибництво; надання послуг у рибництві	050x	2	0,072
Секція С		Добувна промисловість	С	х	х
Підсекція СА		Добування паливно-енергетичних корисних копалин		х	х
10		Добування вугілля, лігніту і торфу	10	3	0,108
10.1		Добування, збагачення та агломерація кам'яного вугілля	101	3	0,108
10.10		Добування, збагачення та агломерація кам'яного вугілля	1010	3	0,108
	10.10.1	Добування та збагачення кам'яного вугілля		3	0,108
	10.10.3	Агломерація кам'яного вугілля		3	0,108
10.2		Добування, збагачення та агломерація лігніту	102	3	0,108
10.20		Добування, збагачення та агломерація лігніту	1020	3	0,108
	10.20.1	Добування та збагачення лігніту		3	0,108
	10.20.2	Агломерація лігніту		3	0,108
10.3		Добування та агломерація торфу	103	3	0,108
10.30	10.30.0	Добування та агломерація торфу	1030	3	0,108
11		Добування вуглеводнів та пов'язані з ним послуги	11	3	0,108
11.1		Добування сирої нафти та природного газу	111	4	0,144
11.10		Добування сирої нафти та природного газу	1110	4	0,144
	11.10.1	Добування нафти		4	0,144
	11.10.2	Добування природного газу		4	0,144
	11.10.4	Добування бітумінозних сланців та пісковика		3	0,108
11.2		Надання послуг, пов'язаних з добуванням нафти і газу	112	5	0,18
11.20	11.20.0	Надання послуг, пов'язаних з добуванням нафти і газу	1120	5	0,18
12		Добування уранової та торієвої руд	12	3	0,108
12.0		Добування уранової та торієвої руд	120	3	0,108
12.00	12.00.0	Добування уранової та торієвої руд	1200	3	0,108
Підсекція СВ		Добування корисних копалин, крім паливно-енергетичних		х	х
13		Добування металевих руд	13	3	0,108
13.1		Добування залізних руд	131	3	0,108
13.10	13.10.0	Добування залізних руд	1310	3	0,108

Продовження таблиці В.2

Код КВЕД	Підклас	Назва	Код ISIC	Бальна оцінка	Ймовірнісна оцінка
13.2		Добування руд кольорових металів	132	3	0,108
13.20	13.20.0	Добування руд кольорових металів	1320	3	0,108
14		Інші галузі добувної промисловості	14	3	0,108
14.1		Добування каменю	141x	3	0,108
14.11	14.11.0	Добування декоративного та будівельного каменю	1411x	2	0,072
14.12	14.12.0	Добування вапняку, гіпсу та крейди	1412x	2	0,072
14.13	14.13.0	Добування глинистого сланцю	1429x	2	0,072
14.2		Добування піску та глини	141x	2	0,072
14.21	14.21.0	Добування піску та гравію	1410	2	0,072
14.22	14.22.0	Добування глини та каоліну	1410x	4	0,108
14.3		Добування мінеральної сировини для хімічної промисловості та виробництва добрив	142x 1421	3	0,108
14.30	14.30.0	Добування мінеральної сировини для хімічної промисловості та виробництва добрив	1421	3	0,108
14.4		Добування та виробництво солі	142x 1422	2	0,072
14.40	14.40.0	Добування та виробництво солі	-	7	0,252
14.5		Інші галузі добувної промисловості, не віднесені до інших групувань	142	3	0,108
14.50	14.50.0	Інші галузі добувної промисловості, не віднесені до інших групувань	1429	6	0,18
Секція D		Переробна промисловість	D	x	x
Підсекція DA		Виробництво харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів	-	x	x
15		Виробництво харчових продуктів, напоїв	15	2	0,072
15.1		Виробництво м'яса та м'ясних продуктів	151x	2	0,072
15.11	15.11.0	Виробництво м'яса	1511x	2	0,072
15.12	15.12.0	Виробництво м'яса свійської птиці та кролів	1511x	2	0,072
15.13	15.13.0	Виробництво м'ясних продуктів	1511x	2	0,072
15.2		Виробництво рибних продуктів	152	2	0,072
15.20	15.20.0	Виробництво рибних продуктів	1512	2	0,072
15.3		Перероблення та консервування овочів та фруктів	1513	2	0,072
15.31	15.31.0	Перероблення та консервування картоплі	1513x	2	0,072
15.32	15.32.0	Виробництво фруктових та овочевих соків	1513x	2	0,072
15.33	15.33.0	Перероблення та консервування овочів та фруктів, не віднесене до інших групувань	1513x	2	0,072
15.4		Виробництво олії та тваринних жирів	1514	2	0,072
15.41	15.41.0	Виробництво нерафінованих олії та жирів	1514x	2	0,072
15.42	15.42.0	Виробництво рафінованих олії та жирів	1514x	2	0,072
15.43	15.43.0	Виробництво маргарину та аналогічних харчових жирів	1514x	2	0,072
15.5		Виробництво молочних продуктів та морозива	152	2	0,072

Продовження таблиці В.2

Код КВЕД	Підклас	Назва	Код ISIC	Бальна оцінка	Ймовірнісна оцінка
15.51	15.51.0	Перероблення молока та виробництво сиру	1520x	2	0,072
15.52	15.52.0	Виробництво морозива	1520x	2	0,072
15.6		Виробництво продуктів борошномельно-круп'яної промисловості, крохмалю та крохмальних продуктів	153	2	0,072
15.61	15.61.0	Виробництво продуктів борошномельно-круп'яної промисловості	1531x	2	0,072
15.62	15.62.0	Виробництво крохмалю та крохмальних продуктів	1532	2	0,072
15.7		Виробництво готових кормів для тварин	1533	2	0,072
15.71	15.71.0	Виробництво готових кормів для тварин, що утримуються на фермах	1533x	2	0,072
15.72	15.72.0	Виробництво готових кормів для домашніх тварин	1533x	2	0,072
15.8		Виробництво інших харчових продуктів	154	2	0,072
15.81	15.81.0	Виробництво хліба та хлібобулочних виробів	1541x	2	0,072
15.82	15.82.0	Виробництво сухарів, печива, пирогів і тістечок тривалого зберігання	1541x	2	0,072
15.83	15.83.0	Виробництво цукру	1542	2	0,072
15.84	15.84.0	Виробництво какао, шоколаду та цукристих кондитерських виробів	1543	2	0,072
15.85	15.85.0	Виробництво макаронних виробів	1544	2	0,072
15.86	15.86.0	Виробництво чаю та кави	1549x	2	0,072
15.87	15.87.0	Виробництво прянощів та приправ	1549x	2	0,072
15.88	15.88.0	Виробництво продуктів дитячого харчування та дієтичних продуктів	1549x	2	0,072
15.89	15.89.0	Виробництво харчових продуктів, не віднесених до інших групувань	1549	2	0,072
15.9		Виробництво напоїв	155	3	0,108
15.91	15.91.0	Виробництво дистильованих алкогольних напоїв	1551x	4	0,144
15.92	15.92.0	Виробництво етилового спирту із зброджуваних продуктів	1551x	4	0,144
15.93	15.93.0	Виробництво виноградних вин	1552	3	0,108
15.94	15.94.0	Виробництво сидру та інших плодово-ягідних вин	1552x	3	0,108
15.95	15.95.0	Виробництво інших напоїв із зароджуваних продуктів	1552x	3	0,108
15.96	15.96.0	Виробництво пива	1553x	3	0,108
15.97	15.97.0	Виробництво солоду	1553x	3	0,108
15.98	15.98.0	Виробництво мінеральних вод та інших безалкогольних напоїв	1554x	3	0,108
16		Виробництво тютюнових виробів	16	3	0,108
16.0		Виробництво тютюнових виробів	160	3	0,108
16.00	16.00.0	Виробництво тютюнових виробів	1600	3	0,108

Продовження таблиці В.2

Код КВЕД	Підклас	Назва	Код ISIC	Бальна оцінка	Ймовірнісна оцінка
Підсекція DB		Текстильне виробництво; виробництво одягу, хутра та виробів з хутра		x	x
17		Текстильне виробництво	17	2	0,072
17.1		Прядіння текстильних волокон	171x	2	0,072
17.11	17.11.0	Прядіння бавовняних волокон	1711x	2	0,072
17.12	17.12.0	Кардне прядіння вовняних волокон	1711x	2	0,072
17.13	17.13.0	Камвольне прядіння вовняних волокон	1711x	2	0,072
17.14	17.14.0	Прядіння лляних волокон	1711x	2	0,072
17.15	17.15.0	Прядіння натуральних шовкових, штучних та синтетичних волокон	1711x	2	0,072
17.16	17.16.0	Виробництво швацьких ниток	1711x	2	0,072
17.17	17.17.0	Підготовка та прядіння інших текстильних волокон	1711x	2	0,072
17.2		Ткацьке виробництво	1711x	2	0,072
17.21	17.21.0	Виробництво бавовняних тканин	1711x	2	0,072
17.22	17.22.0	Виробництво вовняних тканин з волокон кардного прядіння	1711x	2	0,072
17.23	17.23.0	Виробництво вовняних тканин з волокон камвольного прядіння	1711x	2	0,072
17.24	17.24.0	Виробництво шовкових тканин	1711x	2	0,072
17.25	17.25.0	Виробництво інших текстильних тканин	1711x	2	0,072
17.3		Оздоблення тканин та текстильних виробів	1712	2	0,072
17.30	17.30.0	Оздоблення тканин та текстильних виробів	1712	2	0,072
17.4		Виробництво готових текстильних виробів, крім одягу	1721	2	0,072
17.40	17.40.0	Виробництво готових текстильних виробів, крім одягу	1721	2	0,072
17.5		Виробництво інших текстильних виробів	172	2	0,072
17.51	17.51.0	Виробництво килимів та килимових виробів	1722	2	0,072
17.52	17.52.0	Виробництво канатів, мотузок, шпагату та сіток	1723	2	0,072
17.53	17.53.0	Виробництво нетканих текстильних матеріалів та виробів з них	1721x	2	0,072
17.54	17.54.0	Виробництво текстильних виробів, не віднесених до інших групувань	1729	2	0,072
17.6		Виробництво трикотажного полотна	1730x	2	0,072
17.60	17.60.0	Виробництво трикотажного полотна	1730x	2	0,072
17.7		Виробництво трикотажних виробів	173x	2	0,072
17.71	17.71.0	Виробництво трикотажних панчішно-шкарпеткових виробів	1730	2	0,072
17.72	17.72.0	Виробництво трикотажних пуловерів, кардиганів та аналогічних виробів	1730x	2	0,072
18		Виробництво одягу; виробництво хутра та виробів з хутра	18	2	0,072
18.1		Виробництво одягу зі шкіри	181x	3	0,108

Продовження таблиці В.2

Код КВЕД	Підклас	Назва	Код ISIC	Бальна оцінка	Ймовірнісна оцінка
			1810		
18.10	18.10.0	Виробництво одягу зі шкіри	1810x	3	0,108
18.2		Виробництво одягу з текстилю	181x	2	0,072
18.21	18.21.0	Виробництво робочого одягу	1810x	2	0,072
18.22	18.22.0	Виробництво верхнього одягу	1810x	2	0,072
18.23	18.23.0	Виробництво спіднього одягу	1810x	2	0,072
18.24	18.24.0	Виробництво іншого одягу та аксесуарів	1810x	3	0,108
18.3		Виробництво хутра та виробів з хутра	182	3	0,108
18.30	18.30.0	Виробництво хутра та виробів з хутра	1820	3	0,108
Підсекція DC		Виробництво шкіри, виробів зі шкіри та інших матеріалів		x	x
19		Виробництво шкіри, виробів зі шкіри та інших матеріалів	19	2	0,072
19.1		Виробництво шкіри	191x 1911	2	0,072
19.10	19.10.0	Виробництво шкіри	1911x	2	0,072
19.2		Виробництво галантерейних та дорожніх виробів зі шкіри та інших матеріалів	1912	3	0,108
19.20	19.20.0	Виробництво галантерейних та дорожніх виробів зі шкіри та інших матеріалів	1912	3	0,108
19.3		Виробництво взуття	192	2	0,072
19.30	19.30.0	Виробництво взуття	1920	2	0,072
Підсекція DD		Оброблення деревини та виробництво виробів з деревини, крім меблів		x	x
20		Оброблення деревини та виробництво виробів з деревини, крім меблів	20	2	0,072
20.1		Лісопильне та стругальне виробництво; просочування деревини	201	2	0,072
20.10	20.10.0	Лісопильне та стругальне виробництво; просочування деревини	2010	2	0,072
20.2		Виробництво фанери, плит та панелей, шпону	202x	2	0,072
20.20	20.20.0	Виробництво фанери, плит та панелей, шпону	2021	2	0,072
20.3		Виробництво дерев'яних будівельних конструкцій та столярних виробів	202x	2	0,072
20.30	20.30.0	Виробництво дерев'яних будівельних конструкцій та столярних виробів	2022	2	0,072
20.4		Виробництво дерев'яної тари	202x 2023	2	0,072
20.40	20.40.0	Виробництво дерев'яної тари	2023	2	0,072
20.5		Виробництво інших виробів з деревини та корка, соломки і матеріалів для плетіння	2 022 029	2	0,072
20.51	20.51.0	Виробництво інших виробів з деревини	2029x	2	0,072
20.52	20.52.0	Виробництво виробів з корка, соломки та матеріалів для плетіння	2029x	2	0,072

Продовження таблиці В.2

Код КВЕД	Підклас	Назва	Код ISIC	Бальна оцінка	Ймовірнісна оцінка
Підсекція DE		Целюлозно-паперове виробництво; видавнича діяльність		x	x
21		Виробництво паперової маси, паперу, картону та виробів з них	21	2	0,072
21.1		Виробництво паперової маси, паперу та картону	210x 2101	2	0,072
21.11	21.11.0	Виробництво паперової маси	2101x	2	0,072
21.12	21.12.0	Виробництво паперу та картону	2101x	2	0,072
21.2		Виробництво виробів з паперу та картону	210x	2	0,072
21.21	21.21.0	Виробництво гофрованого картону, паперової та картонної тари	2102	2	0,072
21.22	21.22.0	Виробництво паперових виробів господарсько-побутового та санітарно-гігієнічного призначення	2109x	2	0,072
21.23	21.23.0	Виробництво паперових канцелярських виробів	2109x	2	0,072
21.24	21.24.0	Виробництво шпалер	2109x	2	0,072
21.25	21.25.0	Виробництво інших виробів з паперу та картону	2109x	2	0,072
22		Видавнича та поліграфічна діяльність, тиражування записаних носіїв інформації	22	3	0,108
22.1		Видавнича діяльність	221	3	0,108
22.11	22.11.0	Видання книг	2211x	3	0,108
22.12	22.12.0	Видання газет	2212x	3	0,108
22.13	22.13.0	Видання журналів та періодичних публікацій	2212x	3	0,108
22.14	22.14.0	Видання звукозаписів	2213	3	0,108
22.15	22.15.0	Інші види видавничої діяльності	2219	3	0,108
22.2		Поліграфічна діяльність та пов'язані з нею послуги	222	3	0,108
22.21	22.21.0	Друкування газет	2221x	3	0,108
22.22	22.22.0	Інша поліграфічна діяльність	2221x	3	0,108
22.23	22.23.0	Брошурувально-палітурна та оздоблювальна діяльність		3	0,108
22.24	22.24.0	Виготовлення друкованих форм	2222x	3	0,108
22.25	22.25.0	Надання інших послуг у поліграфічній діяльності	2222	3	0,108
22.3		Тиражування записаних носіїв інформації	223	10	0,5
22.31	22.31.0	Тиражування звукозаписів	2230x	10	0,5
22.32	22.32.0	Тиражування відеозаписів	2230x	10	0,5
22.33	22.33.0	Тиражування програмного забезпечення	2230x	10	0,5
Підсекція DF		Виробництво коксу, продуктів нафтоперероблення та ядерних матеріалів		x	x
23		Виробництво коксу, продуктів нафтоперероблення та ядерних матеріалів	23	3	0,108
23.1		Виробництво коксу	231	3	0,108

Продовження таблиці В.2

Код КВЕД	Підклас	Назва	Код ISIC	Бальна оцінка	Ймовірнісна оцінка
23.10	23.10.0	Виробництво коксу	2310	3	0,108
23.2		Виробництво продуктів нафтоперероблення	232	3	0,108
23.20	23.20.0	Виробництво продуктів нафто перероблення	2320	3	0,108
23.3		Виробництво ядерних матеріалів	233	3	0,108
23.30	23.30.0	Виробництво ядерних матеріалів	2330	3	0,108
Підсекція DG		Хімічне виробництво		x	x
24		Хімічне виробництво	24	3	0,108
24.1		Виробництво основної хімічної продукції	241	3	0,108
24.11	24.11.0	Виробництво промислових газів	2411x	3	0,108
24.12	24.12.0	Виробництво барвників та пігментів	2411	2	0,072
24.13	24.13.0	Виробництво іншої основної неорганічної хімічної продукції	2411x	3	0,108
24.14	24.14.0	Виробництво іншої основної органічної хімічної продукції	2411x	3	0,108
24.15	24.15.0	Виробництво добрив та азотних сполук	2412	2	0,072
24.16	24.16.0	Виробництво пластмас у первинних формах	2413x	2	0,072
24.17	24.17.0	Виробництво синтетичного каучуку	2413	2	0,072
24.2		Виробництво агрохімічної продукції	242x 2421	2	0,072
24.20	24.20.0	Виробництво агрохімічної продукції	2421	2	0,072
24.3		Виробництво лаків та фарб	242x 2422	3	0,108
24.30	24.30.0	Виробництво лаків та фарб	2422	3	0,108
24.4		Фармацевтичне виробництво	242x 2423	3	0,108
24.41	24.41.0	Виробництво основних фармацевтичних продуктів	2423x	3	0,108
24.42	24.42.0	Виробництво фармацевтичних препаратів і матеріалів	2423x	3	0,108
24.5		Виробництво мила та мийних засобів, засобів для чищення та полірування; парфумерних та косметичних засобів	242x 2424	2	0,072
24.51	24.51.0	Виробництво мила та мийних засобів, засобів для чищення та полірування	2424x	2	0,072
24.52	24.52.0	Виробництво парфумерних та косметичних засобів	2424x	3	0,108
24.6		Виробництво іншої хімічної продукції	242x 2429	2	0,072
24.61	24.61.0	Виробництво вибухових речовин	2429x	6	0,144
24.62	24.62.0	Виробництво клею та желатину	2429x	3	0,108
24.63	24.63.0	Виробництво ефірних олій	2429x	3	0,108
24.64	24.64.0	Виробництво фотоматеріалів	2429x	3	0,108
24.65	24.65.0	Виробництво електронних носіїв даних	2429x	3	0,108
24.66	24.66.0	Виробництво іншої хімічної продукції для	2429x	3	0,108

Продовження таблиці В.2

Код КВЕД	Підклас	Назва	Код ISIC	Бальна оцінка	Ймовірнісна оцінка
		промислових цілей			
24.7		Виробництво штучних та синтетичних волокон	243	2	0,072
24.70	24.70.0	Виробництво штучних та синтетичних волокон	2430	2	0,072
Підсекція ДН		Виробництво гумових та пластмасових виробів	25	х	х
25		Виробництво гумових та пластмасових виробів	25	3	0,108
25.1		Виробництво гумових виробів	251	2	0,072
25.11	25.11.0	Виробництво гумових шин, покришок та камер	2511х	3	0,108
25.12	25.12.0	Відновлення протектора гумових шин та покришок	2511х	3	0,108
25.13	25.13.0	Виробництво інших гумових виробів	2519	3	0,108
25.2		Виробництво пластмасових виробів	252	3	0,108
25.21	25.21.0	Виробництво плит, штаби, труб та профілів з пластмас	2520х	3	0,108
25.22	25.22.0	Виробництво тари з пластмас	2520х	3	0,108
25.23	25.23.0	Виробництво будівельних виробів з пластмас	2520х	3	0,108
25.24	25.24.0	Виробництво інших виробів з пластмас	2520х	3	0,108
Підсекція ДІ		Виробництво іншої неметалевої мінеральної продукції	26	х	х
26		Виробництво іншої неметалевої мінеральної продукції	26	3	0,108
26.1		Виробництво скла та виробів зі скла	261	3	0,108
26.11	26.11.0	Виробництво листового скла	2610х	3	0,108
26.12	26.12.0	Формування та оброблення листового скла	2610х	3	0,108
26.13	26.13.0	Виробництво ємностей зі скла	2610х	3	0,108
26.14	26.14.0	Виробництво скловолокна	2610х	3	0,108
26.15	26.15.0	Виробництво та оброблення інших скляних виробів	2610х	3	0,108
26.2		Виробництво керамічних виробів не для будівництва	269х	3	0,108
26.21	26.21.0	Виробництво господарських та декоративних керамічних виробів	2691х	2	0,072
26.22	26.22.0	Виробництво керамічних санітарно-технічних виробів	2691х	3	0,108
26.23	26.23.0	Виробництво керамічних електроізоляторів та ізоляційної арматури	2691х	2	0,072
26.24	26.24.0	Виробництво інших технічних керамічних виробів	2691х	2	0,072
26.25	26.25.0	Виробництво інших керамічних виробів не для будівництва, н. в. і. г.	2691х	2	0,072
26.26	26.26.0	Виробництво вогнетривких керамічних	2692	3	0,108

Продовження таблиці В.2

Код КВЕД	Підклас	Назва	Код ISIC	Бальна оцінка	Ймовірнісна оцінка
		виробів			
26.3		Виробництво керамічних плиток та плит	269x	3	0,108
26.30	26.30.0	Виробництво керамічних плиток та плит	2693x	3	0,108
26.4		Виробництво цегли, черепиці та інших будівельних виробів з випаленої глини	269x	2	0,072
26.40	26.40.0	Виробництво цегли, черепиці та інших будівельних виробів з випаленої глини	2693x	2	0,072
26.5		Виробництво цементу, вапна та гіпсових сумішей	269x	2	0,072
26.51	26.51.0	Виробництво цементу	2694x	2	0,072
26.52	26.52.0	Виробництво вапна	2694x	2	0,072
26.53	26.53.0	Виробництво гіпсових сумішей	2694x	2	0,072
26.6		Виробництво виробів з бетону, гіпсу та цементу	269x 2695	2	0,072
26.61	26.61.0	Виробництво виробів з бетону для будівництва	2695x	3	0,108
26.62	26.62.0	Виробництво виробів з гіпсу для будівництва	2695x	3	0,108
26.63	26.63.0	Виробництво готових для використання бетонних сумішей	2695x	3	0,108
26.64	26.64.0	Виробництво сухих будівельних сумішей	2695x	3	0,108
26.65	26.65.0	Виробництво виробів з азбестоцементу та волокнистого цементу	2695x	3	0,108
26.66	26.66.0	Виробництво інших виробів з бетону, гіпсу та цементу	2695x	3	0,108
26.7		Оброблення декоративного та будівельного каменю	269x 2696	3	0,108
26.70	26.70.0	Оброблення декоративного та будівельного каменю	2696	3	0,108
26.8		Виробництво різної неметалевої мінеральної продукції	269x 2699	2	0,072
26.81	26.81.0	Виробництво абразивних виробів	2699x	2	0,072
26.82	26.82.0	Виробництво неметалевих мінеральних виробів, н. в. і. г.	2699	3	0,108
Підсекція DJ		Металургійне виробництво та виробництво готових металевих виробів	27	x	x
27		Металургійне виробництво	27x	2	0,072
27.1		Виробництво чавуну, сталі та феросплавів		2	0,072
27.10	27.10.0	Виробництво чавуну, сталі та феросплавів	271x	2	0,072
27.2		Виробництво труб	271x	2	0,072
27.21	27.21.0	Виробництво труб та фітингів для труб з чавуну	2710x	2	0,072
27.22	27.22.0	Виробництво труб та фітингів для труб зі сталі	2710x	2	0,072
27.3		Інші види первинного оброблення сталі	271x	2	0,072
27.31	27.31.0	Холодне волочіння	2710x	2	0,072
27.32	27.32.0	Холодний прокат штаби	2710	2	0,072

Продовження таблиці В.2

Код КВЕД	Підклас	Назва	Код ISIC	Бальна оцінка	Ймовірнісна оцінка
27.33	27.33.0	Холодне штампування та гнуття	2710x	2	0,072
27.34	27.34.0	Виробництво дроту	2710x	2	0,072
27.4		Виробництво кольорових металів	2710x	4	0,144
27.41	27.41.0	Виробництво дорогоцінних металів	272	4	0,144
27.42	27.42.0	Виробництво алюмінію	2720x	4	0,144
27.43	27.43.0	Виробництво свинцю, цинку та олова	2720x	4	0,144
27.44	27.44.0	Виробництво міді	2720x	5	0,18
27.45	27.45.0	Виробництво інших кольорових металів	2720x	5	0,18
27.5		Лиття металів	2720x	3	0,108
27.51	27.51.0	Лиття чавуну	273	2	0,072
27.52	27.52.0	Лиття сталі	2731x	2	0,072
27.53	27.53.0	Лиття легких кольорових металів	2731x	3	0,108
27.54	27.54.0	Лиття інших кольорових металів	2732x	3	0,108
28		Виробництво готових металевих виробів	28	2	0,072
28.1		Виробництво будівельних металевих конструкцій та виробів		2	0,072
28.11	28.11.0	Виробництво будівельних металевих конструкцій		2	0,072
28.12	28.12.0	Виробництво будівельних металевих виробів	2811x	2	0,072
28.2		Виробництво металевих резервуарів, радіаторів та котлів центрального опалення	281x	2	0,072
28.21	28.21.0	Виробництво металевих резервуарів, цистерн та контейнерів	2812	2	0,072
28.22	28.22.0	Виробництво радіаторів та котлів центрального опалення	2812x	2	0,072
28.3		Виробництво парових котлів	281x 2813	2	0,072
28.30	28.30.0	Виробництво парових котлів	2813	2	0,072
28.4		Кування, пресування, штампування, профілювання; порошкова металургія	2891	2	0,072
28.40	28.40.0	Кування, пресування, штампування, профілювання; порошкова металургія	2891	2	0,072
28.5		Оброблення металів	2892	3	0,108
28.51	28.51.0	Оброблення та нанесення покриттів на метали	2892x	3	0,108
28.52	28.52.0	Загальні механічні операції	2892x	3	0,108
28.6		Виробництво ножових виробів, інструментів та залізних виробів	289x 2893	2	0,072
28.61	28.61.0	Виробництво ножових виробів	2893x	2	0,072
28.62	28.62.0	Виробництво інструментів	2893x	2	0,072
28.63	28.63.0	Виробництво замків	2893x	2	0,072
28.7		Виробництво інших готових металевих виробів	2899	2	0,072
28.71	28.71.0	Виробництво бочок та аналогічних металевих ємностей	2899x	2	0,072

Продовження таблиці В.2

Код КВЕД	Підклас	Назва	Код ISIC	Бальна оцінка	Ймовірнісна оцінка
28.72	28.72.0	Виробництво пакувань з легких металів	2899x	2	0,072
28.73	28.73.0	Виробництво виробів з дроту	2899x	2	0,072
28.74	28.74.0	Виробництво кріпильних засобів, ланцюгів і пружин	2899	2	0,072
28.75	28.75.0	Виготовлення інших готових металевих виробів	2899	2	0,072
Підсекція ДК		Виробництво машин та устаткування	29	x	x
29		Виробництво машин та устаткування	29	2	0,072
29.1		Виробництво механічного устаткування	291	2	0,072
29.11		Виробництво двигунів та турбін	2911	2	0,072
	29.11.1	Виробництво двигунів та турбін		2	0,072
	29.11.3	Ремонт і технічне обслуговування двигунів та турбін		2	0,072
	29.11.4	Монтаж двигунів та турбін		2	0,072
29.12		Виробництво насосів, компресорів та гідравлічних систем	2912x	2	0,072
	29.12.1	Виробництво насосів, компресорів та гідравлічних систем		2	0,072
	29.12.2	Ремонт і технічне обслуговування насосів, компресорів та гідравлічних систем		2	0,072
	29.12.3	Монтаж насосів, компресорів та гідравлічних систем		2	0,072
29.13	29.13.0	Виробництво кранів і клапанів	2912x	2	0,072
29.14	29.14.0	Виробництво підшипників, зубчастих передач, елементів механічних передач та приводів	2913	2	0,072
29.2		Виробництво машин та устаткування загального призначення	291x	2	0,072
29.21	29.21.0	Виробництво печей та пічних пальників	2914x	2	0,072
29.22		Виробництво підйально-транспортного устаткування	2915	2	0,072
	29.22.1	Виробництво підйально-транспортного устаткування		2	0,072
	29.22.2	Ремонт, технічне обслуговування та монтаж підйально-транспортного устаткування		4	0,144
29.23	29.23.0	Виробництво промислового холодильного та вентиляційного устаткування	2919x	2	0,072
29.24		Виробництво інших машин та устаткування загального призначення	2919x	2	0,072
	29.24.1	Виробництво інших машин та устаткування загального призначення		2	0,072
	29.24.3	Монтаж інших машин та устаткування загального призначення		4	0,144
	29.24.4	Ремонт і технічне обслуговування інших машин та устаткування загального		2	0,072

Продовження таблиці В.2

Код КВЕД	Підклас	Назва	Код ISIC	Бальна оцінка	Ймовірнісна оцінка
		призначення			
29.3		Виробництво машин та устаткування для сільського та лісового господарства	292x 2921	2	0,072
29.31	29.31.0	Виробництво тракторів для сільського та лісового господарства		2	0,072
29.32		Виробництво інших машин та устаткування для сільського та лісового господарства	2921x	2	0,072
	29.32.1	Виробництво інших машин та устаткування для сільського та лісового господарства		2	0,072
	29.32.4	Ремонт, технічне обслуговування і монтаж інших машин та устаткування для сільського та лісового господарства		4	0,144
29.4		Виробництво верстатів	292x 2922	2	0,072
29.41	29.41.0	Виробництво портативних електромеханічних та пневматичних ручних інструментів		2	0,072
29.42	29.42.0	Виробництво верстатів для оброблення металу		2	0,072
29.43		Виробництво інших верстатів		2	0,072
	29.43.1	Виробництво інших верстатів		2	0,072
	29.43.2	Ремонт, технічне обслуговування та монтаж верстатів		2	0,072
29.5		Виробництво інших машин та устаткування спеціального призначення	292x	2	0,072
29.51		Виробництво машин та устаткування для металургії	2923	2	0,072
	29.51.1	Виробництво машин та устаткування для металургії		2	0,072
	29.51.2	Монтаж машин та устаткування для металургії		2	0,072
	29.51.3	Ремонт і технічне обслуговування машин та устаткування для металургії		5	0,18
29.52		Виробництво машин та устаткування для добувної промисловості й будівництва	2924	2	0,072
	29.52.1	Виробництво машин та устаткування для добувної промисловості й будівництва		2	0,072
	29.52.3	Ремонт і технічне обслуговування машин та устаткування для добувної промисловості й будівництва		2	0,072
	29.52.4	Монтаж машин та устаткування для добувної промисловості й будівництва		3	0,108
29.53		Виробництво машин та устаткування для перероблення сільгосппродуктів	2925	2	0,072
	29.53.1	Виробництво машин та устаткування для перероблення сільгосппродуктів		2	0,072

Продовження таблиці В.2

Код КВЕД	Підклас	Назва	Код ISIC	Бальна оцінка	Ймовірнісна оцінка
	29.53.2	Монтаж машин та устаткування для перероблення сільгосппродуктів		4	0,144
	29.53.3	Ремонт і технічне обслуговування машин та устаткування для перероблення сільгосппродуктів		5	0,18
29.54		Виробництво машин та устаткування для виготовлення текстильних, швейних, хутряних та шкіряних виробів	2926	2	0,072
	29.54.1	Виробництво машин та устаткування для виготовлення текстильних, швейних, хутряних та шкіряних виробів		2	0,072
	29.54.2	Ремонт, технічне обслуговування і монтаж машин та устаткування для виготовлення текстильних, швейних, хутряних та шкіряних виробів		4	0,144
29.55		Виробництво машин та устаткування для виробництва паперу та картону	2929x	2	0,072
	29.55.1	Виробництво машин та устаткування для виробництва паперу та картону		2	0,072
	29.55.2	Ремонт, технічне обслуговування і монтаж машин та устаткування для виробництва паперу та картону		4	0,144
29.56		Виробництво машин та устаткування спеціального призначення, н. в. і. г.	2929x	2	0,072
	29.56.1	Виробництво машин та устаткування спеціального призначення, н. в. і. г.		2	0,072
	29.56.5	Монтаж машин та устаткування спеціального призначення, н. в. і. г.		2	0,072
	29.56.6	Ремонт і технічне обслуговування машин та устаткування спеціального призначення, н.в. і. г.		4	0,144
29.6		Виробництво зброї та боєприпасів	292x 2927	2	0,072
29.60	29.60.0	Виробництво зброї та боєприпасів	2927	2	0,072
29.7		Виробництво побутових приладів	293	2	0,072
29.71	29.71.0	Виробництво електричних побутових приладів	2930x	2	0,072
29.72	29.72.0	Виробництво неелектричних побутових приладів	2930x	2	0,072
Підсекція DE		Виробництво електричного, електронного та оптичного устаткування		x	x
30		Виробництво офісного устаткування та електронно-обчислювальних машин	30	2	0,072
30.0		Виробництво офісного устаткування та електронно-обчислювальних машин	300	2	0,072
30.01		Виробництво офісного устаткування	3000x	2	0,072

Продовження таблиці В.2

Код КВЕД	Підклас	Назва	Код ISIC	Бальна оцінка	Ймовірнісна оцінка
	30.01.1	Виробництво офісного устаткування		2	0,072
	30.01.2	Монтаж та установлення офісного устаткування		4	0,144
30.02		Виробництво електронно-обчислювальних машин та іншого устаткування для оброблення інформації	3000x	2	0,072
	30.02.1	Виробництво електронно-обчислювальних машин та іншого устаткування для оброблення інформації		2	0,072
	30.02.2	Монтаж і установлення електронно-обчислювальних машин та іншого устаткований для оброблення інформації		3	0,108
31		Виробництво електричних машин та устаткування	31	2	0,072
31.1		Виробництво електродвигунів, генераторів і трансформаторів	311	2	0,072
31.10		Виробництво електродвигунів, генераторів і трансформаторів	3110	2	0,072
	31.10.1	Виробництво електродвигунів, генераторів і трансформаторів		2	0,072
	31.10.2	Ремонт та технічне обслуговування електродвигунів, генераторів і трансформаторів		4	0,144
	31.10.3	Монтаж електродвигунів, генераторів і трансформаторів		3	0,108
31.2		Виробництво електророзподільної та контрольної апаратури	312	2	0,072
31.20		Виробництво електророзподільної та контрольної апаратури	3120	2	0,072
	31.20.1	Виробництво електророзподільної та контрольної апаратури		2	0,072
	31.20.2	Ремонт і технічне обслуговування електророзподільної та контрольної апаратури		4	0,144
	31.20.3	Монтаж електророзподільної та контрольної апаратури		3	0,108
31.3		Виробництво ізолюваного проводу та кабелю	313	2	0,072
31.30	31.30.0	Виробництво ізолюваного проводу та кабелю	3130	2	0,072
31.4		Виробництво гальванічних елементів (електричних акумуляторів та первинних елементів)	314	2	0,072
31.40	31.40.0	Виробництво гальванічних елементів (електричних акумуляторів та первинних елементів)	3140	2	0,072
31.5		Виробництво електричних ламп та освітлювального устаткування	315	2	0,072
31.50	31.50.0	Виробництво електричних ламп та	3150	2	0,072

Продовження таблиці В.2

Код КВЕД	Підклас	Назва	Код ISIC	Бальна оцінка	Ймовірнісна оцінка
		освітлювального устаткування			
31.6		Виробництво іншого електричного устаткування	319	2	0,072
31.61	31.61.0	Виробництво електричного устаткування для двигунів і транспортних засобів	3190x	2	0,072
31.62		Виробництво іншого електричного устаткування, н. в. і. г.	3190x	2	0,072
	31.62.1	Виробництво іншого електричного устаткування, н. в. і. г.		2	0,072
	31.62.3	Ремонт та технічне обслуговування іншого електричного устаткування, н. в. і. г.		4	0,144
	31.62.4	Монтаж іншого електричного устаткування, н. в. і. г.		3	0,108
32		Виробництво апаратури для радіо, телебачення та зв'язку	32	2	0,072
32.1		Виробництво електро- та радіокомпонентів	321	2	0,072
32.10	32.10.0	Виробництво електро- та радіокомпонентів	3210	2	0,072
32.2		Виробництво передавальної апаратури	322	2	0,072
32.20		Виробництво передавальної апаратури	3220	2	0,072
	32.20.1	Виробництво передавальної апаратури		2	0,072
	32.20.2	Ремонт та технічне обслуговування передавальної апаратури		4	0,144
	32.20.3	Монтаж передавальної апаратури		3	0,108
32.3		Виробництво апаратури для приймання, запису та відтворення звуку і зображення	323	2	0,072
32.30		Виробництво апаратури для приймання, запису та відтворення звуку і зображення	3230	2	0,072
	32.30.1	Виробництво апаратури для приймання, запису та відтворення звуку і зображення		2	0,072
	32.30.2	Ремонт і технічне обслуговування апаратури для приймання, запису та відтворення звуку і зображення		2	0,072
	32.30.3	Монтаж і установлення апаратури для приймання, запису та відтворення звуку і зображення		3	0,108
33		Виробництво медичної техніки, вимірювальних засобів, оптичних приладів та устаткування, годинників	33	2	0,072
33.1		Виробництво медичної техніки, включаючи хірургічне устаткування, та ортопедичних пристосувань	331x 3311	2	0,072
33.10		Виробництво медичної техніки, включаючи хірургічне устаткування, та ортопедичних пристосувань	3311	2	0,072
	33.10.1	Виробництво медичної техніки, включаючи хірургічне устаткування, та ортопедичних пристосувань		2	0,072

Продовження таблиці В.2

Код КВЕД	Підклас	Назва	Код ISIC	Бальна оцінка	Ймовірнісна оцінка
	33.10.2	Монтаж медичної техніки, включаючи хірургічне устаткування, та ортопедичних пристосувань		3	0,108
	33.10.3	Ремонт і технічне обслуговування медичної техніки, включаючи хірургічне устаткування, та ортопедичних пристосувань		4	0,144
33.2		Виробництво контрольно-вимірювальних приладів	331x 3312	2	0,072
33.20		Виробництво контрольно-вимірювальних приладів	3312	2	0,072
	33.20.1	Виробництво контрольно-вимірювальних приладів		2	0,072
	33.20.2	Монтаж та установлення контрольно-вимірювальних приладів		3	0,108
	33.20.3	Ремонт та технічне обслуговування контрольно-вимірювальних приладів		4	0,144
33.3		Проектування та монтаж систем керування технологічними процесами	331x 3313	4	0,144
33.30	33.30.0	Проектування та монтаж систем керування технологічними процесами	3313	4	0,144
33.4		Виробництво оптичних приладів та фотографічного устаткування	332	2	0,072
33.40	33.40.0	Виробництво оптичних приладів та фотографічного устаткування	3320	2	0,072
33.5		Виробництво годинників	333	2	0,072
33.50	33.50.0	Виробництво годинників	3330	2	0,072
Підсекція DM		Виробництво транспортних засобів та устаткування	-	x	x
34		Виробництво автомобілів, причепів та напівпричепів	34	3	0,108
34.1		Виробництво автомобілів	341	3	0,108
34.10	34.10.0	Виробництво автомобілів	3410	3	0,108
34.2		Виробництво автомобільних кузовів, причепів та напівпричепів	342	3	0,108
34.20	34.20.0	Виробництво автомобільних кузовів, причепів та напівпричепів	3420	3	0,108
34.3		Виробництво вузлів, деталей та приладдя для автомобілів та їх двигунів	343	3	0,108
34.30	34.30.0	Виробництво вузлів, деталей та приладдя для автомобілів та їх двигунів	3430	3	0,108
35		Виробництво інших транспортних засобів	35	4	0,144
35.1		Будування та ремонт суден	351	6	0,216
35.11	35.11.0	Будування та ремонт суден	3511	6	0,216
35.12	35.12.0	Будування та ремонт спортивно-прогулянкових суден	3512	6	0,216
35.2		Виробництво залізничного рухомого складу	352	2	0,072

Продовження таблиці В.2

Код КВЕД	Підклас	Назва	Код ISIC	Бальна оцінка	Ймовірнісна оцінка
35.20		Виробництво залізничного рухомого складу	3520	2	0,072
	35.20.1	Виробництво залізничного рухомого складу		2	0,072
	35.20.2	Ремонт і технічне обслуговування залізничного рухомого складу		5	0,18
35.3		Виробництво літальних апаратів, включаючи космічні	353	2	0,072
35.30	35.30.0	Виробництво літальних апаратів, включаючи космічні	3530	2	0,072
35.4		Виробництво мотоциклів та велосипедів	359x	2	0,072
35.41	35.41.0	Виробництво мотоциклів	3591	2	0,072
35.42	35.42.0	Виробництво велосипедів	3592x	2	0,072
35.43	35.43.0	Виробництво інвалідних колясок	3592x	2	0,072
35.5		Виробництво інших транспортних засобів, н. в. і. г.	359	3	0,108
35.50	35.50.0	Виробництво інших транспортних засобів, н. в. і. г.	3599	3	0,108
Підсекція DN		Інші галузі промисловості	-	x	x
36		Виробництво меблів; виробництво іншої продукції	36	4	0,144
36.1		Виробництво меблів	361	4	0,144
36.11	36.11.0	Виробництво меблів для сидіння	3610x	3	0,108
36.12	36.12.0	Виробництво меблів для офісів та підприємств торгівлі	3610x	3	0,108
36.13	36.13.0	Виробництво кухонних меблів	361	3	0,108
36.14	36.14.0	Виробництво інших меблів	3610x	3	0,108
36.15	36.15.0	Виробництво матраців	3610x	3	0,108
36.2		Виробництво монет та медалей, ювелірних виробів	369x 3691	4	0,144
36.21	36.21.0	Виробництво монет та медалей	3691x	6	0,216
36.22	36.22.0	Виробництво ювелірних виробів	3691x	10	0,5
36.3		Виробництво музичних інструментів	369x 3692	6	0,216
36.30		Виробництво музичних інструментів	3692	6	0,216
	36.30.1	Виробництво музичних інструментів		6	0,216
	36.30.2	Ремонт, обслуговування та установлення музичних інструментів		6	0,216
36.4		Виробництво спортивних товарів	369x 3693	2	0,072
36.40	36.40.0	Виробництво спортивних товарів	3693	2	0,072
36.5		Виробництво ігор та іграшок	369x 3694	2	0,072
36.50	36.50.0	Виробництво ігор та іграшок	3694	2	0,072
36.6		Виробництво іншої продукції	369x 3699	5	0,18

Продовження таблиці В.2

Код КВЕД	Підклас	Назва	Код ISIC	Бальна оцінка	Ймовірнісна оцінка
36.61	36.61.0	Виробництво біжутерії	369x 3694	2	0,072
36.62	36.62.0	Виробництво мітел та щіток	3699x	2	0,072
36.63	36.63.0	Виробництво іншої продукції, н. в. і. г.	3699x	3	0,108
37		Оброблення відходів	3699x	2	0,072
37.1		Оброблення металевих відходів та брухту	371	4	0,144
37.10	37.10.0	Оброблення металевих відходів та брухту	3710	4	0,144
37.2		Оброблення неметалевих відходів та брухту	372	3	0,108
37.20	37.20.0	Оброблення неметалевих відходів та брухту	3720	3	0,108
Секція E		Виробництво та розподілення електроенергії, газу та води	E	x	x
40		Виробництво та розподілення електроенергії, газу, пари та гарячої води	40	3	0,108
40.1		Виробництво та розподілення електроенергії	401	3	0,108
40.11	40.11.0	Виробництво електроенергії	4011	3	0,108
40.12	40.12.0	Передача електроенергії	40	3	0,108
40.13	40.13.0	Розподілення та постачання електроенергії	401	3	0,108
40.2		Виробництво та розподілення газу	402	3	0,108
40.21	40.21.0	Виробництво газу		3	0,108
40.22	40.22.0	Розподілення та постачання газу		3	0,108
40.3		Постачання пари та гарячої води		2	0,072
40.30	40.30.0	Постачання пари та гарячої води		2	0,072
41		Збирання, очищення та розподілення води		2	0,072
41.0		Збирання, очищення та розподілення води		2	0,072
41.00	41.00.0	Збирання, очищення та розподілення води		2	0,072
Секція F		Будівництво	F	x	x
45		Будівництво	45	3	0,108
45.1		Підготовка будівельних ділянок	451	3	0,108
45.11	45.11.0	Розбирання та знесення будівель; земляні роботи	4510x	4	0,144
45.12	45.12.0	Розвідувальне буріння	4510x	3	0,108
45.2		Будівництво будівель та споруд	452	4	0,144
45.21		Загальнобудівельні роботи	4520x	4	0,144
	45.21.1	Будівництво будівель		4	0,144
	45.21.2	Будівництво мостів, шляхових естакад, тунелів та метрополітену	452	3	0,108
	45.21.3	Будівництво магістральних трубопроводів, ліній зв'язку та енергопостачання	4520x	3	0,108
	45.21.4	Будівництво місцевих трубопроводів, ліній зв'язку та енергопостачання		3	0,108
	45.21.5	Будівництво підприємств енергетики, добувної та обробної промисловості		3	0,108
	45.21.6	Будівництво інших споруд		3	0,108
	45.21.7	Монтаж та встановлення збірних конструкцій		3	0,108

Продовження таблиці В.2

Код КВЕД	Підклас	Назва	Код ISIC	Бальна оцінка	Ймовірнісна оцінка
45.22	45.22.0	Виготовлення каркасних конструкцій і покрівель	4520x	3	0,108
45.23	45.23.0	Будівництво доріг, аеродромів та улаштування поверхні спортивних споруд	4520x	3	0,108
45.24	45.24.0	Будівництво водних споруд	4520x	2	0,072
45.25		Інші будівельні роботи	4520x	3	0,108
	45.25.1	Інші спеціалізовані будівельні роботи		3	0,108
	45.25.4	Монтаж металевих конструкцій		3	0,108
45.3		Установлення інженерного устаткування будівель та споруд	453	3	0,108
45.31	45.31.0	Електромонтажні роботи	4530x	2	0,072
45.32	45.32.0	Ізоляційні роботи	4530x	2	0,072
45.33		Санітарно-технічні роботи	4530x	2	0,072
	45.33.1	Монтаж систем опалення, вентиляції та кондиціонування повітря		2	0,072
	45.33.2	Водопровідні, каналізаційні та протипожежні роботи		2	0,072
	45.33.3	Газопровідні роботи		2	0,072
45.34	45.34.0	Інші монтажні роботи	4530x	3	0,108
45.4		Роботи з завершення будівництва	454	3	0,108
45.41	45.41.0	Штукатурні роботи	4540x	2	0,072
45.42	45.42.0	Столярні та теслярські роботи	4540x	2	0,072
45.43	45.43.0	Покриття підлог та облицювання стін	4540x	2	0,072
45.44	45.44.0	Малярні роботи та скління	4540x	2	0,072
45.45	45.45.0	Інші роботи з завершення будівництва	455	3	0,108
45.5		Оренда будівельної техніки з оператором	455	3	0,108
45.50	45.50.0	Оренда будівельної техніки з оператором	4550	3	0,108
Секція G		Торгівля, ремонт автомобілів, побутових виробів та предметів особистого вжитку	G	x	x
50		Торгівля автомобілями та мотоциклами, їх технічне обслуговування та ремонт	50	7	0,252
50.1		Торгівля автомобілями	501	10	0,5
50.10		Торгівля автомобілями	5010	10	0,5
	50.10.1	Оптова торгівля автомобілями		8	0,288
	50.10.2	Роздрібна торгівля автомобілями		10	0,5
	50.10.3	Посередництво в торгівлі автомобілями		10	0,5
50.2		Технічне обслуговування та ремонт автомобілів	502	10	0,5
50.20	50.20.0	Технічне обслуговування та ремонт автомобілів	5020	10	0,5
50.3		Торгівля автомобільними деталями та приладдям	503	7	0,252
50.30		Торгівля автомобільними деталями та приладдям	5030	7	0,252
	50.30.1	Оптова торгівля автомобільними деталями та		5	0,18

Продовження таблиці В.2

Код КВЕД	Підклас	Назва	Код ISIC	Бальна оцінка	Ймовірнісна оцінка
		приладдям			
	50.30.2	Роздрібна торгівля автомобільними деталями та приладдям		5	0,18
	50.30.3	Посередництво в торгівлі автомобільними деталями та приладдям		6	0,216
50.4		Торгівля мотоциклами та їх ремонт	504	6	0,216
50.40		Торгівля мотоциклами та їх ремонт	5040	6	0,216
	50.40.1	Оптова торгівля мотоциклами		6	0,216
	50.40.2	Роздрібна торгівля мотоциклами		6	0,216
	50.40.3	Посередництво в торгівлі мотоциклами		6	0,216
	50.40.4	Технічне обслуговування та ремонт мотоциклів		5	0,18
50.5		Роздрібна торгівля пальним	505	6	0,216
50.50	50.50.0	Роздрібна торгівля пальним	5050	6	0,216
51		Оптова торгівля і посередництво в оптовій торгівлі	51	5	0,18
51.1		Посередництво в оптовій торгівлі	511	6	0,216
51.11	51.11.0	Посередництво в торгівлі сільськогосподарською сировиною, живими тваринами, текстильною сировиною та напівфабрикатами	5121	4	0,144
51.12	51.12.0	Посередництво в торгівлі паливом, рудами, металами та хімічними речовинами	-	4	0,144
51.13	51.13.0	Посередництво в торгівлі деревиною та будівельними матеріалами	-	4	0,144
51.14	51.14.0	Посередництво в торгівлі машинами, промисловим устаткуванням, суднами та літаками	-	4	0,144
51.15	51.15.0	Посередництво в торгівлі меблями, побутовими товарами, залізними та іншими металевими виробами	-	4	0,144
51.16	51.16.0	Посередництво в торгівлі текстильними виробами, одягом, взуттям та шкіряними виробами	-	4	0,144
51.17	51.17.0	Посередництво в торгівлі продуктами харчування, напоями та тютюновими виробами	5122	4	0,144
51.18	51.18.0	Посередництво в спеціалізованій торгівлі іншими товарами	-	4	0,144
51.19	51.19.0	Посередництво в торгівлі товарами широкого асортименту	-	4	0,144
51.2		Оптова торгівля сільськогосподарською сировиною та живими тваринами	512x 5121	3	0,108
51.21	51.21.0	Оптова торгівля зерном, насінням та кормами для тварин	5121x	3	0,108
51.22	51.22.0	Оптова торгівля квітами та іншими	5121x	3	0,108

Продовження таблиці В.2

Код КВЕД	Підклас	Назва	Код ISIC	Бальна оцінка	Ймовірнісна оцінка
		рослинами			
51.23	51.23.0	Оптова торгівля живими тваринами	5121x	3	0,108
51.24	51.24.0	Оптова торгівля шкурами та шкірою	5121x	4	0,144
51.25	51.25.0	Оптова торгівля необробленим тютюном	5121x	3	0,108
51.3		Оптова торгівля продуктами харчування, напоями та тютюновими виробами	512x 5122	3	0,108
51.31	51.31.0	Оптова торгівля фруктами та овочами	5122x	3	0,108
51.32	51.32.0	Оптова торгівля м'ясом та м'ясопродуктами	5122x	3	0,108
51.33	51.33.0	Оптова торгівля молочними продуктами, яйцями, олією, тваринним маслом та жирами	5122	3	0,108
51.34	51.34.0	Оптова торгівля напоями	5122x	3	0,108
51.35	51.35.0	Оптова торгівля тютюновими виробами	5122x	3	0,108
51.36	51.36.0	Оптова торгівля цукром, шоколадними та кондитерськими виробами	5122x	3	0,108
51.37	51.37.0	Оптова торгівля кавою, чаєм, какао та прянощами	5122x	3	0,108
51.38	51.38.0	Оптова торгівля іншими продуктами харчування	5122x	3	0,108
51.39	51.39.0	Неспеціалізована оптова торгівля харчовими продуктами, напоями та тютюновими виробами	5122x	3	0,108
51.4		Оптова торгівля непродовольчими споживчими товарами	513	3	0,108
51.41	51.41.0	Оптова торгівля текстильними товарами	5131x	3	0,108
51.42		Оптова торгівля одягом та взуттям	5131x	3	0,108
	51.42.1	Оптова торгівля одягом		3	0,108
	51.42.3	Оптова торгівля взуттям		3	0,108
	51.42.4	Оптова торгівля хутряними виробами та доповненням до одягу		3	0,108
51.43		Оптова торгівля електро побутовими товарами, радіо- і телевізійними товарами	5139x	3	0,108
	51.43.1	Оптова торгівля електро побутовими приладами		3	0,108
	51.43.2	Оптова торгівля радіотелевізійною апаратурою та засобами звуко- та відеозапису		3	0,108
51.44	51.44.0	Оптова торгівля посудом, виробами зі скла, фарфору та кераміки, шпалерами та засобами для чищення	5139x	3	0,108
51.45	51.45.0	Оптова торгівля парфумерними та косметичними товарами	5139x	3	0,108
51.46	51.46.0	Оптова торгівля фармацевтичними товарами	5139x	3	0,108
51.47		Оптова торгівля іншими непродовольчими товарами споживчого призначення	5139x	3	0,108
	51.47.1	Оптова торгівля меблями, покриттям для підлоги та неелектричними побутовими приладами		3	0,108

Продовження таблиці В.2

Код КВЕД	Підклас	Назва	Код ISIC	Бальна оцінка	Ймовірнісна оцінка
	51.47.2	Оптова торгівля папером, картоном, книгами, журналами та канцелярським приладдям		3	0,108
	51.47.9	Оптова торгівля іншими непродовольчими товарами споживчого призначення, н. в. і. г.		3	0,108
51.5		Оптова торгівля несільськогосподарськими проміжними продуктами	514	3	0,108
51.51	51.51.0	Оптова торгівля паливом	5141	4	0,144
51.52		Оптова торгівля металами та металевими рудами	5142	4	0,144
	51.52.1	Оптова торгівля рудами заліза та кольорових металів		4	0,144
	51.52.2	Оптова торгівля чорними та кольоровими металами в первинних формах та напівфабрикатами з них		4	0,144
	51.52.4	Оптова торгівля золотом та іншими дорогоцінними металами		6	0,216
51.53		Оптова торгівля деревиною, будівельними матеріалами та санітарно-технічним обладнанням	5143x	3	0,108
	51.53.1	Оптова торгівля деревиною		3	0,108
	51.53.2	Оптова торгівля будівельними матеріалами		3	0,108
	51.53.3	Оптова торгівля санітарно-технічним обладнанням		3	0,108
51.54	51.54.0	Оптова торгівля залізними виробами, водопровідним та опалювальним устаткуванням	5143x	3	0,108
51.55	51.55.0	Оптова торгівля хімічними продуктами	5143x	3	0,108
51.56	51.56.0	Оптова торгівля іншими проміжними продуктами	5149x	3	0,108
51.57	51.57.0	Оптова торгівля відходами та брухтом	5149x	3	0,108
51.8		Оптова торгівля машинами та устаткуванням	515	3	0,108
51.81	51.81.0	Оптова торгівля верстатами	5150x	3	0,108
51.82	51.82.0	Оптова торгівля машинами та устаткуванням для добувної промисловості та будівництва	5150x	3	0,108
51.83	51.83.0	Оптова торгівля машинами та устаткуванням для текстильного, швейного та трикотажного виробництва	5150x	3	0,108
51.84	51.84.0	Оптова торгівля комп'ютерами, периферійними пристроями та програмним забезпеченням		3	0,108
51.85	51.85.0	Оптова торгівля офісною технікою та устаткуванням		3	0,108
51.86	51.86.0	Оптова торгівля електронними компонентами та устаткуванням		3	0,108
51.87	51.87.0	Оптова торгівля іншими машинами та устаткуванням	5150x	3	0,108
51.88	51.88.0	Оптова торгівля сільськогосподарською	5150x	3	0,108

Продовження таблиці В.2

Код КВЕД	Підклас	Назва	Код ISIC	Бальна оцінка	Ймовірнісна оцінка
		технікою			
51.9		Інші види оптової торгівлі	519	4	0,144
51.90	51.90.0	Інші види оптової торгівлі	5190	4	0,144
52		Роздрібна торгівля; ремонт побутових виробів та предметів особистого вжитку	52	3	0,108
52.1		Роздрібна торгівля в неспеціалізованих магазинах	521	3	0,108
52.11	52.11.0	Роздрібна торгівля в неспеціалізованих магазинах з перевагою продовольчого асортименту	5211	3	0,108
52.12	52.12.0	Роздрібна торгівля в неспеціалізованих магазинах без переваги продовольчого асортименту	5219	3	0,108
52.2		Роздрібна торгівля в спеціалізованих магазинах продовольчими товарами	522	3	0,108
52.21	52.21.0	Роздрібна торгівля фруктами та овочами, включаючи картоплю	5220x	3	0,108
52.22	52.22.0	Роздрібна торгівля м'ясом та м'ясними продуктами	5220x	3	0,108
52.23	52.23.0	Роздрібна торгівля рибою та морепродуктами	5220	3	0,108
52.24	52.24.0	Роздрібна торгівля хлібом, хлібобулочними та кондитерськими виробами	5220x	3	0,108
52.25	52.25.0	Роздрібна торгівля алкогольними та іншими напоями	5220x	4	0,144
52.26	52.26.0	Роздрібна торгівля тютюновими виробами	5220x	4	0,144
52.27		Роздрібна торгівля іншими продовольчими товарами у спеціалізованих магазинах	5220x	3	0,108
	52.27.1	Роздрібна торгівля молоком, молочними продуктами та яйцями		3	0,108
	52.27.2	Роздрібна торгівля іншими продовольчими товарами		3	0,108
52.3		Роздрібна торгівля в спеціалізованих магазинах фармацевтичними, медичними, косметичними та парфумерними товарами	523x	3	0,108
52.31	52.31.0	Роздрібна торгівля фармацевтичними товарами	5231x	3	0,108
52.32	52.32.0	Роздрібна торгівля медичними та ортопедичними товарами	5231x	3	0,108
52.33	52.33.0	Роздрібна торгівля косметичними та парфумерними товарами	5231x	3	0,108
52.4		Роздрібна торгівля у спеціалізованих магазинах непродовольчими товарами	523	3	0,108
52.41	52.41.0	Роздрібна торгівля текстильними та галантерейними товарами	5232x	3	0,108
52.42	52.42.0	Роздрібна торгівля одягом	5232x	3	0,108
52.43	52.43.0	Роздрібна торгівля взуттям та шкіряними виробами	5232x	4	0,144

Продовження таблиці В.2

Код КВЕД	Підклас	Назва	Код ISIC	Бальна оцінка	Ймовірнісна оцінка
52.44		Роздрібна торгівля меблями та товарами для дому	5233x	3	0,108
	52.44.1	Роздрібна торгівля меблями		3	0,108
	52.44.9	Роздрібна торгівля іншими товарами для дому		3	0,108
52.45	52.45.0	Роздрібна торгівля побутовими електротоварами, радіо- та телеапаратурою	5233x	4	0,144
52.46	52.46.0	Роздрібна торгівля залізними виробами, фарбами та склом	5234	3	0,108
52.47	52.47.0	Роздрібна торгівля книгами, газетами та канцелярськими товарами	5239x	3	0,108
52.48		Роздрібна торгівля у спеціалізованих магазинах іншими непродовольчими товарами	5239	3	0,108
	52.48.1	Роздрібна торгівля офісним та комп'ютерним устаткуванням		4	0,144
	52.48.2	Роздрібна торгівля годинниками та ювелірними виробами		3	0,108
	52.48.3	Роздрібна торгівля фотографічним, оптичним та точним устаткуванням		3	0,108
	52.48.9	Роздрібна торгівля іншими непродовольчими товарами, н. в. і. г.		3	0,108
52.5		Роздрібна торгівля уживаними товарами в магазинах	524	3	0,108
52.50	52.50.0	Роздрібна торгівля уживаними товарами в магазинах	5240	3	0,108
52.6		Роздрібна торгівля поза магазинами	525	5	0,18
52.61	52.61.0	Роздрібна торгівля, яка здійснюється фірмами посилкової торгівлі	5251	10	0,5
52.62	52.62.0	Роздрібна торгівля з лотків та на ринках	5252	7	0,108
52.63	52.63.0	Роздрібна торгівля поза магазинами, н. в. і. г.	5259	3	0,108
52.7		Ремонт побутових виробів та предметів особистого вжитку	526	2	0,072
52.71		Ремонт взуття та інших виробів зі шкіри	5260x	2	0,072
	52.71.1	Ремонт взуття		2	0,072
	52.71.2	Ремонт виробів зі шкіри та інших матеріалів		2	0,072
52.72		Ремонт побутових електричних товарів	5260x	2	0,072
	52.72.1	Ремонт радіотелевізійної аудіо- та відеоапаратури		3	0,108
	52.72.2	Ремонт інших побутових електричних товарів		2	0,072
52.73		Ремонт годинників та ювелірних виробів	5260x	2	0,072
	52.73.1	Ремонт годинників		2	0,072
	52.73.2	Ремонт ювелірних виробів		10	0,5
52.74		Ремонт інших побутових виробів та предметів особистого вжитку		3	0,108
	52.74.1	Ремонт та перероблення одягу	5260x	3	0,108

Продовження таблиці В.2

Код КВЕД	Підклас	Назва	Код ISIC	Бальна оцінка	Ймовірнісна оцінка
	52.74.9	Ремонт інших побутових виробів та предметів особистого вжитку		3	0,108
Секція Н		Діяльність готелів та ресторанів	Н	х	х
55		Діяльність готелів та ресторанів	55	10	0,5
55.1		Діяльність готелів	551х	8	0,288
55.10	55.10.0	Діяльність готелів	5510х	10	0,5
55.2		Надання інших місць для тимчасового проживання	551х	5	0,18
55.21	55.21.0	Надання місць молодіжними і гірськими туристичними базами	5510х	5	0,18
55.22	55.22.0	Надання місць кемпінгами	5510х	5	0,18
55.23	55.23.0	Надання інших місць для тимчасового проживання, н. в. і. г.	5510х	5	0,18
55.3		Діяльність ресторанів	552х	10	0,5
55.30		Діяльність ресторанів	5520х	10	0,5
	55.30.1	Діяльність ресторанів		10	0,5
	55.30.2	Діяльність кафе		10	0,5
55.4		Діяльність барів	552х	10	0,5
55.40	55.40.0	Діяльність барів	5520х	10	0,5
55.5		Діяльність їдалень та послуги з постачання готової їжі	552х	5	0,18
55.51	55.51.0	Діяльність їдалень	5520х	5	0,18
55.52	55.52.0	Послуги з постачання готової їжі	5520х	4	0,144
Секція І		Діяльність транспорту та зв'язку	І	х	х
60		Діяльність наземного транспорту	60	3	0,108
60.1		Діяльність залізничного транспорту	601	3	0,108
60.10		Діяльність залізничного транспорту	6010	2	0,072
	60.10.1	Діяльність пасажирського залізничного транспорту		3	0,108
	60.10.2	Діяльність вантажного залізничного транспорту		3	0,108
60.2		Діяльність іншого наземного транспорту	602	3	0,108
60.21		Діяльність автомобільного та іншого міського регулярного транспорту	6022х	3	0,108
	60.21.1	Діяльність автомобільного регулярного транспорту		3	0,108
	60.21.2	Діяльність регулярного електротранспорту, включаючи діяльність фунікулерів та підвісних канатних доріг		2	0,072
60.22	60.22.0	Діяльність таксі		6	0,216
60.23	60.23.0	Діяльність нерегулярного пасажирського транспорту		3	0,108
60.24	60.24.0	Діяльність автомобільного вантажного транспорту	6023х	3	0,108
60.3		Діяльність трубопровідного транспорту	603	2	0,072

Продовження таблиці В.2

Код КВЕД	Підклас	Назва	Код ISIC	Бальна оцінка	Ймовірнісна оцінка
60.30		Діяльність трубопровідного транспорту	6030	2	0,072
	60.30.1	Транспортування сирової нафти та нафтопродуктів трубопроводами		3	0,108
	60.30.2	Транспортування газу трубопроводами		3	0,108
	60.30.9	Транспортування іншої продукції трубопроводами		3	0,108
61		Діяльність водного транспорту	61	3	0,108
61.1		Діяльність морського транспорту	611	3	0,108
61.10		Діяльність морського транспорту	6110	3	0,108
	61.10.1	Діяльність морського пасажирського транспорту		3	0,108
	61.10.2	Діяльність морського вантажного транспорту		3	0,108
61.2		Діяльність річкового транспорту	612	3	0,108
61.20		Діяльність річкового транспорту	6120	3	0,108
	61.20.1	Діяльність рейсового пасажирського річкового транспорту		3	0,108
	61.20.2	Діяльність вантажного річкового транспорту		3	0,108
62		Діяльність авіаційного транспорту	62	3	0,108
62.1		Авіаційні регулярні перевезення	621	3	0,108
62.10		Авіаційні регулярні перевезення	6210	3	0,108
	62.10.1	Авіаційні регулярні пасажирські перевезення		3	0,108
	62.10.2	Авіаційні регулярні вантажні перевезення		3	0,108
62.2		Авіаційні нерегулярні перевезення	622	3	0,108
62.20		Авіаційні нерегулярні перевезення	6220	3	0,108
	62.20.1	Авіаційні нерегулярні пасажирські перевезення		3	0,108
	62.20.2	Авіаційні нерегулярні вантажні перевезення		3	0,108
62.3		Діяльність космічного транспорту		2	0,072
62.30	62.30.0	Діяльність космічного транспорту		2	0,072
63		Додаткові транспортні послуги та допоміжні операції	63	3	0,108
63.1		Транспортне оброблення вантажів; складське господарство	630x	3	0,108
63.11	63.11.0	Транспортне оброблення вантажів	6301	3	0,108
63.12	63.12.0	Складське господарство	6302	2	0,072
63.2		Функціонування транспортної інфраструктури	630x 6303	2	0,072
63.21		Функціонування інфраструктури наземного транспорту	6303x	2	0,072
	63.21.1	Функціонування інфраструктури залізничного транспорту		2	0,072
	63.21.2	Функціонування інфраструктури автомобільного та міського транспорту		2	0,072
63.22	63.22.0	Функціонування інфраструктури водного транспорту	6303x	2	0,072

Продовження таблиці В.2

Код КВЕД	Підклас	Назва	Код ISIC	Бальна оцінка	Ймовірнісна оцінка
63.23	63.23.0	Функціонування інфраструктури авіаційного транспорту	6303x	2	0,072
63.3		Послуги з організації подорожувань	630x 6304	10	0,5
63.30	63.30.0	Послуги з організації подорожувань	6304	10	0,5
63.4		Організація перевезення вантажів	630x 6309	4	0,144
63.40	63.40.0	Організація перевезення вантажів	6309	4	0,144
64		Діяльність пошти та зв'язку	64	6	0,216
64.1		Поштова та кур'єрська діяльність	641	6	0,216
64.11	64.11.0	Діяльність національної пошти	6411	2	0,072
64.12	64.12.0	Кур'єрська діяльність	6412	6	0,216
64.2		Діяльність зв'язку	6420	10	0,5
64.20	64.20.0	Діяльність зв'язку		10	0,5
Секція J		Фінансова діяльність	J	x	x
65		Грошове та фінансове посередництво	65	5	0,18
65.1		Грошове посередництво	651	5	0,18
65.11	65.11.0	Діяльність центрального банку	6511	1	0,036
65.12	65.12.0	Інше грошове посередництво	6519	5	0,18
65.2		Фінансове посередництво	659	5	0,18
65.21	65.21.0	Фінансовий лізинг	6591	10	0,5
65.22	65.22.0	Надання кредитів	6592	10	0,5
65.23	65.23.0	Інше фінансове посередництво	6599	10	0,5
66		Страховання	66	10	0,5
66.0		Страховання	660	10	0,5
66.01	66.01.0	Страховання життя та накопичення	6601	10	0,5
66.02	66.02.0	Недержавне пенсійне забезпечення	6602	10	0,5
66.03	66.03.0	Інші послуги у сфері страхування	6603	10	0,5
67		Допоміжні послуги у сфері фінансового посередництва та страхування	67	7	0,252
67.1		Допоміжні послуги у сфері фінансового посередництва	671	7	0,252
67.11	67.11.0	Управління фінансовими ринками	6711	7	0,252
67.12	67.12.0	Біржові операції з фондовими цінностями	6712	10	0,5
67.13	67.13.0	Інша допоміжна діяльність у сфері фінансового посередництва	6719	10	0,5
67.2		Допоміжна діяльність у сфері страхування та пенсійного забезпечення	672	10	0,5
67.20	67.20.0	Допоміжна діяльність у сфері страхування та пенсійного забезпечення	6720	10	0,5
Секція K		Операції з нерухомим майном, оренда, інжиніринг та надання послуг підприємцям	K	x	x
70		Операції з нерухомим майном	70	4	0,144
70.1		Операції з власним нерухомим майном	701x	3	0,108

Продовження таблиці В.2

Код КВЕД	Підклас	Назва	Код ISIC	Бальна оцінка	Ймовірнісна оцінка
70.11	70.11.0	Організація будівництва об'єктів нерухомості для продажу чи здавання в оренду		4	0,144
70.12	70.12.0	Купівля та продаж власного нерухомого майна	7010x	4	0,144
70.2		Здавання в оренду власного нерухомого майна	701x	5	0,18
70.20	70.20.0	Здавання в оренду власного нерухомого майна	7010x	5	0,18
70.3		Операції з нерухомістю для третіх осіб	702	8	0,288
70.31	70.31.0	Діяльність агентств нерухомості	7020x	10	0,5
70.32	70.32.0	Управління нерухомим майном	7020x	7	0,252
71		Оренда машин та устаткування; прокат побутових виробів і предметів особистого вжитку	71	4	0,144
71.1		Оренда автомобілів	711x	6	0,216
71.10	71.10.0	Оренда автомобілів	7111	6	0,216
71.2		Оренда інших наземних транспортних засобів та устаткування	712	6	0,216
71.21	71.21.0	Оренда інших наземних транспортних засобів та устаткування	7111	6	0,216
71.22	71.22.0	Оренда водних транспортних засобів та устаткування	7121	5	0,18
71.23	71.23.0	Оренда повітряних транспортних засобів та устаткування		3	0,108
71.3		Оренда інших машин та устаткування	712	4	0,144
71.31	71.31.0	Оренда сільськогосподарських машин та устаткування	7121	4	0,144
71.32	71.32.0	Оренда будівельних машин та устаткування	7122	4	0,144
71.33	71.33.0	Оренда офісних машин та устаткування, включаючи обчислювальну техніку	7123	5	0,18
71.34	71.34.0	Оренда інших машин та устаткування	7129	5	0,18
71.4		Прокат побутових виробів та предметів особистого вжитку	713	4	0,144
71.40	71.40.0	Прокат побутових виробів та предметів особистого вжитку	7130	4	0,144
72		Діяльність у сфері інформатизації	72	5	0,18
72.1		Консультавання з питань інформатизації	721	10	0,5
72.10	72.10.0	Консультавання з питань інформатизації	7210	10	0,5
72.2		Розроблення програмного забезпечення та консультавання в цій сфері	722	10	0,5
72.21	72.21.0	Розроблення стандартного програмного забезпечення	7220	6	0,216
72.22	72.22.0	Інші види діяльності у сфері розроблення програмного забезпечення		6	0,216
72.3		Оброблення даних	723	5	0,18
72.30	72.30.0	Оброблення даних	7230	5	0,18

Продовження таблиці В.2

Код КВЕД	Підклас	Назва	Код ISIC	Бальна оцінка	Ймовірнісна оцінка
72.4		Діяльність, пов'язана з банками даних	724	5	0,18
72.40	72.40.0	Діяльність, пов'язана з банками даних	7240	5	0,18
72.5		Ремонт і технічне обслуговування офісної та електронно-обчислювальної техніки	725	4	0,144
72.50		Ремонт і технічне обслуговування офісної електронно-обчислювальної техніки		4	0,144
	72.50.1	Ремонт і технічне обслуговування офісної техніки	7250	4	0,144
	72.50.2	Ремонт і технічне обслуговування електронно-обчислювальної техніки		4	0,144
72.6		Інша діяльність у сфері інформатизації		5	0,18
72.60	72.60.0	Інша діяльність у сфері інформатизації		5	0,18
73		Дослідження і розробки	73	5	0,18
73.1		Дослідження і розробки в галузі природничих та технічних наук	731	4	0,144
73.10		Дослідження і розробки в галузі природничих та технічних наук		4	0,144
	73.10.1	Дослідження і розробки в галузі природничих наук	7310	4	0,144
	73.10.2	Дослідження і розробки в галузі технічних наук	7310	4	0,144
73.2		Дослідження і розробки в галузі гуманітарних та суспільних наук	732	4	0,144
73.20		Дослідження і розробки в галузі гуманітарних та суспільних наук		4	0,144
	73.20.1	Дослідження і розробки в галузі гуманітарних наук	7320	4	0,144
	73.20.2	Дослідження і розробки в галузі суспільних наук	7320	4	0,144
74		Діяльність у сферах права, бухгалтерського обліку, інжинірингу; надання послуг підприємцям	74	5	0,18
74.1		Діяльність у сферах права, бухгалтерського обліку та аудиту; консультування з питань комерційної діяльності та управління	741	5	0,18
74.11		Діяльність у сфері права	7411	5	0,18
	74.11.1	Адвокатська діяльність		5	0,18
	74.11.2	Нотаріальна та інша юридична діяльність		5	0,18
74.12	74.12.0	Діяльність у сфері бухгалтерського обліку та аудиту	7412	5	0,18
74.13	74.13.0	Дослідження кон'юнктури ринку та виявлення суспільної думки	7413	10	0,5
74.14	74.14.0	Консультування з питань комерційної діяльності та управління	7414	10	0,5
74.15	74.15.0	Управління підприємствами		5	0,18
74.2		Діяльність у сферах інжинірингу, геології та	742	6	0,072

Продовження таблиці В.2

Код КВЕД	Підклас	Назва	Код ISIC	Бальна оцінка	Ймовірнісна оцінка
		геодезії			
74.20		Діяльність у сферах інжинірингу, геології та геодезії	7421	4	0,144
	74.20.1	Діяльність у сфері інжинірингу		4	0,144
	74.20.2	Діяльність у сфері геології та геологорозвідування		4	0,144
	74.20.3	Діяльність у сфері геодезії, гідрографії та гідрометеорології		4	0,144
74.3		Технічні випробування та дослідження	742x	4	0,144
74.30	74.30.0	Технічні випробування та дослідження	7422	4	0,144
74.4		Рекламна діяльність	743	10	0,5
74.40	74.40.0	Рекламна діяльність	7430	10	0,5
74.5		Підбір та забезпечення персоналом	749x	5	0,18
74.50	74.50.0	Підбір та забезпечення персоналом	7491	5	0,18
74.6		Проведення розслідувань та забезпечення безпеки	749x	6	0,216
74.60	74.60.0	Проведення розслідувань та забезпечення безпеки	7492	6	0,216
74.7		Прибирання виробничих та житлових приміщень, устаткування та транспортних засобів	749	4	0,144
74.70	74.70.0	Прибирання виробничих та житлових приміщень, устаткування та транспортних засобів	7493	4	0,144
74.8		Надання різних послуг споживачам	749x	6	0,216
74.81	74.81.0	Діяльність у сфері фотографії	7494	6	0,216
74.82	74.82.0	Пакування	7495	3	0,108
74.85	74.85.0	Надання секретарських послуг та послуг з перекладу	7499x	5	0,18
74.86	74.86.0	Діяльність телефонних центрів		3	0,108
74.87	74.87.0	Надання інших комерційних послуг	7499	6	0,216
Секція L		Державне управління	L	x	x
75		Державне управління	75	2	0,072
75.1		Державне управління загального характеру; соціально-економічне управління	751	2	0,072
75.11		Державне управління загального характеру	7511	2	0,072
	75.11.1	Управління загального характеру на державному рівні		2	0,072
	75.11.2	Управління на рівні державної автономії		2	0,072
	75.11.3	Управління на рівні областей та міст Києва та Севастополя		2	0,072
	75.11.4	Управління на рівні районів, міст, районів у містах		2	0,072
	75.11.5	Управління на рівні сіл та селищ		2	0,072
	75.11.6	Управління у сферах фінансової та		2	0,072

Продовження таблиці В.2

Код КВЕД	Підклас	Назва	Код ISIC	Бальна оцінка	Ймовірнісна оцінка
		податкової діяльності			
	75.11.7	Діяльність у сфері статистики та соціології		5	0,18
75.12	75.12.0	Управління в соціальній сфері	7512	5	0,18
75.13.	75.13.0	Регулювання та сприяння ефективному веденню економічної діяльності	7513	5	0,18
75.14	75.14.0	Допоміжна діяльність у сфері державного управління	7514	3	0,108
75.2		Надання державних послуг суспільству в цілому	752	3	0,108
75.21	75.21.0	Міжнародна діяльність		3	0,108
75.22	75.22.0	Діяльність у сфері оборони	7522	3	0,108
75.23	75.23.0	Діяльність у сфері юстиції та правосуддя		3	0,108
75.24		Діяльність у сфері охорони громадського порядку та безпеки	7523	5	0,18
	75.24.1	Діяльність з охорони громадського порядку та безпеки		5	0,18
	75.24.2	Діяльність щодо безпеки населення в надзвичайних ситуаціях		3	0,108
75.25	75.25.0	Діяльність з пожежної охорони		3	0,108
75.3		Діяльність у сфері обов'язкового соціального страхування	753	4	0,144
75.30	75.30.0	Діяльність у сфері обов'язкового соціального страхування	7530	4	0,144
Секція М		Освіта	М	x	x
80		Освіта	80	3	0,108
80.1		Початкова загальна освіта	801	2	0,072
80.10		Початкова загальна освіта	8010	2	0,072
	80.10.1	Дошкільна освіта		2	0,072
	80.10.2	Початкова освіта		2	0,072
80.2		Середня освіта	802	2	0,072
80.21		Загальна середня освіта та позашкільна освіта	8021	2	0,072
	80.21.1	Загальна середня освіта		2	0,072
	80.21.3	Позашкільна освіта		2	0,072
80.22	80.22.0	Професійно-технічна освіта	8022	3	0,108
80.3		Вища освіта	803	3	0,108
80.30	80.30.0	Вища освіта	8030	3	0,108
80.4		Інші види діяльності у сфері освіти	809	5	0,18
80.41	80.41.0	Школи підготування водіїв транспортних засобів	8090x	4	0,144
80.42	80.42.0	Освіта дорослих та інші види освіти	8090x	4	0,144
Секція N		Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	N	x	x
85		Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	85	3	0,108
85.1		Діяльність в сфері охорони здоров'я людини	851	4	0,144

Продовження таблиці В.2

Код КВЕД	Підклас	Назва	Код ISIC	Бальна оцінка	Ймовірнісна оцінка
85.11		Діяльність лікарняних закладів	8511	5	0,18
	85.11.1	Діяльність лікарняних закладів		5	0,18
	85.11.2	Охорона материнства та дитинства		4	0,144
	85.11.3	Діяльність санаторно-курортних закладів		6	0,216
85.12	85.12.0	Медична практика	8512x	5	0,18
85.13	85.13.0	Стоматологічна практика	8512x	5	0,18
85.14	85.14.0	Інша діяльність у сфері охорони здоров'я людини	8519	4	0,144
85.2		Ветеринарна діяльність	852	3	0,108
85.20	85.20.0	Ветеринарна діяльність	8520	3	0,108
85.3		Надання соціальної допомоги	853	3	0,108
85.31	85.31.0	Надання соціальної допомоги із забезпеченням проживання	8531	3	0,108
85.32		Надання соціальної допомоги без забезпечення проживання	8532	3	0,108
	85.32.1	Надання соціальної допомоги без забезпечення проживання		3	0,108
	85.32.5	Благодійна діяльність		10	0,5
Секція О		Надання комунальних та індивідуальних послуг; діяльність у сфері культури та спорту	О	х	х
90		Санітарні послуги, прибирання сміття та знищення відходів	90	3	0,108
90.0		Санітарні послуги, прибирання сміття та знищення відходів		3	0,108
90.01	90.01.0	Збирання і оброблення стічних вод	9000	3	0,108
90.02	90.02.0	Збирання та знищення інших відходів		3	0,108
90.03	90.03.0	Прибирання сміття, боротьба із забрудненням та подібні види діяльності		2	0,072
91		Діяльність громадських організацій	91	3	0,108
91.1		Діяльність організацій промисловців та підприємців, професійних організацій	911	3	0,108
91.11	91.11.0	Діяльність організацій промисловців та підприємців	9111	3	0,108
91.12	91.12.0	Діяльність професійних організацій	9112	3	0,108
91.2		Діяльність професійних спілок	912	4	0,144
91.20	91.20.0	Діяльність професійних спілок	9120	4	0,144
91.3		Діяльність інших громадських організацій	919	4	0,144
91.31	91.31.0	Діяльність релігійних організацій	9191	4	0,144
91.32	91.32.0	Діяльність політичних організацій	9192	6	0,216
91.33	91.33.0	Діяльність громадських організацій, н. в. і. г.	9199	4	0,144
92		Діяльність у сфері культури та спорту, відпочинку та розваг	92	7	0,252
92.1		Виробництво фільмів	921x	4	0,144
92.11	92.11.0	Виробництво фільмів	9211x	4	0,144
92.12	92.12.0	Розповсюдження фільмів	9211x	3	0,108

Продовження таблиці В.2

Код КВЕД	Підклас	Назва	Код ISIC	Бальна оцінка	Ймовірнісна оцінка
92.13	92.13.0	Демонстрація кінофільмів	9112	3	0,108
92.2		Діяльність у сфері радіомовлення та телебачення	921x	4	0,144
92.20	92.20.0	Діяльність у сфері радіомовлення та телебачення	9213	4	0,144
92.3		Інша діяльність у сфері культури	921x	4	0,144
92.31		Діяльність у сфері мистецтва та літератури	9214	3	0,108
	92.31.1	Театральна та інша мистецька діяльність		3	0,108
	92.31.2	Реставраційна діяльність		3	0,108
92.32	92.32.0	Діяльність концертних та театральних залів	9219x	3	0,108
92.33	92.33.0	Діяльність ярмарок та атракціонів	9219x	4	0,144
92.34	92.34.0	Інша видовишно-розважальна діяльність	9219	4	0,144
92.4		Діяльність інформаційних агентств	922	5	0,18
92.40	92.40.0	Діяльність інформаційних агентств	9220	5	0,18
92.5		Інша діяльність у сфері культури, н. в. і. г.	923	4	0,144
92.51		Діяльність бібліотек та архівів	9231	4	0,144
	92.51.1	Діяльність бібліотек		4	0,144
	92.51.2	Діяльність архівів		4	0,144
92.52	92.52.0	Діяльність музеїв та охорона історичних місць і будівель	9232	4	0,144
92.53	92.53.0	Діяльність ботанічних садів, зоопарків та заповідників	9233	4	0,144
92.6		Діяльність у сфері спорту	924x 9241	3	0,108
92.61	92.61.0	Діяльність спортивних об'єктів	9241x	5	0,18
92.62	92.62.0	Інша діяльність у сфері спорту	9241x	5	0,18
92.7		Діяльність у сфері відпочинку та розваг	924x	5	0,18
92.71	92.71.0	Діяльність з організації азартних ігор	9249	10	0,5
92.72	92.72.0	Інші види рекреаційної діяльності	9249x	4	0,144
93		Надання індивідуальних послуг	93	4	0,144
93.0		Надання індивідуальних послуг	930	4	0,144
93.01		Прання, хімчистка та фарбування	9301	5	0,18
	93.01.1	Прання, оброблення білизни та інших текстильних виробів		5	0,18
	93.01.2	Чищення та фарбування текстильних та хутряних виробів		5	0,18
93.02	93.02.0	Надання послуг перукарнями та салонами краси	9302	7	0,252
93.03	93.03.0	Організація поховань та надання пов'язаних з ними послуг	9303	4	0,144
93.04	93.04.0	Діяльність по забезпеченню фізичного комфорту	9309x	4	0,144
93.05	93.05.0	Надання інших індивідуальних послуг	9309x	5	0,18
Секція Р		Діяльність домашніх господарств	Р	x	x

Продовження таблиці В.2

Код КВЕД	Підклас	Назва	Код ISIC	Бальна оцінка	Ймовірнісна оцінка
95		Діяльність домашніх господарств як роботодавців для домашньої прислуги	95	4	0,144
95.0		Діяльність домашніх господарств як роботодавців для домашньої прислуги	950	4	0,144
95.00	95.00.0	Діяльність домашніх господарств як роботодавців для домашньої прислуги	9500	4	0,144
96		Діяльність домашніх господарств як виробників товарів для власного споживання		2	0,072
96.0		Діяльність домашніх господарств як виробників товарів для власного споживання		2	0,072
96.00	96.00.0	Діяльність домашніх господарств як виробників товарів для власного споживання		2	0,072
97		Діяльність домашніх господарств як виробників послуг для власного споживання		2	0,072
97.0		Діяльність домашніх господарств як виробників послуг для власного споживання		2	0,072
97.00	97.00.0	Діяльність домашніх господарств як виробників послуг для власного споживання		2	0,072
Секція Q		Діяльність екстериторіальних організацій	Q	x	x
99		Діяльність екстериторіальних організацій	99	3	0,108
99.0		Діяльність екстериторіальних організацій	990	3	0,108
99.00	99.00.0	Діяльність екстериторіальних організацій	9900	3	0,108

Таблиця В.3

Динаміка отриманих повідомлень про фінансові операції, що підлягають фінансовому моніторингу за 2005-2007 рік, шт.

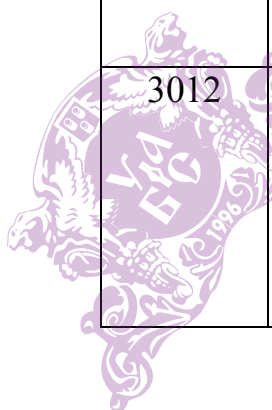
Код операції	Назва операції	Рік			Питома вага
		2005	2006	2007	
1000	операції з грошовими коштами у готівковій формі	2838	2639	1575	0,0028113718
1010	купівля чеків за готівку	10	36	16	0,0000247171
1011	купівля дорожніх чеків за готівку	34	35	21	0,0000358797

Продовження таблиці В.3

Код операції	Назва операції	Рік			Питома вага
		2005	2006	2007	
1012	купівля інших подібних платіжних засобів за готівку	104	28	13	0,0000578061
1020	продаж чеків за готівку	20	13	11	0,0000175412
1021	продаж дорожніх чеків за готівку	69	51	54	0,0000693674
1022	продаж інших подібних платіжних засобів за готівку	14	21	25	0,0000239198
1030	переказ коштів у готівковій формі за кордон з вимогою видати одержувачу кошти готівкою	54	30	18	0,0000406636
1031	зарахування на рахунок коштів у готівковій формі з їх подальшим переказом того самого операційного дня іншій особі	145766	195301	266477	0,2422053402
1032	зарахування на рахунок коштів у готівковій формі з їх подальшим переказом наступного операційного дня іншій особі	35387	43691	76040	0,0618398140
1040	придбання особою цінних паперів за готівку	2414	6155	10481	0,0075945310
1050	обмін банкнот національної валюти на банкноти іншого номіналу	24	29	15	0,0000271091
1060	обмін банкнот іноземної валюти на банкноти іншого номіналу	43	70	47	0,0000637861
2000	операції з грошовими коштами на анонімних рахунках та офшорних зонах	107	108	205	0,0001674385
2010	переказ грошових коштів на анонімний (номерний) рахунок за кордон	30	4	0	0,0000135545
2020	надходження грошових коштів з анонімного (номерного) рахунку з-за	91	16	9	0,0000462449

Продовження таблиці В.3

Код операції	Назва операції	Рік			Питома вага
		2005	2006	2007	
	кордону				
2030	переказ коштів на рахунок, відкритий у фінансовій установі в країні, що віднесена Кабінетом Міністрів України до переліку офшорних зон	5277	1379	662	0,0029174162
3000	операції з грошовими коштами, цінними паперами, коли хоча б одна із сторін має відповідну реєстрацію, місце проживання чи місцезнаходження в країні (на території), яка не бере участі у міжнародному співробітництві	3	3	1	0,0000027906
3010	зарахування грошових коштів, у випадку, коли хоча б одна із сторін є фізичною особою, що має відповідну реєстрацію, місце проживання чи місцезнаходження в країні (на території), яка не бере участі в міжнародному співробітництві	53	1	2	0,0000223251
3011	зарахування грошових коштів, у випадку, коли хоча б одна із сторін є юридичною особою, що має відповідну реєстрацію чи місцезнаходження в країні (на території), яка не бере участі в міжнародному співробітництві	193	51	17	0,0001040511
3012	зарахування грошових коштів, у випадку, коли однією з сторін є особа, що має рахунок в банку, зареєстрованому в країні (на території), яка не бере	33	5	0	0,0000151492

Продовження таблиці В.3

Код операції	Назва операції	Рік			Питома вага
		2005	2006	2007	
	участі в міжнародному співробітництві у сфері запобігання та протидії легалізації доходів				
3020	переказ грошових коштів, у випадку, коли хоча б одна із сторін є фізичною особою, що має відповідну реєстрацію, місце проживання чи місцезнаходження в країні (на території), яка не бере участі в міжнародному співробітництві	8	1	0	0,0000035880
3021	переказ грошових коштів, у випадку, коли хоча б одна із сторін є юридичною особою, що має відповідну реєстрацію чи місцезнаходження в країні (на території), яка не бере участі в міжнародному співробітництві	3035	119	5	0,0012593766
3022	переказ грошових коштів, у випадку, коли однією з сторін є особа, що має рахунок у банку, зареєстрованому в країні (на території), яка не бере участі в міжнародному співробітництві у сфері запобігання та протидії легалізації доходів	32	5	0	0,0000147505
3030	надання кредиту (позики), у випадку, коли хоча б одна із сторін є фізичною особою, що має відповідну реєстрацію, місце проживання чи місцезнаходження в країні (на території), яка не бере участі в міжнародному	5	5	5	0,0000059799

Продовження таблиці В.3

Код операції	Назва операції	Рік			Питома вага
		2005	2006	2007	
	співробітництві				
3031	надання кредиту (позики), у випадку, коли хоча б одна із сторін є юридичною особою, що має відповідну реєстрацію чи місцезнаходження в країні (на території), яка не бере участі в міжнародному співробітництві	17	21	5	0,0000171425
3032	надання кредиту (позики), у випадку, коли однією із сторін є особа, що має рахунок у банку, зареєстрованому в країні (на території), яка не бере участі в міжнародному співробітництві у сфері запобігання та протидії легалізації доходів	2	1	1	0,0000015947
3040	отримання кредиту (позики), у випадку, коли хоча б одна із сторін є фізичною особою, що має відповідну реєстрацію, місце проживання чи місцезнаходження в країні (на території), яка не бере участі в міжнародному співробітництві	5	261	6	0,0001084363
3041	отримання кредиту (позики), у випадку, коли хоча б одна із сторін є юридичною особою, що має відповідну реєстрацію чи місцезнаходження в країні (на території), яка не бере участі в міжнародному співробітництві	23	12	2	0,0000147505

Продовження таблиці В.3

Код операції	Назва операції	Рік			Питома вага
		2005	2006	2007	
3042	отримання кредиту (позики), у випадку, коли однією із сторін є особа, що має рахунок у банку, зареєстрованому в країні (на території), яка не бере участі в міжнародному співробітництві у сфері запобігання та протидії легалізації доходів	0	2	0	0,0000007973
3050	проведення фінансових операцій з ЦП у випадку, коли хоча б одна із сторін є фізичною особою, що має відповідну реєстрацію, місце проживання чи місцезнаходження в країні (на території), яка не бере участі в міжнародному співробітництві	7	3	1	0,0000043853
3051	проведення фінансових операцій з ЦП у випадку, коли хоча б одна із сторін є юридичною особою, що має відповідну реєстрацію чи місцезнаходження в країні (на території), яка не бере участі в міжнародному співробітництві	12	4	0	0,0000063786
3052	проведення фінансових операцій з цінними паперами у випадку, коли однією з сторін є особа, що має рахунок у банку, зареєстрованому в країні (на території), яка не бере участі в міжнародному співробітництві	4	1	0	0,0000019933
4000	операції з банківськими рахунками	2034	5667	2101	0,0039076952
4010	зарахування грошових коштів на рахунок	50242	63275	79942	0,0771249538

Продовження таблиці В.3

Код операції	Назва операції	Рік			Питома вага
		2005	2006	2007	
	юридичної особи, період діяльності якої не перевищує трьох місяців з дня її реєстрації				
4020	зарахування грошових коштів на рахунок юридичної особи, у випадку, якщо операції на зазначеному рахунку не проводилися з моменту його відкриття	39053	45119	57291	0,0563960701
4030	списання грошових коштів з рахунку юридичної особи, період діяльності якої не перевищує трьох місяців з дня її реєстрації	44044	53692	69799	0,0667900130
4040	списання грошових коштів з рахунку юридичної особи, у випадку, якщо операції на зазначеному рахунку не проводилися з моменту його відкриття	12431	9209	5109	0,0106638378
4050	відкриття рахунку з внесенням на нього коштів на користь третьої особи	101	240	408	0,0002985986
4060	переказ особою, за відсутності зовнішньоекономічного контракту, коштів за кордон	5163	7976	11732	0,0099151486
5000	інші операції з рухомим майном	624	742	1172	0,0010118068
5010	проведення фінансових операцій з цінними паперами на пред'явника, не розміщеними в депозитаріях	51982	65932	61655	0,0715875241
5020	виплата фізичній особі страхового відшкодування	656	983	1628	0,0013024322
5030	отримання страхової премії	12758	13594	14945	0,0164635877
5040	виплата особі виграшу в	118	214	295	0,0002499617

Продовження таблиці В.3

Код операції	Назва операції	Рік			Питома вага
		2005	2006	2007	
	лотерею				
5050	виплата особі виграшу в казино	4	17	29	0,0000199332
5060	виплата особі виграшу в іншому гральному закладі	681	1	6	0,0002742802
5070	розміщення дорогоцінних металів у ломбарді	0	1	0	0,0000003987
5080	розміщення дорогоцінного каміння в ломбарді	0	3	0	0,0000011960
5090	розміщення інших цінностей в ломбарді	9	40	2	0,0000203318
100	заплутаний або незвичний характер фінансової операції, яка не має очевидного економічного сенсу або очевидної законної мети	40921	31796	49135	0,0485778892
101	прийняття суб'єктом ПФМ коштів від особи, яка пропонує отримання процентів за депозитом, нижчих за процентну ставку, що встановлена у банку на поточний момент	2	5	0	0,0000027906
102	прийняття суб'єктом ПФМ коштів від особи, яка погоджується на отримання процентів за депозитом, нижчих за процентну ставку, що встановлена у банку на поточний момент	9	8	8	0,0000099666
103	сплата особою комісій (плати за здійснення окремих операцій з його коштами) у розмірах, більших, ніж визначені суб'єктом первинного моніторингу за тотожними вкладками на поточний момент	5	8	2	0,0000059799
104	сплата особою комісій	1	0	0	0,0000003987

Продовження таблиці В.3

Код операції	Назва операції	Рік			Питома вага
		2005	2006	2007	
	(плата за здійснення окремих операцій з його коштами) у розмірах, більших, ніж визначені суб'єктом первинного моніторингу за операціями на поточний момент				
105	наполягання особи провести операцію за правилами, відмінними від установлених законодавством та внутрішніми документами суб'єкта первинного моніторингу щодо таких операцій за змістом її проведення	49	27	16	0,0000366770
106	наполягання особи провести операцію за правилами, відмінними від установлених законодавством та внутрішніми документами суб'єкта первинного моніторингу щодо таких операцій за строками її проведення	65	80	38	0,0000729553
107	внесення особою у раніше узгоджену схему проведення операції (операцій) безпосередньо перед початком її реалізації значних змін, що особливо стосуються напряму руху грошових коштів	132	168	113	0,0001646478
108	внесення особою у раніше узгоджену схему проведення операції (операцій) безпосередньо перед початком її реалізації значних змін, що особливо стосуються напряму руху	1	3	1	0,0000019933

Продовження таблиці В.3

Код операції	Назва операції	Рік			Питома вага
		2005	2006	2007	
	іншого майна				
109	неодноразова зміна банківських реквізитів бенефіціара після надання першого доручення на переведення коштів	49	11	34	0,0000374743
110	неодноразова зміна банківських реквізитів бенефіціара після надання першого доручення на індосацію платіжних документів	1	3	2	0,0000023920
111	надання доручення на перерахування коштів бенефіціару через два та більше рахунки інших осіб	550	557	386	0,0005952039
112	представлення особою інформації, яку неможливо перевірити	22621	33831	41742	0,0391463189
113	неможливість установлення контрагентів особи	6224	3318	3128	0,0050510608
114	прийняття суб'єктом ПФМ коштів (платіжних документів до їх оплати) від особи, яка надсилає кошти на адресу іншої сторони цивільно-правової угоди, внаслідок чого такі кошти повертаються без виконання фін. операції у зв'язку з незнаходженням такої сторони	737	807	1106	0,0010564571
115	прийняття суб'єктом ПФМ коштів (платіжних документів до їх оплати) від особи, яка надсилає кошти на адресу іншої сторони цивільно-правової угоди, внаслідок чого такі кошти повертаються без виконання фін. операції у	5350	6356	7409	0,0076204441

Продовження таблиці В.3

Код операції	Назва операції	Рік			Питома вага
		2005	2006	2007	
	зв'язку з її відмовою щодо їх прийняття				
116	відмова в наданні особою (клієнтом) відомостей, передбачених законодавством та відповідними внутрішніми документами суб'єкта ПФМ	10888	11911	11794	0,0137909507
117	регулярне укладення особою строкових угод за фінансовими операціями з одним контрагентом, результатом чого є постійний прибуток особи	4464	7087	5672	0,0068661736
118	регулярне укладення особою строкових угод за фінансовими операціями з кількома контрагентами, результатом чого є постійний прибуток особи	1656	810	888	0,0013371158
119	регулярне укладення особою строкових угод за фінансовими операціями з одним контрагентом, результатом чого є постійні збитки особи	67	217	441	0,0002890307
120	регулярне укладення особою строкових угод за фінансовими операціями з кількома контрагентами, результатом чого є постійні збитки особи	23	86	0	0,0000434543
121	використання особою інших похідних фінансових інструментів, особливо таких, що не передбачають поставки базового активу, за фінансовими операціями з одним контрагентом, результатом чого є	324	153	149	0,0002495631

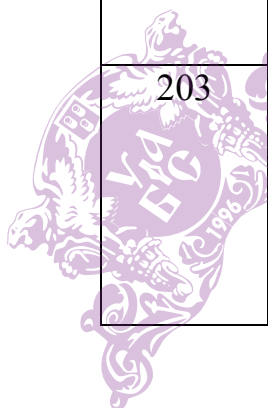
Продовження таблиці В.3

Код операції	Назва операції	Рік			Питома вага
		2005	2006	2007	
	постійний прибуток особи				
122	використання особою інших похідних фінансових інструментів, особливо таких, що не передбачають поставки базового активу, за фінансовими операціями з кількома контрагентами, результатом чого є постійний прибуток особи	9	8	15	0,0000127572
123	використання особою інших похідних фінансових інструментів, особливо таких, що не передбачають поставки базового активу, за фінансовими операціями з одним контрагентом, результатом чого є постійні збитки особи	3	9	166	0,0000709620
124	використання особою інших похідних фінансових інструментів, особливо таких, що не передбачають поставки базового активу, за фінансовими операціями з кількома контрагентами, результатом чого є постійні збитки особи	3	13	0	0,0000063786
125	прийняття суб'єктом ПФМ коштів (платіжних документів до їх оплати) від особи, яка здійснює неодноразовий обмін цінних паперів на інші цінні папери протягом поточного року без отримання грошових компенсацій, пов'язаних з таким обміном	127	142	0	0,0001072404

Продовження таблиці В.3

Код операції	Назва операції	Рік			Питома вага
		2005	2006	2007	
126	прийняття суб'єктом ПФМ коштів (платіжних документів до їх оплати) від особи, яка здійснює неодноразовий обмін цінних паперів на інші цінні папери протягом поточного року без надання грошових компенсацій, пов'язаних з таким обміном	0	5	0	0,0000019933
127	настання страхового випадку протягом короткого терміну, який визначається спеціально уповноваженим органом виконавчої влади у сфері регулювання ринків фінансових послуг, після укладення страхової угоди	154	63	1	0,0000869085
200	невідповідність фінансової операції діяльності юридичної особи, що встановлена статутними документами цієї особи	1918	2353	2434	0,0026730357
201	не пов'язане з діяльністю особи істотне збільшення залишку на рахунку, який згодом перераховується іншому суб'єкту ПФМ	577	695	657	0,0007690210
202	не пов'язане з діяльністю особи істотне збільшення залишку на рахунку, який використовується з метою купівлі іноземної валюти (з переказом на користь нерезидента)	20	32	14	0,0000263118
203	не пов'язане з діяльністю особи істотне збільшення залишку на рахунку, який використовується з метою купівлі цінних паперів на пред'явника	65	27	285	0,0001502960

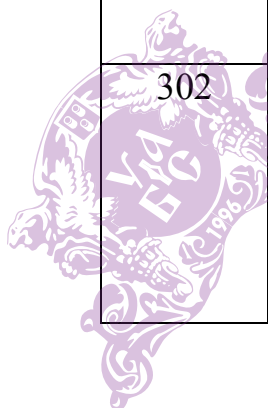

Продовження таблиці В.3

Код операції	Назва операції	Рік			Питома вага
		2005	2006	2007	
204	відсутність зв'язку між характером і родом діяльності особи з послугами, за якими особа звертається до суб'єкта ПФМ	3921	4626	4122	0,0050506621
205	регулярне представлення чеків, емітованих банком-нерезидентом та індосованих нерезидентом, на інкасо, якщо така діяльність не відповідає діяльності особи, відомій суб'єкту ПФМ	0	0	1	0,0000003987
206	зарахування на рахунок особи кількості платежів від фіз. осіб на суму, що не перевищує суми, визначеної статтею 11 базового ЗУ, у тому числі через касу СПФМ, якщо діяльність особи не пов'язана з наданням послуг населенню, зі збором платежів	659	1273	1396	0,0013267506
209	істотне збільшення частки готівки, що надходить на рахунок особи, якщо звичайними для основної діяльності особи є розрахунки в безготівковій формі	258	347	175	0,0003109572
210	розміщення на рахунку значної суми готівкових коштів особою, яка за рівнем доходу чи сферою діяльності не може здійснювати фінансову операцію на таку суму	303	578	578	0,0005816494
211	разовий продаж особою великого пакета ЦП, що вільно не обертаються на	2249	1774	1785	0,0023154350

Продовження таблиці В.3

Код операції	Назва операції	Рік			Питома вага
		2005	2006	2007	
	організованому ринку, за умови, що особа не є професійним учасником ринку ЦП і ЦП не передаються особі в погашення простроченої заборгованості контрагента перед особою				
212	разова купівля особою великого пакета ЦП, що вільно не обертаються на організованому ринку, за умови, що особа не є професійним учасником ринку ЦП і ЦП не передаються особі в погашення простроченої заборгованості контрагента перед особою	1966	2373	3274	0,0030350218
300	виявлення неодноразового здійснення фінансових операцій, характер яких дає підстави вважати, що метою їх здійснення є уникнення процедур обов'язкового фінансового моніторингу, передбачених базовим ЗУ	19012	21056	15800	0,0222725069
301	регулярне зарахування на рахунок особи коштів у готівковій формі з подальшим переказом усієї суми протягом одного операційного дня на рахунок клієнта, відкритий в іншого суб'єкта ПФМ	999	2306	4387	0,0030665161
302	регулярне зарахування на рахунок особи коштів у готівковій формі з подальшим переказом усієї суми протягом одного операційного дня на	3058	5267	4003	0,0049147180

Продовження таблиці В.3

Код операції	Назва операції	Рік			Питома вага
		2005	2006	2007	
	користь третьої особи				
303	регулярне зарахування на рахунок особи коштів у готівковій формі з подальшим переказом усієї суми протягом одного операційного дня на користь нерезидента	82	57	110	0,0000992671
304	регулярне зарахування на рахунок особи коштів у готівковій формі з подальшим переказом більшої частини суми протягом одного операційного дня на рахунок клієнта, відкритий в іншого суб'єкта ПФМ	433	836	1286	0,0010185841
305	регулярне зарахування на рахунок особи коштів у готівковій формі з подальшим переказом більшої частини суми протягом одного операційного дня на користь третьої особи	2697	3145	4239	0,0040189221
306	регулярне зарахування на рахунок особи коштів у готівковій формі з подальшим переказом більшої частини суми протягом одного операційного дня на користь нерезидента	35	19	166	0,0000877059
307	регулярне зарахування на рахунок особи коштів у готівковій формі з подальшим переказом усієї суми наступного дня на рахунок клієнта, відкритий в іншого суб'єкта ПФМ	254	564	1405	0,0008862279

Продовження таблиці В.3

Код операції	Назва операції	Рік			Питома вага
		2005	2006	2007	
308	регулярне зарахування на рахунок особи коштів у готівковій формі з подальшим переказом усєї суми наступного дня на користь третьої особи	725	991	1237	0,0011772520
309	регулярне зарахування на рахунок особи коштів у готівковій формі з подальшим переказом усєї суми наступного дня на користь нерезидента	10	10	35	0,0000219265
310	регулярне зарахування на рахунок особи коштів у готівковій формі з подальшим переказом більшої частини суми наступного дня на рахунок клієнта, відкритий в іншого суб'єкта ПФМ	200	336	359	0,0003568034
311	регулярне зарахування на рахунок особи коштів у готівковій формі з подальшим переказом більшої частини суми наступного дня на користь третьої особи	1034	1218	1198	0,0013753875
312	регулярне зарахування на рахунок особи коштів у готівковій формі з подальшим переказом більшої частини суми наступного дня на користь нерезидента	36	14	0	0,0000199332
313	регулярне зарахування на рахунок юридичної особи, якщо це не пов'язано з її основною діяльністю, коштів у готівковій формі з подальшим переказом усєї суми протягом одного операційного дня на	27	7	29	0,0000251158

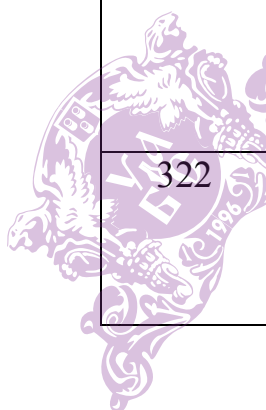
Продовження таблиці В.3

Код операції	Назва операції	Рік			Питома вага
		2005	2006	2007	
	рахунок клієнта, відкритий в іншого суб'єкта ПФМ				
314	регулярне зарахування на рахунок юридичної особи, якщо це не пов'язано з її основною діяльністю, коштів у готівковій формі з подальшим переказом усієї суми протягом одного операційного дня на користь третьої особи	137	97	33	0,0001064430
315	регулярне зарахування на рахунок юридичної особи, якщо це не пов'язано з її основною діяльністю, коштів у готівковій формі з подальшим переказом усієї суми протягом одного операційного дня на користь нерезидента	2	2	0	0,0000015947
316	регулярне зарахування на рахунок юридичної особи, якщо це не пов'язано з її основною діяльністю, коштів у готівковій формі з подальшим переказом більшої частини суми протягом одного операційного дня на рахунок клієнта, відкритий в іншого суб'єкта ПФМ	1	2	5	0,0000031893
317	регулярне зарахування на рахунок юридичної особи, якщо це не пов'язано з її основною діяльністю, коштів у готівковій формі з подальшим переказом більшої частини суми протягом одного операційного дня на користь третьої особи	113	12	5	0,0000518262

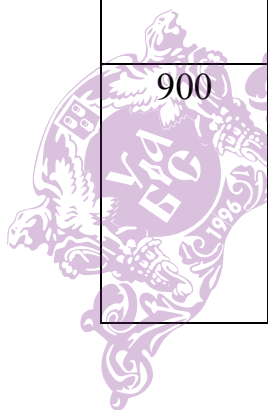
Продовження таблиці В.3

Код операції	Назва операції	Рік			Питома вага
		2005	2006	2007	
318	регулярне зарахування на рахунок юридичної особи, якщо це не пов'язано з її основною діяльністю, коштів у готівковій формі з подальшим переказом більшої частини суми протягом одного операційного дня на користь нерезидента	0	0	0	0,0000000000
319	регулярне зарахування на рахунок юридичної особи, якщо це не пов'язано з її основною діяльністю, коштів у готівковій формі з подальшим переказом усієї суми наступного операційного дня на рахунок клієнта, відкритий в іншого суб'єкта ПФМ	7	1	19	0,0000107639
320	регулярне зарахування на рахунок юридичної особи, якщо це не пов'язано з її основною діяльністю, коштів у готівковій формі з подальшим переказом усієї суми протягом наступного операційного дня на користь третьої особи	44	18	3	0,0000259131
321	регулярне зарахування на рахунок юридичної особи, якщо це не пов'язано з її основною діяльністю, коштів у готівковій формі з подальшим переказом усієї суми наступного операційного дня на користь нерезидента	1	0	0	0,0000003987
322	регулярне зарахування на рахунок юридичної особи, якщо це не пов'язано з її основною діяльністю,	0	0	2	0,0000007973

Продовження таблиці В.3

Код операції	Назва операції	Рік			Питома вага
		2005	2006	2007	
	коштів у готівковій формі з подальшим переказом більшої частини суми наступного операційного дня на рахунок клієнта, відкритий в іншого суб'єкта ПФМ				
323	регулярне зарахування на рахунок юридичної особи, якщо це не пов'язано з її основною діяльністю, коштів у готівковій формі з подальшим переказом більшої частини суми наступного операційного дня на користь третьої особи	8	10	0	0,0000071759
324	регулярне зарахування на рахунок юридичної особи, якщо це не пов'язано з її основною діяльністю, коштів у готівковій формі з подальшим переказом більшої частини суми наступного операційного дня на користь нерезидента	0	0	0	0,0000000000
325	передавання особою доручення про здійснення фінансової операції через представника (посередника), якщо представник (посередник) виконує доручення особи без встановлення прямого (особистого) контакту із суб'єктом ПФМ	92	13	13	0,0000470422
900	інші фінансові операції, для яких у суб'єкта ПФМ виникають підстави вважати, що фінансова операція проводиться з метою легалізації	187251	140544	132121	0,1833515124

Продовження таблиці В.3

Код операції	Назва операції	Рік			Питома вага
		2005	2006	2007	
	(відмивання) доходів або фінансування тероризму				
	Всього	738243	804891	965250	1,00

Таблиця В.4

Коди ознак операцій, що підлягають фінансовому моніторингу з розподілом за банківськими продуктами

Продукти	Банківські операції	Банківські операції юридичних осіб	Банківські операції фізичних осіб
Депозитні рахунки	100; 101; 102	-	-
Кредити	900	-	-
Системи Он-лайн банкінгу	-	-	-
Готівкові платежі	1000	-	-
Пенсійна програма	-	-	-
Грошові перекази	1030; 200; 204; 900	-	-
Валютно-обмінні операції (конверсійні операції)	1050; 1060	-	-
Банківські метали. Монети	200; 204; 900	-	-
Інкасація й перевезення цінностей	-	-	-
Відкриття й ведення рахунків	1050; 1060; 2000; 2010; 2020; 2030; 3000; 3010; 3011; 3012; 3020; 3021; 3022; 3030; 3031; 3032; 3040; 3041; 3042; 111; 114; 115; 206; 300; 325; 900	4000; 4010; 4020; 4030; 4040; 4050; 4060; 313; 314; 315; 316; 317; 318; 319; 320; 321; 322; 323; 324	301; 302; 303; 304; 305; 306; 307; 308; 309; 310; 311; 312
SMS-банкінг	-	-	-
Дорожні чеки та інші подібні засоби	1010; 1011; 1012; 1020; 1021; 1022; 204	-	-
Індивідуальні сейфи	-	-	-

Продовження таблиці В.4

Продукти	Банківські операції	Банківські операції юридичних осіб	Банківські операції фізичних осіб
Розрахунково-касове обслуговування поточного рахунку	1000; 1030; 1031; 1032; 1040; 2000; 2010; 2020; 2030; 3000; 3010; 3011; 3012; 3020; 3021; 3022; 3030; 3031; 3032; 3040; 3041; 3042; 111; 201; 202; 206; 300; 900	4000; 4010; 4020; 4030; 4040; 4050; 4060; 313; 314; 315; 316; 317; 318; 319; 320; 321; 322; 323; 324	301; 302; 303; 304; 305; 306; 307; 308; 309; 310; 311; 312
Карткові продукти	-	-	-
Документарний бізнес	200; 204; 205	-	-
Фінансування обігового капіталу	200; 204	-	-
Торгове фінансування	200; 204	-	-
Інвестиційне фінансування	200; 204	-	-
Проектне фінансування	200; 204	-	-
Кастодіальні послуги	3050; 3051; 3052; 5010; 125; 126; 200; 203; 204	-	-
Продукти казначейства	1040; 1050; 1060; 3050; 3051; 3052; 5010; 200; 204	-	-
Система Клієнт-банк	-	-	-

Додаток Г

Таблиця Г.1

**Бальна та ймовірнісна оцінка ризику 3% серійної вибірки клієнтської бази
для фізичних осіб**

№ п/п	Ризик легалізації доходів					
	Низький		Середній		Високий	
	Бали	Ймовірність	Бали	Ймовірність	Бали	Ймовірність
1	2,89	0,049662	20,39	0,382956	24,76	0,470491
2	2,95	0,054568	18,05	0,347043	30,23	0,567477
3	4,81	0,097455	23,58	0,442701	35,48	0,673329
4	2,85	0,052635	18,72	0,354365	38,95	0,739261
5	4,07	0,070071	20,62	0,396778	27,43	0,514323
6	5,54	0,108142	21,04	0,398718	24,5	0,463039
7	5,73	0,115207	17,76	0,341427	40,47	0,770146
8	4,57	0,081991	24,52	0,465854	36,76	0,694244
9	5,63	0,10403	22,56	0,42992	29,29	0,553576
10	4,99	0,095493	21,98	0,417297	30,07	0,577164
11	7,01	0,138902	23,71	0,453729	41,67	0,789953
12	6,42	0,123536	20,87	0,396915	42,34	0,800426
13	7,01	0,129196	22,92	0,436675	43,76	0,824497
14	7,58	0,147319	19,95	0,383071	46,75	0,892537
15	7,34	0,13841	24,7	0,469645	37,52	0,71738
16	7,22	0,138454	21,52	0,405352		
17	7,38	0,13203	21,7	0,421775		
18	9,22	0,177569	21,41	0,409432		
19	6,99	0,130328	17,82	0,336733		
20	8,4	0,15655	19,46	0,368245		
21	9,05	0,169344	23,79	0,446339		
22	9,05	0,173631	21,27	0,406618		
23	9,24	0,168745	18,13	0,33767		
24	9,38	0,182303	17,84	0,340685		
25	8,5	0,162973	19,49	0,367252		
26	9,86	0,185412	18,58	0,346196		
27	9,47	0,185112	21,27	0,404539		
28	11,54	0,225551	22,37	0,419183		
29	11,36	0,214307	23,42	0,44365		
30	12,24	0,225526	19,66	0,370262		
31	11	0,205539				
32	11,15	0,217397				
33	12,65	0,240783				
34	11,71	0,222232				

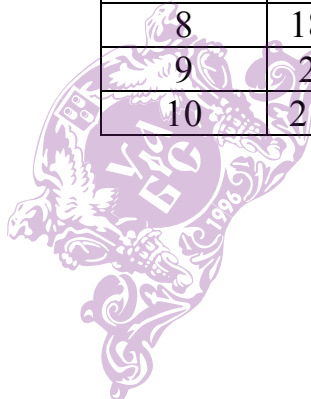
Продовження таблиці Г.1

№ п/п	Ризик легалізації доходів					
	Низький		Середній		Високий	
	Бали	Ймовірність	Бали	Ймовірність	Бали	Ймовірність
35	13,06	0,241572				
36	12,91	0,246073				
37	13,52	0,261106				
38	12,47	0,239489				
39	13,09	0,2484				
40	13,68	0,257666				
41	14,27	0,276581				
42	13,52	0,259331				
43	13,39	0,260708				
44	14,17	0,267029				
45	15,1	0,288056				
46	15,76	0,303524				
47	15,37	0,291051				
48	16,97	0,319272				
49	16,11	0,30858				
50	17,05	0,319984				
51	16,7	0,311217				

Таблиця Г.2

**Бальна та ймовірнісна оцінка ризику 3% серійної вибірки клієнтської бази
для юридичних осіб**

№ п/п	Ризик легалізації доходів					
	Низький		Середній		Високий	
	Бали	Ймовірність	Бали	Ймовірність	Бали	Ймовірність
1	6,93	0,136267	25,37	0,481231	33,92	0,64269
2	8,24	0,156626	25,9	0,486392	36,23	0,685515
3	8,58	0,166439	26,47	0,498104	39,37	0,744814
4	10,59	0,207394	27,85	0,531174	42,08	0,798644
5	11,8	0,225866	28,54	0,545543	46,47	0,874649
6	15,72	0,297858	28,84	0,550719	46,93	0,889771
7	18,09	0,347589	29,35	0,561199		
8	18,43	0,346333				
9	21,5	0,407539				
10	21,81	0,409221				

№ 3-0548 від 10.07.2008 р.

ДОВІДКА

про впровадження наукової розробки Колдовського Миколи Васильовича на тему «Кількісні методи оцінки ризику легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом»

В результаті проведеного Колдовським М.В. дослідження було запропоновано механізм кількісної оцінки ризику легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом, клієнта суб'єкта первинного фінансового моніторингу. Механізм базується на врахуванні оцінок факторів, що відносяться до виду діяльності клієнта та географії його діяльності.

Запропонований механізм оцінки ризику легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом використовується в ТОВ «Бритмарк» при встановленні відносин з новим клієнтом, а результати оцінки приймаються до уваги при настанні страхового випадку.

Заступник директора

А. Шкуліна

№ 118/18 від «18» листопада 2008 р.

ДОВІДКА

про впровадження наукової розробки Колдовського Миколи Васильовича на тему «Бальна модель оцінки ризику клієнта банку на предмет можливості проводити ним операції по легалізації доходів»

В результаті проведеного Колдовським М.В. дослідження було розроблено механізм бальної оцінки ризику клієнта банку на предмет можливого здійснення операцій по відмиванню грошей, що дозволяє кардинально покращити якість управлінських рішень щодо визначення ризику клієнта банку при проведенні його ідентифікації. Запропонований механізм бальної оцінки ризику клієнта банку використовується в ході проведення ідентифікації клієнтів ТОВ «УніКредит банк».

Директор департаменту
управління операційних
ризиків

Горінов О.С.

УніКредит Банк ТОВ

вул. Д.Галицького, 14,
м. Луцьк, 43016, Україна,
ЄДРПОУ 24751173
МФП 301536

Тел. +38 0332 726200
Факс +38 0332 720107

unicredit@unicredit.com.ua

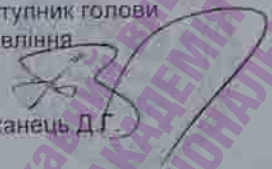
Київ 11.03.2009, №1-0287

ДОВІДКА

про впровадження наукової розробки Колдовського Миколи Васильовича на тему «Оцінка ризику легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом»

В результаті проведеного Колдовським М.В. дослідження було запропоновано і розроблено алгоритм оцінки ризику легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом, клієнта – суб'єкта первинного фінансового моніторингу, а також запропоновано критерії, що мають використовуватися в ході даної оцінки. Запропонований алгоритм оцінки ризику легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом використовується в ВАТ «ХДІ страхування» при укладанні договору страхування, а результати оцінки приймаються до уваги при розслідуванні страхового випадку.

Заступник голови
правління

Буханець Д.Г.

Контактна особа:
М. Трушак
Тел: 201-41-63

State Higher Educational Institution
"UKRAINIAN ACADEMY OF BANKING
OF THE NATIONAL BANK OF UKRAINE"

Державний вищий навчальний заклад
"УКРАЇНЬКА АКАДЕМІЯ БАНКІВ НАЦІОНАЛЬНОГО БАНКУ УКРАЇНИ"

Державний вищий навчальний заклад
"УКРАЇНСЬКА АКАДЕМІЯ БАНКІВСЬКОЇ СПРАВИ
НАЦІОНАЛЬНОГО БАНКУ УКРАЇНИ"

вул. Устимівська, 57, м. Київ, 48010
тел. (0942) 61-91-50, факс (0942) 21-28-24, e-mail: info@nabu.edu.ua

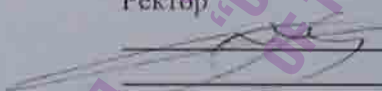
31.03.2008

№ 11-15/368

Лист № _____

ЗАТВЕРДЖУЮ

Ректор

 А.О. Спіфанов

АКТ

впровадження результатів дисертаційного дослідження
здобувача Колдовського Миколи Васильовича

Основні положення і результати, рекомендації та пропозиції Колдовського М.В. щодо діяльності банків з протидії легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом використовуються в початковому процесі Державного вищого навчального закладу «Українська академія банківської справи НБУ» при викладанні дисциплін: «Банківська справа», «Банківський нагляд», «Фінансовий моніторинг в банках».

Проректор

 Б.А. Дадашев

